

รายงานวิจัย

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ในการจัดการปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ

โดย

สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี

นางศรีศักดิ์	ไทยอารี	หัวหน้าโครงการ
นางสุดใจ	สุขะ	นักวิจัย
นางสาวเพชรรา	บัณฑิตยน์พรัตน์	ผู้ช่วยนักวิจัย
นายศรัทธา	ปลื้มสูงเนิน	ผู้ช่วยนักวิจัย
นายพงศธร	สายชมภู	ผู้ปฏิบัติงานด้านความรุนแรง
นายกฤษฎา	เข้มจ้อย	ผู้ปฏิบัติงานด้านความรุนแรง
นายอาทิตย์	ลาโงน	ผู้ปฏิบัติงานด้านความรุนแรง
นายเกรียงศักดิ์	กล่อมสกุล	ผู้ปฏิบัติงานด้านความรุนแรง

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงใน กลุ่มนักเรียนอาชีวะฯ สำเร็จได้ด้วยความสนับสนุนจาก ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาจากทุกสถานศึกษาในเครือข่ายอาชีวะ สมานพันธ์ฯ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ และขอกล่าวนามบางท่านไว้ด้วย ดังนี้

อาจารย์สมเกียรติ์ พึ่งอาดม์ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี เปิดโอกาสให้โครงการเข้าไปทำงาน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2543 และให้ข้อมูลข้อคิดเห็นมาโดยตลอด

อาจารย์บุญส่ง วิทิสลัดดา อาจารย์ปรีชา ศรีสง่า อาจารย์สมบัติ แสงสว่างสังธรรม อาจารย์ณรงค์ สิงห์เสริมวงศ์ อาจารย์ศักดิ์ดา จินตะเวช และอาจารย์บุญมา หลิมเจริญ เป็นอาจารย์ผู้ใหญ่ที่ให้ความ สนับสนุน ร่วมมืออย่างดีมาตั้งแต่เริ่มโครงการปี 2544

ว่าที่ร้อยตรีพงษ์เพชร พิทยาพละ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ให้ความกรุณาสันับสนุน ช่วยเหลือผู้วิจัย เสมอ

อาจารย์วินัย สะมะฮุน และชุมชนทรายทองดินที่สนับสนุนการทำกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษาอาชีวะ

คุณสุพล เสือว่อง จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้ความสะดวกในการค้นสถิติ ข้อมูล ด้วยความเอาใจใส่

น้องๆ จากกลุ่มไม้ขีดไฟเป็นผู้มีสัมพันธ์กับน้องๆ นักเรียนและเป็นผู้สัมภาษณ์ เก็บข้อมูลจากน้องๆ นักเรียน ด้วยความเอาใจใส่

(2)

คณะที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจากสกว. ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา สุวรรณทัต นายแพทย์ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ คุณทรงพล เจตนาวณิชย์ อาจารย์แสวง ทวีคุณ คุณศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ และ ผศ.อภิญญา เวชยชัย ได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และคุณทิพย์สุดา จันทรแจ่มหล้า ได้ช่วยประมวลผลแบบสอบถาม

คุณเพชรรา บัณฑิตยน์พรัตน์ ผู้ช่วยนักวิจัยที่ต้องช่วยงานทุกอย่างและจัดพิมพ์ต้นฉบับที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมอยู่บ่อยๆ ด้วยความอดทนและรับผิดชอบ คุณศิริพร พูลพิทักษ์ธรรม คุณนภาพร สุขประเสริฐ มีน้ำใจเข้ามาช่วยจัดทำต้นฉบับรายงานตามที่ต้องเร่งรีบ

สุดท้ายขอขอบคุณพี่ศรีศักดิ์ ไทยอารี และ ดร.สีลาภรณ์ บัวสาย ที่ให้โอกาสได้ทำงานชิ้นนี้อย่างเต็มที่

สุดใจ สุขะ

15 กันยายน 2546

บทนำ

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาและพัฒนาเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชน โครงการวิจัยฯ ใช้เวลา 2 ปี ตั้งแต่เริ่มศึกษาเอกสารและสถานการณ์ของพื้นที่เป้าหมาย จนถึงการสรุปการศึกษา โดยมีเวลาในการปฏิบัติงานทดลองทำกิจกรรมต่างๆ กับกลุ่มเป้าหมาย 2 ภาคการศึกษา หรือประมาณ 1 ปีเศษ ซึ่งนับว่า รวบรวมได้อย่างยิ่งในการทำงานที่มีลักษณะทั้งเป็นงานวิจัย และงานพัฒนา การทำงานได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร และอาจารย์ในสถานศึกษาเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ มิฉะนั้นโครงการวิจัยฯ คงไม่สามารถทำกิจกรรมอะไรได้มากนัก

วัตถุประสงค์ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ

1. ทบทวนองค์ความรู้ และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหา
2. สังเคราะห์องค์ความรู้เดิม ประสานกับแนวคิดการพัฒนาเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน และสถานศึกษา รวมทั้งเครือข่ายการทำงานเพื่อสร้างกิจกรรมที่นำไปสู่การพัฒนาเด็กนักเรียน และแก้ไขปัญหาในระดับที่เห็นการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย และเกิดกลไกการบริหารจัดการ
3. เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของกลไกฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา เกิดบทเรียนที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

วิธีการศึกษา

โครงการวิจัยฯ พิจารณาปัญหาใน 3 ประเด็นใหญ่คือ

1. เรื่องโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การอาชีวศึกษาทั้งระดับมหภาค และจุลภาค
2. เรื่องสถานการณ์ปัญหา
3. เรื่องเกี่ยวกับตัวนักเรียน พิจารณาโดยใช้มิติทางวัฒนธรรม คือ มองวิถีคิด การเคลื่อนไหว ผลิตน้ำ และอำนาจบังคับ

โครงการใช้เครื่องมือการศึกษาวิจัยหลายวิธีคือ

1. ศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถาม 3 ครั้ง คือ ก่อนวางแผนโครงการ 1 ครั้ง ระหว่างการดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกชนิดอีก 1 ครั้ง (ศึกษาโดยใช้แบบวัดทัศนคติ 2 ครั้ง คือ ระหว่างการดำเนินกิจกรรม และเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม 1 ครั้ง)
2. ศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้งนักเรียน อาจารย์ ตำรวจ และชาวบ้าน
3. ศึกษาโดยการสังเกตในขณะทำกิจกรรม ในขณะไปประสานงานเยี่ยมเยียน

4. ศึกษาจากการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดทำบทเรียน ข้อคิดเห็นของตนเอง(self report)
5. ศึกษาจากการศึกษาของผู้อื่น ทั้งประเภทการศึกษาวิจัย และบทความต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลและข้อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการศึกษาเชิงคุณภาพ จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการศึกษาเป็นข้อมูลก่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการเมื่อเดือน กรกฎาคม 2546

รายงานการศึกษานี้ได้พยายามอธิบายปรากฏการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยมิติทางสังคม วัฒนธรรมด้วยความเข้าใจบริบททั้งหมดที่มีอยู่รอบตัวนักเรียน โดยหวังว่าความเข้าใจดังกล่าวจะช่วยให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากขึ้น และเยาวชนนักเรียนจะไม่กลายเป็นเหยื่อของกระบวนการแก้ไขปัญหาล้ำเดิม

แนวทางการปฏิบัติงาน

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาโดยใช้ที่ตั้งของสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยมีสมมติฐานว่านักเรียนที่มีโอกาสกระทบกระทั่งกันมาก น่าจะอยู่บนเส้นทางที่ต้องสัญจรร่วมกัน

โครงการดำเนินการโดยใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และนักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของสถานศึกษามีเครือข่ายอาสาสมัครสมานฉันท์กรุงเทพมหานครตะวันออก ซึ่งเป็นเครือข่ายของสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม เป็นแกนในการทำงานร่วมกัน ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนแนวคิด การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน การปฏิบัติการ และการสรุปประเมินผล

โครงการวิจัยฯ ได้ริเริ่มในการจัดกิจกรรมรวมนักเรียนหลายสถาบันทั้งที่เป็นคู่แข่งและไม่ใช่อุปถัมภ์ด้วยแนวคิดเชิงบวก ที่ทำให้นักเรียนเห็นศักยภาพ เห็นคุณค่าของตนเองทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความมั่นใจ เพิ่มขึ้นว่า การทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนอาสาสมัครโดยใช้แนวคิดเชิงบวก เป็นสิ่งที่ทำได้โดยไม่ถูกหลอนด้วยมายาของความรุนแรง อย่างไรก็ตามกระบวนการต่าง ๆ ควรได้ถูกทดลองทำซ้ำปรับปรุงกันต่อไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาควรได้รับการขยายบทบาท และได้รับการสนับสนุนให้เป็นเจ้าภาพ เป็นผู้ปฏิบัติเองมากกว่าการเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเข้าร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการแล้ว ยังทำให้เกิดการพัฒนาความสามารถของสถานศึกษาในการจัดการปัญหา

หลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้นตามแผนงานแล้ว โครงการได้ขออนุมัติใช้งบประมาณที่เหลือให้เครือข่ายอาสาสมัครสมานฉันท์ฯ ทำกิจกรรมต่อเนื่องในภาคการศึกษาแรกของปี 2546 ซึ่งได้ดำเนินการทั้งในเรื่องการพัฒนาครู อาจารย์ การจัดค่ายแกนนำ การฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา และจัดกิจกรรมบริการ

สังคมของนักเรียน นักศึกษาร่วมกัน โดยเครือข่ายอาชีพจะสมานฉันท์เป็นผู้ดำเนินการ และโครงการเป็นเพียงผู้สนับสนุน

พื้นที่การศึกษา

ศึกษาปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีพในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล โดยมีพื้นที่ศึกษาเชิงปฏิบัติการกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา ภาครัฐ และเอกชน 13 แห่ง ในพื้นที่ใกล้เคียงกันย่านลาดพร้าว รามคำแหง มีนบุรี สุวินทวงศ์

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

(1)

บทนำ

(3)

บทที่ 1 ภูมิหลังและการบริหารจัดการอาชีวศึกษา : โครงสร้างกับความเปลี่ยนแปลง

1.1	ภูมิหลังและการบริหารจัดการอาชีวศึกษา	1
1.2	การเปลี่ยนแปลงบทบาทการจัดการศึกษาของรัฐและเอกชน	5
1.3	คุณภาพการศึกษากับความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง	10

บทที่ 2 สถานการณ์ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา

ความเป็นมา สถานการณ์เฉพาะพื้นที่ศึกษา

2.1	ความเป็นมาและสถานการณ์ทั่วไป	17
2.2	สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ศึกษา	23
2.2.1	สถานศึกษาและที่ตั้ง	23
2.2.2	ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา	27
2.2.3	ลักษณะและขนาดของปัญหา	33
2.3	การดำเนินงานแก้ไขปัญหของสถานศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ	45

บทที่ 3 การสร้างอัตลักษณ์ ทักษะ และความสัมพันธ์ภายในสังคมของนักเรียนอาชีว

3.1	ทำไมนักเรียนจึงมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท : การอธิบายทางทฤษฎี และ ผลการศึกษา	53
3.1.1	การอธิบายทางทฤษฎี	53
3.1.2	ผลการศึกษา	60
3.2	กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในสังคมของนักเรียนอาชีวในประเทศไทย	67
3.2.1	อัตลักษณ์กับการทะเลาะวิวาท	67
3.2.2	นักเรียนอาชีวกับความรุนแรง	80
3.2.3	ความสัมพันธ์ภายในสังคมของนักเรียนอาชีว	87

สารบัญต่อ

หน้า

บทที่ 4 การดำเนินงานของโครงการฯ : สมมุติฐาน ขอบเขต และกระบวนการ

4.1	สมมุติฐาน ขอบเขต การดำเนินงาน	89
4.2	กระบวนการของการดำเนินการ	89
4.2.1	การกำหนดพื้นที่ และองค์ประกอบในพื้นที่	89
4.2.2	การสร้างความร่วมมือในการทำงาน	90
4.2.3	การทำกิจกรรมกับนักเรียน / นักศึกษา	97

บทที่ 5 บทเรียนจากการทำงานของผู้ร่วมงาน

5.1	ความคิดเห็นของนักเรียน	103
5.2	ความคิดเห็นของกลุ่มไม้ขีดไฟ ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ	114
5.3	ความคิดเห็นของอาจารย์ปกครอง/ผู้บริหารสถานศึกษา	118
5.4	ความคิดเห็นของวิทยากรเครือข่ายอาชีวะสมานพันธ์	145
5.5	บทเรียนของเครือข่ายอาชีวะสมานพันธ์	146

บทที่ 6 องค์ความรู้ในการจัดการปัญหาและข้อเสนอแนะ

6.1	ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน และบริบทที่เกี่ยวข้อง	149
6.1.1	เหตุปัจจัยภายในของนักเรียน	150
6.1.2	เหตุปัจจัยภายนอก	
6.2	บทเรียน และ ทางออก	159

ปณิชนะ	168
--------	-----

บรรณานุกรม	171
------------	-----

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1	ข่าวการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ
ภาคผนวก 2	ผลการสำรวจเกี่ยวกับนักเรียนอาชีวะศึกษาและการทะเลาะวิวาท
ภาคผนวก 3	ตัวอย่างการดำเนินการจัดตั้งชมรมตามคำสั่งกรมอาชีวศึกษา
ภาคผนวก 4	ข้อเขียนวิจารณ์หนังสือการ์ตูนเรื่อง วีรบุรุษทรชน

- ภาคผนวก 5 ผลการศึกษาจากแบบวัดทัศนคติ ความคิดเห็นของนักเรียนในการแก้ไขปัญหาคา
ทะเลาะวิวาท
- ภาคผนวก 6 รายงานการประชุม 3 ครั้ง
- ภาคผนวก 7 กำหนดการกิจกรรมต่าง
- ภาคผนวก 8 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาคา
ทะเลาะวิวาท
- ภาคผนวก 9 ความสนับสนุนของชุมชน
- ภาคผนวก 10 ความคิดเห็นต่อเรื่องการทะเลาะวิวาทของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต
เทคนิคกรุงเทพ จากเว็บไซต์
- ภาคผนวก 11 สัมภาษณ์นักเรียนที่ได้รับบาดเจ็บ จากการทะเลาะวิวาท
- ภาคผนวก 12 รวมภาพกิจกรรมที่ดำเนินการ

บทที่ 1

ภูมิหลังและการบริหารจัดการอาชีวศึกษา : โครงสร้างกับความเปลี่ยนแปลง

1.1 ภูมิหลังและการบริหารจัดการอาชีวศึกษา

การศึกษาวิชาชีพเพื่อฝึกฝนให้มีทักษะความชำนาญเฉพาะด้าน ในยุคโบราณเป็นการศึกษาถ่ายทอดกันในกลุ่มครอบครัว ในวัด และในวัง เป็นส่วนใหญ่ การจัดการศึกษาวิชาชีพ หรือ อาชีวศึกษาเริ่มมีขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหลังเสด็จกลับจากทวีปยุโรป โครงการศึกษา พ.ศ. 2441 หรือ แผนการศึกษาสมัยนั้น กำหนดให้มีการศึกษาพิเศษ คือ เป็นการเรียนวิชาชีพเฉพาะ ให้มีความชำนาญ เช่น วิชาครู วิชาข้าราชการพลเรือน วิชารังวัด วิชาศิลปหัตถกรรม วิชากฎหมาย วิชาช่าง วิชาหัตถกรรม วิชาช่างกล วิชาค้าขาย วิชาเพาะปลูก เป็นต้น กระทรวงธรรมการได้จัดตั้งโรงเรียนพลศึกษาขึ้นในปีพ.ศ. 2453 แล้วต่อมาก็เกิดวิทยาลัยฝึกหัดครูและโรงเรียนเพาะช่าง ส่วนทางด้านวิชาการช่างอุตสาหกรรมมาเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2475 โดยนายทหารเรือคณะหนึ่งนำโดย น.อ.พระประกอบกลกิจ(ร.น.)ได้ก่อตั้งโรงเรียนช่างกลขึ้น เพราะขณะนั้นการก่อสร้างสาธารณูปโภค การคมนาคมมีมากแต่หาช่างคนไทยได้ยาก และมีการสอนวิชาวิศวกรรมเฉพาะในมหาวิทยาลัย

โรงเรียนอาชีพช่างกล เปิดสอนหลักสูตรระดับประถมวิสามัญรับนักเรียนที่สำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนตามหลักสูตร 2 ปี สอนช่างตีเหล็ก ช่างปรับ ช่างกลโรงงาน ช่างเครื่องยนต์ เรียนทฤษฎีที่โรงเรียนแล้วไปฝึกงานที่กรมอุทกหารเรือ ต่อมาสมัยที่พล.ร.อ. หลวงสินธุสงครามชัย ร.น. เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและเป็นผู้ร่วมก่อตั้งโรงเรียนอาชีพช่างกล ได้โอนโรงเรียนมาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2478 ตั้งชื่อใหม่ว่าโรงเรียนมัธยมช่างกล รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษามัธยมปีที่4 เข้าเรียนตามหลักสูตร 2 ปี สอนทั้งวิชาช่างและวิชาสามัญ ต่อมา มีการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ตามแผนการศึกษาชาติ พ.. 2479 รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรียนหลักสูตร 3 ปี ปีพ. ศ. 2482 โรงเรียนมัธยมอาชีพช่างกลได้มีการปรับปรุงตามแบบอย่างของเยอรมัน และขยายโรงเรียนมาตั้งที่หน้ากรีฑาสถานแห่งชาติ เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนช่างกลปทุมวัน ส่วนวิชาช่างก่อสร้าง กระทรวงธรรมการก็เห็นว่าเป็นอาชีพที่สำคัญ ซึ่งขณะนั้นการก่อสร้างตกอยู่ในมือของชาวต่างด้าวแทบทั้งสิ้น จึงได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ในปี พ.ศ. 2476 โดยแยกออกจากโรงเรียนเพาะช่างแผนกก่อสร้าง

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 เริ่มใช้คำว่า " อาชีวศึกษา " แทนคำว่า " วิสามัญศึกษา " มีการเตรียมเปิดโรงเรียนอาชีวศึกษาขึ้นทั่วราชอาณาจักรและได้แก้ปัญหาด้านบุคลากรครูโดยจัดตั้งโครงการฝึกหัดครูอาชีวศึกษาขึ้น คัดเลือกครูประจำบาลทั่วราชอาณาจักร 600 คน มาอบรมความรู้ถึงปี พ.ศ. 2495 กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจาก

องค์การยูซอม(USOM) เป็นศูนย์ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่โรงเรียนอาชีวศึกษาทุกประเภท รวมทั้งการฝึกอบรมบุคลากรครูนับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2501 จนเข้าสู่ยุคของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 การจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษามีการขยายตัวและพัฒนาไปมาก เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาสาธารณูปโภคและการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรระหว่างประเทศ และต่างประเทศ ทั้งทางด้านวิชาการ บุคลากร เงินกู้ และอุปกรณ์ต่างๆ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 1-3 (2505-2519) ได้เน้นการผลิตแรงงานระดับกลางทั้งระดับช่างฝีมือและช่างเทคนิค เพื่อสนองความต้องการกำลังคนของประเทศ

ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4-5 (2520-2529) ตรงกับช่วงเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เกิดปัญหาการว่างงาน ประกอบกับได้มีการขยายการผลิตนักเรียนอาชีวจะเป็นจำนวนมากในอดีต ทำให้เกิดสภาพการว่างงานของนักเรียนนักศึกษาอาชีว หรือมีการทำงานต่ำกว่าระดับ จึงได้มีความพยายามที่จะปรับปรุงให้เป็นการศึกษาที่เหมาะสม กับอาชีพอิสระ และสนองกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอาชีวมากขึ้น และหันมาเน้นการผลิตกำลังแรงงานระดับกลางและระดับสูงให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 6-8 ปีพ.ศ. 2530 – 2544 (ดร.พัฒนาแสงศักดิ์ 2542)

รูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพ

เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาวิชาชีพ อาจพิจารณาได้จากรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาชีพตามโครงสร้างของระบบการศึกษาดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2536)

1. **หลักสูตรวิชาชีพในระบบโรงเรียน**
เป็นหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพที่จัดในสถานศึกษาที่อาศัยระบบชั้นเรียนในหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. **การศึกษาวิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ**
เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค(ปวท.) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อผลิตช่างฝีมือ(skill labor) และช่างเทคนิควิชาชีพชั้นสูง (semi – professional)
3. **การศึกษาวิชาชีพระดับปริญญาตรี**
การจัดการศึกษาวิชาชีพในระดับปริญญาตรี มีทั้งที่ดำเนินการโดยสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า สถาบันราชภัฏ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

4. การศึกษาวิชาชีพในหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.)

เป็นหลักสูตรที่รับผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรปวส. หรือเทียบเท่าเข้ามาศึกษาต่อ 2 ปี กรมอาชีวศึกษาได้เปิดสอนหลักสูตรนี้ ที่วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน เพื่อผลิตครูช่างอุตสาหกรรมในสาขาวิชาที่ขาดแคลน

5. การศึกษาวิชาชีพพิเศษ

เป็นการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะความชำนาญพิเศษซึ่งต้องฝึกฝนเป็นระยะเวลานานตั้งแต่เยาว์วัย ได้แก่ หลักสูตรนาฏศิลป์ ซึ่งมีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญา และหลักสูตรประกาศนียบัตรศิลปศึกษาระดับ ปวช. ปวส.

6. การศึกษาวิชาชีพหลักสูตรวิชาชีพนอกโรงเรียน

เป็นการจัดฝึกอบรมวิชาชีพเฉพาะด้านในระยะสั้น ซึ่งมีทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรช่างฝีมือ (ปชม.) หลักสูตร ปวชพิเศษ ซึ่งใช้เวลาเรียนตั้งแต่ 1 – 5 ปี และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ซึ่งมีรูปแบบการจัดการศึกษาหลากหลายลักษณะ

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาฝึกอบรมวิชาชีพของหน่วยราชการอื่นๆ ที่เป็นหลักสูตรระยะสั้นอีกมาก เช่น การฝึกอบรมของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฯลฯ รวมแล้วมีหน่วยงานของรัฐ 22 กรมใน 9 กระทรวงที่ทำการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ (สมบัติ วงศ์ศิริรัตน์ 2537)

สำหรับการจัดการศึกษาวิชาชีพในระบบการศึกษาที่ไม่อยู่ในการจัดการศึกษาสามัญในระบบโรงเรียน ปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2536)

หน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1. กรมอาชีวศึกษา

มีจำนวนสถานศึกษาในสังกัด 210 แห่ง อยู่ในความดูแลของ 4 กอง คือ

➤ กองวิทยาลัยเทคนิค	79	แห่ง
➤ กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา	40	แห่ง
➤ กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	47	แห่ง
➤ กองการศึกษาอาชีพ (ดูแลวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ)	44	แห่ง

มีจำนวนนักศึกษาระดับปวช. ปวส. และปวท. ในปี 2543 จำนวน 673,860 คน (สถิติการศึกษา เอกชนปี 2543)

2. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

มีสถานะเป็นกรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ผลิตครูอาชีวระดับปริญญาตรี จัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ ทั้งระดับปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีมีสถาบันในสังกัด 30 วิทยาเขตมีจำนวนนักศึกษาระดับปวช. ปวส. ในปี 2534 จำนวน 53,404 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2536)

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)

สถานศึกษาอาชีวเอกชนในปี 2543 มีจำนวน 376 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในกรุงเทพฯ 106 โรงเรียนในภูมิภาค 270 โรงเรียน จำนวนนักศึกษาระดับปวช. ปวส. และปวท. จำนวน 374,873 คน (สถิติการศึกษาเอกชนปี 2543)

หน่วยงานสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

4. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มีการจัดการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. ประเภทช่างอุตสาหกรรม และช่างก่อสร้างด้วยมีจำนวนนักศึกษา 2 พันกว่าคน

5. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี แต่อยู่ในความดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม วิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ มหาวิทยาลัยพายัพ

การจัดการศึกษาสายอาชีวศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลของ 2 กรม คือ สถานศึกษาของรัฐ อยู่ในความดูแลของกรมอาชีวศึกษา ส่วนสถานศึกษาเอกชนอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาแทนกองโรงเรียนราษฎร์ในปีพ.ศ. 2517 เพื่อดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และการศึกษาพิเศษ

การศึกษาสายอาชีพเดิมมีทั้งแบบใช้หลักสูตรโรงเรียน และหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ต่อมาสถานศึกษาเอกชนบางแห่งได้ปรับมาใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะได้รับการรับรองการศึกษา เป็นประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค(ปวท.)

สำหรับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนปัจจุบันสามารถจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรได้ 3 ประเภท คือ

1. หลักสูตรของกรมอาชีวศึกษา
2. หลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
3. หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

รัฐได้เข้ามาควบคุมมาตรฐานของการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน โดยมีข้อกำหนดเกี่ยวกับเรื่อง อาคาร สถานที่ อุปกรณ์และเครื่องมือ คุณวุฒิ และจำนวนของครู ความจุห้องเรียน การประเมินผล*

นอกจากการกำหนดมาตรฐานตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว รัฐได้ให้การสนับสนุนการศึกษาเอกชนในเรื่องต่างๆ เช่น การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน เงินกู้ อุดหนุนเงินรายหัวนักเรียน กองทุนสงเคราะห์ครู สหธิประโยชน์ด้านภาษี

โดยสรุป การบริหารจัดการสายอาชีพในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรีทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรและหลักสูตรระยะสั้น มีลักษณะเป็นดาวกระจาย อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน หลายกระทรวง ผู้วิจัยพบว่ากรณีการจัดการปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา อาชีวศึกษา เป็นรูปธรรมหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นปัญหาการประสานงานกันในการจัดการที่ต่างก็อยู่ในกรอบของหน่วยงานตนเอง มีพิกัดต้องพูดถึงทิศทางการพัฒนาอาชีวศึกษาโดยรวม และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 การเปลี่ยนแปลงบทบาทการจัดการศึกษาของรัฐและเอกชน

วัดและบ้านมีบทบาทในการจัดการศึกษามาแต่ในอดีต จนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวอเมริกันผู้หนึ่งได้ขอจัดตั้งโรงเรียนคริสเตียนไฮสกูลขึ้นในปีพ.ศ. 2431 และภายหลังได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ซึ่งนับเป็นโรงเรียนเอกชนแห่งแรกในประเทศไทย เมื่อกระทรวงธรรมการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์พ.ศ. 2461 ขึ้นเป็นฉบับแรก มีโรงเรียนที่มาจดทะเบียนทั้งหมด 127 โรง จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนเอกชนทั้งหมด 7,688 โรง

สำหรับสถานศึกษาอาชีวะเอกชนที่จัดการศึกษาสายช่างอุตสาหกรรมแห่งแรก คือ โรงเรียนช่างกลดอนบอสโก เป็นสถานศึกษาถึงสงเคราะห์ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2488 โรงเรียนอาชีวะเอกชนที่เป็นธุรกิจใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการแห่งแรก คือ โรงเรียนช่างกลสยาม เปิดสอนประมาณปี 2507-2508จนถึงปัจจุบันมีสถานศึกษาเอกชนสายช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯจำนวนประมาณ 31 โรง และในส่วนภูมิภาค 135 โรง

จากสถิติการศึกษาเอกชนพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2518 ภาคเอกชน กับ ภาครัฐมีสัดส่วนในการจัดการศึกษาใกล้เคียงกัน(ดูตารางที่ 1)

* ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนราษฎร์ประเภทอาชีวศึกษาฯ 2525

ตารางที่ 1 จำนวนสถานศึกษา นักเรียน/นักศึกษา จำแนกตามสังกัดปี 2518

สังกัดสถานศึกษา	สถานศึกษา		นักเรียน/นักศึกษา		
	กทม.	ภูมิภาค	กทม.	ภูมิภาค	รวม
กรมสามัญศึกษา	125	1,046	190,467	717,798	908,285
กรมอาชีวศึกษา	24	137	36,315	64,934	101,209
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน	1,012	1,667	503,977	729,384	1,233,361
- สามัญ	948	1,640	455,338	713,687	1,169,025
- อาชีวะ	64	27	48,639	15,697	64,336

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางที่ 1 สถิติการศึกษาเอกชนปี 2518 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

สำหรับการจัดการศึกษาของภาคเอกชนในส่วนของอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาในแผนกวิชาพาณิชยกรรม ส่วนการจัดการศึกษาในสายช่างอุตสาหกรรม และช่างก่อสร้างคิดเป็นประมาณร้อยละ 25 % และสมัยนั้นร้อยละ 90.78 ของสายช่างอุตสาหกรรม(รวมแผนกช่างก่อสร้าง) ของจำนวนนักเรียนทุกสาขา เป็นการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร (จากตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเอกชน สายอาชีวศึกษาหลักสูตรกระทรวงฯ จำแนกตามแผนกวิชาปีการศึกษา 2518

แผนกวิชา	รวม		กรุงเทพมหานคร		ส่วนภูมิภาค	
	ม.ศ. 4 - 6		ม.ศ. 4 - 6		ม.ศ. 4 - 6	
1. ช่างก่อสร้าง		1,118		833		285
2. ช่างยนต์		9,456		8,393		1,063
3. ช่างกลโรงงาน		1,141		1,141		0
4. ช่างไฟฟ้า	16,096	2,094	14,612	2,036	1,484	58
5. ช่างวิทยุ		1,453		1,441		12
6. ช่างเชื่อม		423		423		0
7. ช่างสำรวจ		411		345		66
8. พาณิชยกรรม		45,178		31,682		15,697
9. วิศวกรรม		2,321		1,995		326
10. สื่อสารมวลชน		76		76		0
11. ธุรกิจ		655		264		391
12. เกษตรกรรม		10		10		0
รวม		64,336		48,639		15,697

ที่มา : ปรับปรุงจากตารางที่ 7 สถิติการศึกษาเอกชนปี 2518 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของนักเรียนระบบโรงเรียน ปีการศึกษา 2542 - 2543

ประเภท/ระดับ	จำนวนนักเรียน				ร้อยละ			
	ปี 2542		ปี 2543		ปี 2542		ปี 2543	
	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน
สามัญศึกษา	(3,233,578)	(185,335)	(3,189,616)	(185,889)	(94.58)	(5.42)	(94.49)	(5.51)
มัธยมศึกษาตอนต้น	2,229,077	141,060	2,132,840	139,466	94.05	5.95	93.86	6.14
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,004,501	44,275	1,056,776	46,423	95.78	4.22	95.79	4.21
อาชีวศึกษา	(677,067)	(422,325)	(673,860)	(374,873)	(61.6)	(38.4)	(64.3)	(35.7)
ปวช.	458,831	219,133	428,970	181,328	67.7	32.3	70.3	29.7
ปวท.	-	194	-	166	-	100.0	-	100.0
ปวส.	218,236	202,998	244,890	193,379	51.8	48.2	55.9	44.1

ที่มา : ปรับปรุงจากสถิติการศึกษาเอกชนปี 2543 หน้า 10

ภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากมีวิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอาชีวศึกษาในทุกจังหวัดแล้ว ในปี 2530 เป็นต้นมา ยังได้มีการขยายตัวโดยจัดตั้ง วิทยาลัยการอาชีพเพิ่มขึ้น จนในที่สุดการจัดการศึกษาของภาครัฐมีสัดส่วนที่สูงกว่าการจัดการศึกษา โดยเอกชน ทั้งการศึกษาสายสามัญ และอาชีวศึกษา(ดูตารางที่ 3) สำหรับการจัดการศึกษาในสาย อาชีวศึกษาในระดับปวช.ของเอกชน มีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัดมาตั้งแต่ปี 2528 (ดูตารางที่ 4) ภาคเอกชนได้พยายามขดเขยรายได้ที่ขาดหายไป จากการที่จำนวนนักศึกษาในระดับปวช.ลดลง โดยพยายามเปิดการศึกษาในระดับปวส. เพิ่มขึ้น แต่ก็กำลังเผชิญกับแนวโน้มการขยายตัวของการ จัดการศึกษาของภาครัฐเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของระดับนักเรียนปวส.(ในตารางที่ 5)

ตารางที่ 4 สัดส่วนการรับนักเรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)

ปีการศึกษา	สัดส่วนนักเรียนรัฐ : เอกชน	จำนวนนักเรียน	
		รัฐ	เอกชน
2523	47 : 53	138,438	156,408
2526	50 : 50	217,621	216,094
2528	56 : 44	207,397	162,995
2537	50.2 : 49.8	394,005	364,249
2540	60 : 40	442,052	291,435

ปีการศึกษา	สัดส่วนนักเรียนรัฐ : เอกชน	จำนวนนักเรียน	
		รัฐ	เอกชน
2541	65 : 35	455,598	247,748
2542	68 : 32	458,831	219,171
2543	70 : 30	431,432	181,368
2544	71 : 29	411,932	171,149

ที่มา : ปรับปรุงจากสถิติการศึกษาเอกชน

ตารางที่ 5 สัดส่วนการรับนักเรียนระหว่างภาครัฐและเอกชน ประเภทอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง(ปวส.)

ปีการศึกษา	สัดส่วนนักเรียนรัฐ : เอกชน	จำนวนนักเรียน	
		รัฐ	เอกชน
2523	90 : 10	35,547	4,119
2526	62 : 38	54,169	32,814
2528	62 : 38	76,749	47,741
2537	52 : 48	113,952	86,981
2540	54 : 46	204,919	175,020
2541	54 : 45	225,872	191,675
2542	55 : 45	248,758	203,192
2543	59 : 41	283,305	193,545
2544	62 : 38	297,576	182,214

ที่มา : ปรับปรุงจากสถิติการศึกษาเอกชน

สำหรับโรงเรียนอาชีวะเอกชนในกรุงเทพมหานครยังอยู่ในภาวะที่ถดถอยจากปัญหาการขยายตัวของสถานศึกษาภาครัฐ และการเจริญเติบโตของส่วนภูมิภาค ขณะที่จำนวนนักเรียนอาชีวะเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และจำนวนประชากร แต่จำนวนนักเรียนอาชีวะสายช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนลดลง และในแง่จำนวนนักเรียนกลับใกล้เคียงกับยุคเริ่มแรก ซึ่งยังมีจำนวนโรงเรียนที่ต้องแข่งขันกันไม่มากนัก โรงเรียนอาชีวะเอกชนในเขตกรุงเทพฯ จึงอยู่ในภาวะที่ค่อนข้างยากลำบากในการพัฒนาคุณภาพ และความอยู่รอด

ตารางที่ 6 จำนวนนักเรียนอาชีวะ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) สาขาช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ

ปีการศึกษา	จำนวนนักเรียน สาขาช่างอุตสาหกรรม	จำนวนนักเรียน สาขาช่างอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ	
		จำนวน	ร้อยละ
2518	16,096	14,612	90.78
2530	52,466	25,114	46.74
2531	49,939	24,527	49.11
2541	81,184	23,226	28.6
2544	57,879	16,172	27.9

ที่มา : ปรับปรุงจากสถิติการศึกษาเอกชน

ปรากฏการณ์ที่มีการขยายตัวของภาครัฐในการจัดการศึกษาอาจอธิบายได้ด้วยทฤษฎีหน่วยผลิตสมัยใหม่ของเศรษฐศาสตร์นีโอคลาสสิก ที่อธิบายพฤติกรรมของฝ่ายจัดการในหน่วยผลิตสมัยใหม่ที่มีการแบ่งแยกระหว่างความเป็นเจ้าของ และการควบคุมจัดการ หน่วยราชการ มีลักษณะคล้ายคลึงกับบริษัทสมัยใหม่ที่มีการแบ่ง แยกระหว่างความเป็นเจ้าของกับการควบคุมจัดการ อาจจะต่างกันก็ตรงที่เจ้าของบริษัทมีตัวตนเป็นรูปธรรม แต่เจ้าของหน่วยราชการมีความไม่ชัดเจน ทฤษฎีหน่วยผลิตสมัยใหม่ และทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยระบบราชการ ล้วนมีสมมติฐานว่าฝ่ายจัดการหรือ ข้าราชการเป็นผู้แสวงหาอรรถประโยชน์สูงสุด (Utility maximizers) ซึ่งการแสวงหาอรรถประโยชน์ของผู้จัดการหรือข้าราชการอาจจะมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับเงิน (pecuniary objectives) และเป้าหมายที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น อำนาจ เกียรติศักดิ์ บทบาท โดยที่ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับขนาดและอัตราการเจริญเติบโต*

ผู้วิจัยพบว่าในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ก็มีปรากฏการณ์ที่สะท้อนภาพของมหภาค ในการจัดการศึกษา เช่น มีสถานศึกษาของรัฐที่อยู่ในละแวกเดียวกันถึง 3 แห่ง ขณะที่จำนวนผู้เรียนมีต่ำกว่าจำนวนที่สถานศึกษาสามารถรับได้ ทำให้สถานศึกษาบางแห่งต้องเปิดรับนักศึกษาใหม่โดยไม่มีรอบ (รอบการสอบคัดเลือก) ก็ยังมีนักศึกษาเข้าเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย ลักษณะเช่นนี้ย่อมมีผลกระทบต่อธุรกิจการศึกษาของเอกชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดู 1) รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ “แนวคิดด้วยหน่วยผลิต” “เป้าหมายของหน่วยผลิต” “ทฤษฎีการจำเรียดเติบโตของหน่วยผลิต” เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาเศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม

2) P.M.Jackson The Political Economy of Bureaucracy (Oxford : Philipallon, 1982)

1.3 คุณภาพการศึกษากับความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

ในระยะเวลาที่ผ่านมาแม้ว่าสถานศึกษาของรัฐและเอกชนจะสามารถผลิตบุคลากรในสายอาชีพได้ในปริมาณที่สามารถตอบสนองกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ผ่านมาได้ดี แต่เรายังมีปัญหาคriticalในด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่ต้องลงทุนสูงกว่าสายสามัญ ต้องการความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพการพัฒนาทางธุรกิจอุตสาหกรรมและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี แต่จากรายงานประเมินผลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติปี 2536 พบว่า

- ผู้จบอาชีวศึกษายังไม่ถูกใจนายจ้างด้วยเหตุผลหลายประการ เกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน วิชาชีพ บุคลิกภาพ ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ฯลฯ
- ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุง
- นักศึกษามีพื้นฐานความรู้เดิมในวิชา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเชื่องช้า

นอกจากนี้อุปสรรคสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การขาดครู - อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานภาคการผลิต โดยเฉพาะในบางสาขาอาชีพที่เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน และยังพบว่าการพัฒนาทางด้านสุขลักษณะ อนามัย และพลศึกษาของนักศึกษายังไม่เพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2536)

อาจารย์สมเกียรติ พิงอัทม์ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ให้ความเห็นว่าปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาที่ไม่ถูกต้อง ประมาณปี 2503 การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาไม่ใช่วิชาชีพที่แท้จริง มีการขยายการผลิตอาชีวะโดยไม่รู้ว่าตลาดต้องการอะไร เด็กและพ่อแม่มีความคาดหวังว่าต้องการเรียนเพื่อให้มีอาชีพพึ่งตนเองได้ ต้องการเรียนแบบเน้นการปฏิบัติ เรียนแบบประสบการณ์ แต่ปรากฏว่าเรียนช่างยนต์ก็ซ่อมรถยนต์ไม่ได้ เรียนช่างไฟฟ้าก็ซ่อมไฟฟ้าไม่ได้ เด็กเรียนโดยไม่มีความมุ่งมั่นหมาย จบมาแล้วหางานทำไม่ได้ก็ต้องพยายามเรียนต่อให้ได้ระดับปริญญา โดยไปเรียนต่อในสาขาวิชาที่คุ้นเคยกันมาก ค่าใช้จ่ายในการเรียนอาชีวะค่อนข้างสูง เทอมละไม่ต่ำกว่า 2 หมื่นบาท บางคนต้องกู้หนี้ยืมสินมาเรียน พอมาเรียนซึ่งการจัดการเรียนการสอนเป็นแบบมัธยม เด็กจะตกวิชาสามัญ เช่น วิชาสังคม คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์กันมาก การสอนไม่มีความสัมพันธ์กับประโยชน์ที่จะนำไปใช้ ซึ่งสร้างความเครียดให้เด็ก การจัดอาชีวศึกษาให้เด็กพึ่งตนเองได้จะแก้ปัญหามาก

ดร. วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ กล่าวว่า ระบบอาชีวศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะต้องมีที่อยู่บ้าง เพราะกำลังคนที่ระบบผลิตออกไปสู่ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมยังทำให้ประเทศเกิดศักยภาพในการแข่งขัน และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับประเทศกำลังพัฒนา แต่จะต้องปรับปรุง

พัฒนาเฉพาะส่วนที่ล่าช้า และปัจจุบันเริ่มเป็นที่ประจักษ์ชัดและยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักเรียน อาชีวศึกษาว่า การจัดการศึกษาระดับ ปวช. เป็นการจัดการศึกษาที่สูญเปล่าเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า ผู้จบการศึกษาแขนงนี้ส่วนใหญ่มิได้เข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อใช้ฝีมือแรงงานในการผลิตสินค้า หรือบริการตามความชำนาญที่ได้เรียนมา ส่วนใหญ่มุ่งไปสู่การศึกษาในระดับ ปวส. และปริญญาตรีต่อไป (ดร.วีระพันธ์ สิทธิพงศ์ 2540)

ดร.จรวพร ธรณินทร์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้นำเสนอปัญหาของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาไว้ในรายงานเอกสารวิจัยส่วนบุคคลเรื่อง การปฏิรูปการศึกษาไทยตาม พรบ. การศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ว่า (วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2544) ปัญหาการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยสรุปดังนี้ คือ (ดร.จรวพร ธรณินทร์ 2544)

- ขาดข้อมูลที่ชัดเจนในการวางแผนการผลิตกำลังคน
- ทรัพยากรจำกัด เช่น ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย
- ขาดครู – อาจารย์ทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพ
- ขาดระบบความต่อเนื่องและเชื่อมโยงในการศึกษาต่อ
- ขาดระบบความก้าวหน้าในวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา
- ขาดองค์กรและกลไกการประสานความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพในระดับชาติ
- ขาดระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพ
- หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนไม่ยืดหยุ่น
- ความร่วมมือกับสถานประกอบการไม่เป็นระบบ
- การระดมทรัพยากรเพื่อการอาชีวศึกษายังจำกัด
- ขาดเครือข่ายข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานของตลาดแรงงาน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นปัญหาการจัดการศึกษาสายอาชีวศึกษาที่เป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง เช่น ปัญหาการบริหารจัดการ ปัญหาบุคลากร ฯลฯ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนอาชีวะไม่เพียงแต่ในด้านคุณภาพตามวิชาชีพแต่ยังส่งผลต่อปัญหาทางสังคมโดยเฉพาะปัญหาการใช้ความรุนแรง การทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สังคมของนักเรียนด้วย

อย่างไรก็ตามข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน พบว่าคุณภาพของนักเรียนอาชีวะเป็นปัญหาเชื่อมโยงกับปัญหาคุณภาพของการจัดการศึกษาพื้นฐานด้วย

“โรงเรียนได้ทดสอบความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เข้ามาเรียนปวช.1 พบว่าร้อยละ 80 ไม่สามารถคูณเลขสองหลักได้แม้จะคูณให้ดูเป็นตัวอย่าง ”

สัมภาษณ์ ดร.สมาน กันมด

ผู้อำนวยการโรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ (มกราคม 2545)

“ นักเรียนมีพื้นฐานการศึกษามาอ่อน ระดับปวส.ยังเขียนภาษาไทยผิดๆ ถูกๆ แม้คำง่ายๆ ”

สัมภาษณ์ อาจารย์สมบัติ แสงสว่างสังธรรม

อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ (กรกฎาคม 2545)

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างจดหมายของนักเรียนระดับปวส. 1 ของสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่เขียนแสดงความ
 คิดเห็นไปยังอาจารย์ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานความรู้ภาษาไทย และความ
 รู้สึกของนักศึกษาต่อท่วงทำนองของอาจารย์บางท่าน

ผู้วิจัยยังพบว่า นักเรียนจำนวนหนึ่ง ไม่มีความพร้อมที่จะเรียน นักเรียนมาโรงเรียนโดยไม่รู้ว่ามี การสอบในวันนั้น นักเรียนที่สอบวิชาคณิตศาสตร์ใช้เวลาทำข้อสอบเพียง 15 นาที ก็เดินออกจากห้อง สอบเป็นทิวแถว เมื่อถึงเวลาเข้าสอบก็ยังไม่พร้อมจะเข้าสอบ ยังเดินไอ้เอ็กินขนมหรือเพิ่งจะติดต่อกับเพื่อนอนุญาตเข้าสอบ อาจารย์ได้เล่าให้ฟังว่า “ในวิชาพลานามัย นักเรียนใช้เวลาทำข้อสอบเพียง 15 นาที โดยไม่ได้อ่านข้อสอบ” อาจารย์อีกท่านหนึ่งเล่าว่า “ในกระดาษคำตอบบางที่ต้องขีดเส้นใต้ไว้ที่ข้อสุดท้าย เพราะนักเรียนจะกาเลือกคำตอบทั้งหน้ากระดาษ เช่น ข้อสอบมี 80 ข้อ แต่กามา 100 ข้อ บางคนกาข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมด โดยไม่อ่าน” อาจารย์อีกท่านหนึ่งเล่าว่า “เคยพยายามออกข้อสอบเป็นแบบอัตนัย ปรากฏว่าได้กระดาษคำตอบว่างเปล่ากลับมา ที่โรงเรียน มีปัญหานักเรียนขาดเรียน และขาดสอบอยู่ประมาณ 30%”

ดังนั้นครู-อาจารย์ ในสถานศึกษาโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนที่ได้นักเรียนที่เหลื่อมมาจากสถานศึกษาของรัฐแล้ว จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาวิธีการในการดูแลนักเรียนที่ไม่มีความพร้อมในการเรียนเป็นพิเศษ ดร. พิรศักดิ์ วรสุนทรโรสด ได้เสนอความคิดเห็นต่ออาจารย์ในการประชุมครั้งหนึ่งของเครือข่ายฯ “ที่สำคัญอาจารย์จะต้องอย่าคิดว่าเด็กของเรามีความสามารถน้อย จึงมาเรียนอาชีวศึกษา เพราะพบว่าคนเราโดยทั่วไปใช้เซลล์สมองเพียง 1-2% ดังนั้นคนเราสามารถพัฒนาได้เสมอ ขอให้สามารถล้างสมองวิธีคิดของพวกเขา”

การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 ได้ส่งผลกระทบต่อความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมากในการบริหารจัดการการศึกษาสายอาชีวศึกษา ผู้วิจัยพบว่าบรรดาคณาจารย์ในสายอาชีวศึกษาของรัฐได้มีการร่วมมือกันในการผลักดันให้การจัดการอาชีวศึกษาดำรงอยู่เป็นสำนักหนึ่งในกระทรวงหรือที่เรียกว่าให้คงแห่งอาชีวศึกษาไว้ ซึ่งต่อไปกรมอาชีวศึกษาจะกลายเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน คือ

- ตามโครงสร้างใหม่ การบริหารจัดการจะมีลักษณะเป็น area base หรือมีการรวมกลุ่มในการบริหารจัดการตามพื้นที่ สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา 412 แห่ง จะกลายเป็นสถาบันการอาชีวศึกษา 8 เขต แม้ว่าขณะที่ทำรายงานนี้พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา จะยังอยู่ระหว่างการเสนอสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติ แต่การดำเนินการเพื่อเตรียมการรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ถูกนำมาใช้แล้วบางส่วนโดยผ่านทางอำนาจในการบริหารของอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ดร.พยุศักดิ์ จันทรสุรินทร์

สถานศึกษาของรัฐจำนวน 7 แห่ง ที่เข้าร่วมกับโครงการวิจัยฯ ทั้งหมดอยู่ในสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพเขต 1 ซึ่งมีสถานศึกษาในเครือข่าย 15 แห่ง ขณะกำลังดำเนินโครงการ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร เป็นผู้อำนวยการสถาบัน และได้เริ่มดำเนินงานในรูปแบบใหม่ไปบ้างแล้ว

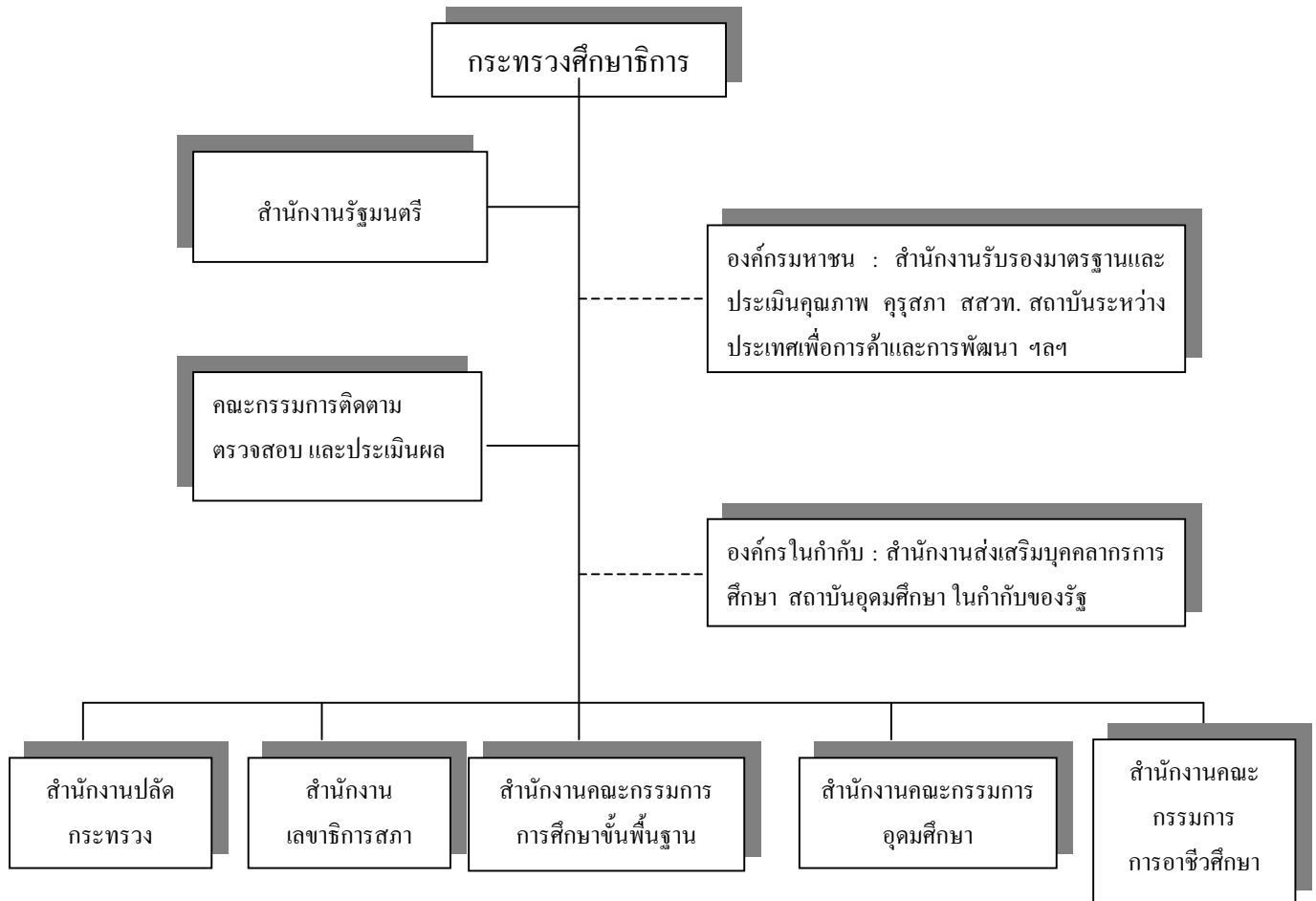
- การจัดการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับภาคสังคมมากขึ้น ในทางบริหาร บุคคลภายนอกจะเข้ามามีส่วนร่วมในทางกำกับ ดูแลในด้านนโยบายและการบริหาร โดยเป็นส่วนหนึ่งในคณะกรรมการระดับชาติ คือ คณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระดับสถาบันการอาชีวศึกษา และระดับสถานศึกษา
- ในด้านกรอบหลักสูตรการศึกษา(Curriculum framework) มีการปรับให้มีการยืดหยุ่นต่อความเปลี่ยนแปลงได้มากขึ้น เพื่อให้การศึกษายู่บนฐานของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งสถานประกอบการ และชุมชน มากขึ้น
- การจัดการศึกษาจะถูกปรับให้ใกล้ชิด และแลกเปลี่ยนกับภาคการผลิตมากขึ้น ทั้งในส่วน of ครู – อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในส่วนของการจัดการศึกษาสายอาชีวะของภาครัฐมีความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจน ส่วนการจัดการศึกษาสายอาชีวะของภาคเอกชน ขณะทำรายงานยังไม่ชัดเจนว่าในการบริหารจัดการโดยรวมจะอยู่อย่างไร ในปัจจุบันสถานศึกษาอาชีวะเอกชนอยู่ในความดูแลของสำนักงานการศึกษาเอกชน(สช.) ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรมดูแลสถานศึกษาเอกชนทั้งสายอาชีวะและสายสามัญรวมถึงระบบนอกโรงเรียน

ขณะทำรายงานนี้ กระทรวงศึกษาธิการกำลังอยู่ระหว่างการปรับโครงสร้าง ซึ่งสำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.) อาจเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานปลัดกระทรวง แต่ในส่วน of สายอาชีวะสมาคมโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนฯ ต้องการไปอยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือกรมอาชีวศึกษาเดิม

ท่ามกลางการปฏิรูปการศึกษาเราได้เห็นเค้าโครงของการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของการบริหารจัดการการอาชีวศึกษาเพียงบางส่วนเฉพาะที่เป็นสถานศึกษาของรัฐ และเป็นที่น่าเสียดายว่าการขับเคลื่อนในการปฏิรูปการจัดการอาชีวศึกษาของภาคเอกชนยังเพิ่งจะเริ่มต้น หรือแทบจะไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงเป็นชิ้นเป็นอัน ซึ่งประสบการณ์จากการทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่าสถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่มีปัญหาคุณภาพมากกว่าสถานศึกษาของรัฐด้วยเหตุปัจจัยทั้งจากภายนอกและภายใน

โครงสร้างใหม่ ข้อมูล ณ 24 กุมภาพันธ์ 2546

ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 1 นายสุรศักดิ์ ศรีน้อย มีความเห็นว่าการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการจะทำให้การแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนได้รับการแก้ไขเร็วขึ้น ขึ้นตอนสั้นลง มีการประสานงานกันสม่ำเสมอ แต่ที่สำคัญยังอยู่ที่การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะต้องจัดการการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ อาจารย์ผู้สอนต้องช่วยกันสอดแทรกเรื่องคุณธรรมในชั่วโมงเรียน โรงเรียนมีบรรยากาศเหมือนบ้าน ร่มรื่น สะอาด มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสมุด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียน นักศึกษาสามารถค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง ครู-อาจารย์ ต้องปรับปรุงท่วงท่าตนเอง การพูดจา ส่วนสถานศึกษาเอกชนซึ่งจะมาใช้หลักสูตร และมาตรฐานของทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ก็อาจทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนใกล้ชิดกันมากขึ้น

สัมภาษณ์ ผอ.สุรศักดิ์ ศรีน้อย

วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร (30 มิถุนายน 2546)

ปัญหาการทะเลาะวิวาทในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาสะท้อนให้เห็นปัญหา คุณภาพของ การบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง การปฏิรูปการศึกษาส่งผลให้เห็น แนวโน้มในการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาในระดับโครงสร้างในแนวทางที่ดี โดยเฉพาะการ กระจายอำนาจการบริหารจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐในรูปของเครือข่าย ซึ่งน่าจะมีผลทาง บวกกับการแก้ไขปัญหาคความรุนแรง การทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบัน

อย่างไรก็ตาม ยังไม่เห็นสัญญาณในการพัฒนาในส่วน of สถานศึกษาเอกชนที่จะมีผลต่อการ แก้ไขปัญหาในเชิงคุณภาพชัดเจน

บทที่ 2

สภาวะการณัปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ความเป็นมา สถานการณ์เฉพาะพื้นที่การศึกษา

2.1 ความเป็นมา และสถานการณ์ทั่วไป

ปัญหาการทะเลาะวิวาทในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเป็นที่รับรู้ของสังคมไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ทศวรรษ ปรากฏการณ์ของการทะเลาะวิวาทระยะแรกๆ อาจเริ่มมาตั้งแต่มีการขยายตัวของการจัดตั้งโรงเรียนตั้งแต่หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475 จากคำบอกเล่าของอาจารย์ช่างซึ่งเป็นนักเรียนที่โรงเรียนช่างกลปทุมวันในช่วงปี 2499 – 2501 เล่าว่า

“ การทะเลาะวิวาทกันระหว่างนักเรียนต่างสถาบันเกิดจากการแข่งขันกีฬาประจำปี และเกิดเขม่นกันเริ่มจากการวิวาทกันระหว่าง โรงเรียนช่างกลปทุมวัน กับนักเรียนโรงเรียนนายร้อยจปร. ในการแข่งรักบี้ฟุตบอล แล้วเกิดหมั่นไส้กันเรื่องกองเชียร์ผู้หญิง กองเชียร์ปทุมวันพาไข่เน่าใส่ให้นักเรียนนายร้อยเลยมีการนำนักเรียนโรงเรียนนายสิบยานเกราะมาดักตี ต่อมา มีการจัดการแข่งขันกีฬาอาชีวะสัมพันธ์ ของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งในสมัยนั้นจะมีการแข่งขันกีฬาประจำปีระหว่างโรงเรียนช่างกลปทุมวัน โรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย โรงเรียนเพาะช่าง โรงเรียนพณิชยการพระนคร โรงเรียนบพิตรพิมุข เมื่อแข่งกีฬาเสร็จก็จะมีการกินเลี้ยงกัน อาจมีการกระทบกระทั่งกันบ้าง แต่ยังไม่มีการวิวาทกันรุนแรงระหว่างโรงเรียนช่างกลปทุมวัน กับโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ”

สัมภาษณ์อาจารย์บุญส่ง วิทิสลัธดา

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ (มกราคม 2545)

การทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษาอาชีวะที่เป็นข่าวใหญ่เริ่มแรกน่าจะเป็นการทะเลาะวิวาทของนักเรียนช่างกลปทุมวัน กับโรงเรียนช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ประมาณปีพ.ศ. 2512 ที่สนามกีฬามีการใช้ระเบิดขวดขว้างปาใส่กันต้องระดมกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวนมากมาระงับเหตุ แม้จะไม่มี ความเสียหายทางด้านชีวิตและทรัพย์สินมากนัก แต่ในแง่การรับรู้ของประชาชนถือเป็นเรื่องใหญ่ เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสมัยบ้านเมืองยังอยู่ภายใต้กฎอัยการศึก บ้านเมืองมีความสงบพอสมควร การยกพวกตีกันหรือการประท้วงเป็นสิ่งที่ประชาชนไม่คุ้นเคย (เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว 2533)

การทะเลาะวิวาท หรือ การยกพวกตีกันของนักเรียนอันมีเหตุมาจากการแข่งขันกีฬาหรือจากสาเหตุ ส่วนตัวอื่นๆ มิได้เกิดขึ้นเฉพาะนักเรียนสายอาชีวะเท่านั้น ยังพบในโรงเรียนสายสามัญโดยเฉพาะโรงเรียนชายล้วน เช่น ระหว่างโรงเรียนไพศาลศิลป์ กับ อำนวยศิลป์ และการทะเลาะวิวาทของนักศึกษาต่างคณะกันในมหาวิทยาลัยด้วย

การทะเลาะวิวาทจากมูลเหตุการแข่งขันกีฬาของนักเรียนมีอยู่มากกว่า 2 ทศวรรษ ดังปรากฏในการแสดงความคิดเห็นของพลเอกกฤษณ์ สีวะรา ในวารสารการศึกษาแห่งชาติ มกราคม 2514 ว่า “การที่นักเรียนทะเลาะวิวาทกันเนื่องมาจากการแข่งขันกีฬานั้นเป็นเรื่องที่มีมานานแล้ว แต่ลักษณะของการทะเลาะวิวาทไม่รุนแรงเหมือนสมัยนี้” การทะเลาะวิวาทของนักเรียนในการแข่งขันกีฬามีปรากฏให้เห็นต่อมาอีก 10 ปี ดังเห็นได้จากการวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์ในสมัยนั้น (อัญชลี กิจจานุวัฒน์ 2527)

➤ **นักเรียนตีกันความล้มเหลวของการกีฬา**

(สยามรัฐ 14 ธันวาคม 2526)

➤ **การตีกันในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลของนักเรียนของกรมพลศึกษาเป็นชนวนอภัยในวงการลูกหนัง อีกทั้งเหตุการณ์ดังกล่าวมีขึ้นเกือบจะเป็นประเพณีนิยม เมื่อมีการชิงชนะเลิศ**

(ไทยรัฐ 9 กันยายน 2526)

ในช่วงทศวรรษหลังปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนจากการแข่งขันกีฬาจะได้รับการแก้ไขไม่ค่อยปรากฏว่ามีปัญหารุนแรง ในยุคนี้จะมีอยู่บ้างที่ปรากฏเป็นข่าวว่ามีการทะเลาะวิวาทภายหลังการแข่งขันกีฬา แต่อยู่ในวงจำกัด เช่น

แฉ “จตุรมิตร” ก็มีตีกันแล้ว

กลุ่มนักเรียนสถาบันมีชื่อ 4 แห่ง คือ โรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก, โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย, โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย และ โรงเรียนเทพศิรินทร์ ล่าสุดได้ยกพวกเข้าทำร้ายร่างกายกันหลังการแข่งขันฟุตบอลสามัคคี “จตุรมิตร” ของ 4 สถาบัน และมีการทำร้ายนักเรียนที่มาเรียนพิเศษในย่านสยามแสควร์ได้รับบาดเจ็บไปด้วย ซึ่งได้แจ้งความดำเนินคดีไว้ที่สน.ปทุมวัน

ข่าวสด 22 ธันวาคม 2544

การแข่งขันกีฬาไม่เป็นเหตุที่นำไปสู่การทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะเพราะไม่มีการแข่งขันกีฬาระหว่างสถานศึกษาอาชีวะแล้วแต่การทะเลาะวิวาทหรือการลอบทำร้ายของนักเรียนอาชีวะที่อยู่ต่างสถาบันกันเป็นปรากฏการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวอยู่เนืองๆ ในทุกเขตการศึกษาของกรุงเทพฯ และปริมณฑล มีความรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต มีการใช้อาวุธปืน ทั้งปืนทำเอง และอาวุธสงครามเกิดขึ้นในที่ชุมนุมคน และส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง ดังตัวอย่างสรุปข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน และสรุปข่าวในภาคผนวก 1

สถานการณ์ในงานคอนเสิร์ต ปี 2546

จลาจลคอนเสิร์ตเลือด ตะลุมบอน ตาย 1 เจ็บ เกือบ 100 คน

จับตัวนักเรียนนักศึกษา
ก่อเหตุได้ร่วมพันคน

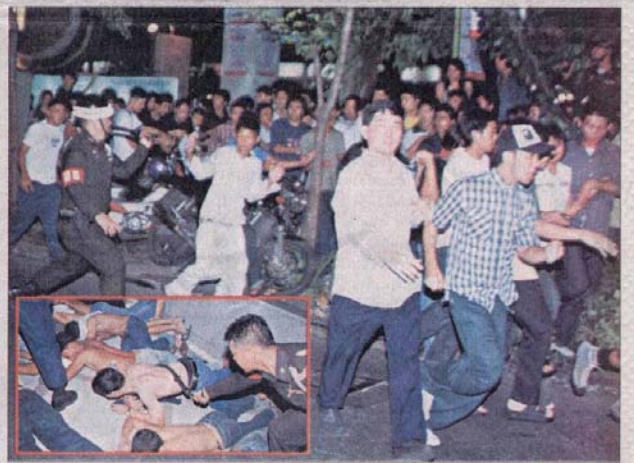
วัดนวมองจากแสงอาทิตย์ตอนเย็นและเจ็บบางคนกว่า 100 คน ถูกจับกุมและคน บิด
สาวได้เพื่อไป สืบที่มีเหตุไปจับกุมและจับกุมแล้ว 1 ศพ ตำรวจต้องไล่จัดการแสดง
ก่อนหน้านั้น ซึ่งสาเหตุใหญ่เป็นเพราะสถานที่คับแคบเกินไป ฝ่ายผู้จัดปรารถนา
ปิดกั้นห้องยักษ์ที่ โผล่ด้านคอนเสิร์ตด้วยซ้ำ

◆ อ่านต่อหน้า 11

**ผัวยั่วเมีย
ขออับไม่ให้
กะชวกตาย**

ผัวขี้นะสุดเหี้ยม ถึง
เหล้าจนเมาแอ๋ขาดสติ โดน
ภรรยา ◆ อ่านต่อหน้า 2

➢ **จุดชนวน...** สารวัตรทหารและตำรวจ
เข้าควบคุมสถานการณ์นักเรียน
นักศึกษาที่ก่อกวนอย่างเอาเป็น
เอาตาย ทำให้บรรดาแฟนเพลงที่
รู้สึกจะต้องวิ่งหนีตายกันอย่างอลูมุน
(ส่วนภาพเล็ก) สารวัตรทหาร
ใช้กระบองฟาดใส่เพื่อทำร้าย
นักเรียนที่ถูกควบคุมตัวหลังก่อเหตุ

เดลินิวส์

ฉบับที่ 19,681 วันจันทร์ที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2546 ราคา 8 บาท DAILY NEWS

<http://www.dailynews.co.th>

▲ **ตำรวจ...** ตำรวจนำวัยรุ่นที่ก่อเหตุที่ริเวณและคอนเสิร์ตสง รพ. หลังนักเรียนนักเลงก่อเหตุตะลุมบอนกัน
อย่างไม่มีเกรงกลัวกฎหมาย ทำให้ประชาชนที่มุดคอนเสิร์ตต้องโดนลูกหลงได้รับบาดเจ็บไปหลายราย

ปี พ.ศ. 2544 มีกรณีที่เป็นข่าวใหญ่ คือ กรณีนักศึกษาระดับ ปวส. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพกว่า 200 คน ยกพวกไปทำร้ายนักศึกษาและทำลายอาคารสถานที่ ข้างของของโรงเรียนพณิชยการกรุงเทพ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2544 เป็นเหตุการณ์ครึกโครมที่สร้างความเดือดดาลให้กับผู้รับผิดชอบในบ้านเมืองและสร้างความเดือดร้อนให้ผู้ปกครองเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพถูกจับกุม 214 คน ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 19 – 20 ปี นักศึกษาที่อายุสูงสุดคือ 24 ปี และอายุต่ำสุด 18 ปี นักศึกษาถูกฟ้องคนละ 7 – 8 ข้อหา และขณะนี้ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

ปี พ.ศ. 2545 มีกรณีที่เป็นข่าวใหญ่ คือ กรณีมีวัยรุ่นและนักเรียนก่อเหตุตีกัน และมีแนวโน้มว่าจะปะทะกันในงานฟรคอนเสิร์ต “ถูกใจคนไทย ร่วมใจใช้สินค้าถูกกฎหมาย” ที่สนามหลวงเมื่อวันที่ 17 – 18 สิงหาคม 2545 ในงานนี้เป็นที่คาดการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าจะเกิดเหตุวุ่นวายจากนักเรียนอาชีวะ จึงมีการระดมกำลังครูอาจารย์ไปเป็นอาสาสมัครระวังเหตุร่วมกับเจ้าหน้าที่ ทราบว่าต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครประมาณ 2,000 คน ในการดูแล ถึงกระนั้นก็ตามได้เกิดเหตุวุ่นวาย และการทะเลาะวิวาททั้งในพื้นที่ท้องสนามหลวง และตามเส้นทางสู่สนามหลวง หนังสือพิมพ์ได้พาดหัวข่าวว่า

“ ดีละ คอนเสิร์ต ไล่ฆ่าเหมือน พ.ค. ทมิฬ ” มีนักเรียนถูกยิง 3 นัด

“ หัว – ยีตรอมเมล์ขับมุ่งไปชนฆ่า ตำรวจเพิ่มกำลังรับศึกใหญ่วัน 2 ”

และมีเนื้อหาข่าวว่า

.....สั่งเพิ่มกำลังตำรวจ ส.ห. หลังเกิดเหตุตีกันยับในมหรหรรคอนเสิร์ต พร้อมใช้มาตรการเข้มคุมกลุ่มข่าโจ้ หวั่นยกกำลังปะทะกันรอบสอง ยอดคนเจ็บจากงานคอนเสิร์ตวันแรกรวมทั้งสิ้น 19 คน บาดเจ็บสาหัส 2 ราย ยีตรอมเมล์ได้เพียบ แลตำรวจประเมินสถานการณ์ผิดทำให้เกิดเหตุชุลมุนตีกันและ ล่าสุดมีนักเรียนไทยวิจิตรศิลป์ถูกยิงหัวอาการสาหัสยังจับมือใครดมไม่ได้ ยิ่งตึกยิ่งเลวร้ายหนัก เหตุการณ์ไม่ต่างจากเมื่อครั้งพฤษภาทมิฬ

ไทยรัฐ 19 สิงหาคม 2545

ปี 2546 ขณะที่สังคมกำลังสนใจข่าวนักเรียนตัดสินใจฆ่าตัวตายด้วยอาวุธปืนยิงนักเรียนคู่ริบาดเจ็บ และถูกหลงถูกนักเรียนหญิงเสียชีวิตอีก 1 คนที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 2 วันต่อมา ก็มีข่าวนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการตัดสินใจฆ่าตัวตาย 1 บาดเจ็บ 1 และฆ่าตัวเองตาย ข่าวการดักทำร้ายกันของนักเรียนอาชีวะโดยใช้อาวุธ เป็นเหตุให้นักเรียนเสียชีวิตและบาดเจ็บก็มิอย่างต่อเนือง ตั้งแต่เปิดภาคเรียนโดยเฉพาะบางพื้นที่ เช่น แถบปากน้ำสมุทรปราการ บางแคว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเชื่อว่าสถานการณ์ความรุนแรง

รายวันยังคงเกิดขึ้นในทุกเขตโดยไม่เป็นข่าวดังประสบการณ์ของผู้วิจัย ก็พบกรณีการทำร้ายกัน บาดเจ็บเล็กน้อยจนถึงขั้นบาดเจ็บสาหัสของนักเรียนอาชีวะคู่กรณีเกิดขึ้นในพื้นที่การศึกษาของ โครงการหลายกรณี

ข่าวการทะเลาะวิวาทและการทำร้ายกันของนักเรียนที่นำเสนอมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะยังดำรงอยู่ มีความต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน และนับวันจะมีการใช้อาวุธที่รุนแรงยิ่งขึ้น จากประสบการณ์ระหว่างการทำโครงการ วิจัยพบว่าสังคมรับรู้สถานการณ์ความรุนแรง ต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากมีเหตุการณ์ยั่วยุ หรือ ทำร้ายกันรายวันที่ไม่เป็นข่าวอีกจำนวนมาก และหากไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้ที่เกี่ยวข้องก็อาจลุกลามบานปลายได้ เช่น กรณีของเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ ในปี 2544

2.2 สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่การศึกษา

2.2.1 สถานศึกษาและที่ตั้ง

โครงการวิจัยฯ ได้คัดเลือกสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ โดยพิจารณาจาก

1. ท่าเล ที่ตั้งที่อยู่ในละแวกใกล้เคียงกัน
2. ความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

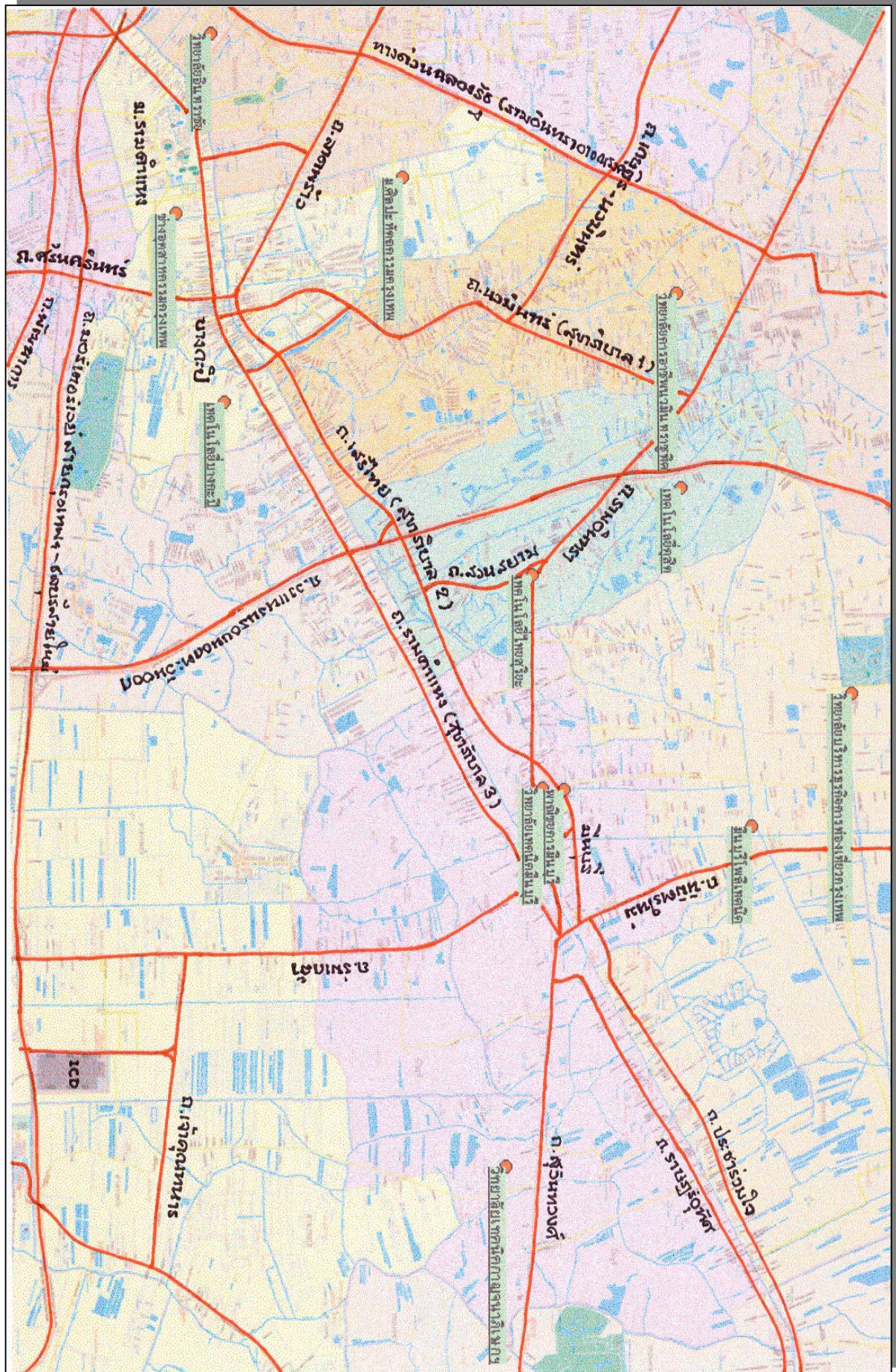
เนื่องจากสภาพองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชนฯ มีพื้นฐานการทำกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาบางโรง ในเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ ซึ่งเป็นเครือข่ายสถานศึกษาที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาท ของนักเรียนอาชีวะอยู่ก่อน โครงการจึงเลือกสถานศึกษาในเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์เป็นกลุ่ม เป้าหมาย ทั้งนี้ได้หมายความว่าพื้นที่ที่เลือกทำโครงการเป็นพื้นที่ที่มีปัญหามากกว่าพื้นที่อื่น เท่าที่ ได้ติดตามสถานการณ์จากข่าว ผู้วิจัยเชื่อว่าการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษาอาชีวะใน กรุงเทพฯ และปริมณฑล เกิดขึ้นในทุกพื้นที่

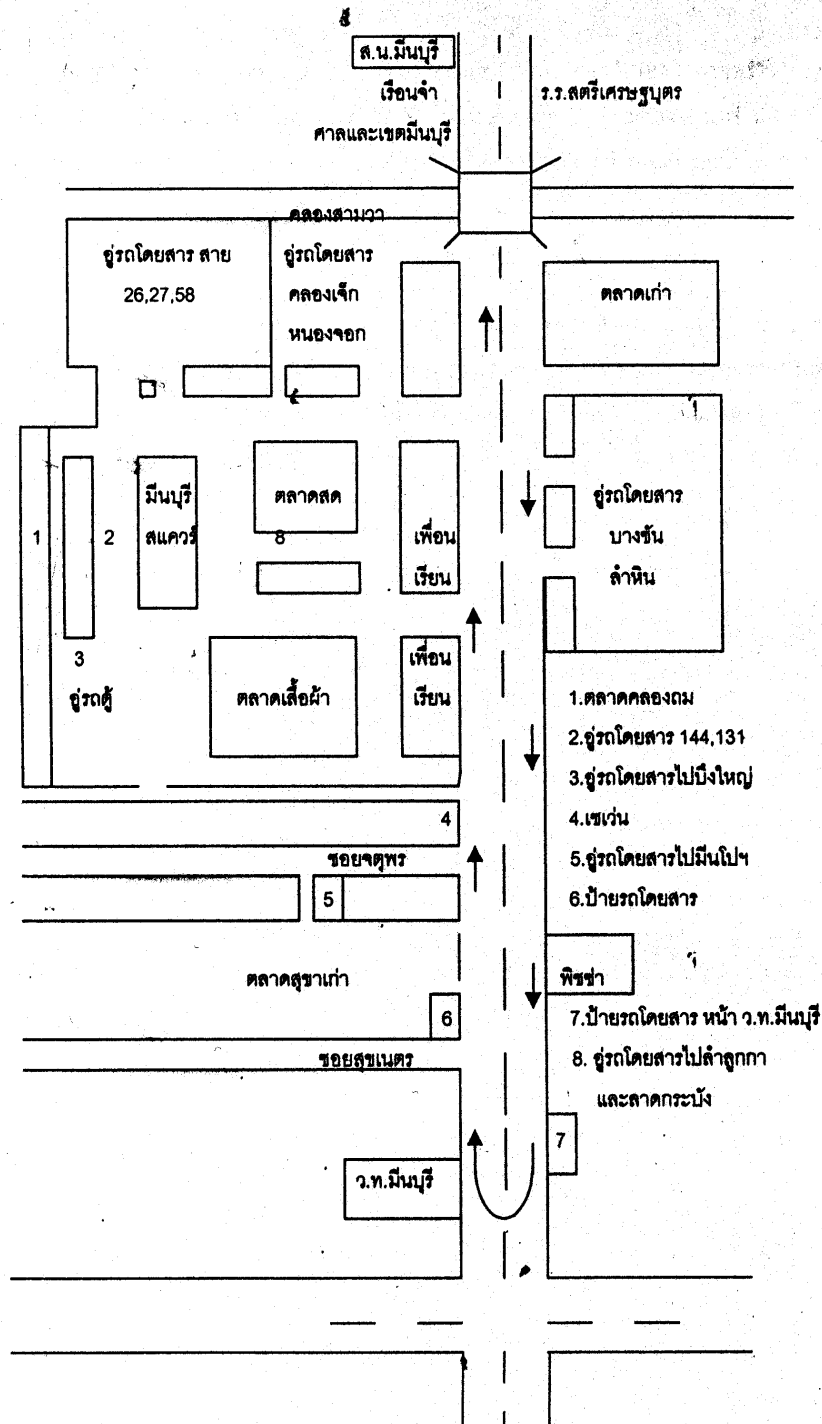
สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มหลักของโครงการวิจัยฯ มี 11 แห่ง และมีสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียน พณิชยการเข้าร่วมกิจกรรมบางกิจกรรมอีก 2 แห่ง สถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย 13 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาของรัฐ 7 แห่ง และสถานศึกษาเอกชน 6 แห่ง คือ

1. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
2. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร
3. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ

4. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ
5. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก
6. วิทยาลัยการอาชีพนวมินทรราชูทิศ
7. โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ
8. โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ
9. โรงเรียนเทคโนโลยีดุสิต
10. โรงเรียนมีนบุรีโปลีเทคนิค
11. โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยารามอินทรา
12. โรงเรียนพาณิชย์การมีนบุรี
13. โรงเรียนพาณิชย์การอินทราชัย

สถานศึกษาทั้ง 13 แห่ง ตั้งอยู่ในละแวกถนนสายหลัก รามคำแหง ลาดพร้าว รามอินทรา สุวินทวงศ์ มีจุดศูนย์รวมที่นักเรียน นักศึกษาใช้เพื่อการเดินทาง คือ ย่านตลาดมีนบุรี และย่านศูนย์การค้าเดอะมอลล์บางกะปิ ซึ่งเป็นจุดที่มักจะมีปัญหาการขั้วยุ กระแทบกระแทงกันของนักเรียน

11/๒๓/๖๓ ๑๐/๓๓/๖๓ มีนบุรี.

2.2.2 ข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา

สถานศึกษาของรัฐ 7 แห่ง ได้แก่

1. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
2. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ
3. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก
4. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร
5. วิทยาลัยการอาชีพพนวมินทรราชูทิศ
6. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ
7. วิทยาลัยพาณิชยการอินทราชัย

สถานศึกษาเอกชน 6 แห่ง ได้แก่

1. โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยธรรมอินทรา
2. โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรม กรุงเทพ
3. โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ
4. โรงเรียนเทคโนโลยีคู่สิด
5. โรงเรียนมีนบุรีโปลีเทคนิค
6. โรงเรียนพาณิชยการมีนบุรี

1. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี

ปีที่ก่อตั้ง พ.ศ. 2480 โรงเรียนประกอบอาชีพช่างไม้ อยู่ที่ ต.ทรายทองดิน
จ.มีนบุรี พ.ศ. 2481 ย้ายมาที่ปัจจุบัน ชื่อ โรงเรียนการช่างมีนบุรี พ.ศ. 2519
เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร วิทยาเขต 2 มีนบุรี
พ.ศ. 2520 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยอุตสาหกรรม กรุงเทพ วิทยาเขตมีนบุรี
พ.ศ. 2521 เปลี่ยนเป็น วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ณ ปัจจุบัน
สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.-ปวส. 7 สาขา

1. พาณิชยการ
2. ไฟฟ้า
3. ช่างพิมพ์
4. แมคคาทรอนิกส์
5. อิเลคทรอนิกส์
6. ช่างก่อสร้างโยธา

7. ช่างซ่อมบำรุง

จำนวนอาจารย์ 79 ท่าน จำนวนนักเรียน 2,050 คน

2. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ

ปีที่ก่อตั้ง พ.ศ. 2479

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.

1. สาขาอุตสาหกรรมเครื่องหนัง
2. สาขาศิลปกรรม
3. พาณิชยกรรม

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวส.

1. สาขานิเทศศิลป์
2. สาขาอุตสาหกรรมเครื่องหนัง

จำนวนอาจารย์ 53 ท่าน จำนวนนักเรียน 955 คน

3. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก

ปีที่ก่อตั้ง 29 มิถุนายน 2538 เปิดรับสมัครนักเรียน 2541

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.-ปวส.

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างกลโรงงาน
4. สาขาช่างเชื่อม
5. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
6. สาขาบัญชี การขาย

จำนวนอาจารย์ ข้าราชการ 6 ท่าน ครูจ้าง 31 ท่าน จำนวนนักเรียน(ปวช.
728 คน/ปวส. 66 คน)

4. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร

ปีที่ก่อตั้ง ปีพ.ศ. 2538

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาช่างกลโรงงาน
5. สาขาช่างเชื่อมโลหะแผ่น

6. สาขาบัญชี
7. สาขาการขาย

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวส.

1. สาขาช่างไฟฟ้า
2. สาขาบัญชี

จำนวนอาจารย์ 56 ท่าน จำนวนนักเรียน 850 คน

5. วิทยาลัยการอาชีพพนมมณฑราชูทิศ

ปีที่ก่อตั้ง 1 มีนาคม ปีพ.ศ 2534 ปีเปิดรับนักศึกษา 1 มิถุนายน 2537

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.

1. สาขาเทคโนโลยีโทรคมนาคม
2. สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง
3. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวส.

1. สาขาเทคโนโลยีโทรคมนาคม/ เทคโนโลยีโทรคมนาคม(ทวิภาคี)
2. สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง
3. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

จำนวนอาจารย์ประจำ 27 คน อาจารย์พิเศษ 17 คน จำนวนนักเรียน 886 คน

6. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ

ปีที่ก่อตั้ง 11 สิงหาคม 2535 เปิดรับสมัครนักเรียน 2540

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.-ปวส.

1. สาขาบริหารธุรกิจ (บัญชี,คอมพิวเตอร์ธุรกิจ,การตลาด,เลขานุการ)
2. สาขาธุรกิจท่องเที่ยว (การโรงแรม, การท่องเที่ยว, ภาษารัฐกิจต่างประเทศ)

จำนวนอาจารย์ ข้าราชการ 18 ท่าน ครูพิเศษจ้าง 38 ท่าน

จำนวนนักเรียน 1,700 คน

7. วิทยาลัยพาณิชย์การอินทราชัย

เดิมเช่าที่ดินบริเวณวังกรมขุนเพชรบูรณ์อินทราชัย ต.ปทุมวัน จ. พระนคร จัดสร้างโรงเรียนอาชีพแห่งแรก คือ โรงเรียนช่างเย็บหนัง ต่อมาย้ายไปอยู่ที่อื่น จึงเหลือเพียงโรงเรียนช่างโลหะรูปพรรณ เมื่อเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาได้ ย้ายไปอยู่สัมพันธวงศ์ ใช้ชื่อใหม่ว่าโรงเรียนช่างโลหะเอี่ยมลออ

เมื่อสงครามสงบได้ย้ายกลับมาที่เดิม และเปลี่ยนชื่อใหม่ว่า โรงเรียนการช่าง อินทราชัย พ.ศ.2525 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ต้องการ ปรับปรุงที่ดินวังเพชรบูรณ์จึงย้ายมาอยู่ที่บริเวณซอยวัดเทพลีลา (ที่ปัจจุบัน) 18 กรกฎาคม 2531 เปิดทำการสอน

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.

1. สาขาพาณิชยกรรม

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวส.

1. สาขาการตลาด
2. สาขาการบัญชี
3. สาขาเลขานุการ
4. สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
5. สาขาการเงินการธนาคาร

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวท.

1. สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
2. สาขาอุตสาหกรรมกรรมการท่องเที่ยว

8. โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยารามอินทรา

ปีที่ก่อตั้ง 12 มกราคม 2510 (ที่บางเขน)

12 มกราคม 2536 ย้ายที่ทำการมาที่รามอินทรา กม. 12

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช. – ปวส.

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างกลโรงงาน
4. สาขาช่างก่อสร้าง

5. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์

จำนวนอาจารย์ 42 ท่าน จำนวนนักเรียน 750 คน

9. โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ

ปีที่ก่อตั้ง เปิดทำการสอนในระดับปวช. ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2512 และปีพ.ศ. 2522
เปิดสอนในระดับปวส. รอบค้ำ

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช. – ปวส

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาช่างอุตสาหกรรม

จำนวนอาจารย์ 90 ท่าน จำนวนนักเรียน 1,500 คน

10. โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ

ปีที่ก่อตั้ง 2524

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช. – ปวส

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
4. สาขาช่างอุตสาหกรรม + บริการ
5. สาขาพาณิชยกรรม (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ)

จำนวนอาจารย์ 50 ท่าน จำนวนนักเรียน 1,200 คน

11. โรงเรียนเทคโนโลยีดุสิต

ปีที่ก่อตั้ง 13 กันยายน ปีพ.ศ 2526

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช. – ปวส.

1. ช่างไฟฟ้ากำลัง
2. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์

จำนวนอาจารย์ประจำ 25 คน จำนวนนักเรียน 300 คน

12. โรงเรียนมีนบุรีโป๊ตเทคนิค

ปีที่ก่อตั้ง พ.ศ. 2540

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช.-ปวส.

1. สาขาช่างยนต์
2. สาขาช่างไฟฟ้า
3. สาขาช่างก่อสร้าง
4. สาขาสถาปัตยกรรม
5. สาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์
6. สาขาศิลป์

จำนวนอาจารย์ 47 ท่าน จำนวนนักเรียน 750 คน

13. โรงเรียนพณิชยการมีนบุรี

ปีที่ก่อตั้ง 18 พ.ค. พ.ศ. 2527

สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปวช. – ปวส

1. สาขาบัญชี
2. สาขาการขาย

จำนวนอาจารย์ 24 ท่าน จำนวนนักเรียน 1,000 คน

สถานศึกษาของรัฐ 7 แห่ง เป็นสถานศึกษาสายช่างอุตสาหกรรมและศิลปกรรม 5 แห่ง และเป็นสถานศึกษาสายธุรกิจพาณิชยกรรม 2 แห่ง อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยอาชีวศึกษาสายช่างอุตสาหกรรมทุกแห่งได้เปิดสอนสายพาณิชยกรรมด้วย เหตุผลหนึ่งของการเปิดสายพาณิชยกรรมก็เพื่อให้มีองค์ประกอบของนักเรียนหญิง ซึ่งผู้บริหารเห็นว่าจะทำให้ช่วยลดความก้าวร้าวของนักเรียนชาย (สัมภรณ์ สมเกียรติ พึ่งอาตม์) วิทยาลัยแห่งแรกที่อยู่ในพื้นที่นี้คือ วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี มีจำนวนนักศึกษามากที่สุด อยู่ใกล้ตลาดมีนบุรีมากที่สุด และเป็นแกนประสานงานของเครือข่ายสถานศึกษามาตั้งแต่แรกตั้ง จนถึงทุกวันนี้ด้วยเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง อาจารย์สมเกียรติ พึ่งอาตมา อดีตผู้อำนวยการที่ได้ก่อตั้งกลุ่มเบญจมิตร และว่าที่ร้อยตรีพงษ์เพชร พิทยาพละ ผู้อำนวยการคนปัจจุบัน ได้เห็นความสำคัญและเอาใจใส่ในการสร้างร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และได้รับการยอมรับจากสมาชิกของเครือข่าย อีกทั้งมีความพร้อมในด้านผู้ปฏิบัติงานในระดับรองลงมาที่ให้ความร่วมมือ ทুমเทให้กับกิจกรรมของเครือข่าย

สถานศึกษาเอกชน 6 แห่ง เป็นสถานศึกษาสายช่างอุตสาหกรรม 5 แห่ง และพาณิชยกรรม 1 แห่ง มีสถานศึกษาสายช่างอุตสาหกรรม 2 แห่ง ที่เปิดสอนแผนกพาณิชยกรรมและศิลปะ โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ เป็นสถานศึกษาเอกชนแห่งแรกในพื้นที่นี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในโซนนี้ ส่วนใหญ่มีความรู้จักคุ้นเคยกันดี บ้างมีประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวพันกัน เช่น เป็นเครือญาติกันหรือเคยร่วมกิจการกัน หรือเคยเป็นลูกศิษย์

2.2.3 ลักษณะ และ ขนาดของปัญหา

ลักษณะของความรุนแรง

การทะเลาะวิวาทของนักเรียน เป็นรูปแบบหนึ่งของการแสดงความก้าวร้าวด้วยความรุนแรง การแสดงออกซึ่งความก้าวร้าวมีความรุนแรงหลายระดับตั้งแต่การขู่ด้วยคำพูด การยกพวกตีกัน การทำร้ายด้วยอาวุธตั้งแต่ ขวด ก้อนหิน มีด ปืน อาวุธสงคราม การแสดง ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลมีหลายลักษณะ คือ

1. การเขียนข้อความต่างๆ ไว้ในที่สาธารณะ ซึ่งมักจะเลือกเขียนข้อความไว้ในที่ที่ผู้คน เห็นได้ชัดเจน เช่น บนกำแพงริมถนน สะพาน เสาขนาดใหญ่ของทางด่วน ป้าย รถเมล์ ฯลฯ ข้อความที่เขียนจะมีหลายลักษณะ คือ
 - ข้อความที่บอกว่าข้า คือใคร
 - ข้อความที่แสดงให้เห็นว่าเป็นอริกับใคร เช่น “กูพ่อ.....”

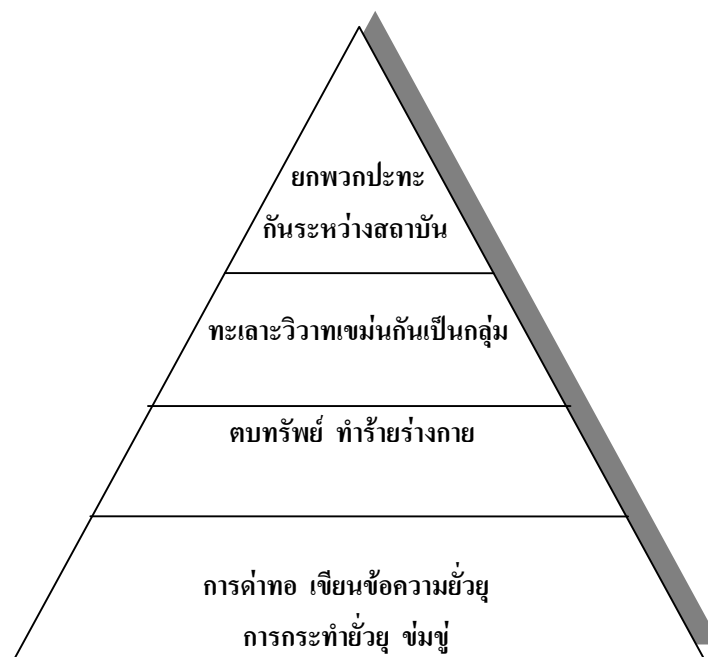
- ข้อความดูหมิ่น เหยียดหยาม
- จิตฆ่า ต่อเติม ข้อความของคนอื่น ข้อความ เหล่านี้จะเป็นเหตุที่ทำให้เกิดความหมั่นไส้ ไม่พอใจกัน

2. การขู่ด้วยคำพูดเมื่อพบเจอกัน เช่น การให้ของลับหรือแสดงกิริยาอาการที่แสดง ความไม่เป็นมิตร ล้อเลียน แสดงให้เห็นจุดเด่นส่งเสียงเอะอะ แสดงท่าทางน่าหมั่นไส้
3. แสดงความรุนแรงด้วยการกระทำข่มขู่ เช่น การเข้าถึงตัว ข่มขู่ด้วยคำพูด ตบทรัพย์ เช่น ปากกา หัวเข็มขัด เข็มตราสัญลักษณ์ เสื้อซิป ฯลฯ ตรวจค้นร่างกาย เอาเป็นจ่อหัว

4. การแสดงความรุนแรงด้วยการทำร้ายร่างกาย ซึ่งมีรูปแบบความรุนแรงที่มีระดับความรุนแรงตั้งแต่การไม่ใช้อาวุธ จนถึงการใช้อาวุธ เช่น การตบหน้า ขว้างปาด้วยก้อนอิฐ ไข่มุ่ ไข่มืด ฟันด้วยดาบ ยิงด้วยปืนปากกา ปืนประดิษฐ์ จนถึงการใช้อาวุธสงคราม
5. การทะเลาะวิวาทกันเป็นกลุ่ม อาจแก่ชกต่อย หรือ ใช้อาวุธร่วมด้วย
6. การยกพวกปะทะกันระหว่างสถาบัน อาจยกพวกกันแบบยกชั้น หรือ ยกแผนก

การแสดงความรุนแรงก้าวร้าว ส่วนใหญ่เป็นการชั่วๆ ชั่วๆ ถ้าสถานศึกษาไม่ระวัง ขาดความเอาใจใส่ หรือ ขาดความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ความรุนแรงก็จะพัฒนาไปสู่การทำร้ายร่างกายกัน การทะเลาะวิวาทเป็นกลุ่ม หรือ ยกพวกปะทะกันระหว่างสถาบัน การกระทำความผิดทุกอย่าง ถ้ามีการใช้อาวุธ ก็จะเป็นการเพิ่มระดับของความรุนแรง และความเสียหายสูงขึ้นไปอีก

สถานที่ที่มักเกิดเหตุการณ์รุนแรง

- เกิดขึ้นในสถานที่ที่มีการรวมตัวของนักเรียน เช่น ในงานแสดงดนตรี โดยเฉพาะในงานแสดงดนตรีของนักดนตรี หรือ นักร้องที่นักเรียนอาชีวะชื่นชอบ เช่น คาราบาว โลโซ ป้าง – นครินทร์ อ้า – อัมรินทร์ ซิลลี่ฟูล ฯลฯ
- เกิดขึ้นบนเส้นทางไป-กลับ ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีการใช้ร่วมกันของหลายสถานศึกษา
- เกิดขึ้นบริเวณท่ารถ ตลาด ศูนย์การค้า ที่อยู่ในเส้นทาง
- เกิดขึ้นในสถานบันเทิง ร้านอาหาร

จากกรณีตัวอย่างของเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทหรือดักทำร้าย พบว่าความรุนแรงสามารถเกิดขึ้นได้ ทุกที่แต่สามารถระบุจุดที่มักจะเกิดเหตุได้ จึงสามารถป้องกันได้ส่วนหนึ่ง และเวลาที่มักจะเกิดเหตุการณ์ทำร้ายกันจะเป็นช่วงก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน ช่วงเวลาดังกล่าวสถานศึกษาจะดูแลเป็นพิเศษ ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเวลากลางคืนมักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสถานบันเทิง ร้านอาหาร หรือเกิดขึ้นกับสถานศึกษาที่มีการสอนภาคค่ำ

กรณีปัญหาความรุนแรงการทะเลาะวิวาท เป็นปัญหาที่พบทั้งนักเรียนสายสามัญ และสายอาชีวศึกษา แต่อาจจะด้วยเหตุที่สายอาชีวศึกษาโดยเฉพาะสายช่างอุตสาหกรรมเป็นที่รวมของนักเรียนชาย และในอดีตมักเป็นนักเรียนชายเกือบทั้งหมด จึงมีโอกาที่จะเกิดการแสดงออกด้วยความรุนแรงได้มากกว่า จนมีผลสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเป็นที่รับรู้ทั่วไปของสังคม สำหรับนักเรียนหญิงไม่ค่อยเป็นที่รับรู้ของสังคมนักว่ามีปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนหญิงด้วย รวมทั้งพบว่าบางครั้ง นักเรียนหญิงจะสนับสนุนนักเรียนชาย โดยการเก็บอาวุธไว้ให้ เพราะตำรวจมักจะตรวจค้นอาวุธเฉพาะนักเรียนชาย หรือบางกรณีนักเรียนชายก็จะไปยื่นคุมเชิงให้เวลาที่นักเรียนหญิงเกิดการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนหญิงสถานศึกษาอื่น

จากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิงส่วนหนึ่งทำให้เห็นลักษณะของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียนหญิง ซึ่งสถานการณ์ไม่รุนแรงเท่ากับการณ์ของนักเรียนชาย

นักเรียนหญิง 3 คน ซึ่งเคยพบกับเหตุการณ์การทะเลาะวิวาทของนักเรียนหญิงให้ข้อมูลว่า “ การทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพราะมีเรียนทั้งภาคเช้า และภาคบ่ายในโรงเรียนจะเป็นในลักษณะรุ่นน้อง รุ่นพี่ ซึ่งจะเกิดขึ้นช่วงต้นปีการศึกษา เนื่องจากการทำตัวเด่นเกินหน้าเกินตา รุ่นพี่ ทำให้เกิดการหมั่นไส้กัน และในโรงเรียนจะมีรุ่นพี่ที่ตั้งตัวเป็นเจ้าแม่ ซึ่งเป็นรุ่นพี่ปวช. 3 ที่ทุกคนเกรงใจ

แต่ถ้าเป็นเรื่องระหว่างโรงเรียน เกิดจากเรื่องการแย่งผู้ชาย หมั่นไส้จากการแต่งตัว ทำตัวเด่นสวยกว่า ลักษณะท่าทางและการพูดจาแฉะกระทบกระทั่ง ทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องสถาบัน ถ้ามีการต่อปากต่อคำก็จะมีการลงไม้ลงมือกันโดยดวลกันตัวต่อตัว แต่ถ้าเพื่อนเสียเปรียบถึงเข้าไปช่วย แต่ถ้าอีกฝ่ายเจ็บเลยก็จะไม่ลงมือ

ถ้ามีการลงไม้ลงมือก็จะมีการนัดสถานที่ เช่น ตลาดมินบุรี หลังที่จอดรถสาย 144, 131 หลังวินรถตู้ ถ้าฝ่ายตัวเองน้อยกว่าก็จะรอให้มีพรรคพวกมาเพิ่ม บางครั้งอาจจะลงมือทันทีแต่จะให้อีกฝ่ายที่กลุ่มใหญ่กว่าลงมือก่อนเพื่อจะได้มีความคิดน้อยกว่า อาวุธส่วนมากไม่ค่อยมี เพราะเป็นการตบตีกันมากกว่า หรือบางครั้งอาจใช้มีดคัตเตอร์และอาวุธที่จับฉวยได้ในสถานที่นั้น

ความถี่จะมีเกือบทุกวัน ช่วงเย็น ตำรวจจะไม่ค่อยมายุ่งมากนัก หรืออาจไม่ค่อยรู้เนื่องจากนักเรียนจะนัดสถานที่กันและใช้เวลาไม่นานนัก ไม่ยืดเยื้อ

เหตุการณ์ลงไม้ลงมือจะมีกระเทยไปด้วย แต่จะไม่ลงมือและเป็นคนคอยกัน แต่ถ้าคู่กรณีมีกระเทยอยู่ด้วยก็จะจับคู่ลงไม้ลงมือต่อกัน จนกว่าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะยอมแพ้ หรือ ไม่ไหว แต่จะไม่บาดเจ็บมากนัก มีการตบเอาหัวเข้มนัด เข้มนัดเสีย แหวน ถ้าเป็นเรื่องระหว่างสถาบัน หรือกลุ่มในโรงเรียนที่ไม่ถูกกันกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งถูกสถาบันอื่นทำร้าย อีกกลุ่มก็จะเข้าไปช่วยเหลือ ส่วนเรื่องภายในก็จะเคลียร์กันที่หลัง ”

เรื่องการถ่ายทอดประสบการณ์จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องจะไม่ค่อยมีแต่จะเกิดจากประสบการณ์ตรงหรือเพื่อนเจอ คนที่มีประสบการณ์การทะเลาะวิวาทมีกว่าครึ่งหนึ่งของโรงเรียน คู่กรณีคือ.....ส่วนมากจะเป็นนักเรียนปวช.1 – 2

สัมภาษณ์ : นักเรียนหญิงปวช. 4 คน(4 กรกฎาคม 2545)

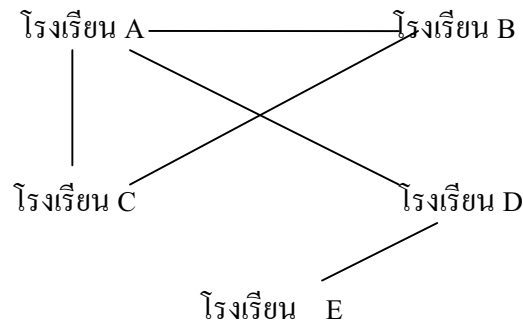
และจากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิงอีกสถานศึกษาหนึ่ง ทุกคนพูดทำนองเดียวกัน ให้ข้อมูล ดังนี้ “ สถานการณ์ความรุนแรงเจอบ่อยที่ตลาดมินบุรี มีเรื่องผู้ชายบ้าง แต่ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากเรื่องสถาบัน การพูดจากระทบกระทั่งกัน มีการตบหัวเข้มนัด เข้มนัด แหวน โรงเรียนคู่กรณี คือ เวลานั้นเจอกันจะเสียเปรียบ เพราะอีกฝ่ายจะมีผู้ชายมาขึ้นคุมเหตุการณ์ที่รุนแรงเมื่อปลายปี 2544 มีการยกพวกประมาณรถบัส 1 คันไปก่อเรื่องกับ..... สาเหตุเนื่องมาจากการกระทบกระทั่งกันนิดๆ หน่อยๆ จนกระทั่งขยายใหญ่ไปในที่สุด อาวุธที่ใช้ส่วนมากจะหยิบฉวยเอาในสถานที่ก่อเหตุ หรือเป็นการตบตีกัน ”

ปัญหาในสถาบันเดียวกันจะเกิดจากการเป็นเกลียวกันของรุ่นพี่ รุ่นน้องซึ่งอาจมีการลงไม้ลงมือกันบ้างเพื่อเป็นการปรามไม่ให้รุ่นน้องเด่นกว่า เหตุการณ์ทั้งในสถาบันและต่างสถาบันส่วนมากจะอยู่ปวช. ปี 1 – 2 แต่ปวช. 2 จะแรงสุด เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกคนเห็นว่าเป็นเรื่องปกติ ไม่ใช่ปัญหาและไม่เป็นปัญหา และไม่รู้จะแก้ไขปัญหายังไง

สัมภาษณ์ : นักเรียนหญิงปวช. 4 คน(4 กรกฎาคม 2545)

สำหรับสถานการณ์ของนักเรียนชายในกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษาโครงการวิจัยฯ พบว่า

- การทะเลาะวิวาทของนักเรียนชาย มีลักษณะที่ส่วนใหญ่จะมีสถานศึกษาคู่กรณีที่ เป็นคู่บาดหมางเป็นหลัก นักเรียนบางสถานศึกษาอาจมีคู่บาดหมางมากกว่าหนึ่งคู่ บางคู่เกิดปัญหาประจำเพราะนักเรียนมีความรู้สึกสืบทอดกันมาว่าเป็นโรงเรียนคู่อริ บางคู่เกิดเป็นครั้งคราวแล้วแต่เหตุการณ์ เช่น เพิ่งไปเข้มนัดกันในงานคอนเสิร์ต สถาบันเทิง หรือช่วยกันตามพี่ขี้มูม

สถานการณ์ความขัดแย้งของบางคู่ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ อาจเกิดขึ้นระยะหนึ่งแต่เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาทั้งสองฝ่ายพยายามแก้ไขร่วมกัน หรือมีกิจกรรมร่วมกันก็ทำให้คู่ขัดแย้งหยุดความบาดหมางไปได้ในบางคู่ และมีบางคู่ที่นักเรียนรู้สึกว่าการบาดหมางเป็นอริมาเป็นเวลาหลายปี

- นักเรียนมักก่อเหตุในกรณีที่มีพวกมากกว่า การก่อเหตุอาจจะเป็นการข่มขู่ ข่มขู่ทำร้ายร่างกายเล็กน้อย ตบทรัพย์เอาตราสัญลักษณ์ต่างๆ แต่มีหลายกรณีที่เป็นการก่อเหตุโดยใช้อาวุธที่ไม่จำเป็นต้องมีพวกมากกว่า และมักมีลักษณะดักทำร้ายแล้วหลบหนี อาวุธที่ใช้มีทั้งมีด มีดดาบ ปืนปากกา ปืน ระเบิด นักเรียนคนหนึ่งให้ข้อมูลว่า เคยโดนนักเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งเอาปืนเอ็มสิบหกยิงกราดที่หน้าโรงเรียน เศรษฐบุตรบำเพ็ญ
- การก่อเหตุรุนแรงในหลายกรณีมีรุ่นพี่ หรือเพื่อนที่เรียนไม่จบ หรือเพื่อนที่ไม่ได้เป็นนักเรียน เข้าร่วมด้วย ซึ่งในกรณีนี้มักเป็นการทำร้ายกันรุนแรง มีการใช้อาวุธ
- ลักษณะของการก่อเหตุ มักไม่ค่อยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดกับบุคคลภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น ก่อเหตุในตลาด ตามป้ายรถเมล์ บนรถเมล์
- กลุ่มที่ก่อเหตุมีตั้งแต่เป็นกลุ่ม 3-4 คน จนถึง 50 กว่าคน เพราะนักเรียนบางโรงเรียนมักจะเดินทางด้วยกันเป็นกลุ่มใหญ่ ในรถคันเดียวกัน ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ข่มขู่ หรือถูกทำร้ายเช่น ขว้างก้อนหิน / ขวดยใส่หรือยิงปืนใส่ นักเรียนทั้งคันรถก็จะมีปฏิกิริยาต่อสู้ ตอบโต้
- จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักเรียนอาชีวศึกษา ในปี 2541 โดยศรัทธา ปลื้มสูงเนิน และคณะพบว่านักเรียนกว่าครึ่งหนึ่ง มีประสบการณ์ในการทะเลาะวิวาทกับนักเรียน/ นักศึกษาสถาบันอื่นโดยตรง ร้อยละ 59 และเคยเห็นการทะเลาะวิวาทร้อยละ 22 และจากกลุ่มตัวอย่างที่โครงการ วิจัยฯ ทำการสำรวจในปี 2545 พบว่านักเรียนร้อยละ 56 เคยมีประสบการณ์ในการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนต่างสถาบันโดยตรง และเคยเห็นการทะเลาะวิวาทร้อยละ 27 (ผลการสำรวจข้อมูลฯ ปี 2545 – ภาคผนวก 2)

ตารางที่ 7.1 ประสบการณ์ในการทะเลาะวิวาทกับนักเรียน / นักศึกษาสถาบันอื่นปี 2541

	จำนวนคน	จำนวนร้อยละ
เคยเห็น	88	22
เคยถูกทำร้าย	54	14
เคยเข้าร่วม	97	25
เคยชักชวนเพื่อให้เข้าร่วม	10	3
มีประสบการณ์มากกว่า 1 ข้อ	67	17
ไม่เคย	74	19
รวม	392	100

ที่มา ศรัทธา ปลื้มสูงเนิน และสุภาภรณ์ มัลลย์ลอย (2541) สาเหตุและการป้องกันแก้ไขปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร สภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชน ฯ

ตารางที่ 7.2 ประสบการณ์การทะเลาะวิวาท สํารวจปี 2545

ประสบการณ์	จำนวนคน				รวม	
	ปวช.1	ปวช. 2	ปวช. 3	ปวส.	จำนวน	ร้อยละ
1. เคยเห็น	28(+5)	26(+14)	8(+7)	26(+11)	88(+37)	22(27)
2. เคยถูกทำร้าย	6(+6)	19(+10)	6(+5)	23(+11)	54(+32)	14(19)
3. เคยเข้าร่วม	36(+1)	32(+20)	12(+7)	17(+9)	97(+47)	25(31)
4. เคยชักชวนเพื่อนๆ ให้เข้าร่วม	3	3	3(+10)	1(+6)	10(+16)	3(6)
5. ไม่เคย	28	17	9(+5)	20(+1)	74(+6)	19(17)
6. ตอบมากกว่า 1 ข้อ	11	21	21	14	67	17(-)
7. ไม่ตอบ		-	-	2	2	-
รวม	112	118	59	103	392(463)	100(100)
หมายเหตุ รายละเอียดในคำตอบ มากกว่า 1 ข้อ	ข้อ 1 5	ข้อ 1 14	ข้อ 1 7	ข้อ 1 11		
	ข้อ 2 6	ข้อ 2 10	ข้อ 2 5	ข้อ 2 11		
	ข้อ 3 11	ข้อ 3 20	ข้อ 3 7	ข้อ 3 9		
			ข้อ 4 10	ข้อ 4 6		
			ข้อ 5 5	ข้อ 5 1		

หมายเหตุ จำนวนในวงเล็บเป็นจำนวนที่รวมผู้ที่ตอบมากกว่า 1 ข้อ

- ช่วงเวลาของการเกิดเหตุ อาจารย์และอาจารย์ปกครองจะมีการดูแลนักเรียนเป็นพิเศษ ในเวลาดังนี้คือ
 - เวลาที่มีคอนเสิร์ตที่อยู่ในรสนิยมของนักเรียนอาชีวะ
 - ในวันที่มีการไหว้ครู หรือวันที่นักเรียนถือว่าเป็นวันสถาปนาโรงเรียน แม้ว่าโรงเรียนในเครือข่ายจะไม่ให้ความสำคัญ และไม่มีการจัดงานวันสถาปนา แต่นักเรียนก็กำหนดวันสถาปนากันเอง
 - ในช่วงเวลาเปิดภาคเรียนของแต่ละภาคการศึกษา
 - ในช่วงเวลาที่มีงานศพของนักเรียนที่เสียชีวิต จากน้ำมือของนักเรียนสถานศึกษาอื่น
 - เวลาเข้าก่อนเข้าเรียนที่ชุมทางรถและเวลาหลังเลิกเรียนที่ชุมทางรถ และตามเส้นทางที่กลับบ้าน
 - เวลาที่นักเรียนนั่งจับกลุ่มกันดื่มสุราในบริเวณที่มีนักเรียนหลายสถาบัน เช่น ที่บริเวณตลาดมินบุรี และพื้นที่ใกล้เคียง
- โครงการวิจัยฯ พบว่านักเรียนที่อยู่ในละแวกบ้านใกล้เคียง แต่อยู่คนละสถานศึกษา ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่นักเรียนรู้สึกว่าเป็นคู่อริ อาจจะมีสัญญาณบ่งบอกก่อนเกิดเหตุ เช่น การพ่นข้อความตามกำแพง ราวสะพาน ทับซ้อนกัน ถ้าพวกหนึ่งพ่นที่ใด อีกพวกหนึ่งก็จะไปพ่นบริเวณนั้นทับ หรือพ่นขัดแย้งรอยพ่นของเดิม มีการตามพ่นสลับระยะหนึ่ง ก็เกิดเหตุการณ์ยกพวกตีกันในพื้นที่ละแวกนั้น
- จากการติดตามกรณีที่เกิดเหตุทำร้ายกันอาจารย์ปกครองยังพบว่ามีกรณีที่นักเรียนมีความขัดแย้งกันมาตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม การมาเรียนโรงเรียนอาชีวะนักเรียนตั้งใจเลือก ถ้ากลุ่มนี้ไปโรงเรียน A อีกกลุ่มก็จะไปอยู่โรงเรียน B เมื่อมาเรียนอาชีวะก็จะทะเลาะวิวาทกันต่อ

กรณีตัวอย่างเหตุการณ์การก่อความรุนแรงของนักเรียน

- กรณีที่ 1 คืบก่อนงานคอนเสิร์ตที่สนามหลวง สิงหาคม 2545 1 วัน นักเรียนจากสถานศึกษาในย่านปทุมธานี ประมาณ 30 คน มาทำลายป้ายโรงเรียน A โดยถอดเอาตัวหนังสือไป และพยายามเผาป้าย นักเรียนโรงเรียน A 6 คน นั่งรถแท็กซี่ไปทวงป้ายคืน โชคดีที่พบอาจารย์ของสถานศึกษานั้นก่อนจึงไม่เกิดเหตุ
- กรณีที่ 2 หลังงานคอนเสิร์ตในเดือนสิงหาคม นักเรียนโรงเรียน B ยิงกับนักเรียนโรงเรียนคู่อริบนรถเมล์ ทำให้มีนักเรียนถูกยิง 1 คน และคนบนรถเมล์ถูกยิง 1 คน นักเรียนโรงเรียน B ใช้อาวุธปืนยิงนักเรียนโรงเรียน C ซึ่งเพิ่งลงจากรถเมล์ในตอนเช้า แต่ปรากฏว่าปืนไม่ทำงาน จึงถูกนักเรียนโรงเรียน C ฟันอาการสาหัส

นักเรียนโรงเรียน B ยิ่งนักเรียนโรงเรียน C บริเวณใกล้กับโรงเรียน C ขณะที่นักเรียนโรงเรียน C กำลังซื้อจักรยานยนต์กลับบ้าน กระสุนเข้าที่มือและขา นักเรียนโรงเรียน C ยิ่งนักเรียนโรงเรียน B บริเวณใกล้กับโรงเรียน แล้วหนีเข้ามาหน้าโรงเรียนตำรวจตามมาจับ

นักเรียนโรงเรียน B และ C ยังคงมีปัญหการทำร้ายกันบนเส้นทางต่างๆ นับแต่เปิดภาคการศึกษาเดือนมิถุนายน 2546 มาอย่างต่อเนื่อง

- กรณีที่ 3 ช่วงเปิดภาคเรียนเดือนตุลาคม 2545 นักเรียนโรงเรียน D ฟ้นนักเรียนโรงเรียน E 3 คน เพราะเข้าใจว่าเป็นนักเรียนโรงเรียน F ทำให้นักเรียนบาดเจ็บ รถโดยสารเสียหายแพงค่าของแม่ค้าเสียหาย
- กรณีที่ 4 เหตุเกิดที่ตลาดมินบุรี เด็กตลาดซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่พักการเรียนแล้วรวมกับเด็กในชุมชนบริเวณตลาด ปาก่อนหินขึ้นบนรถสาย 58 ซึ่งมีนักเรียนโรงเรียน C นั่งอยู่ 20-30 คน ทำให้นักเรียนโรงเรียน C วิ่งกรูกันลงรถ และวิ่งไล่เด็กตลาดเข้าไปด้านในของตลาด มีนักเรียนถูกทำร้ายกลับมา
- กรณีที่ 5 นักเรียนโรงเรียน E ถูกเด็กตลาดรุมฟ้นเพราะเข้าใจว่าเป็นนักเรียนในโรงเรียน G จึงวิ่งหนีเข้าไปในรถตู้ แต่หนีไม่พ้นจะถูกฟ้นอีก จึงแทงสวนทำให้เด็กตลาดตาย 1 คน ปรากฏว่าเด็กตลาดที่ตายเป็นอดีตนักเรียนโรงเรียน E ที่ถูกไล่ออก
- กรณีที่ 6 นักเรียนโรงเรียน C กับนักเรียนในโรงเรียน H ทะลุบบอนกันขณะลงรถตอนเข้าที่ตลาด อาจารย์จากสถานศึกษาอื่นต้องเข้าช่วยในการห้ามทัพ
- กรณีที่ 7 นักเรียนโรงเรียน G ประมาณ 5 คน ตีนักเรียนโรงเรียน B ด้วยอาวุธปืนบนรถเมล์ ซึ่งเป็นสายที่ผ่านหน้าโรงเรียน G ขณะเดินทางคนเดียวเพื่อไปธุระนักเรียนโรงเรียน B ไม่ได้แต่งเครื่องแบบนักเรียน
- กรณีที่ 8 นักเรียนโรงเรียน G กว่า 10 คน เข้าไปตรวจตัวนักเรียนโรงเรียน E ที่มากัน 4 คน เพื่อเช็คอาวุธ ขณะอยู่บนรถเมล์ ในเส้นทางที่ผ่านหน้าโรงเรียน G เลยถูกยิงสวน นักเรียนโรงเรียน G ซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มเสียชีวิต นักเรียนโรงเรียน G ที่อยู่บนรถเมล์ด้วย แต่ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์บาดเจ็บ 2 คน ผลปรากฏว่าผู้ที่ยังเป็นรุ่นพี่ที่จบไปแล้วของโรงเรียน E
- กรณีที่ 9 นักเรียนโรงเรียน G ถูกนักเรียนโรงเรียน C รุมตีถึงกับเสียชีวิต เหตุเกิดย่านสถานบันเทิงย่าน RCA ขณะนักเรียนทั้งสองกลุ่มไปเที่ยวและเกิดเขม่นกัน ในสถานบันเทิงเมื่อออกมา นักเรียนโรงเรียน C มีพวกมาสมทบรุมตีนักเรียนหัวหน้ากลุ่มของโรงเรียน G จนบาดเจ็บสาหัสเพราะสมองบวมไปเสียชีวิตที่โรงพยาบาล

กรณีที่ 10 นักเรียนโรงเรียน F มีเรื่องกระทบกระทั่งกับนักเรียนโรงเรียน H เป็นประจำ ขณะนักเรียนโรงเรียน H เดินทางกลับโดยรถเมล์เต็มคันรถ โดยมีอาจารย์ 4 คน จักรจักรยานยนต์ประกบรถเมล์ไป ขณะที่รถเมล์เกือบถึงหน้าโรงเรียน F มีนักเรียนผสมกับวัยรุ่นในพื้นที่ จักรจักรยานยนต์ประเบิดใส่นักเรียนบนรถ และไล่ฟันอาจารย์ เป็นเหตุให้นักเรียนบาดเจ็บ 1 คน ผู้โดยสารอายุ 72 ปี บาดเจ็บที่นิ้วก้อยต้องตัดนิ้ว 1 คน

กรณีที่ 11 นักเรียนโรงเรียน H เป็นโรงเรียนเอกชนที่มีการแก้ไข ป้องกันการก่อเหตุ ทะเลาะวิวาทของนักเรียนด้วยมาตรการหลายอย่าง มีการดูแลนักเรียนอย่าง ใกล้ชิด จนไม่ปรากฏว่ามีปัญหามานาน แต่เมื่อนักเรียนโรงเรียน H ถูก นักเรียนโรงเรียน A ชั่วๆ บ่อยๆ และถึงขั้นทำร้ายบาดเจ็บสาหัส จึงเกิดกรณี นักเรียนโรงเรียน H ยกพวกไปทำลายป้ายโรงเรียน A และนักเรียนโรงเรียน A ยกพวกบุกไปโรงเรียน H และพยายามที่จะเอารูปพระวิฆณุไปแต่ไม่สำเร็จจึง หักเอาอาวุธของพระวิฆณุติดมือกลับไป

จากกรณีตัวอย่างบางส่วนที่นำมาเสนอแสดงให้เห็นภาพของความขัดแย้ง และความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีทั้งที่เป็นการก่อเหตุของนักเรียน และมีทั้งการ ก่อเหตุในลักษณะที่เอาบุคคลภายนอกมาผสมโรง

อย่างไรก็ตามเนื่องจากสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ทำให้ เกิดการแก้ไขสถานการณ์ทันที แม้บางส่วนจะยังมีปัญหาในการประสานงานกันอยู่บ้าง ทำให้เกิดเหตุซ้ำในช่วงเวลาที่มีความคุกรุ่น แต่โดยภาพรวมทั้งหมดก็ทำให้ไม่เกิดเหตุการณ์ รุนแรงบานปลาย

ขนาดของปัญหา

การเก็บข้อมูลความถี่ของการก่อเหตุทะเลาะวิวาท หรือการทำร้ายผู้อื่นของนักเรียน/ นักศึกษา ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีข้อมูล 3 หน่วยงาน คือ กองสารวัตรนักเรียนกรมพลศึกษา กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน (กก สด) สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ สถานีตำรวจ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะเก็บข้อมูลจากกรณีที่หน่วยงานของตนเข้าไปเกี่ยวข้อง เท่านั้น สถานีตำรวจมีข้อมูลเฉพาะที่ได้มีการลงบันทึกประจำวันเท่านั้น และได้มีการรวบรวม เป็นเฉพาะกรณีการทะเลาะวิวาท หรือการก่อเหตุของนักเรียน / นักศึกษา ดังนั้นเราจึง ขาดข้อมูลที่จะบอกขนาดหรือความถี่ของปัญหาที่แท้จริงได้

➤ ลักษณะข้อมูลของกองสารวัตรนักเรียน

จากสถิติระหว่างปี 2532-2536 ของศูนย์ประสานงาน กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา จำนวนครั้งที่ นักเรียน/นักศึกษา ก่อความไม่สงบทะเลาะวิวาทในเขต กรุงเทพฯ และปริมณฑล มีดังนี้ (อ้างจากทิวา วงศ์ธนาภา 2538)

ปี 2532	82	ครั้ง
ปี 2533	62	ครั้ง
ปี 2534	156	ครั้ง
ปี 2535	96	ครั้ง
ปี 2536	96	ครั้ง

➤ ลักษณะข้อมูลของกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน

สำหรับข้อมูลที่กองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน (กก สด) เป็นการเก็บข้อมูลจำนวนนักเรียนที่ถูกจับกุมโดยทางตำรวจ กก สด. ข้อมูลระหว่างปี 2541-2543 มีจำนวนนักเรียนที่พยายามก่อเหตุทะเลาะวิวาทดังนี้

ปี 2541	130	คน
ปี 2542	309	คน
ปี 2543	137	คน

และข้อมูลระหว่างปี 2533-2539 ดังนี้

การก่อเหตุทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียนอาชีวศึกษา

พ.ศ.	จำนวน (ครั้ง)	จำนวน (คน)	ผู้บาดเจ็บ (คน)	ผู้เสียชีวิต (คน)	ความเสียหาย (บาท)/ครั้ง	ถูกดำเนินคดี (คน)
2533	22	322	85	3	2,350	28
2534	25	421	128	-	4,120	54
2535	32	628	152	5	3,500	12
2536	30	514	214	10	6,550	10
2537	378	584	265	9	10,650	36
2538	18	553	251	3	-	12
2539	31	832	315	10	2,120	16

ข้อมูลจากแผนกสถิติฯ กก.สด. บข.น. และกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการอ้างจาก รตท. เสน่ห์ เสถียรพงศ์ (2540)

ข้อมูลการใช้อาวุธในการก่อการทะเลาะวิวาท ปี 2539-2540 (จาก กก. สด.)

ประเภทของอาวุธ	จำนวนครั้งปี 2539	จำนวนครั้งปี 2540
ปืน	12	9
มีด มีดดาบ คัตเตอร์	-	9
ก้อนหิน	4	1
ฟุตเหล็ก สนับมือ ไม้และอื่นๆ	-	1
รวม	16	20

ข้อมูลผลจากการก่อการทะเลาะวิวาท ปี 2539-2540 (จาก กก. สด.)

ผลจากการก่อเหตุทะเลาะวิวาท	จำนวนคนปี 2539	จำนวนคนปี 2540
เสียชีวิต	5	4
บาดเจ็บสาหัส	5	15
บาดเจ็บ	5	8
บาดเจ็บเล็กน้อยไม่อันตราย	4	10
รวม	18	37

อ้างอิง รตอ. สุรินทร์ ปริดาสุริยชัย (2543)

➤ ตัวอย่างข้อมูลการทะเลาะวิวาท หรือการทำร้ายกันของนักเรียน จากบันทึกประจำวันของ สน. บางชัน

- 24 กันยายน 2543 นักเรียนเทคโนโลยี อายุ 20 ปี ถูกของแฉ่งตีที่หัว
- 17 กันยายน 2543 นักเรียนอายุ 19 ปี ถูกรวมทำร้าย กลุ่มที่ก่อเหตุขนาด 20 คน
- 16 กันยายน 2543 นักเรียนอายุ 16 ปี ถูกขว้างขวดใส่ได้รับบาดเจ็บ กลุ่มที่ก่อเหตุขนาด 5-6 คน
- 31 สิงหาคม 2543 นักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ กับนักเรียนโรงเรียนช่างกลอุตสาหกรรมกรุงเทพ ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกันบนรถสาย 113 เวลา 14.48 น.

นักเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ 4 คน อายุ 18 ปี ทั้งหมด

นักเรียนช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ 7 คน อายุ 17 ปี 4 คน

อายุ 18 ปี 2 คน และอายุ 19 ปี 1 คน

➤ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พนักงานประจำท่ารถ พนักงานขับรถ พนักงานเก็บตั๋ว ซึ่งมีอายุการทำงาน 5-10 ปี ประจำท่ารถบริเวณตลาดมินบุรี ซึ่งมีรถเมล์หลายสายที่นักเรียน/นักศึกษา ละแวก มินบุรี ตลาดพร้าว หัวหมาก สุวินทวงศ์ มาใช้บริการ ได้ให้ข้อมูลสรุปได้ดังนี้คือ

“พบเห็นเหตุการณ์เป็นประจำ สัปดาห์ละประมาณ 2-3 ครั้ง เช่น วังไถ่กัน ยิงกัน บาดเจ็บรุนแรงทำร้ายกันโดยใช้อาวุธ เช่น ก้อนหิน ขวด ท่อนไม้ มีด ปืน รวมถึงของใกล้มือ เช่น แก้ว”

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยๆ คือ ช่วงเปิดเทอมใหม่ของทั้งสองภาค ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน ระดับ ปวช. 1 และ 2 เหตุการณ์ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเวลาประมาณ 15.00-19.00 น. และเคยพบเห็นบ้างในช่วงเช้าแต่นานๆ จะมีสักครั้ง

เหตุการณ์มักเกิดในช่วงที่ไม่มีครู อาจารย์ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในระยะหลังเหตุการณ์ จะมีน้อยลง เพราะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจและครูมาประจำจุดเพื่อระวังเหตุ”

จากการสัมภาษณ์ตำรวจในเขตหัวหมาก ตลาดพร้าว มินบุรี บึงกุ่ม วังทองหลาง และบางชัน พบว่าตำรวจได้ร่วมกับทางโรงเรียนในการเฝ้าระวังป้องกันปรามการทะเลาะวิวาท โดยทางสถานีตำรวจได้ส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปประจำจุดต่างๆ ที่เป็นสถานที่ที่อาจเกิดเหตุได้ เช่น หน้าโรงเรียน ป้ายรถเมล์ ห้างสรรพสินค้า ทั้งในช่วงเช้า ขณะนักเรียนมาโรงเรียน (8.00-9.00 น.) และช่วงบ่าย ถึงค่ำ โดยใช้กำลังตำรวจ 8-10 นาย ในแต่ละผลัด และส่งเจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ปราบปราม ออกตรวจตลอดสายที่เป็นเส้นทางที่นักเรียนใช้เดินทาง เช่น ถนนศรีนครินทร์ ถนนนวมินทร์

นักเรียนให้ข้อมูลประสบการณ์การทะเลาะวิวาท ดังนี้

นาย ก..... “เทอมที่แล้วมีตีกันทุกวัน ถี่มาก ส่วนมากจะเป็นการไล่ฟัน”

นาย ข..... “ตอนเช้าจะเจอ...จะลงไปเล่นเลยถ้าเราไม่เล่นเขา เขาก็เล่นเรา ตีกันเป็น 10 ครั้ง ในปีหนึ่ง ชื้ออาวุธตามร้านก่อสร้าง”

นาย ค..... “ในช่วงเทอมที่ผ่านมาประมาณแล้ว 10 กว่าครั้ง แต่ไม่ได้ไปหาเรื่องเขานะ ที่ทำไปเพราะป้องกันตัว ที่ผ่านมามีบางครั้งผมก็ต้องพกอาวุธที่ได้ส่วนใหญ่ก็จะทำกันเองบ้าง เช่น มีด หรือปากกา แต่ที่ใช้มากที่สุดก็จะเป็นพวกก้อนหินหรือของที่ใกล้มือ”

นาย ง..... “เทอมที่แล้วก็ประมาณ 8-9 ครั้ง ผมไม่เคยพกอาวุธเพราะกลัวว่าถ้าเกิดโดนจับแล้วจะยุ่ง”

นาย จ..... “ช่วงเทอมที่ผ่านมาผมไปตีกับเขาแบบว่านับไม่ถ้วนเกือบทุกวัน ไม่โดนเขาดักเราก็คงไปดักเขา แบบว่าเขาดักเรา เราก็ต้องไปเอาคืน”

จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่พยายามสอบถามจากอาจารย์ โดยเฉพาะอาจารย์ ปกครองในระหว่างดำเนินโครงการวิจัยฯ พบว่ามีเหตุการณ์การทะเลาะวิวาท หรือ การลอบทำร้ายกันของนักเรียน อันเป็นผลทำให้บาดเจ็บเล็กน้อย บาดเจ็บสาหัส และถึงแก่ชีวิต โดยไม่เป็นข่าวนี้อีกกว่าที่เป็นข่าว ที่เห็นได้ชัดคือ ผลสืบเนื่องจากการทะเลาะวิวาท หรือเขม่นกันในฟริคอนเสิร์ตที่สนามหลวง เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 ทำให้สถานการณ์การทะเลาะวิวาทของนักเรียนกลับมารุนแรงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทั้งในแง่ความถี่ของการทะเลาะวิวาท และระดับของความรุนแรง รวมทั้งเกิดมี คู่ขัดแย้งใหม่ๆ เพิ่มขึ้นหรือกลับมาขัดแย้งกันอีก ซึ่งกว่าจะทำให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติก็ใช้เวลานานนับเดือน และบางคู่ก็ยังคงมีปัญหากันอยู่เรื่อยๆ

นอกจากนี้อาจารย์และเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่มีข้อสังเกตว่า การนำเสนอเรื่องราวของปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนในสื่อมวลชน โดยเฉพาะในทีวีในลักษณะที่แสดงให้เห็นการกระทำ มากกว่าผลกระทบที่เกิดขึ้น กลับจะทำให้เกิดปัญหามากขึ้น ผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนหนึ่งกลับรู้สึกว่าเป็นเรื่องเท่ที่ได้เป็นข่าว

เนื่องจากไม่มีการบันทึกข้อมูลการทะเลาะวิวาทของนักเรียนได้ตามสภาพความเป็นจริง ทำให้สังคมและผู้รับผิดชอบระดับบนรับรู้สถานการณ์ต่ำกว่าความเป็นจริงที่สำคัญปัญหาความรุนแรงมีทั้งที่อยู่ในลักษณะที่ได้กระทำ และมีพลังภายใน (potential) ที่จะกระทำเมื่อมีเงื่อนไข ก็พร้อมจะเกิดปัญหาถ้าเผื่อ กิจกรรมบางอย่างของสังคมส่วนอื่นอาจทำสิ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้มีปัญหามากขึ้นโดยไม่คาดคิด และการรับรู้ปัญหาลดต่ำกว่าความเป็นจริง ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาย่างฉาบฉวย ไม่จริงจังไม่ต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานอย่างสมเหตุสมผล

2.3 การดำเนินงานแก้ไขปัญหของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ

สถานศึกษาทุกแห่งที่เข้าร่วมกับโครงการวิจัยฯ ทุกสถานศึกษาทั้งสถานศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาเอกชน ไม่มีสถานศึกษาใดต้องการให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียน เพราะต่างก็ได้รับผลกระทบจากปัญหา ที่สำคัญคือ ภาพพจน์ของอาชีวศึกษามีผลต่อจำนวนนักเรียน และการเกิดปัญหาทำให้ต้องใช้กำลังครู-อาจารย์ จำนวนมากมาทำงานป้องปรามระงับเหตุ เมื่อเกิดปัญหาก็มี

ความยุ่งยากในการชี้แจงทำรายงานให้กับผู้บังคับบัญชา ในกรณีที่ เป็นสถานศึกษาของรัฐและต้อง ถูกตรวจ ต้องชี้แจงกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช) ในกรณีที่ เป็นสถานศึกษา เอกชนสถานศึกษาทุกแห่ง ได้มีการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาใน 2 ระดับ คือ

1. การแก้ไขในระดับของสถานศึกษา
2. การแก้ไขในระดับเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา

การแก้ไขในระดับสถานศึกษา

แต่ละสถานศึกษามีการดำเนินการกับนักเรียน นักศึกษาเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป การดำเนินงานใน ลักษณะใดมากน้อย แตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา กิจกรรมภายในสถานศึกษา อาทิเช่น

- มีการอบรม หรือมีการแข่งขานประชาสัมพันธ์ต่างๆ ในการเข้าแถวตอนเช้า
- มีการเชิญวิทยากรภายนอกเข้ามาอบรมนักเรียน นักศึกษา
- มีการนำนักศึกษาออกไปทัศนศึกษา หรือนำไปร่วมกิจกรรมแข่งขัน ประกวด ต่างๆ
- มีการจัดกิจกรรมทางศาสนาภายในสถานศึกษา ซึ่งในพื้นที่นี้จะมีกิจกรรมทั้งศาสนาพุทธ และ อิสลาม
- มีชมรมกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งให้สถานศึกษา ทุกแห่งต้องทำ
- มีการตรวจค้นอาวุธนักศึกษา
- มีการนำนักเรียน / นักศึกษา ออกไปร่วมกิจกรรมบริการชุมชน เช่น การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า
- มีการจัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งเป็นแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการให้สถานศึกษาทำเช่นกัน
- มีการตรวจปัสสาวะ หรือ ดูแลปัญหาสุขภาพจิตเป็นพิเศษ
- สถานศึกษาเอกชนบางแห่งจ้างครูปกครองสำหรับดูแลเรื่องความปลอดภัย และความปลอดภัย ของนักเรียน นักศึกษาเป็นพิเศษโดยไม่ต้องทำการสอน
- บางสถานศึกษา มีการประชุมผู้ปกครอง และทำงานกับชุมชนใกล้โรงเรียนอย่างใกล้ชิด
- สถานศึกษาเอกชนมีครู อาจารย์ ดูแลเรื่องความปลอดภัยในการเดินทางของนักเรียน/นักศึกษา เช่น มีการจัดสายนักเรียนในการเดินทาง มีรถตามรถเมล์ไปจนถึงจุดหมาย ส่วนสถานศึกษา ของรัฐมีการส่งครู อาจารย์ ระวังเหตุตามจุดต่างๆ
- ทุกครั้งที่มีการแสดงดนตรีที่คิดว่านักเรียน นักศึกษา จะไปเที่ยวจำนวนมาก ครู อาจารย์ จะไปคอยดูแล ระวังเหตุ ในบริเวณงาน หรือบริเวณหน้างาน
- เมื่อนักเรียนขาดเรียนเกิน 3 วัน ทางสถานศึกษาจะแจ้งผู้ปกครองทราบหรือเชิญผู้ปกครองพบ กรณีมีปัญหาอื่นๆ

ตัวอย่างไปรษณียบัตร เชิญผู้ปกครองของโรงเรียนมินบุรีโปลิเทคนิค

ที่งานกิจการนักเรียน นักศึกษา

วันที่.....

เรื่อง แจ้งผู้ปกครองทราบ / ขอเชิญผู้ปกครองพบ
เรียน ผู้ปกครอง

ด้วยนาย/นางสาว.....แผนก.....ชั้น.....
ปีการศึกษา..... และอยู่ในความปกครองของท่านได้ประพฤติดังต่อไปนี้

- ① ขาดเรียนในวันที่.....
- ② มาโรงเรียนสายบ่อยครั้ง
- ③ ขาดกิจกรรมบังคับในวันที่.....
- ④ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน-นักศึกษา

เชิญผู้ปกครองมาพบ ฝ่ายกิจการฯ ค่วน เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อทราบ
ฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา
โทร. 02-9062949, 02-9062950

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานศึกษาจะพยายามแก้ไขปัญหาหลายวิธี ผู้วิจัยพบว่ามาตรการหลายอย่าง
ดำเนินไปอย่างไม่ค่อยมีประสิทธิภาพในหลายสถานศึกษา เช่น กิจกรรมของชมรมนักศึกษา การตรวจ
ค้นอาวุธ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การประสานงานกับผู้ปกครอง การอบรมหน้าแถว ผู้วิจัยได้ให้
คณะทำงานอาจารย์ประเมินผลกิจกรรมที่แต่ละสถานศึกษาได้ดำเนินการเพื่อพัฒนา นักเรียน นักศึกษา
พบว่ายังมีหลายสถานศึกษาที่รู้สึกว่าการกระทำยังไม่ได้ผลที่น่าพอใจ ตัวอย่าง เช่น

ปัญหาที่ต้องการพัฒนานักเรียน	รูปแบบกิจกรรมที่ได้ทำ	คะแนนประเมินผล
● เด็กไม่สนใจการเรียน	● พุดหน้าเสาธง	D
● ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม	● ตัดคะแนน	D
● ไม่สนใจข่าวสาร	● จัดบอร์ดภายในวิทยาลัย	B
● ขาดความรับผิดชอบ	● เข้าแถว	D
● ขาดความสามัคคี	● กีฬา	C
● ขาดความรักความอ่อนโยน	● ดนตรี	B

ปัญหาที่ต้องการพัฒนานักเรียน	รูปแบบกิจกรรมที่ได้ทำ	คะแนนประเมินผล
พัฒนาจิต	- เชิญวิทยากรจากศูนย์พัฒนาจิตเข้ามาอบรมครู / นักเรียน - เชิญวิทยากรในชุมชน ดำรง มาอบรม	B, C
	- เชิญพระจากวัดมาบรรยาย - นำนักเรียนไปทำบุญที่วัด	

การแก้ไขปัญหาในระดับเครือข่าย

เนื่องจากมีปัญหาการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนมาก ในช่วงปี 2533 ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีสมัยนั้นคือ อาจารย์สมเกียรติ พิงอาคม จึงได้ชักชวนโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงกันในสมัยนั้นมีอาจารย์ปรีชา ศรีสง่า ผู้บริหารโรงเรียนเทคโนโลยีอุตสาหกรรม อาจารย์บุญส่ง วิทิตลัดดา ผู้บริหารโรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยะ และโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ มาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา เรียกชื่อกลุ่มว่ากลุ่มเบญจมิตร เป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาเอกชน และสถานศึกษาภาครัฐ ครั้งแรกที่เกิดขึ้นในย่านมีนบุรีรามคำแหง รามอินทรา

กลุ่มเบญจมิตรได้จัดกิจกรรมต่างๆ เช่น มีกิจกรรมฝึกอบรมนักเรียนร่วมกัน มีการนำครู อาจารย์ นักเรียนไปเยี่ยมชมกันในวันไหว้ครู มีการร่วมมือกันในการดูแลนักเรียน บริเวณอู่รถตลาดมีนบุรี ทำให้ปัญหาการทะเลาะวิวาทลดลงไปมาก

จากพื้นฐานที่ก่อตั้งกลุ่มเบญจมิตรไว้ และได้รับการสานต่อความสัมพันธ์ โดยแกนนำในกลุ่มเบญจมิตร เมื่อมีสถานศึกษาใหม่ๆ เกิดขึ้นในละแวกนี้ ได้มีการชักชวนสถานศึกษาอื่นๆ เข้ามาร่วมกลุ่ม ทำให้สมาชิกของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น และยังคงมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เมื่อสมาชิกเพิ่มขึ้นกลุ่มเบญจมิตรได้เปลี่ยนชื่อกลุ่มเป็นกลุ่มเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ กรุงเทพตะวันออก เครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ มีสมาชิก 14 สถานศึกษา และในปี 2546 ได้ชักชวนพาณิชย์การเอเชียเข้ามาร่วมกลุ่มตามคำแนะนำของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปัจจุบันจึงมีสมาชิก 15 สถานศึกษา

กลุ่มเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันด้วยความสมัครใจ ไม่ใช่กลุ่มที่เป็นทางการที่จัดตั้ง โดยกรมอาชีวศึกษา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ดังนั้นสมาชิกกลุ่มจึงมีทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้เลือกว่าคู่ขัดแย้งจะเป็นสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน มีพื้นที่ที่เป็นสถานที่เกิดเหตุร่วมกันมีขอบเขตที่ไม่กว้างขวางเกินไปจนเป็นภาระในการประสานงาน เนื่องจากกลุ่มอาชีวะสมานฉันท์เป็น

เครือข่ายสถานศึกษาที่ไม่เป็นทางการ จึงไม่มีงบประมาณพิเศษมาดำเนินการในการประสานงาน การทำกิจกรรมต่างๆ จึงต้องอาศัยงบประมาณปกติภายในสถานศึกษา แต่ใช้การประสานงานทำให้มี โอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน โดยสถานศึกษาที่ใหญ่กว่า เช่น วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ก็จะเป็นผู้เสียสละ ในการประสานงาน กิจกรรมที่เครือข่ายได้ดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาท มีอาทิเช่น

- จัดกิจกรรมให้นักศึกษาได้มีความสัมพันธ์กัน เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมกีฬา หรือดนตรี ระหว่างสถาบัน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะทำตามสภาพที่ทำได้ มีกิจกรรมที่ทำทั้งเครือข่าย เช่น กิจกรรม ลูกเสือ จะมีเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ กิจกรรมกีฬา-ดนตรี ก็จะทำเฉพาะบางสถานศึกษา
- มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาหรือส่อว่าจะมีปัญหา
- มีการประสานงานกันในเรื่องการดูแลพื้นที่ล่อแหลม และช่วยเหลือกันในการดูแลนักเรียน โดยไม่แยกสถาบัน มีการใช้เครือข่ายวิทยุเดียวกันในการประสานงานระหว่างสถานศึกษา
- มีการเยี่ยมเยียนกัน เพื่อให้นักเรียนนักศึกษา ได้รู้จักกับอาจารย์ของสถานศึกษาอื่น
- มีการแลกเปลี่ยนครู-อาจารย์และนักเรียนในเรื่องการเรียนการสอน สำหรับบางสถานศึกษาที่มีความพร้อม
- มีกิจกรรมบริการชุมชนร่วมกัน
- เครือข่ายเป็นฐานของการประสานงาน ขอความสนับสนุนและความร่วมมือจากหน่วยงาน อื่นๆ เช่น สำนักงานเขตกรุงเทพมหานครฯ สถานีตำรวจ ขสมก. สมาชิกสภากรุงเทพฯ (สก. และ สข.) ขณะเดียวกันก็เป็นฐานการประสานงานให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาประสานงานได้โดยง่าย

การดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ

หน่วยงานของกระทรวงฯ ที่ต้องรับผิดชอบสถานศึกษา และนักเรียนอาชีวะ ก็คือ กรมอาชีวศึกษา ซึ่งรับผิดชอบสถานศึกษาของรัฐ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) รับผิดชอบ สถานศึกษาเอกชน

กรมมีบทบาทในการพัฒนาอาชีวศึกษาโดยรวมเป็นหลัก เช่น การพัฒนาระบบ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร ฯลฯ จากการติดตาม สังเกต การปฏิบัติ เมื่อเกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท ทั้งกรณีใหญ่ๆ เช่น กรณีวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ กรณีคอนเสิร์ตที่สนามหลวง กรณีต่างๆ ที่เป็น ปัญหาในพื้นที่ กรมมีบทบาทในการตรวจสอบ ลงโทษ และกำหนดมาตรการต่างๆ ให้สถานศึกษา ปฏิบัติ แต่ยังไม่เห็นการสนับสนุนและผลักดันการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมตามสภาพความ เป็นจริงของพื้นที่อย่างเพียงพอ

มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ตามประกาศ กระทรวงศึกษาธิการ ปี 2543 และตามคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ดูภาค ผนวก 2) เป็นมาตรการที่ครอบคลุมทุกเรื่อง แต่จะมีผลทางปฏิบัติหรือไม่ เพราะเหตุใดเป็นเรื่องที่ น่าจะมีการติดตาม ตัวอย่าง เช่น

ข้อ 2 ของประกาศกระทรวงฯ กำหนดมาตรการไว้ว่า

“ให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา สังกัดต่างๆ ที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงกัน เพื่อการแจ้งเหตุ การเสริมสร้างความ เป็นมิตร การจัดกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันของสถานศึกษา”

สาระสำคัญของมาตรการข้อ 2 คือให้มีการประสานงานกัน จัดกิจกรรมร่วมกัน โดยไม่คำนึงถึงสังกัด จากการสังเกตของผู้วิจัย มีความเห็นว่ามาตรการข้อนี้เป็นมาตรการที่ดี ถ้าทำได้หรือได้ทำและจะส่ง ผลต่อการแก้ไขปัญหาได้มาก แต่ในความเป็นจริงเราจะเห็นปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นคู่กรณี อยู่ซ้ำซาก และการประชุมร่วมประสานงานอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างสถานศึกษาของรัฐกับ สถานศึกษาเอกชน ในหลายพื้นที่อาจจะไม่เป็นจริง โดยทั่วไปจะเห็นการประชุมเฉพาะภายในกลุ่ม สถานศึกษาของรัฐและเอกชนแยกกัน

ข้อ 3 “สนับสนุนให้มีการสร้างรายได้ระหว่างเรียนให้กับนักเรียน นักศึกษา ทั้งสถานศึกษาของ รัฐบาล และเอกชน.....”

จากการสังเกต ผู้วิจัยไม่พบว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการ หรือได้ดำเนินการในเรื่องนี้

ข้อ 4 “ส่งเสริมความเป็นเอกภาพในการแต่งกายของนักศึกษาอาชีวศึกษา โดยกำหนดรูปแบบเครื่อง แต่งกายให้เหมือนกัน ไม่ต้องติดเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็น หนึ่งเดียวกัน และลดความขัดแย้งระหว่างสถาบันการศึกษา”

มาตรการในข้อ 4 จะถูกหยิบยกขึ้นมาเสนอทุกครั้งที่มีการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นข่าว ใหญ่ แต่ก็ไม่เห็นมีใครปฏิบัติ และถึงแม้สถานศึกษาบางแห่งจะให้นักเรียน นักศึกษา ใส่เสื้อขาว กางเกงน้ำเงิน ไม่มีหัวเข็มขัดสถาบันแล้ว แต่นักเรียนก็จะยังหมายได้จากเสื้อขอล หรือรูปแบบการ แต่งกายที่แตกต่างกัน

มาตรการในการป้องกัน ข้อ2 ตามคำสั่งของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) กำหนดให้ “สถานศึกษาจะต้องจัดและส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนในทางสร้างสรรค์ และเป็น ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ”

ผู้วิจัยเห็นด้วยว่ากิจกรรมต่างๆ จะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาได้มาก ซึ่งทางสถานศึกษาก็ได้จัดให้มี ชมรมต่างๆ ของนักศึกษา แต่ในความเป็นจริง หลายสถานศึกษามีแต่ชื่อชมรม โดยไม่มีกิจกรรมหรือ เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยครู-อาจารย์ มากกว่าเป็นชมรมของนักเรียน นักศึกษาโดยมี ครู อาจารย์ เป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือ ขณะเดียวกันก็พบว่าการทำกิจกรรม ขัดแย้งกับการเรียนการสอน ในเรื่องเวลา บางสถานศึกษา มีกิจกรรมเฉพาะในคาบกิจกรรมเท่านั้น ซึ่งเหมือนกับเป็นการบังคับ และยังขาดความหลากหลาย น่าสนใจของกิจกรรม บางสถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา ไม่สามารถใช้สถานที่ของโรงเรียนหลังเวลาเลิกเรียนได้ เพราะจะถูกบังคับให้ต้องกลับเป็นเวลาเพื่อความ สะดวก

ในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่างบประมาณสำหรับกิจกรรมต่างๆ มีน้อยมาก สถานศึกษาของรัฐเก็บเงินค่ากิจกรรมจากนักเรียน นักศึกษา เพียงคนละ 100 บาท ต่อปี ส่วนสถานศึกษาเอกชนก็มีได้ตั้งงบประมาณสำหรับกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาเอาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นปัญหาต่อการวางแผนทำงานของอาจารย์ผู้ปฏิบัติ ที่สำคัญผู้วิจัยคิดว่ากิจกรรม ไม่ได้ได้รับความเข้าใจจากอาจารย์ว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียน เช่นเดียวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน ขณะเดียวกันการเรียน การสอน ก็ยังไม่ถูกพัฒนาให้เป็นกิจกรรมนอกห้องเรียน และกิจกรรมยังไม่ถูกบูรณาการเข้าไปอยู่ในการเรียน การสอน

นอกจากนี้ กรมได้มีโครงการต่างๆ ที่ให้สถานศึกษาเข้าไปร่วม เช่น โครงการเกี่ยวกับยาเสพติด โครงการ อบรมนักเรียน โครงการให้บริการประชาชนในการซ่อม ดูแลเครื่องใช้ต่างๆ สช. เป็นแม่ข่ายศูนย์วิทยุ สช. มีคำสั่งให้มีจุดตรวจร่วม 32 จุดตรวจ กำลังประกอบด้วยครูโรงเรียนเอกชน ตำรวจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทำงานในช่วงเวลา 06.30-08.30 และ 14.20-18.30 น. สช. ได้จัดตั้งเครือข่ายของโรงเรียนเอกชน เป็นกลุ่มโรงเรียน ตามเขตพื้นที่เพื่อร่วมกันวางแผน และกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข ปัญหาความประพฤติ นักเรียน และประสานงานจัดกิจกรรมร่วมกัน มีจำนวนโรงเรียน รวม 157 โรง จัดเป็น 4 กลุ่มโรงเรียน ดังนี้

- กลุ่มโรงเรียนที่ 1 “จตุจักร” ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่เขตจตุจักร ลาดพร้าว บางเขน สายไหม ดอนเมือง หลักสี่ คันนายาว บึงกุ่ม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี
- กลุ่มโรงเรียนที่ 2 “ชัยสมรภูมิ” ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่เขตปทุมธานี บางซื่อ ดุสิต ราชเทวี ป้อมปราบฯ ปทุมวัน พระนคร สัมพันธวงศ์ ห้วยขวาง และดินแดง
- กลุ่มโรงเรียนที่ 3 “สวนหลวง ร. 9” ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่เขตวัฒนา สาทร พระโขนง บางนา คลองเตย บางคอแหลม ยานนาวา ประเวศ และจังหวัดสมุทรปราการ
- กลุ่มโรงเรียนที่ 4 “ธนบุรี” ประกอบด้วยโรงเรียนในพื้นที่เขตบางกอกน้อย บางพลัด บางกอกใหญ่ ภาษีเจริญ คลองสาน ดุสิตชั้น หนองแขม ธนบุรี ราษฎร์บูรณะ บางขุนเทียน ทวีวัฒนา บางแค ทุ่งครุ จอมทอง และจังหวัดสมุทรสาคร

จะเห็นว่ากลุ่มโรงเรียนที่ สช. กำหนดขึ้นตามเขตพื้นที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ และรวมสถานศึกษาอาชีวะ ทุกประเภท ซึ่งจะทำให้เกิดความยุ่งยากในการทำงานร่วมกัน มีค่าใช้จ่ายในการประสานงานมาก และอาจจะไม่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาเฉพาะของพื้นที่

ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน เป็นเรื่องที่มีคู่ขัดแย้งตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ต้องการความร่วมมือ และความรู้สึกที่ดีต่อกันของผู้ใหญ่ ประสิทธิภาพภายในของแต่ละสถานศึกษา จะส่งผลต่อขนาดและความรุนแรงของปัญหา รวมถึงความยึดมั่นในการแก้ไขปัญหา การส่งเสริม สนับสนุนความร่วมมือในระดับพื้นที่เป็นสิ่งที่น่าจะทำมากกว่าการทำโครงการโดยส่วนกลาง ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ ไม่สามารถขยายผล หรือบางครั้งกลับเป็นภาระของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่

บทที่ 3

การสร้างอัตลักษณ์ ทักษะ และความสัมพันธ์ภายในสังคมของนักเรียนอาชีว

จากการศึกษาเอกสาร พบว่าประเด็นการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวจะมีผู้สนใจศึกษาดังแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นงานวิทยานิพนธ์ของ ผ่องพรรณ ติปัญญา เรื่องอัตมโนทัศน์ของนักเรียนโรงเรียนช่างกลใน กรุงเทพมหานคร หลังจากนั้นก็มีงานการศึกษาเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวอีกสิบกว่าชิ้น ส่วนใหญ่เป็นงานวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจำแนกรายงานการศึกษาได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียน ในลักษณะที่เป็นปัจเจกบุคคลพิจารณาสาเหตุของปัญหาจากตัวเยาวชนในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคล ส่วนใหญ่เป็นแนวการศึกษาของพฤติกรรมศาสตร์ และจิตวิทยา สังคม อธิบายพฤติกรรมทะเลาะวิวาท เชื่อมโยงกับจิตลักษณะของนักเรียน วัย อิทธิพลเพื่อน ความผูกพันที่มีต่อสังคม การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว
2. ศึกษาปัญหาการทะเลาะวิวาท โดยพิจารณาเหตุปัจจัยจากสภาพแวดล้อม กระบวนการทางสังคมที่เป็นเงื่อนไขต่อการเกิดขึ้น และดำรงอยู่ของปรากฏการณ์การทะเลาะวิวาท เป็นแนวทางการศึกษาทางสังคมวิทยา ซึ่งจะทำความเข้าใจบริบททางสังคม วัฒนธรรม กระบวนการในการสร้างโลกทัศน์ที่ก่อให้เกิดรูปการณ์จิตสำนึกแบบนักเรียนอาชีว

การศึกษาจากทั้ง 2 แนว ทำให้เห็นว่าปัญหาการทะเลาะวิวาทไม่ใช่เพียงปัญหาในระดับปัจเจกเท่านั้น แต่เป็นความรู้สึกนึกคิดในเชิงสถาบันด้วย มีกระบวนการสร้าง ถ่ายทอด หรือหล่อหลอมจนถึงขั้นครอบงำ เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิสังสรรค์ในสังคมอาชีว ที่ได้สร้างอัตตะหรืออัตลักษณ์ของตนเอง มีกลุ่มอ้างอิงที่เป็นตัวกำหนดมาตรฐานของความถูกต้อง ความใช้ได้จากระบบรุ่นพี่ รุ่นน้อง ที่มีพัฒนาการมายาวนานในสังคมอาชีวศึกษา

3.1 ทำไมนักเรียนจึงมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท : การอธิบายทางทฤษฎี และผลการศึกษา

3.1.1 การอธิบายทางทฤษฎี

การศึกษาปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนมีการนำเอาแนวคิดทางทฤษฎีของพฤติกรรมศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา มาใช้ในการศึกษาซึ่งมีสาระสรุปได้ดังนี้

- การทะเลาะวิวาท เป็นการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ดังนั้นจึงมีการนำเอาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวมาใช้ในการอธิบาย ซึ่งมีการอธิบายเป็น 3 กลุ่ม คือ(อ้างจาก ผ่องพรรณ แววิเศษ 2534 และ จิราภรณ์ อำนาจเกลี้ยงศักดิ์ 2540)

1. ความก้าวร้าว เป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ตามทฤษฎีของ Freud หากคนเราไม่มีทางปลดปล่อยย่อมเกิดความคิดก้าวร้าวมาก คนจึงต้องหาทางปลดปล่อยความก้าวร้าวในทางที่สังคมยอมรับ
2. ความก้าวร้าว เป็นผลจากสิ่งแวดล้อม ตามทฤษฎีของ Miller & Dollard และ Berkowitz เห็นว่ารากฐานของคนที่ก้าวร้าวเกิดจากความคับข้องใจ แต่จะแสดงความก้าวร้าวออกมาเล็กน้อย หรือไม่แสดงเลยนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์กระตุ้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรม ก้าวร้าว กล่าวคือ ถ้าเกิดความคับข้องใจน้อย แต่มีสถานการณ์กระตุ้นมากก็จะเกิดความก้าวร้าวได้ หรือถ้าเกิดความคับข้องใจ แต่มีสถานการณ์กระตุ้นน้อยก็จะไม่เกิดความก้าวร้าว
3. ความก้าวร้าว เป็นการเรียนรู้ทางสังคม ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura และWalter ความก้าวร้าวเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เป็นการเรียนรู้จากตัวอย่าง โดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น โดยเฉพาะการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ หรือเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่เมื่อแสดงพฤติกรรมแล้วได้รับรางวัล แรงเสริมหรือการลงโทษ ตัวแบบก้าวร้าวที่ได้รับรางวัลจะเป็นตัวแบบที่มีประสิทธิภาพที่ทำให้เกิดการสังเกต จดจำ เลียนแบบ เช่น การทะเลาะวิวาทกับนักเรียนสถาบันอื่น แล้วได้รับการยอมรับว่าเป็นคนเก่ง ทำให้เพื่อนพอใจเป็นแรงเสริมที่ทำให้พฤติกรรมก้าวร้าวคงอยู่ ขณะที่การแสดงความก้าวร้าวผู้อื่นทำให้ผู้อื่นถูกลดค่าหรือ สักดึศรี จะทำให้รู้สึกมีคุณค่ามากขึ้น รู้สึกพึงพอใจและระบายความคับข้องใจเป็นแรงเสริมภายใน ที่ทำให้ความ ก้าวร้าวคงอยู่

การกระทำเกิดจากสาเหตุภายในจิตใจของบุคคลหรือจิตลักษณะของคน

1. แนวคิดทฤษฎีของ ลอร์เรนซ์ โคลเบอร์ก การตัดสินใจกระทำ หรือไม่กระทำพฤติกรรมใด ไม่ได้เกิดจากสัญชาตญาณ หรือการตอบสนองต่อแรงเสริมหรือการลงโทษ แต่อยู่ที่การรู้จักและพัฒนาการของความสามารถในการคิด การใช้เหตุผล ซึ่งจะเกิดขึ้นเป็นลำดับขั้น จากการใช้แบบง่ายไปสู่การคิดที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรม พัฒนาการของแต่ละคนจะเป็นไปตามลำดับขั้น วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในแต่ละสังคมอาจทำให้พัฒนาการแตกต่างกัน หรือหยุดชะงัก แต่จะไม่มี การเปลี่ยนลำดับขั้นของพัฒนาการ (สุดใจ บุญอริย์, 2541)

การกระทำหรือไม่กระทำอันเกิดจากความสามารถในการรู้คิดหรือทฤษฎีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม โคลเบอร์ก แบ่งระดับพัฒนาการการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมเป็น 3 ระดับใหญ่ แต่ละระดับมี 2 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนเกณฑ์ (preconventional level) ลักษณะของพฤติกรรมจะเป็นไปตามกฎที่เป็นรูปธรรม จะเป็นพฤติกรรมที่มุ่งจะหลบหลีก มิให้ตนเองโดนลงโทษทางกาย ยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน หากไม่มีข้อกำหนดก็จะทำสิ่งที่สนองความพอใจของตน หรือเพื่อแลกเปลี่ยนกับความนิยมชมชอบ หรือรางวัล

ขั้นที่ 1 หลักการเชื่อฟังคำสั่งและหลบหลีกการถูกลงโทษ
เด็กอายุ 2-7 ปี จะมีพัฒนาการในขั้นนี้

ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล เด็กอายุ 7-10 ปี มักจะมีพัฒนาการในขั้นนี้

ระดับที่ 2 ระดับกฎเกณฑ์ (conventional level) ในระดับนี้พฤติกรรมที่ถือว่าถูกต้องจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังที่สังคมส่วนใหญ่ว่าดี หรือทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มมีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และความสามารถที่จะแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังคม

ขั้นที่ 3 หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เด็กอายุ 10-13 ปี มักจะอยู่ในขั้นนี้

ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม เด็กอายุ 10-16 ปี และผู้ใหญ่โดยทั่วไป

ระดับที่ 3 ระดับเหนือเกณฑ์หรือระดับหลักการ (postconventional หรือ principled level) พฤติกรรมที่ถูกต้องเป็นพฤติกรรมที่ยึดหลักทั่วไปและหลักสากลด้านมนุษยชน สามารถ ตัดสินข้อขัดแย้งต่างๆ ด้วยการไตร่ตรองโดยตนเอง มีความเข้าใจและทราบจุดมุ่งหมายตามกฎเกณฑ์ ประพฤติปฏิบัติสอดคล้องกับค่านิยมทางศีลธรรม

ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญายึดประโยชน์และความถูกต้องเฉพาะเรื่อง เฉพาะกาลเทศะ เข้าใจสิทธิของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ ภาควิไมใจเมื่อทำความดีละอายใจเมื่อทำชั่ว

ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล มีลักษณะแสดงถึงความเป็นสากล นอกเหนือกฎเกณฑ์ในสังคมตน มีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดหมายปลายทางอันเป็นอุดมคติ มีหลักธรรมประจำใจ เกลี้ยกล่อมความชั่ว เลื่อมใสศรัทธาในความดี

- 2 แนวคิดทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ดร. ดวงเดือน พันธุมนาวิน นำเอาทฤษฎีจิตลักษณะมาทดสอบกับคนไทย และได้สร้างทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ซึ่งอธิบายว่า พฤติกรรมของคนเปรียบได้กับดอกผลของต้นไม้ ที่เกิดขึ้นจากจิตลักษณะ 2 กลุ่ม ที่เปรียบเสมือนราก กับ ต้น คือ

กลุ่มที่ 1 จิตลักษณะ 5 ด้าน ที่เปรียบเสมือนต้น คือ

- การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
- การมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง
- ความเชื่อในอำนาจตน
- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- ทศนคติ คุณธรรม และค่านิยม

กลุ่มที่ 2 จิตลักษณะ 3 ด้าน ที่เปรียบเสมือนรากอันเป็นพื้นฐานพัฒนาจิตลักษณะ 5 ด้านที่เป็นส่วนของต้น คือ

- สติปัญญา
- ประสพการณ์ทางสังคม
- สุขภาพจิต

การอธิบายโดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาวัยรุ่น

การศึกษาส่วนใหญ่นอกจากจะอธิบายพฤติกรรมการทะเลาะวิวาทด้วย แนวคิดทฤษฎีต่างๆ แล้ว ยังได้คำนึงถึงปัจจัยที่เกิดจากธรรมชาติตามวัยด้วย ลักษณะเฉพาะของวัยรุ่น เป็นปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทะเลาะวิวาท ได้แก่ ความต้องการมีอิสระมีความยุ่งยากในการปรับตัว มีความคับข้องใจอยู่เสมอ ตัดสินใจรวดเร็ว ภู่วาม การแสดงออกด้านอารมณ์รุนแรง โกรธง่าย สะเทือนอารมณ์ง่าย วัยรุ่น เป็นวัยที่มีความก้าวร้าว รุนแรงมากกว่าวัยอื่นๆ

นอกจากนี้เพื่อนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของวัยรุ่นมาก วัยรุ่นต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตน วัยรุ่นจะแสวงหาเพื่อน

หรือกลุ่มเพื่อนร่วมวัย เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกอึดอัดความรู้สึกที่ขาดอิสรภาพ ความรู้สึกที่ต้องพึ่งพา ความรู้สึกค้อย เมื่ออยู่ในสายตาผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์สูงกว่า และมีอำนาจมากกว่า กลุ่มเพื่อนจะสนองตอบความต้องการเป็นตัวของตัวเองของวัยรุ่น ช่วยสร้างเสริมความเชื่อมั่น การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ทักษะทางสังคม และการแก้ไขปัญหาที่คล้ายๆ กัน วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความสนุกสนาน ซึ่งมักจะได้จากการมี กิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน ซึ่งเป็นวัยที่มีรสนิยมใกล้เคียงกัน ดังนั้นเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเยาวชนในวัยนี้มาก

เพื่อนมีอิทธิพลต่อการพัฒนานิภาพแห่งตนในทุกวัย ทั้งนี้เพราะบุคคลได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมาก จึงทำให้บุคคลเปรียบเทียบซึ่งกันและกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนานิภาพแห่งตนตลอดชีวิต การแสดงความก้าวร้าวที่ไม่ใช่ถูกกระตุ้นด้วยความโกรธ แต่เป็นการแสดงออกเพื่อไปสู่จุดหมายที่เป็นค่านิยมของกลุ่ม ก็เพื่อให้กลุ่มยอมรับ (อ้างในนิมิต สุวรรณฉวี 2527)

วัยรุ่นตอนกลาง (14-16 ปี) เป็นวัยที่เริ่มไฝ่ฝันหาเอกลักษณ์ของตนเอง พยายามเอาชนะความรู้สึกแบบเด็กๆ ที่ผูกพันและอยากพึ่งพาพ่อแม่วัยนี้เริ่มมีความสามารถในการคิดรวบยอด มีอุดมคติ มีความคิดที่จะกระทำความดีด้วยสามัญสำนึกของตนเอง มิใช่เพื่อคำชมหรือการลงโทษ และมักคิดว่า ตัวเองถูก ความสัมพันธ์และเจตคติต่อผู้ใหญ่มักเป็นไปในทางขัดแย้ง (คำบรรยาย นพ. พนมทวน ชูแสงทอง) นักเรียนอาชีวระดับ ปวช. 1 ก็กำลังอยู่ในวัยรุ่นตอนกลางที่จะย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนปลาย

ทฤษฎีความผูกพันต่อสังคม (Social Bond Theory)

ทฤษฎี Control Theory นำเสนอว่า การกระทำผิดเป็นเรื่องปกติธรรมดา ส่วนพฤติกรรมตามบรรทัดฐานเป็นสิ่งที่ปัญหาน่าจะได้รับการศึกษาหาคำตอบ ทฤษฎี Control Theory มีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า ตามธรรมดาแล้วคนเรามีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เว้นแต่จะมีสิ่งใดที่ยับยั้ง Hirschi เสนอว่าความผูกพันทางสังคมที่มีอยู่ในสถาบันทางสังคมต่างๆ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการควบคุม หรือ ระวังยับยั้งไม่ให้บุคคลกระทำผิด เขาเห็นว่าแรงจูงใจ (Motivation) ที่จะกระทำผิดเป็นตัวยกที่ไม่แตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นแรงจูงใจจึงไม่ใช่ตัวแปรที่จะอธิบายการกระทำผิด

ด้วยความผูกพันที่มีต่อสังคมเป็นเหมือนเชือกที่ประกอบด้วย เชือกเส้นน้อยๆ ได้แก่

1. ความรู้สึกผูกพัน (Attachment) คือ ความรู้สึกกับผิชอบชั่วดีที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของคนอื่น หรือ สังคมส่วนรวม เขาศึกษาแหล่งของความผูกพัน 3 แหล่ง คือ พ่อแม่ โรงเรียน เพื่อน

2. ความยึดมั่น (Commitment) บุคคลจะกระทำโดยการตัดสินใจเลือกโดยคำนึงถึงผลของการกระทำจากการตัดสินใจของเขา ถ้าบุคคล ได้รับประโยชน์จากระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมก็จะปฏิบัติตาม ถ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบแล้วให้ผลประโยชน์น้อยกว่าสิ่งที่ลงทุนไป เขาก็จะไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. ความเกี่ยวข้อง (Involvement) คือ การทุ่มเท หมกมุ่นกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกับระเบียบสังคม จะทำให้ไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะกระทำผิด
4. ความเชื่อ (Belief) ถ้าคนมีความเชื่อในบรรทัดฐานของสังคม ค่านิยมที่ใช้ร่วมกัน ก็เป็นการควบคุมไม่ให้ทำความผิด การทำผิด มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นหากขาดความเชื่อที่ห้ามกระทำผิด

อย่างไรก็ตามยังไม่มีการใช้ทฤษฎีนี้ในการศึกษากับนักเรียนอาชีววะ แต่มีการศึกษาของ สมนึก ชัชวาล (2529) ศึกษาเรื่อง “ความผูกพันที่มีต่อสังคมกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเยาวชน” ในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมปลายในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่

การอธิบายด้วยแนวคิด ปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (Symbolic Interactionism)

สังคมมนุษย์ประกอบด้วยบุคคลทั้งหลายที่มีอัตตะ (Self) ที่สามารถเป็นวัตถุแห่งการกระทำ สามารถกระทำกับตนเองเหมือนกับกระทำต่อคนอื่น สามารถรับรู้ชี้แนะและตีความเหตุการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมให้กับตนเองการกระทำของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่ถูกปลดปล่อยตามธรรมชาติ แต่เป็นผลจากการสร้างสรรค์ของบุคคลจากการบันทึกและตีความ การกระทำร่วมหรือการกระทำของกลุ่มเป็นผลจากการประสานการกระทำของแต่ละบุคคลเข้าหากัน จากการที่แต่ละคนตีความและคำนึงถึงการกระทำซึ่งกันและกัน แนวคิดของ George H. Mead เห็นว่าอัตตะเป็นผลจากกระบวนการทางสังคมซึ่งเกิดจากการกระทำระหว่างกันของบุคคล การพัฒนาอัตตะขึ้นอยู่กับความสามารถของจิตในการให้สัญลักษณ์ทั้งต่อตนเองและวัตถุทางสังคมอื่นๆ และสามารถจัดระเบียบการตอบสนองต่อตนเองและบุคคลอื่นในกระบวนการปฏิสังสรรค์ทางสังคม ดังนั้นอัตตะมีลักษณะทางพัฒนาการในเชิงสังคม เรียนรู้ผ่านทางการปฏิสังสรรค์กับคนอื่น ๆ ในบริบททางสังคม แม้อัตตะจะเป็นภาพพจน์ที่เปลี่ยนแปลงได้แต่กระบวนการได้มาซึ่งภาพพจน์แห่งตน (Self-Image) สามารถนำไปสู่การตกผลึกทางทัศนคติชุดหนึ่งที่บุคคลมีต่อตนเอง มโนทัศน์เกี่ยวกับตนเองของบุคคลจะเกิดขึ้น จากการที่คนอื่น ๆ ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับตัวเขาในระหว่างการปฏิสังสรรค์ และความหมายนั้นจะมีผลต่อการมอง

ตนเองของบุคคล และจะมีอิทธิพลต่อการวางแผนการกระทำของเขาต่อวัตถุประสงค์
สังคมอื่นๆ ในแต่ละสถานการณ์ ดังนั้นอัตตะจึงเป็นผลผลิตของการปฏิสังสรรค์
ทางสังคมในขณะเดียวกันก็สามารถก่อให้เกิดรูปแบบและควบคุมการปฏิสังสรรค์
กับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

แนวคิดของ Albert K. Cohen ได้ขยายคำอธิบายพฤติกรรมด้วยแนวคิดเรื่องตัวตน
เชื่อมโยงกับบทบาท บทบาทเป็นส่วนหนึ่งของระบบแยกประเภทในสังคมหนึ่งๆ
บทบาทเป็นเครื่องกำหนดสิ่งที่สมาชิกจะเป็นไปได้ในสังคมนั้นๆ ตัวตนได้ถูก
สร้างขึ้นจากความเป็นไปได้เหล่านี้ การแสดงบทบาทเป็นกระบวนการเสนอตัวตน
ของเราออกไปให้คนอื่นรู้และเมื่อมีการสนองตอบกลับมาจากคนอื่นก็จะเป็น
ประสบการณ์ในการเรียนรู้ แก่ใจ ความประพฤติ ในการสนองบทบาทที่เป็นไปได้
ตามเกณฑ์ วัฒนธรรม ขณะเดียวกันก็ค้นพบว่าการแสดงบทบาทนั้น ง่าย ยาก
คุ้มค่าหรือไม่ เช่น ความประพฤติที่ก้าวร้าว กล้าหาญ หรือทำทนายอำนาจผู้ใหญ่
อาจทำให้เด็กผู้ชายต้องเดือดร้อนแต่นั่นก็เป็นสัญลักษณ์ของเด็กผู้ชายอย่างเต็มตัว
ตามธรรมเนียมของสังคม ลักษณะการแสดงออกดังกล่าวจึงเป็นพฤติกรรมตาม
บทบาทของเพศชาย แม้ในกรณีที่เรารู้สึกว่าเราจะเอาบทบาทหรือเอกลักษณ์อย่างไหน
ก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นไปตามคุณสมบัติประจำตัวของบทบาทหรือเอกลักษณ์นั้นๆ หากแต่
ขึ้นอยู่กับความหมายของมันในสายตาหรือความเชื่อของคนอื่นที่เราอยู่ด้วย ทำงาน
ด้วยหรือเล่นด้วย คนเหล่านี้อาจมีความรู้สึกนึกคิดไม่เหมือนกับเราและมีความ
สำคัญต่อตัวเจ้าของบทบาทไม่เท่ากัน บุคคลเหล่านี้เรียกว่าเป็นบุคคลอ้างอิงหรือ
กลุ่มอ้างอิง ซึ่งมีอิทธิพลใน 2 ทาง คือ ในแง่ที่เป็นตัวกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัดความ
ถูกต้อง ความใช้ได้หรือความสมเหตุสมผลในความคิดอ่าน กับในแง่ที่ให้ความเห็น
ชอบหรือคัดค้าน Sheldon Stryker อธิบายเพิ่มเติมว่า ชื่อ และตำแหน่ง ซึ่งเป็นส่วน
หนึ่งของอัตตะ ทำให้เกิดการแสดงตามบทบาท ซึ่งกระบวนการสร้างบทบาทจะนำ
ไปสู่พฤติกรรม (อ้างใน ทิพา วงศ์ธนาภา 2538)

การอธิบายด้วยทฤษฎีวัฒนธรรมย่อย และทฤษฎีการสมาคม

1. Albert K Cohen อธิบายพฤติกรรมของเด็กที่จับกลุ่มกันเป็นพวก และมีพฤติกรรม
ในลักษณะฝ่าฝืนระเบียบแบบแผนทางสังคมส่วนใหญ่ เพราะเด็กมี
วัฒนธรรมย่อย (Subcultures) ของตนเอง เช่น สำนวนการสนทนา การแต่งกาย
รสนิยมทางดนตรี วัฒนธรรมย่อยของเด็กอาจจะขัดแย้งกับทัศนคติของผู้ใหญ่
เด็กจึงหันมารวมกลุ่มกันและสร้างแบบแผนพฤติกรรมของตนขึ้นมา (อ้างใน
สุภาพันท์ รื่นสำราญ 2525)

2. Edwin Sutherland อธิบายพฤติกรรมกรรมการกระทำผิดหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนว่า เป็นสิ่งที่ได้รับการเรียนรู้จากการปฏิสังสรรค์ โดยเฉพาะการเรียนรู้จากการติดต่ออย่างใกล้ชิดจากกลุ่มปฐมภูมิ เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน มากกว่ากลุ่มทุติยภูมิ การที่บุคคลกระทำผิด เพราะอยู่ท่ามกลางบุคคลที่ไม่เชื่อในกฎระเบียบ มีการทำผิดกฎระเบียบทางสังคม การคลุกคลีนี้จะมีผลต่อการยอมรับในระเบียบแบบแผนนั้น (อ้างใน รตอ. สุชินทร์ ปรีดาสุริยชัย 2543)

3.1.2 ผลการศึกษา

จากแนวคิดทางทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น มีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งจากตัว นักเรียน นักศึกษา และข้อคิดเห็นจากประสบการณ์ของผู้ที่ใกล้ชิด หรือเกี่ยวข้องกับปัญหานี้ ได้แก่ ครู-อาจารย์ สารวัตรนักเรียน ตำรวจ ได้ผลที่น่าสนใจดังนี้

- ผ่องพรรณ ติปัญญา (2517) ศึกษาอัตมโนทัศน์ (Self Concept) ของนักเรียนช่วงกลาง ในกรุงเทพมหานครจำนวน 200 คน จาก 6 โรงเรียน โดยมีสมมุติฐานว่า อัตมโนทัศน์มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง และครอบครัวที่มีรายได้น้อย หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่เจ็ด และระหว่างโรงเรียนรัฐบาลกับโรงเรียนเอกชน พบว่านักเรียนโรงเรียนรัฐบาลมีอัตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนโรงเรียนเอกชน และนักเรียนที่มาจากครอบครัวชั้นกลางมีอัตมโนทัศน์สูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย แต่งานวิจัยนี้มิได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง อัตมโนทัศน์ กับความประพฤติของนักเรียน
- สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และคนอื่นๆ (2520) ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษาเพศชายจำนวน 1,600 คน โดยมีสมมุติฐานว่า ความคับข้องใจอาจเป็นสาเหตุของความก้าวร้าว ศึกษาเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุดังนี้ ต่ำกว่า 16 ปี 17-20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว นักเรียนกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 16 ปี มีความก้าวร้าวมาก ที่สุด กลุ่มที่อายุ 20 ปีขึ้นไปก้าวร้าวน้อยที่สุด เด็กที่พ่อแม่ฐานะดีมีความก้าวร้าว และคับข้องใจสูงกว่าเด็กที่มีฐานะต่ำกว่า
- สุภาพันธุ์ รื่นสำราญ (2525) ศึกษาจากนักเรียนที่มีประวัติเคยทะเลาะวิวาท 98 คน จาก 10 โรงเรียน จากความเห็นครู-อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อสรุปว่า สาเหตุของการทะเลาะวิวาทเบื้องต้นมาจากตัวนักเรียนที่มีนิสัยเกเร คึกคะนอง เสพของมึนเมา มีเหตุโกรธเคืองกันมาก่อนและถูกยั่วยุ ประกอบกับขาดความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และอบรมจากบิดา มารดา ครู-อาจารย์ รวมทั้งมีปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ได้แก่ อิทธิพลของสื่อ การเป็นตัวอย่างไม่ดีของผู้ใหญ่

➤ วิมล สุวรรณฉวี (2527) ศึกษาเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มและนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ประเภท 474 คน จาก 6 โรงเรียน พบว่านักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไปมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มจะมองภาพพจน์ของตนเองต่ำ รู้สึกมีปมด้อย ขาดการยอมรับจากสังคมและมีความวิตกกังวล นอกจากนี้ นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้อยกว่านักเรียนอาชีวศึกษาทั่วไป และพบว่ามโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์เชิงบวก

➤ ประมรภ์ นุชถาวร (2533) ศึกษาเรื่องปรับตัวของนักเรียนต่อการเรียนอาชีวศึกษา โดยศึกษากลุ่มเป้าหมาย ปวช. 1 จากสถานศึกษา 3 แห่ง จำนวน 1,317 คน มีประเด็นการศึกษาเรื่องการปรับตัวของนักเรียนในด้านการปรับตัวกับครู การปรับตัวกับระบบการเรียน การปรับตัวกับเพื่อน ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการที่ครูใช้คำหยาบกับนักเรียน ครูให้การบ้านแบบฝึกหัด หรือรายงานมากเกินไป และครูใช้อารมณ์กับนักเรียน

ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนที่ชอบแสดงความเด่น เรียกร้องความสนใจขณะเรียน

ปัญหาการปรับตัวกับระบบการเรียน ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องระเบียบการแต่งกาย และการเข้าร่วมชมรมหรือกิจกรรม 2 คาบ ต่อสัปดาห์

➤ ผ่องพรรณ แว่ววิเศษ (2534) ศึกษาลักษณะจิตสังคมของนักศึกษาที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท และที่ไม่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทจากวิทยาลัย 4 แห่ง ที่อยู่ในห้องเรียนเดียวกันจำนวน 250 คน โดยทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรจิตลักษณะ 4 ด้าน กับการมีพฤติกรรมทะเลาะวิวาท คือ

1. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. การมุ่งอนาคต
3. ทักษะคิดต่อการทะเลาะวิวาท
4. สุขภาพจิต

ประกอบการศึกษาตัวแปรอีก 2 ประเภท คือ

- สภาพแวดล้อมทางชีวิตสังคมภูมิหลัง ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาขาวิชาที่เรียน สถานภาพทางเศรษฐกิจ ภูมิลำเนา

- ลักษณะทางสังคม ได้แก่ ลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม และการเรียนรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักเรียน

ผลการศึกษาพบว่า

- นักศึกษาที่มีปริมาณการทะเลาะวิวาทต่างกัน มีคะแนนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน
- นักศึกษาโดยทั่วไปถ้ามีการทะเลาะวิวาทมากจะมีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่านักเรียน นักศึกษา ทะเลาะน้อย
- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มุ่งอนาคตสูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ
- ในกลุ่มรวมถ้าทะเลาะวิวาทมาก อายุมาก มีการมุ่งอนาคตต่ำ
- นักศึกษาที่ทะเลาะวิวาทน้อย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และอายุน้อย มีลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากกว่าประเภทตรงข้าม
- ตัวแปรอื่นๆ เช่น อายุ สุขภาพจิต ลักษณะมุ่งอนาคต ให้ผลการทำนายไม่ชัดเจนเท่าเรื่องทัศนคติ คือพบว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมาก ไม่ว่าจะจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำหรือสูง อายุมากหรือน้อยก็ตาม จะมีทัศนคติที่ดีต่อการทะเลาะวิวาทสูงกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทน้อย
- ลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ จึงควรมีการพัฒนาลักษณะการคบเพื่อนอย่างเหมาะสม และการเลือกสรรนักเรียนรุ่นพี่ที่มีความประพฤติดีมาเป็นผู้ดูแล
- นักศึกษาที่เรียนในสาขาวิชาและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกัน มีการรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักศึกษาต่างกัน การรับรู้บรรยากาศแบบประชาธิปไตยระหว่างอาจารย์และนักศึกษาไม่มีผลต่อปริมาณการทะเลาะวิวาท
- นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อายุน้อย และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำ ไม่ได้มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมากกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่กลับให้ผลกลับกันในกลุ่ม ได้แก่ นักศึกษา ช่างก่อสร้าง นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี อายุมาก เป็นนักศึกษาที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทหนักศึกษาโดยรวม และนักศึกษาช่างยนต์ผู้ที่มีสถานภาพเศรษฐกิจสูงเป็นนักศึกษาที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมากกว่านักศึกษาที่มีระดับเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งแตกต่างจากการวิจัยอื่นๆที่มักพบว่าเด็กที่เรียนไม่ดี ยากจนจะมีพฤติกรรม ก้าวร้าว เกร

ผู้วิจัยคิดว่า การที่ผ่องพรรณ แว่วพิเศษได้ผลการศึกษาเช่นนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับภาระการทะเลาะวิวาทมักต้องมีลักษณะผู้นำด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์นักศึกษาแห่งหนึ่งว่าคุณลักษณะของผู้ที่จะ จินมาเป็นประธานรุ่นจะต้องมีคุณสมบัติ “เรียนดี ตีเก่ง” เป็นคนใจถึง ถ้าได้กล้าเสียในการตัดสินใจที่สำคัญ คือ ต้องช่วยเพื่อนได้หลายๆ เรื่อง

- แสง ทวีคุณ (2538) ได้นำข้อมูลจากการศึกษา ผ่องพรรณ แว่วพิเศษ ซึ่งเห็นว่าจิตลักษณะที่สำคัญที่ควรพัฒนาเพื่อป้องกันพฤติกรรมภาระการทะเลาะวิวาท 2 ด้าน คือทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน มาทำการทดลองฝึกเพื่อเสริมสร้างจิตลักษณะเพื่อป้องกันการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยทดลองกับกลุ่มนักเรียนเข้าใหม่ชั้นปีที่ 1 เพราะนักเรียนเข้าใหม่มีทัศนคติที่ดีต่อการไม่ทะเลาะวิวาทอยู่แต่เดิม และอาจถูกอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและสภาพแวดล้อมอื่นๆ ชักจูง หรือกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติ ดังนั้นการพัฒนาทัศนคตินักเรียนเข้าใหม่ให้มั่นคงถาวร และพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ทำได้ง่ายกว่าการเปลี่ยนทัศนคตินักเรียนที่อายุมากกว่า อยู่มานาน การฝึกจะยึดการเสริมสร้างจิตลักษณะ 2 ด้าน คือ

1. ฝึกสนับสนุน คือ สร้างความมั่นคงให้แก่ทัศนคติเดิมที่ดี ไม่นิยมการทะเลาะวิวาท และสร้างภูมิคุ้มกัน คือ ฝึกเตรียมตัวรับสถานการณ์การปลุกปั่นโจมตีให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติ
2. ฝึกลักษณะมุ่งอนาคต และควบคุมตน

ผู้วิจัยทำการฝึก และเปรียบเทียบผลการฝึกกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความพร้อมทางจิตลักษณะ 4 ด้าน ต่างกัน คือ สติปัญญา เหตุผลเชิงจริยธรรม สุขภาพจิต และความเชื่อในอำนาจตน

ผลการศึกษาพบว่า

- การฝึกทัศนคติ ได้ผลกับกลุ่มที่มีความพร้อมสูงมากกว่ากลุ่มที่มีความพร้อมต่ำ
- การฝึกมุ่งอนาคตควบคุมตน ทั้งสองกลุ่มให้ผลไม่ต่างกัน
- การฝึกทั้งสองด้านให้ผลดีทั้งสองกลุ่มไม่ต่างกัน

- จิราภรณ์ อำนาจเกลิงศักดิ์ (2540) ศึกษาปัจจัยเรื่องความเชื่ออำนาจภายใน – นอกตนกับพฤติกรรมภาระการทะเลาะวิวาท และศึกษาผลร่วมระหว่างปัจจัยความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนกับทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท กลุ่มตัวอย่าง คือ ปวช. ปี 3 และ ปวส. ปี 2 ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 433 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษากลุ่ม

ที่มีพฤติกรรมทะเลาะวิวาทมากที่สุด คือ นักศึกษาที่มีการคบเพื่อนไม่เหมาะสมมาก ร่วมกับมีความเชื่ออำนาจภายนอกตน และนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการทะเลาะวิวาทร่วมกับการคบเพื่อนไม่เหมาะสมมากและนักศึกษาที่มีลักษณะทั้ง 3 ปัจจัยร่วมกัน คือ มีทัศนคติที่ดีต่อการทะเลาะวิวาท การคบเพื่อนไม่เหมาะสม และการมีความเชื่ออำนาจภายนอกตน การศึกษาพบว่าปัจจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีผลต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาท

- รตท. เสน่ห์ เสถียรพงษ์ (2540) ศึกษาทัศนคติของนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท 167 คน โดยดูภูมิหลังและทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครอบครัว เพื่อน สถานศึกษา ครู-อาจารย์ และพบว่า สาเหตุการทะเลาะวิวาทส่วนใหญ่เป็นเรื่องความขัดแย้งในอดีตที่รุ่นพี่ถ่ายทอดมายังรุ่นน้อง สาเหตุที่เกิดจากตัวนักเรียนในปัจจุบันเองมีน้อยมาก
- วิสิทธิ์ คลังสิน (2539) ศึกษาสาเหตุการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา ประเภทช่างอุตสาหกรรมในเขตกรุงเทพมหานคร ศึกษาเปรียบเทียบความเห็นของนักเรียน นักศึกษาที่มีประวัติการก่อเหตุทะเลาะวิวาท 100 คน ครูฝ่ายปกครอง 153 คน เจ้าหน้าที่สารวัตรนักเรียน 67 คน และเจ้าหน้าที่ตำรวจกองกำกับการสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน 24 คน โดยศึกษาปัจจัยสาเหตุ 5 ด้าน ได้แก่
 1. สภาพความเป็นอยู่ในครอบครัว
 2. สภาพความเป็นอยู่ในสถานศึกษา
 3. ลักษณะการคบเพื่อน
 4. คุณลักษณะส่วนตัว
 5. อิทธิพลทางสังคม

ผลการศึกษาของวิสิทธิ์ในแต่ละปัจจัย บุคคลทั้ง 4 กลุ่มมีความเห็นต่างๆ กันไป แต่เมื่อนำมาจัดอันดับระดับคะแนนพบว่า สาเหตุที่อยู่ใน 10 อันดับแรกได้แก่

- การกระทำในลักษณะปล้นทรัพย์ในระหว่างนักเรียน นักศึกษา ทำให้เกิดการล้างแค้นซึ่งกันและกัน
- กริยา ท่าทาง วาจา การแต่งกายที่ยั่วยุ
- ต้องการแก้แค้นแทนเพื่อนที่ถูกทำร้าย
- เจ้าหน้าที่บ้านเมืองปฏิบัติในลักษณะอะลุ่มอะล่วยมาตลอด ทำให้นักเรียน นักศึกษาที่ก่อเหตุไม่เจ็ดหลาบ
- ต้องการสร้างจุดเด่นในหมู่เพื่อนฝูง

- อิทธิพลที่เกิดจากการขีดเขียน ยั่วยุ ด่าทอตามที่สาธารณะ
- การกระทบกระทั่งในการชมคอนเสิร์ตในโอกาสต่างๆ
- ต้องการให้กลุ่มมีอิทธิพล และมีชื่อเสียง
- ได้รับการชักนำจากเพื่อน หรือ รุ่นพี่
- สถานศึกษาที่มีนักเรียน นักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาท จะเป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงในด้านการทะเลาะวิวาทกับสถาบันอื่นมาก่อน

➤ วินัย เกตุพันธ์ (2539) พบว่านักเรียนที่เคยเข้าร่วมการทะเลาะวิวาทมาแล้วมีแนวโน้มเข้าร่วมยกพวกทำร้ายร่างกายกันมากกว่านักเรียนที่ไม่เคยเข้าร่วมก่อเหตุ และนักเรียนที่มีผลการเรียนค่อนข้างต่ำมีแนวโน้มเข้าร่วมยกพวกทำร้ายร่างกายมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนดี และนักเรียนที่มีความชื่นชอบอบายมุขมีแนวโน้มยกพวกทำร้ายร่างกายมากกว่านักเรียนที่ไม่ฝักใฝ่อบายมุข (อ้างใน ร.ต.อ.จิรพัฒน์ พรหมสิทธิการ 2543)

➤ ทิพา วงศ์ธนาภา (2538) ศึกษาการทะเลาะวิวาทของโรงเรียนอาชีวะเก่าแก่โรงเรียนหนึ่งซึ่งมีการทะเลาะวิวาทต่อเนื่องมายาวนาน โดยพยายามที่จะทำความเข้าใจโลกสังคมของอาชีวะแห่งนี้ ทิพาได้ศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ภายในสังคมของนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ระบบค่านิยม วิถีชีวิต การถ่ายทอดค่านิยมผ่านทางงานประเพณี พิธีกรรม การสร้างเอกลักษณ์ เช่น การแต่งกาย ภาษา กระบวนการเกิดตัวตนแห่งสถาบัน การให้ความหมาย การตีความต่อวัตถุต่อเหตุการณ์ ต่อระบบสัญลักษณ์ ระบบคุณค่าศักดิ์ศรี

จากการศึกษาทำให้เห็นว่าเงื่อนไขทางสังคมภายในบริบทและสภาพแวดล้อมของสถาบันแห่งนี้ ทำให้บุคคลมีสถานภาพและบทบาทที่ถูกสร้างและหล่อหลอมเป็นไปตามแนวทางแห่งกระบวนการพฤติกรรมที่เป็นแบบแผนของสังคมแห่งนี้ โดยมีโลกทัศน์และกระบวนการให้เหตุผลที่สอดคล้องกับแนวทางประเพณีปฏิบัติของสังคม ซึ่งเห็นว่าการก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นเรื่องปกติธรรมดาและมีความสมเหตุสมผลดี

โลกสังคมอาชีวะแห่งนี้จะเน้นการรวมกลุ่มเพื่อสร้างพลังของกลุ่ม มีการจัดระเบียบทางสังคมที่มีกระบวนการในการสร้างหรือหล่อหลอมจนถึงขั้นครอบงำวิถีชีวิตของบุคคล โดยการนำระบบสัญลักษณ์มาใช้เพื่อเพิ่มคุณค่า หรือต่อยอดความรู้สึกร่วมกันของกลุ่ม ค่านิยม ประเพณี พิธีกรรม จะช่วยให้เกิดเอกลักษณ์ร่วมกัน

ส่งผลไปถึงการมีศัตรูคู่ริร่วมกัน กิจกรรมการรับน้องจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้บุคคลเริ่มสัมผัสและเข้าสู่โลกของสังคมอาชีวะจนเข้าไปเต็มตัวทั้งวิถีชีวิต ทำให้มีโลกทัศน์และกระบวนการให้เหตุผลไปตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งกลุ่มอ้างอิงนี้ก็คือระบบรุ่นพี่รุ่นน้องที่มีพัฒนาการมายาวนาน

- ร.ต.อ.สุชินทร์ ปรีดาสุริยชัย (2543) ศึกษาอิทธิพลของค่านิยมและความเชื่อที่มีผลต่อการส่งเสริมการทะเลาะวิวาท และกระบวนการปลุกฝังค่านิยม และทัศนคติในระบบการดูแลน้องใหม่ที่มีผลต่อการส่งเสริมการทะเลาะวิวาท โดยใช้แบบสอบถามและสัมภาษณ์เจาะลึก ตัวอย่างการศึกษาเป็นนักศึกษาระดับปสว. ปีที่ 2 จาก 2 สถาบัน คือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตอุเทนถวาย และวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพ จำนวน 200 คน

จากการศึกษาพบว่า การได้รับการปลุกฝังค่านิยม ความเชื่อ ทัศนคติมีผล ส่งเสริมการทะเลาะวิวาท นักศึกษาที่ตอบแบบสอบถามได้รับการปลุกฝังความเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของสัญลักษณ์ที่เป็นตรา หรือ เครื่องหมายของสถาบันในระดับสูงมากที่สุด คือ ทุกคนทั้งที่เคยทะเลาะวิวาทและไม่เคยทะเลาะวิวาทจะได้รับการปลุกฝังให้เคารพรูปเคารพที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันหรือแผนก

การปลุกฝังในระดับรองลงมาเป็น การปลุกฝังค่านิยมใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา และพบว่าการปลุกฝังค่านิยมความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา มีอิทธิพลส่งเสริมให้มีการทะเลาะวิวาทสูงสุด และมีจำนวนผู้ได้รับการปลุกฝังค่านิยมในระดับสูงจำนวนมาก การปลุกฝังค่านิยมรักสถาบันและรักพวกพ้องเป็นค่านิยมที่มีผลต่อการส่งเสริมให้มีการทะเลาะวิวาทสูงเช่นเดียวกัน ค่านิยมรักความเป็นอิสระ และการแสดงออกอย่างเปิดเผยไม่มีผลต่อการทะเลาะวิวาท

กระบวนการปลุกฝังค่านิยมจะผ่านกิจกรรมการรับน้อง ระบบรุ่นพี่รุ่นน้องที่จะเข้ามาดูแลรุ่นน้อง การจัดงานงานประเพณี พิธีกรรม เช่นเดียวกับการศึกษาของ ทิวา วงศ์ธนาภา ส่วนสาเหตุของการทะเลาะวิวาทจะให้เหตุผลคล้ายกัน คือ

1. เป็นการแก้แค้นเอาคืนเพราะถูกทำร้ายก่อน
2. ถูกเหยียดหยามสถาบันอันเป็นที่รักเคารพ
3. กระทำต่อรูปเคารพ ตราสัญลักษณ์ในทางที่ไม่ควร

ในการสัมภาษณ์เจาะลึกนักศึกษา 7 คน เคยทะเลาะวิวาทถึง 30 – 40 ครั้ง กรณีวิทยาเขตอุเทนถวายจะมีรูปเคารพองค์เดียว จะไม่มีการตีกันภายในสถาบันเดียวกัน

กรณีวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพแผนช่างกลและแผนช่าง ก่อสร้างจะมีรูปเคารพ พระวิษณุคนละปางกันมีการดัดแปลงเสื้อชื่อของ แต่ละแผนให้ต่างกัน จะมีการ ทะเลาะวิวาทระหว่างแผนภายในสถาบันด้วย

- ร.ต.อ.จิรพัฒน์ พรหมสิทธิการ (2543) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการทะเลาะวิวาทของ พวกนักเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพฯ และปริมณฑลโดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่ ก่อเหตุทะเลาะวิวาท ผลการศึกษาที่น่าสนใจพบว่า สภาพครอบครัวไม่มีความ สัมพันธ์กับความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท บรรยากาศของโรงเรียนและความ ประพฤติของเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท

3.2 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ในสังคมของนักเรียนอาชีวะในบริบทของสังคมไทย

3.2.1 อัตลักษณ์กับการทะเลาะวิวาท

จากการสำรวจเอกสารที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงการทะเลาะวิวาทของ นักเรียน นักศึกษาอาชีวะ (ซึ่งหมายถึงเฉพาะนักเรียน นักศึกษาอาชีวะในสายช่างอุตสาหกรรม) ทำให้เห็นเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการทะเลาะวิวาท ทั้งด้านชีวสังคม ปัจจัยภายใน ของตัวนักเรียน และกระบวนการทางสังคมในการหล่อหลอมโลกทัศน์ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจัยทางด้านชีวสังคม เช่น สภาพครอบครัวและคุณลักษณะทางจิตสังคม ของนักเรียน อาชีวะเป็นลักษณะทั่วไปที่อาจจะไม่แตกต่างอะไรจากวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั่วไป แต่ปัจจัยที่มีลักษณะเฉพาะของสังคมนักเรียนอาชีวะก็คือ เรื่องทัศนคติของนักเรียนอาชีวะ ต่อการทะเลาะวิวาท ต่อการใช้ความรุนแรงและการแสดงออกแบบลูกผู้ชาย ซึ่งสะท้อนให้เห็น จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์นักเรียนในรายงานของ ทิพา วงศ์ธนาภา และร.ต.อ.สุชินทร์ ปรีดาสุริยชัย ดังนี้

“ถ้าเราไม่เล่นมันก่อน ก็ต้องโดนมันเล่น ถ้าเจอเราจึงต้องเล่นมันก่อน ”

“เสื้อชื่อที่นี้ไม่มีขาย กว่าจะได้ต้องผ่านการรับน้องก่อน มันมีคุณค่าดี ไม่เหมือนโรงเรียน อื่นๆที่หาซื้อเสื้อชื่อได้จากโรงเรียน เสื้อชื่อก็เป็นเหมือนตัวแทนของสถาบัน ใส่แล้ว แสดงถึงความเป็นอาชีวะ”

“รู้อยู่แล้วว่าที่นี้เป็นอย่างไร ใครๆก็อยากเข้ามาทั้งนั้น เข้ามาแล้วมันแน่นๆ ถ้าใครเรียนช่าง กลก็ต้องที่นี้ เพราะเจ๋งสุดๆ ถ้าใครเรียนก่อสร้างก็ต้องที่โน่น (โรงเรียน คู่อริ) ”

“ผมเห็นพี่แต่งตัวไปโรงเรียน ใส่กางเกงยีนส์ เสื้อลายสก็อตเท่ๆหิบบายเลยพี่ ขนาดชาวบ้าน เขายังมาถามแม่ผมเลยว่า ลูกชายทำงานอะไร(หมายถึงแต่งตัวดีเหมือนคนทำงานแล้ว) ผมฟังแล้วยังงงเลย ผมยังอยากแต่งตัวเท่ๆ ไว้ผมยาว ใส่กางเกงยีนส์ ที่นี้ทำได้ทำที่อื่นทำ ไม่ได้หรอก”

“ผมเป็นเด็กโศกจากต่างจังหวัด มีสิทธิเรียนได้ 2 แห่ง แต่เลือกเรียนที่นี่เพราะชอบแบบ
ลุยๆ บู้ๆ”

“ผมมาซื้อใบสมัครสอบที่นี่ ก็พอรู้อยู่แล้วว่าที่นี่เป็นอย่างไร วันมาซื้อใบสมัครแค่มารู้
ก็เจอรุ่นพี่ล่องของแล้ว เขาบอกผมว่า มึงอยากเข้านี้หรือวะ มึงรู้หรือเปล่า ถ้ามึงเรียนที่นี่
มึงรู้ไว้เลยว่าข้างหนึ่งเหยียบอยู่บนโลงศพ และอีกข้างเหยียบอยู่ในตาราง ผมเจอแบบนี้
แม่งยังชอบ”

“วันสถาปนาต้องแสดงความยิ่งใหญ่ให้พวกมันเห็น(คู่อริ) เป็นวันของเราที่จะประกาศให้รู้
ว่าที่ผ่านมา 1 ปีนั้น เรามีความยิ่งใหญ่แค่ไหน”

“พี่คิดดูมันมาตัดสัญลักษณ์ที่โรงเรียน แสดงว่ามันต้องมาถึงถิ่นเรากว่ามันจะตัดได้ต้อง
เลื้อย ต้องใช้เวลาเท่าไร ถ้ามันเจอพวกเราก็โดนมันยิงไปแล้ว มันไม่ปล่อยไว้หรอก แสดง
ว่ามันไม่เจอมันก็เลยเอาแค่สัญลักษณ์ไปแทน”

“วัตถุและสิ่งของทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเสื้อเชิ้ต เข็มขัด หรือสิ่งของที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน
ที่มีสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความเป็นโรงเรียนอาชีวะ.....มีคุณค่า หากใครมาทำร้ายหรือยึดไป
ก็เท่ากับเป็นการหยามศักดิ์ศรี”

“ในบริเวณสถานที่ที่ใกล้เคียงกับโรงเรียนอาชีวะ....นักเรียนอาชีวะ...(คู่อริ)จะเดินผ่านไม่ได้
ซึ่งถ้าพบเห็นก็ต้องเล่นมัน เพราะเป็นการหยามศักดิ์ศรีที่เขามาในถิ่นของเรา แสดงว่ามัน
ไม่กลัวเรา”

“วันสถาปนาของโรงเรียนจะต้องเดินขึ้นห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งในบริเวณใกล้เคียง
ระหว่างโรงเรียนอาชีวะ....กับโรงเรียนอาชีวะ...(คู่อริ) ซึ่งเป็นเหมือนเส้นแบ่งเขตแดน
ระหว่างสองโรงเรียน เป็นการแสดงให้เห็นว่าวันนี้เป็นวันของพวกเรา ใครที่เป็นอาชีวะ...
(คู่อริ) จะต้องหลบให้กับอาชีวะ...ถ้าใครยังกล้ามาเดินให้เราเห็น แสดงว่ามันไม่เกรงศักดิ์ศรี
ของเรา ถ้าเจอต้องเล่นมันให้หนัก”

“ผมนั่งเรือมาโรงเรียน ซึ่งผ่านหน้าโรงเรียนอาชีวะแห่งนี้ที่อยู่ติดริมน้ำ พวกมันทำเป็น
แกล้งแสดงท่ากวนตีนผม ผมมาแจ้งให้รุ่นพี่ฟัง รุ่นพี่บอกว่า สมัยพวกนี้นั้นไม่กล้าหือ
นะโว้ย มึงแม่งทำเสียวะ พอตอนเย็นผมก็เลยไปกับเพื่อน 3 คน ไปที่หน้าโรงเรียนอาชีวะ
แห่งนี้ เจอนักเรียนคนไหนที่เรียนอยู่ที่นี่ ผมก็เล่นแม่งหมดเลย”

“รู้ว่าสังคมมองเด็กอาชีวะไม่ดี แต่ก็ไม่มีใครอยากให้เรื่องไม่ดีเกิดขึ้น ไม่อยากมีเรื่องชกต่อย
กับใครบางครั้งเป็นการป้องกันตัวมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายเริ่มไปหาเรื่องก่อน และทำให้เป็น
ลูกโซ่ไม่รู้จบจบบสิ้น หรือด้วยรุ่นพี่ที่เริ่มไว้ รุ่นหลังก็ต้องรับต่อเป็นทอดๆ ไป”

นายวิเชียร (นามสมมุติ) กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ปวส. 2 แผนกช่างกลโรงงานเล่าว่า มีเพื่อนที่สนิทสนมกันมากประมาณ 30 คน เพื่อนที่อยู่ในห้องเดียวกัน แผนกเดียวกันจะสนิทกันมาก ทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้อง จะรู้จักกันหมดทุกคน ส่วนพี่ต่างคณะกัน จะไม่ค่อยรู้จักกันมากนัก รุ่นพี่ที่สถาบันแห่งนี้จะปลูกฝัง ถ่ายทอดต่อๆ กันมาว่าอยู่ในแผนกเดียวกันมีพ้องคำเดียวกันให้รักกัน ช่วยเหลือกัน การรับน้อง ดูแลน้อง ก็จะแยกกันเป็นแผนกๆ ในแผนกเดียวกันจะไม่มีการทะเลาะวิวาทกันเป็นอันขาด ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้เคยร่วมเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทประมาณ 30 ครั้ง เป็นการทะเลาะวิวาทกับสถาบันอื่น และในสถาบันเดียวกันกับแผนกอื่น สาเหตุของการทะเลาะวิวาทมีหลายสาเหตุ ส่วนใหญ่จะเป็นการแก้แค้นเอาคืนจากการที่เพื่อนๆ หรือนักเรียนในแผนกถูกทำร้ายร่างกายมาก่อน

นายสันติ (นามสมมุติ) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ปวส.2 คณะโยธา เล่าว่า ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ เคยร่วมในเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทประมาณกว่า 30 ครั้ง เป็นการทะเลาะวิวาทกับสถาบันอื่น สาเหตุของการทะเลาะวิวาทมีหลายสาเหตุ แต่มีหลายครั้งเกิดจากการที่คู่อริกระทำการอันเป็นการดูถูกเหยียดหยามสถาบันอันเป็นที่รักเคารพ ก่อนเข้าเรียนในสถาบันแห่งนี้ไม่เคยทะเลาะวิวาทกับบุคคลใดมาก่อน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสถาบันส่วนใหญ่จะรู้จักกันเกือบทั้งหมดทั้งรุ่นเดียวกัน และรุ่นน้อง เมื่อเข้ามาเรียนในสถาบันแห่งนี้ได้แล้วจะมีอาจารย์และรุ่นพี่เข้ามาต้อนรับ โดยเฉพาะรุ่นพี่ๆ ที่อยู่คณะเดียวกัน จะเข้ามาทำความรู้จัก มีการประกอบกิจกรรมร่วมกัน โดยเริ่มอย่างเป็นทางการจากการรับน้อง จะมีการปลูกฝังแนะนำให้รู้จักสัญลักษณ์ สถานที่สำคัญๆ ภายในสถาบันปลูกฝังให้รักเคารพต่อสถาบัน หากจบไปแล้วมีโอกาสต้องทดแทนคุณแก่สถาบัน

นายประถม (นามสมมุติ) กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ปวส.2 แผนกช่างก่อสร้าง เล่าว่า มีเพื่อนสนิทสนมกันมากจำนวน 35 คน อยู่ในแผนกเดียวกันจะสนิทกันมากทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้อง ส่วนที่ต่างคณะกันจะไม่ค่อยรู้จักกันมากนัก ในขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันแห่งนี้ เคยร่วมในเหตุการณ์ทะเลาะวิวาทประมาณ 40 ครั้ง สาเหตุของการทะเลาะวิวาทในแต่ละครั้ง นเพราะมีการนำเอาสัญลักษณ์เครื่องหมาย หรือสิ่งอันเป็นที่เคารพนับถือไปกระทำในสิ่งที่ไม่สมควรอันเป็นการไม่ให้ความเคารพ หรือดูถูกเหยียดหยาม เช่น กรณีนักเรียนสถาบันอื่นนำเอาสิ่งโสโครกมาปาดใส่เครื่องหมายสัญลักษณ์ของทางโรงเรียน แสดงการดูหมิ่นศักดิ์ศรี ก็จะมีการเกณฑ์นักเรียนในสถาบันไปทะเลาะวิวาทกับกลุ่มคนดังกล่าว

เมื่อสอบคัดเลือกเข้ามาเรียนในสถาบันแห่งนี้แล้ว รุ่นพี่ที่อยู่ในแผนกเดียวกันจะเข้ามาทำความรู้จัก โดยเริ่มอย่างเป็นทางการจากการรับน้องและการประชุมเชียร์ รุ่นพี่จะคอยดูแลทุกอย่างทั้งความเป็นอยู่และการเรียน จะมีการปลูกฝังแนะนำให้รู้จักสัญลักษณ์ สถานที่สำคัญๆ

ภายในสถาบัน และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของนักเรียนในสถาบัน โดยเฉพาะทางแผนกจะมีการทำความเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำแผนก และสถาบันทุกครั้งที่จะเข้าออกสถาบัน ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อกันมานานแล้ว อีกทั้งมีการขอพรกรณีจะไปทะเลาะวิวาทกับบุคคลอื่นเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ

สถาบันจะมีเครื่องแบบเดียวกันสำหรับใส่มาเรียน รวมทั้งชุดปฏิบัติการ (เสื้อซ้อป) แต่ในแผนกต่างๆ จะมีการดัดแปลง เช่น มีการสกรีนด้านหลังเสื้อเพื่อบ่งบอกว่าเป็นพวกเดียวกัน สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำแผนกช่างกลจะเป็นพระวิฆณุประทับนั่ง ส่วนช่างก่อสร้างโยธา จะเป็นพระวิฆณุประทับยืน ซึ่งนักเรียนในแผนกทุกคนจะให้ความเคารพนับถือ จะมีการบวงสรวงเป็นประจำทุกปี ในช่วงวันเปิดเรียนภาคต้น แต่ละแผนกจะมีพิธีบวงสรวงไม่ตรงกัน ในบางปีหากแผนกอื่นจะมีการบวงสรวงตรงกัน หากตกลงกันไม่ได้จะมีการใช้กำลังทะเลาะวิวาทเพื่อให้แผนกตนเองได้ทำการ บวงสรวงก่อน

ในสถาบันการศึกษาที่เก่าแก่ซึ่งเป็นตัวอย่างการศึกษาของทิวา และสุชินทร์ จะเห็นได้ชัดเจนถึงถ่ายทอดค่านิยมต่างๆผ่านระบบรุ่นพี่ รุ่นน้อง มีรุ่นพี่เป็นกลุ่มอ้างอิง(Reference group) ของการประพฤติปฏิบัติ มีวัตถุที่เป็นสัญลักษณ์แสดงความเป็นตัวตนของกลุ่ม คือ สิ่งของพวกเสื้อซ้อป หัวเข็มขัด เข็มติดเสื้อ ป้ายสถานศึกษา หรือ แม้แต่รั้วที่มีสัญลักษณ์แสดงถึงชื่อของสถานศึกษา แต่สิ่งที่น่าจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้สึกร่วมกันในกลุ่มพวก มีศักดิ์ศรี คือ การมีรูปเคารพที่ชาวอาชีวะถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ร่วมกัน นักเรียนจะเรียกว่า “องค์พ่อ” มีพิธีกรรมในการบูชาในวันสถาปนา ซึ่งนักเรียนอาชีวะจะถือว่าวันสถาปนาเป็นวันที่ยิ่งใหญ่ของพวกตน นักเรียนอาชีวะในสถาบันเหล่านี้ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันหลักที่ผลิตช่าง ครูช่าง และผู้บริหารระดับต่างๆ มาตั้งแต่ยุคเริ่มแรก ล้วนถูกหล่อหลอมในสังคมอาชีวะซึ่งมีวัฒนธรรมแบบของตนเอง

ในสถานการศึกษาที่มีความเก่าแก่ การดำรงอยู่ของระบบรุ่นพี่ รุ่นน้องเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนมีกระบวนการถ่ายทอดค่านิยม ทักษะคติ จากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องโดยกระบวนการรับน้อง การใช้ชีวิตร่วมกันในสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพี่และน้องมีความใกล้ชิดกันมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และลูกศิษย์ มีกรณีที่บางสถานศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาการครอบงำของรุ่นพี่ได้ จนทำให้เกิดปัญหาในการจัดการปัญหาการทะเลาะวิวาท จึงต้องแก้ไขโดยการปิดรับนักเรียนระดับปวช. เป็นเวลา 2 – 3 ปี เพื่อตัดวงจรรุ่นพี่รุ่นน้อง

ผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายฯ ทราบดีว่าการมีพิธีกรรมต่างๆ และการจัดงานวันสถาปนาจะส่งผลต่อการก่อเหตุรุนแรงต่างๆ ดังนั้นจึงหลีกเลี่ยงการมีปัญหามาโดยไม่จัดงานให้ความสำคัญกับวันสถาปนา หรือจัดให้มีพิธีกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนหนึ่ง

ได้แสดงออกถึงความต้องการที่จะผูกพันกับสัญลักษณ์เหล่านี้ เช่น กำหนดวันสถาปนาโรงเรียนขึ้นมาเอง และเป็นที่รับรู้กันว่าวันนี้เป็นวันสถาปนาของโรงเรียนนี้ มีการพ่นสีบอกไว้ตามกำแพงว่าวันนี้เป็นวันสถาปนา โรงเรียน เรียกร้องกับครู-อาจารย์อยู่เรื่อยๆ ว่าต้องการให้มีรูปเคารพพระวิฆณุในโรงเรียน เรื่องการไม่มีรูปเคารพพระวิฆณุทำให้นักเรียนถูกโรงเรียนอื่นเหยียดหยามว่าเป็นลูกไม่มีพ่อ

ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนอาชีวะเกือบทุกสถาบัน จะมีวัตถุสิ่งของเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นตัวตน เป็นกลุ่มพวก หรือเป็นรุ่น สัญลักษณ์เหล่านี้นักเรียนจะจัดทำกันเอง ซึ่งอาจจะไม่ใช่สัญลักษณ์ของสถานศึกษา เช่น เสื้อ เหมี่ยง หัวเข็มขัด แหวน เสื้อยืดคอกลมที่นักเรียนทำขึ้นในวาระที่รับน้อง หรือเลี้ยงรุ่น จะมีสัญลักษณ์รูปพระวิฆณุในท่าทางแปลกๆ หัวเข็มขัดก็มักจะมียกใหญ่เป็นพิเศษ บ้างก็มีข้อความที่แสดงความยิ่งใหญ่

สำหรับสถานศึกษาที่อยู่ในการศึกษาของโครงการวิจัยฯ ระบบรุ่นพี่รุ่นน้องไม่มีความเข้มข้นและชัดเจน เช่น ในสถานศึกษาเก่าแก่ดังรายงานการศึกษาของทิวา และสุชินทร์ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่สนับสนุนให้มีกิจกรรมรับน้องนอกสถานศึกษา แต่อนุญาตให้จัดกิจกรรมรับน้องภายในสถานศึกษา

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ยังมีอยู่บ้างในลักษณะแอบทำ และทำกันในกลุ่มเล็กการสร้างอิทธิพลของรุ่นพี่กับรุ่นน้องจะมีลักษณะการทาบทาม เข้ามาใกล้ชิดเป็นรายบุคคล นักเรียนจากหลายสถานศึกษาเล่าว่า

“มีรับน้องแล้วแต่จำนวนเงินด้วย จะรับที่ต่างจังหวัดบางทีจะรับเป็นสาย อาจเป็นสายหรือสองสาย ปีที่แล้วที่จังหวัดระยอง มีกินเหล้า เตะหนักๆเพื่อดูใจ รุ่นพี่จะมีเสื้อขี้อบเท่ห์ๆ ถูกใจก็ให้ บางทีก็ทดลองใจโดยรุมเตะ หรือ สั่งให้ทำ เช่น วิดพื้น ถ้าใครไหวพี่จะให้ของ ซึ่งของที่ได้ก็จะเก็บไว้เฉยๆ ไว้ให้น้องรุ่นถัดไป จะสนิทกันกับรุ่นพี่ในแต่ละสาย จะรู้เองว่ามีโรงเรียนไหนบ้างที่เป็นคู่ริเห็นเขาพูดกัน”

“พี่จะบอกให้ระวังๆ กินเหล้ากับรุ่นพี่เป็นบางครั้ง ซึ่งรุ่นพี่จะโทรมานัด กินเหล้าเสร็จก็จะกลับบ้าน”

“พี่จะดูแลเรื่องการขึ้นรถ มีกินเหล้ากับรุ่นพี่นานๆกินที กลุ่มไม่ใหญ่ประมาณ 4-5 คน”

“ที่วิทยาลัยก็มีรับน้องในแผนกที่เรียน แต่ก็ไม่ได้มีใครบอกว่าเราจะต้องไปติดกับใคร มีคำแนะนำวิธีการเรียนมากกว่า เวลาไปรับน้องก็ให้ทำกิจกรรมประเภทวัดใจบ้าง ฝึกความอดทนบ้าง เช่น วิ่งจนกว่าพี่จะบอกให้พอ หรือ ดื่มน้ำจนไม่ไหว”

วัฒนธรรมลูกผู้ชาย

โรงเรียนช่างในอดีตเป็นโรงเรียนผู้ชาย การใช้กำลังในการตัดสินแก้ปัญหาความขัดแย้งในหมู่ผู้ชายเป็นเรื่องปกติในวัฒนธรรมไทย ที่แสดงถึงความเป็นลูกผู้ชาย แต่โดยมีความถูกต้องชอบธรรมบางอย่างเป็นตัวกำกับ ดังเราจะเห็นได้จากนวนิยาย ซึ่งสะท้อนความรู้สึกรักนึกคิดของสังคมผ่านผู้แต่ง เช่น เรื่อง “ร้อยป่า” ของอรชร พันธุ์บางกอก เป็นนิยายที่ได้รับความนิยมมีการตีพิมพ์ซ้ำในนิตยสารต่างๆ ถึง 6 ครั้ง ในเรื่องร้อยป่า ตัวเอกของเรื่องชื่อ “เสือกลืนสัก” ก็ต้องแสดงฝีมือในการต่อสู้ตั้งแต่มาอยู่ที่วัดกับหลวงตา จนไปอยู่วิทยาลัยการเกษตรแม่โจ้ ก็ต้องใช้การต่อสู้เป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการยอมรับนับถือในกลุ่ม และไม่เป็นฝ่ายถูกกระทำ นวนิยายเรื่องต่างๆ ที่ตีพิมพ์ในนิตยสารผู้ชาย ที่เป็นที่ยอมรับกันในช่วงทศวรรษก่อน เช่น นิตยสารบางกอก ก็มักเป็นเรื่องราวที่มีการต่อสู้กัน ซึ่งต่างจากนวนิยายในนิตยสารที่ผู้หญิงอ่านอย่าง เคลิมส์ สกุลไทย ขวัญเรือน เรายังมักได้ยินวลีที่ว่า “ลูกผู้ชายฆ่าได้ หยามไม่ได้” อยู่เสมอทั้งในละคร นิยาย และในการสนทนา

หนังสือนิยายสมัยใหม่ที่วัยรุ่นนิยมอ่านกันในช่วงทศวรรษหลังเป็นประเภทการ์ตูนญี่ปุ่นเนื้อหาในการ์ตูนที่เด็กผู้ชายนิยมอ่านก็เป็นประเภทเรื่องราวการต่อสู้กัน เช่น เรื่อง *วีรบุรุษทรชน* เป็นการ์ตูนแนวนักเรียนนักเลงลูกผู้ชายรักศักดิ์ศรี หรือเรื่อง *จอมก Blue* มีตัวเอกของเรื่องชื่อ มาเอะคะไทชน เป็นนักเรียนที่เป็นหนึ่งในการทะเลาะวิวาท แต่คิดลบเรื่องด้านการเรียน

นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์คอลัมน์นิสต์เขียนแนะนำการ์ตูนเรื่อง *วีรบุรุษทรชน* ในมติชนสุดสัปดาห์ไว้ว่า (เนื้อเรื่องดูในภาคผนวก 4)

“สำหรับ *วีรบุรุษทรชน* เป็นการ์ตูนแนวนักเรียนนักเลงลูกผู้ชายรักศักดิ์ศรีตะโกนใส่กันซึ่งสะท้อนปัญหาสังคมไว้อย่างแนบเนียน แต่กว่าจะรู้ว่าแนบเนียนเพียงไรก็ต้องอ่านกันหลายเล่มอยู่ครับ หากอ่านแค่สามสี่เล่มแรกจะเป็นการ์ตูนนักเลงนักเรียน ไม่มีเรียน เอาแต่ตีรันฟันแทงกันอย่างเดียว

ขณะที่ *battle royale* เกมนรกโรงเรียนพันธุ์โหด อาศัยความบ้า ซาดิสม์ฆ่ากัน สยดสยองเพื่อประท้วงระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม ที่ฆ่ากันอย่างเดียวเหมือนกันนั่นแหละ เพียงแต่ไม่ค่อยรู้ตัวกัน ความสยดสยองจะทำลายพรมแดนของอดีตและปัจจุบัน ความจริง และความหลง ความรักและมิตรภาพ เหลือเพียงสัญชาตญาณการเอาตัวรอด

แต่ *วีรบุรุษทรชน* อาศัยความบริสุทธิ์และความเป็นอิสระของกลุ่มวัยรุ่นที่ถูกชักใยด้วยการเมืองและสังคม แสดงให้เห็นถึงภาวะไร้ความสามารถของปัจเจกบุคคลที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคม ไม่ว่าจะมิสัญชาตญาณ หรือสัจจะลูกผู้ชายอะไรก็ตาม ล้วนไม่รอด

ที่น่าสนใจคือวีรบุรุษทรชน (Otoko Gumi) เขียนขึ้นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 ... เป็นเวลาสี่สิบห้าปีที่คาริยะ เท็ตสึ และ อิกางามิ เรียวจิ ได้เตือนแล้วว่านักเรียนญี่ปุ่นกำลังไปไกลเกินควบคุม โดยมีสังคมและการเมืองชักใยอยู่เบื้องหลัง และแล้วเมื่อญี่ปุ่นพบว่าตนเองหมดหนทางจัดการกับนักเรียนนักเลงเหล่านี้ หนทางหนึ่งที่เป็นไปได้คือ ให้พวกเขาเรียนรู้สังคมเหตุโหดด้วยตนเอง โดยผ่านเกมเบ็ตเทิลร็อกเก็ต

สภาพนักเรียนบ้านเราก็ไม่ต่างกันมากนักครับ จะว่านักเรียนเขาเหลวไหลเพราะพ่อแม่ไม่สั่งสอน หรือเพราะระบบการศึกษาล้มเหลวอย่างเดียวคงไม่ได้ สังคมที่ชวนบริโภคสุดฤทธิ์ รวมทั้งเรื่องเพศและยาเสพติดก็มีอาจปฏิเสธได้ว่ามีการเมืองอยู่เบื้องหลัง

งานเขียนของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล หลายชิ้นได้สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับลูกผู้ชาย ที่เสกสรรค์ก็รับเอาไว้จากวัฒนธรรมที่มีอยู่ในสังคมไทย ข้อความตอนหนึ่งในหนังสือมหาวิทยาลัยชีวิต เสกสรรค์เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่เข้ามาเป็นนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่า

รุ่นพี่ถามว่า : “มึงเอากับกูไหม ”

เสกสรรค์ : “ผมมากับเพื่อน วันนี้ไม่อยากมีเรื่อง ”

ผมสะกดกลืนความรู้สึกอย่างยากเย็นแล้วเดินคุ่มๆออกไป ไม่ถึงสิบก้าวผมก็หยุดกึก ทำไมผมต้องยอมให้เขาทำอย่างนี้ กูก็คนสู้คน ผมนึกในใจ มันจะเป็นไครมาจากไหนไม่สำคัญ ถ้าล่วงเกินกันขนาดนี้ก็ต้องเจอกัน เราเป็นลูกน้ำเค็มหากปล่อยให้คนรังแกตามใจชอบจะกลับไปดูหน้าคนบางปะกงได้อย่างไร สมองผมครุ่นคิดแต่เรื่องศักดิ์ศรีลูกผู้ชาย ไม่มีบทวิเคราะห์การเมืองปนเข้ามาแม้แต่น้อย

มหาวิทยาลัยชีวิต

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2536)

คำว่า “นักเลงโบราณ” ที่ผมใช้ที่นี่เป็นถ้อยคำที่ใช้ในเชิงบวก ความหมายอื่นอาจจะตรงกับคำว่า คนจริง คนกล้า ผู้ชายใจถึง หรือแม้กระทั่งสุภาพบุรุษนักสู้อะไรทำนองนั้น ผมเข้าใจว่าผู้ชายประเภทนี้มีอยู่ในทุกสังคม เพราะมันเป็นขั้นตอนการพัฒนาวัฒนธรรมผู้ชายที่สำคัญยิ่งก่อนที่อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมสมัยใหม่จะเจริญรุ่งเรือง และก่อนอัตราการเติบโตของรายได้ประชาชนจะกระโดดขึ้นเป็นตัวเลขสองหลัก ใช่หรือไม่ว่าผู้ชายในประเทศนี้ล้วนถือกำเนิดเจริญวัยมาในจารีตแบบเก่า เป็นผู้ชายต้องสู้คน ไม่แสดงความอ่อนแอให้ใครเห็น ชื่อสัตย์ต่อมิตร และเที่ยงธรรมต่อผู้อื่น รักษาคำพูดจำแนกบุญคุณ และความแค้นแค้นชัด

แต่ละบุคลิกดังกล่าวย่อมมีด้านลบของมันอยู่ เช่น มีแนวโน้มจะแก้ไขความขัดแย้งด้วยความรุนแรง บางทียึดถือพวกพ้องมากกว่าหลักการ หรือในบางกรณีก็มีลักษณะอำนาจนิยม ไม่ว่าในบ้าน หรือ บนเวทีการเมือง แต่ไม่ว่าจะชั่วจะดี ความเป็นผู้ชายย่อมแตกต่างจากความเป็นหญิงอย่างชัดเจน แจ่มแจ้ง และไม่ว่าใครจะพอใจหรือไม่ก็ตาม บุคลิกภาพเช่นนี้นับว่ามีฐานะเป็นแก่นแกนของวัฒนธรรมไทยอยู่เนิ่นนานทีเดียว

ผู้ชายที่กำลังสูญพันธุ์
เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2540)

เมื่อเดือนกรกฎาคม 2545 ผู้วิจัยได้ไปงานศพของนักเรียนจากโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโครงการวิจัยฯ ซึ่งนักเรียนผู้นี้เสียชีวิตจากการถูกตีโดยนักเรียนอีกโรงเรียนหนึ่งขณะไปเที่ยวย่าน RCA ในงานมีนักเรียนทั้งรุ่นก่อนที่จบแล้ว และรุ่นปัจจุบันไปร่วมงานแทบจะทั้งโรงเรียน มีเสียงปะทะดังเป็นระยะๆ นักเรียนส่วนหนึ่งใส่เสื้อที่มีข้อความว่า “

วิทยาลัยลูกผู้ชาย”

ความเป็นลูกผู้ชายก็คือ เรื่องศักดิ์ศรีของนักเรียนอาชีวะ ดังนั้นเมื่อมีการข่มขู่ ทำร้าย จึงไม่ได้คิดที่จะหลีกเลี่ยงถ้าไม่จำเป็น จากการสัมภาษณ์นักเรียนเมื่อถามว่าถ้าถูกข่มขู่เอาตราสัญลักษณ์ต่างๆ จะยอมให้หรือไม่? พบว่านักเรียนส่วนใหญ่จะไม่ยอมให้ หรือยอมให้บางอย่าง ไม่ยอมให้บางอย่าง มีนักเรียนเพียงโรงเรียนเดียวที่ยอมให้ หรือหนีถ้าจะมีเรื่อง ซึ่งนักเรียนที่นี้จะยอมรับภาพพจน์ที่คนอื่นมองว่า ดึงต้อง ซึ่งทำให้โรงเรียนอื่นไม่ค่อยมายุ่งด้วย “ผมมีแต่เสื้อพละไม่หวงอยากเอาก็เอาไป ซื้อมาก็ได้ เวลาโดนว่าก็คิดว่าช่างมันเถอะไม่ได้ค่าเรา แต่จะไม่ยอมถ้าโดนเหยียดหยามว่า มึงไอ้ขี้ปอด”

“เคยตีครั้งใหญ่ 1 ครั้ง นอกนั้นประปราย มีสัญลักษณ์ คือ หัวเข็มขัด กับเนคไทด์ ไม่ยอมเสียอะไรเลย”

“อยากสักยันต์เพราะรู้สึกกลัวเสีย หัวเข็มขัด กับ เนคไทด์ ยอมเสียเนคไทด์แต่ไม่ยอมเสียหัวเข็มขัด”

“มีเข็ม กับ เสื้อซ้อบ ยอมเสียเข็ม”

“เสื้อซ้อบ และ หัวเข็มขัด จะไม่ยอมเสีย ถ้าโดนหนักๆก็จะยอมให้ เช่น โดนปิ่นจ่อ เมื่อวันที่ 6 มิถุนายนที่ผ่านมา โดน.....เอาปิ่นจ่อหน้าทีหน้าหมู่บ้านแต่ไม่ได้อะไรไป จึงดบเสื้อซ้อบคนอื่นต่อ”

“ไม่ยอมเสียเสื้อซ้อบ ยอมเสียหัวเข็มขัด แต่ถ้ามาเยอะให้หมดเลย”

“ผมยอมเสียแต่ถุงเท้า”

“ยอมเสียหมดถ้าเจอปิ่นจ่อหัว ถ้าไม่มีปิ่นก็ต้องวัดกันหน่อย ไม่ใช่ง่ายถ้าอยากได้”

“ผมไม่จำเป็นต้องถอดซ้อบแล้วเก็บใส่กระเป๋ เพราะผมก็เก๋ เด็ก.....เก๋ทุกคน”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าวัฒนธรรมลูกผู้ชายที่ต้องสู้คน รักษาศักดิ์ศรีไม่ยอมให้ถูกเหยียดหยาม จะถูกถ่ายทอดอยู่ในสังคมไทย แต่กรอบของคุณธรรมบางอย่างกลับจางหาย คงเหลือความก้าวร้าว ความรุนแรง ที่ใช้ตอบสนองอารมณ์แบบวัยรุ่นและอัตตาแบบนักเรียนอาชีวะ

ข้อมูลจากแบบวัดทัศนคติ

จากการใช้แบบวัดทัศนคติในเรื่องการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนอาชีวะของสถานศึกษาในโครงการวิจัยฯ (รายละเอียดโปรดดูในภาคผนวก 5) พบว่านักเรียนเพียงร้อยละ 23.3 (ในกรณีที่แบ่งระดับคะแนนเป็น 3 ช่วง) และร้อยละ 10.6 (ในกรณีที่แบ่งระดับคะแนนเป็น 4 ช่วง) (ดูตารางที่ 8 และ 9) ที่มีความเห็นชัดเจนว่าการทะเลาะวิวาทเป็นเรื่องไม่ดี และ พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่วัดระดับความคิดเห็นต่อการทะเลาะวิวาท จำแนกตามโรงเรียน โรงเรียนเอกชนมีระดับคะแนนต่ำกว่าสถานศึกษาของภาครัฐ ซึ่งแสดงว่านักเรียนโรงเรียนอาชีวะเอกชนมีทัศนคติที่ดีต่อการทะเลาะวิวาทมากกว่านักเรียนในสถานศึกษาของรัฐ (ดูตาราง 10)

นอกจากนี้พบว่านักเรียนมีภาพลักษณ์ของสถานศึกษาแต่ละแห่งอยู่แล้ว ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาใด โดยเฉพาะนักเรียนในส่วนที่เลือกเรียนในสถานศึกษาเอกชน ดังนั้นการมีกรณีการทะเลาะวิวาทของนักเรียนสถานศึกษาใด ไม่ได้ให้ภาพลบในความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน แต่กลับเป็นความเด่นของสถานศึกษานั้น

“เลือกมาเรียนที่นี่เพราะว่าชื่อเสียง และคิดว่าที่นี่แน่จริงทั้งเรื่องเรียน และความเก่า”

โรงเรียน A เป็นนักเลงที่แท้จริง ไม่เคยทำไคร่ก่อน แต่ถ้าทำก็ยอมไม่ได้”

“รู้สึกภูมิใจในชื่อเสียงที่มีอยู่ของโรงเรียน B ผมมาเรียนไกลและมั่นใจด้วยว่า B เจ๋ง B ไม่เคยไปหาเรื่องไคร่แต่ถ้าไคร่มาเจ๋งใส่ก็ไม่ยอมต้องแลกกันไปข้าง”

“C เป็นนักเลงผู้ดีไม่เคยทำไคร่ด้านหลัง”

ข้อมูลจากแบบวัดทัศนคติสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เห็นว่า การทะเลาะวิวาทของนักเรียนค่อนข้างเป็นเรื่องปกติที่เกิดขึ้นในสังคมอาชีวะ จากคำถามในแบบวัดทัศนคติทำให้ทราบทัศนคติเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ เช่น นักเรียนร้อยละ 54.6 เห็นว่าเมื่อพบกับนักศึกษาที่เคยมีเรื่องกันมาก่อน การเป็นผู้ลงมือกระทำต่อฝ่ายตรงข้ามเป็นเรื่องที่สมควรทำ

นักเรียนร้อยละ 51.7 เห็นว่าการทำร้ายหรือการข่มขู่ นักศึกษาสถาบันอื่นทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ

นักเรียนร้อยละ 67.5 เห็นว่าการต่อสู้กันอย่างรุนแรงเป็นเรื่องธรรมดาของลูกผู้ชาย หรือคนที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น

นักเรียนร้อยละ 50.9 เห็นว่าการรวมตัวกันทะเลาะวิวาทกับสถาบันอื่นเป็นเรื่องการแสดงผล
พลังของนักศึกษาที่มีศักดิ์ศรี

นักเรียนร้อยละ 61.1 จะตอบโต้เพื่อรักษาศักดิ์ศรี ถ้ามีใครพ่นสีเขียนข้อความ หรือ ทำการ
หมิ่นสถาบัน

นักเรียนร้อยละ 59.3 จะร่วมกับเพื่อนๆ แกะแค้นถ้ามีเพื่อนหรือรุ่นพี่ถูกทำร้าย

นักเรียนร้อยละ 54.5 เห็นว่าการตอบโต้คู่อริเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการปรามสถาบันอื่นไม่
ให้มายุ่งเกี่ยว

นักเรียนร้อยละ 53.7 คิดว่าจะพกมีดหรือเตรียมสิ่งของที่ใช้เป็นอาวุธเพื่อป้องกันตัว

จำนวนร้อยละของนักเรียนข้างต้น คือ จำนวนนักเรียนที่เลือกคำตอบจริงที่สุด จริง และ
ค่อนข้างจริงของคำถามแบบวัดทัศนคติที่สำรวจครั้งที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์ 2546 รายละเอียด
รายชื่อสำหรับคำถาม 20 ข้อ ของแบบวัดทัศนคติโปรดดู ตารางที่ 12

เรามักจะได้ยินว่านักเรียนอาชีวะที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นนักเรียนส่วนน้อยมีเพียงไม่กี่
เปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีน้อยกว่า ถ้าจัดการกับพวกหัวโจกปัญหาก็จะหมดไป แต่จากปรากฏการณ์
การทะเลาะวิวาทและความรุนแรงที่เกิดขึ้น กลับพบว่าการจัดการไม่ง่ายเช่นนั้น เมื่อหัวโจก
ถูกจัดการในทางใดทางหนึ่งไม่ว่าจะถูกให้ออก หรือ ตาย ก็ดูเหมือนจะมีหัวโจกใหม่เกิดขึ้น
แทบจะในทันใด ข้อมูลจากแบบวัดทัศนคติทำให้เห็นว่านักเรียนประมาณครึ่งหนึ่งมีทัศนคติ
ต่อการทะเลาะวิวาท การต่อสู้ในทางที่ดี ดังนั้นหัวโจกจึงเป็นเพียงผู้นำของกลุ่มที่เห็นในทาง
เดียวกัน

**ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท
จำแนกตามกิจกรรมค่าย (จำแนกคะแนน 3 ระดับ)**

ระดับความคิดเห็นต่อการ ทะเลาะวิวาท (ตามช่วงคะแนน)	นักศึกษาค่าย แกนนำ 1		นักศึกษาค่าย แกนนำ 2		นักศึกษา ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นว่าดี (20 – 53)	9	14.8	11	21.2	78	16.5	98	16.7
เฉยๆ ปานกลาง (54 – 87)	26	42.6	33	63.5	293	61.8	352	60.0
เห็นว่ามีไม่ดี (88 – 120)	26	42.6	8	15.4	103	21.7	137	23.3
รวม	61	100.0	52	100.0	474	100.0	587	100.0

สำรวจ ณ เดือนธันวาคม ปีพ.ศ. 2545

**ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท
จำแนกตามกิจกรรมค่าย (จำแนกคะแนน 4 ระดับ)**

ระดับความคิดเห็นต่อการ ทะเลาะวิวาท (ตามช่วงคะแนน)	นักศึกษาค่าย แกนนำ 1		นักศึกษาค่าย แกนนำ 2		นักศึกษา ทั่วไป		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เห็นว่าดี (20 – 45)	5	8.2	6	11.5	35	7.4	46	7.8
เห็นว่าการค่อนข้างดี (46 – 71)	18	29.5	23	44.2	221	46.6	262	44.6
เห็นว่าการค่อนข้างไม่ดี (72 – 97)	21	34.4	21	40.4	175	36.9	217	37.0
เห็นว่ามีไม่ดี (98 – 120)	17	27.9	2	3.8	43	9.1	62	10.6
รวม	61	100.0	52	100.0	474	100.0	587	100.0

สำรวจ ณ เดือนธันวาคม ปีพ.ศ. 2545

หมายเหตุ นักศึกษาค่ายแกนนำ 1 หมายถึง นักศึกษาที่เป็นผู้นำที่สถานศึกษาส่งเข้าร่วมกิจกรรมค่ายแกนนำอาชีวศึกษา
สมานันท์ครั้งที่ 1

นักศึกษาค่ายแกนนำ 2 หมายถึง นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในการทะเลาะวิวาท ที่สถานศึกษาส่งเข้าร่วม
กิจกรรมค่ายแกนนำอาชีวศึกษาสมานันท์ ครั้งที่ 2

**ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดทัศนคติ ต่อการทะเลาะวิวาท
จำแนกตามโรงเรียน (สำรวจครั้งที่1)**

สถานศึกษา	จำนวนตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1.วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ	57	85.61	18.98
2.วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ	60	83.32	16.64
3. วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	63	80.65	19.87
4. วิทยาลัยการอาชีวะนวมินทราชูทิศ	59	80.03	20.85
5. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษก หนองจอก	57	74.16	11.45
6. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	41	73.78	16.93
7. โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยะ	45	69.69	20.75
8. โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรม กรุงเทพ	53	66.06	13.24
9. โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ	48	62.06	13.37
10. โรงเรียนเทคโนโลยีดุสิต	58	58.53	14.16
11. โรงเรียนมีนบุรีโปลีเทคนิค	46	56.70	14.33
กลุ่มรวม	587	72.49	19.26

สำรวจ ณ เดือนธันวาคม ปีพ.ศ. 2545

**ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนวัดทัศนคติ ต่อการทะเลาะวิวาท
จำแนกตามโรงเรียน สำรวจครั้งที่ 2**

สถานศึกษา	จำนวน ตัวอย่าง	คะแนนต่ำสุด ต่ำสุด – สูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
1 วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	57	37 – 109	79.88	16.59
2. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ	55	39 - 120	79.22	20.11
3. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว	57	32 – 111	78.53	17.29
4. โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยะ	49	27 – 118	77.43	19.85
5. วิทยาลัยการอาชีวะนวมินทราชูทิศ	59	25 – 119	75.59	17.00
6. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	55	36 – 109	72.27	15.77
7. โรงเรียนมีนบุรีโปลีเทคนิค	46	40 – 120	71.52	18.33
8. โรงเรียนช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ	56	46 – 83	68.02	9.56
9. วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก	59	25 – 119	64.39	17.00
10. โรงเรียนเทคโนโลยีดุสิต	60	22 – 99	63.28	19.03
11. โรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ	58	32 - 100	60.55	14.91
กลุ่มรวม	59	20 – 120	75.59	17.00

สำรวจ ณ เดือน กุมภาพันธ์ ปีพ.ศ. 2546

ตารางที่ 12 สรุปความคิดเห็นรายข้อของแบบวัดทัศนคติ(กุมภาพันธ์ 2546)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท(จำนวนร้อยละ)						
	จำนวน	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
A1 เมื่อพบกับนักศึกษาสถาบันอื่นที่เคยมีเรื่องทะเลาะวิวาทมาก่อนการเป็นผู้ลงมือกระทำต่อฝ่ายตรงข้ามเป็นสิ่งที่สมควรทำ	647	86 (13.3)	100 (15.5)	167 (25.8)	96 (14.6)	94 (14.5)	104 (16.1)
A2 การทำร้าย หรือ ช่มชู้นักศึกษาสถาบันอื่นทำให้สถานศึกษาของข้าพเจ้าเป็นที่ยอมรับในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ	648	79 (12.2)	113 (17.4)	143 (22.1)	96 (14.8)	105 (16.2)	112 (17.3)
A3 การร่วมมือร่วมใจกันในการต่อสู้กับผู้อื่นเป็นสิ่งดี	647	108 (16.7)	125 (19.3)	134 (20.7)	112 (17.3)	97 (15.0)	71 (11.0)
A4 การต่อสู้กันอย่างรุนแรงเป็นเรื่องธรรมดาของลูกผู้ชายคนหนึ่งที่กำลังอยู่ในวัยรุ่น	650	107 (16.5)	155 (23.8)	177 (27.2)	86 (13.2)	66 (10.2)	59 (9.1)
A5 ข้าพเจ้าไม่ชอบไปทะเลาะกับนักศึกษาสถาบันอื่น แม้ว่าเพื่อนๆของข้าพเจ้าจะทำเช่นนั้นก็ตาม	647	131 (20.2)	160 (24.7)	150 (23.2)	109 (16.8)	48 (7.4)	49 (7.6)
A6 ข้าพเจ้าสามารถช่วงชิง หรือ ทำลายสัญลักษณ์ของสถานศึกษาอื่นได้ ก็จะทำให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน	648	70 (10.8)	84 (13.0)	126 (19.4)	115 (17.7)	125 (19.3)	128 (19.8)
A7 ข้าพเจ้าคิดว่าการทำร้ายนักศึกษาสถาบันอื่นที่มีทำที่นั่นมันได้เป็นเรื่องสมควรทำได้	647	93 (14.4)	114 (17.6)	153 (23.6)	89 (13.8)	107 (16.5)	91 (14.1)
A8 การทะเลาะวาทะหว่างกลุ่มนักศึกษาทำให้สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องเสียชื่อเสียง	650	160 (24.4)	180 (27.7)	146 (22.5)	75 (11.5)	47 (7.2)	42 (6.5)
A9 ในการรวมตัวกันทะเลาะวิวาทกับสถาบันอื่นเป็นการแสดงพลังของนักศึกษาที่มีศักดิ์ศรี	649	90 (13.9)	102 (15.7)	138 (21.3)	121 (18.6)	103 (15.9)	95 (14.6)
A10 การหาทางร่วมกันแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทเป็นเรื่องเสียเวลาเปล่า	650	87 (13.4)	92 (14.2)	114 (17.5)	93 (14.3)	122 (18.8)	142 (21.8)
A11 ถ้ามีใครพ่นสี เขียนข้อความ หรือทำการหมิ่นสถาบันของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะตอบโต้เพื่อรักษาศักดิ์ศรี	646	114 (17.6)	116 (18.0)	165 (25.5)	96 (14.9)	73 (11.3)	82 (12.7)
A12 ถ้ามีเพื่อน หรือรุ่นพี่ในสถาบันของข้าพเจ้าถูกทำร้าย ข้าพเจ้าจะร่วมกับเพื่อนแก้แค้น	646	103 (15.9)	106 (16.4)	174 (27.0)	122 (18.9)	82 (12.7)	59 (9.1)

ข้อคำถาม	ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทะเลาะวิวาท(จำนวนร้อยละ)						
	จำนวน	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
A13 การตอบโต้คู่อริเป็นทางออกที่ดีที่สุดใน การปรามสถาบันอื่นไม่ให้มายุ่งเกี่ยว	646	82 (12.7)	120 (18.6)	150 (23.2)	124 (19.2)	95 (14.7)	75 (11.6)
A14 ข้าพเจ้าจะพกมีดหรือเตรียมสิ่งของที่ใช้เป็น อาวุธเพื่อป้องกันตัว	645	79 (12.2)	106 (16.4)	162 (25.1)	107 (16.6)	105 (16.3)	86 (13.3)
A15 ข้าพเจ้ามักพยายามปลุกตัว หรือ หลีกเลียง เมื่อทราบว่าเพื่อนจะไปมีเรื่องวิวาทกับฝ่าย ตรงข้าม	644	90 (14.0)	125 (19.4)	143 (22.2)	141 (21.9)	86 (13.4)	59 (9.2)
A16 ในการรวมกลุ่มไปชมคอนเสิร์ต ข้าพเจ้า ชอบที่กลุ่มข้าพเจ้าแสดงตัวเป็นจุดเด่นใน งาน	642	66 (10.3)	90 (14.0)	127 (19.8)	135 (21.0)	114 (17.8)	110 (17.1)
A17 ข้าพเจ้ามักจะคอยห้ามเพื่อนๆ มิให้ไป ทะเลาะหรือขู่ข่มนักศึกษาสถานศึกษาอื่น	647	81 (12.5)	128 (19.8)	184 (28.4)	134 (20.7)	58 (9.0)	62 (9.6)
A18 ข้าพเจ้าไปชมคอนเสิร์ตวงที่ข้าพเจ้าชื่นชอบ แม้คาดว่าจะมีปัญหการทะเลาะวิวาทได้	646	118 (18.3)	143 (22.1)	148 (22.9)	116 (18.0)	59 (9.1)	62 (9.6)
A19 ข้าพเจ้าคิดว่ามีวิธีการหลายอย่าง หลีกเลียง ปัญหาการทะเลาะวิวาทได้	646	166 (25.7)	183 (28.3)	142 (22.0)	85 (13.2)	34 (5.3)	36 (5.6)
A20 การได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนมีความ สำคัญมากต่อข้าพเจ้า ดังนั้นข้าพเจ้าจะต้อง ร่วมหัวจมท้ายกับเพื่อน แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ไม่ เห็นด้วย	645	107 (16.6)	96 (14.9)	157 (24.3)	118 (18.3)	71 (11.0)	96 (14.9)

3.2.1 นักเรียนอาชีวะกับความรุนแรง

การที่นักเรียนอาชีวะจำนวนมากมีทัศนคติที่ดี หรือค่อนข้างดีต่อการทะเลาะวิวาท หรือการใช้ความรุนแรงในการแสดงตัวตน แสดงบทบาทตามความรู้สึกนึกคิดของตนเกิดขึ้นได้อย่างไร หากพิจารณาตามแนวคิดทฤษฎีของ George H Mead ทัศนคติชุดหนึ่ง เป็นการตกผลึกจากกระบวนการได้มาซึ่งภาพพจน์แห่งตน (Self – Image) ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ในบริบททางสังคม ดังนั้นการแสดงตัวตนของนักเรียนอาชีวะก็จะเป็นการแสดงบทบาทตอบสนองกับความรู้สึกนึกคิดของคนอื่น ซึ่งคนอื่นที่มีอิทธิพลก็คือบุคคลที่เป็นกลุ่มอ้างอิง

สังคมของนักเรียนอาชีวะ(กล่าวเฉพาะสายช่างอุตสาหกรรม) เป็นสังคมของผู้ชายซึ่งสังคมไทยมีความรู้สึกนึกคิดต่อลักษณะของผู้ชายที่ไม่ขัดแย้งต่อการใช้กำลังในการต่อสู้ แต่ก็จะมีกรอบของความชอบธรรมกำกับอยู่ด้วย เช่น ไม่ทำลับหลัง ไม่ทำผู้หญิง ไม่ทำคนที่อ่อนแอกว่า สิ่งเหล่านี้ยังคงปรากฏให้เห็นอยู่บ้างในการใช้ความรุนแรงในการตอบสนองความขัดแย้งของนักเรียนอาชีวะเช่น กรณีนักศึกษาเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ ยกพวกไปถล่มโรงเรียนพาณิชย์การกรุงเทพ เมื่อเดือน ธันวาคม 2544 นักศึกษามีการประชุมตกลงกันว่าจะไม่ทำร้ายผู้หญิง ส่วนนักเรียนในกลุ่มที่ทำการศึกษาที่เคยก่อเหตุทะเลาะวิวาทบอกว่าพวกเขาไม่ได้ตีนักเรียนโรงเรียนคู่อริทุกคน ถ้าเป็นคนที่ดูดี ๆ เป็นเด็กเรียน พวกเขาจะไม่ทำ

แม้ว่าการทะเลาะวิวาทของนักเรียนจะมีมานานกว่าสามทศวรรษ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าการก่อเหตุทะเลาะวิวาทมีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะนับตั้งแต่การปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งนักเรียนอาชีวะได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อสู้ทางการเมือง และร่วมอยู่ในความขัดแย้งของสังคมไทยตั้งแต่หลังปี 2516 จนถึงเหตุการณ์สังหารหมู่ในเดือนตุลาคม 2519 ในการเคลื่อนไหวชุมนุมประท้วงรัฐบาลพลเอกฉัตรชัยสุภาในกรณีเรียกร้องรัฐธรรมนูญที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเริ่มขึ้นในวันที่ 9 ตุลาคม 2516 นักเรียนมัธยมและนักเรียนอาชีวะทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดได้ส่งตัวแทนมาประกาศงดเรียน งดสอบ ร่วมต่อสู้กับนักศึกษา นักเรียนช่างกลคนหนึ่งตะโกนว่า “ถ้าต้องการเครื่องทุ่นแรง ก็ขอให้บอกมา” วันที่ 13 ตุลาคม 2516 มีการเคลื่อนขบวนออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่ามกลาง กระแสข่าวว่าอาจจะมีการปราบปราม จึงมีการเตรียมการป้องกันรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด นักเรียนอาชีวะได้เข้ามามีบทบาทเป็นหน่วยรักษาความปลอดภัย ซึ่งแบ่งเป็น 10 หน่วย คือ หน่วยคอมมานโด หน่วยหมี หน่วยเฟื่องป่า หน่วยฟันเฟื่อง หน่วยเซฟ หน่วยกนก 50 หน่วยวิษณุ หน่วยช้าง หน่วยเสือเหลือง และหน่วยจ๊อด หน่วยกนก 50 จะเป็นหน่วยที่ออกมาอารักขารถบัญชาการ

คุณสุจิตต์ วงษ์เทศ ได้แต่งเพลง “กล่อมวีรชน” ให้อำมาตย์เจ้าพระยา มีเนื้อหาดอนหนึ่งที่กล่าวถึงนักเรียนอาชีวะไว้ว่า

คึกคักหนักแน่นดังแผ่นดิน
กลมเกลียวแกลั้วกล้าสาดใส
ฟันเฟื่องฟาดฟันบรรลัย
กนกห้าสิบให้ชีวิตพลี

จากหนังสือ จาก 14 ถึง 6 ตุลาคม (หน้า194 –198)

หลังการปฏิวัติ 14 ตุลาคม 2516 มีความขัดแย้ง และความรุนแรงในสังคมไทยอย่างมาก มีการเสนอคำขวัญ ขวาทิฆาตซ้าย และฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาป จนชั้นนำในฝ่ายขวาได้พยายามแยกสลายพลังนักเรียนอาชีวะออกจากขบวนการนักศึกษาโดยส่งคนเข้าไปเป็นนักเรียนอาชีวะเข้าควบคุมศูนย์กลางนักเรียนอาชีวะแห่งประเทศไทย หลังจากนั้นก็จัดตั้ง นักเรียนอาชีวะกลุ่มหนึ่ง วิทยุรณรงค์งาน อันธพาล เป็นกลุ่มกระหิณแดง เป็นกองกำลังติดอาวุธเพื่อต่อต้านฝ่ายนักศึกษา พ.อ.สุดสาย หัสดิน หรือที่เรียกว่า “เจ้าพ่อกระหิณแดง” กล่าวว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยก็เหมือนหัว นักเรียนอาชีวะก็เหมือนแขนขา จะต้องตัดแขนขาออกจากหัวเสียก่อน

อ้างในอาชญากรรมรัฐในวิกฤตการเปลี่ยนแปลง หน้า 134

Benedic Anderson (1977) ศาสตราจารย์ด้านรัฐศาสตร์และเอเชียศึกษา ได้เสนอทวิเคราะห์ทางวิชาการในแง่มุมทางสังคมและวัฒนธรรมของการเกิดรัฐประหาร 6 ตุลาคม 2519 ความตอนหนึ่งกล่าวถึงกระหิณแดง กับนักเรียนอาชีวะ ว่านักหนังสือพิมพ์และนักวิชาการ ได้ชี้ตัวว่าพวกกระหิณแดงเป็นนักเรียนอาชีวะอย่างง่าย ๆ ซึ่งเป็นการสร้างภาพอันธพาลเหล่านี้ให้น่าน่าเชื่อถือในทางสังคมวิทยา และมักจะเสนอว่าเพราะนักเรียนอาชีวะเป็นผู้แบกรับการปราบปรามพวกตำรวจเมื่อตุลาคม 2516 มากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัย และตีความว่าการที่กระหิณแดงโจมตีทำร้ายนักศึกษามหาวิทยาลัยเป็นการแสดงออกซึ่งความเจ็บแค้นของนักเรียนอาชีวะ ผู้รู้สึกต่ำต้อยน้อยหน้ากว่า ผู้คนมากหลายก็ปักใจเชื่อว่ากระหิณแดงคือนักเรียนอาชีวะจากกรณีที่นักเรียนอาชีวะในช่วงปี 2517-2518 ก่อเหตุตึกกันหลายครั้ง โดยมีการใช้ปืนและระเบิดขวด ซึ่งอาวุธดังกล่าวเป็นอาวุธที่โปรดปรานของพวกกระหิณแดงจึงง่ายที่จะสรุปว่าพวกกระหิณแดงเป็นตัวแทนในทางการเมืองของนักเรียนอาชีวะ แต่แอนเดอร์สันได้เสนอข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผู้ปฏิบัติงานตัวหลักหลายคนของกระหิณแดงเป็นอดีตทหารพรานรับจ้าง และเป็นพวกที่ถูกปลดจากกองทัพเนื่องจากการละเมิดระเบียบวินัย ในขณะที่พลพรรคของพวกเขาส่วนใหญ่มาจากพวกนักเรียนจบอาชีวะที่ว่างงาน พวกตกชั้นมัธยมปลายวิทยุรณรงค์งานที่ว่างงาน และพวกหัวไม้จากสลัม กลุ่มที่ว่าจ้างพวกกระหิณแดงมีทั้งกลุ่มในกอ.รมน. และหน่วยงาน อื่นๆ ที่มีความชำนาญด้านการรักษาความสงบและงานการข่าว กอ.รมน.ได้แทรกซึมเข้าไปอย่างมากในกระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่รับผิดชอบโรงเรียนอาชีวศึกษา และเป็นผู้สนับสนุนทางการเงินอย่างลับๆ แก่ศูนย์กลางนักเรียนอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย รวมทั้งเป็นผู้บงการด้วย

เบเนดิก แอนเดอร์สัน “บ้านเมือง
ของเราแดง : แง่มุมทางสังคมและ
วัฒนธรรมของรัฐประหาร 6 ตุลาคม”
ในจาก 14 ถึง 6 ตุลาคม (2541)

ในช่วงปี พ.ศ. 2516-2519 การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางการเมืองได้ส่งผลกระทบต่อความสงบของโรงเรียนอาชีวะด้วย ทั้งฝ่ายซ้าย และฝ่ายขวา พยายามส่งคนเข้ามาเป็นนักเรียนอาชีวะ กอมน. ให้โรงเรียนส่งครูเข้าฝึกอบรมเป็นเวลา 1 เดือน ในช่วงนั้นโรงเรียนจะถูกแทรกซึมทั้งโดยผ่านทางนักเรียนและครู ซึ่งสร้างความขัดแย้งปั่นป่วนอย่างมาก ทางโรงเรียนขณะนั้นจะไม่ยอมรับทั้งสองฝ่าย ถึงกับคิดว่าถ้าถูกบีบคั้นก็จะยอมปิดกิจการ ความรุนแรงเกิดขึ้นเรื่อยมาหลังจากนั้น

สัมภาษณ์อาจารย์บุญส่ง วิทิสต์ดา (1 กรกฎาคม 2546)

เกษม ภูมิศรีแก้ว (2533) ได้สัมภาษณ์นักศึกษาวิทยาเขตอุเทนถวาย มีนักเรียน 2 คน ให้ความเห็นว่า ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มอาชีวะเป็นผลพวงที่ได้มาจากสมัย 6 ตุลาคม 2519 ในสมัยที่นักเรียนอาชีวะฮึกเหิมได้เต็มที่ โดยที่ผู้ใหญ่ในบ้านเมืองให้การหนุนหลังหรืออย่างน้อยก็เอาหูไปนาเอาตาไปไร่ เมื่อเสร็จจาก “ภารกิจ” นั้นแล้ว ความคุ้นเคยในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีนั้นก็ยังคงมีอยู่

“ในช่วงนั้นมีแกนในแต่ละโรงเรียน นำนักเรียนอาชีวะไปร่วมประท้วงการเคลื่อนไหวของนักศึกษา เพราะขณะนั้นกำลังของนักศึกษาไม่มีใครทัดทานได้ แต่ก็ไม่ได้เป็นกลุ่มจริงจังอะไร นักเรียนได้เงิน 50 บาท ไปร่วมประท้วงแล้วก็กลับ”

สัมภาษณ์ อาจารย์สมเกียรติ พึ่งอาคม

6 กรกฎาคม 2546

นายเผด็จ ดวงดี ที่ปรึกษาของกระทรวงมหาดไทยเปิดเผยหลักการทำงานของกระทรวงมหาดไทยว่า “จำเป็นต้องใช้ระเบิด เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อรักษาระบอบประชาธิปไตยให้คงอยู่ในประเทศไทยต่อไป”

อ้างในอาชญากรรมรัฐฯ หน้า 135

นายสุชาติ ประไพหอม เลขาธิการศูนย์กลางนักเรียนอาชีวะฯ ประกาศตั้ง แนวร่วมต่อต้านจักรวรรดินิยมคอมมิวนิสต์ และประกาศไม่ให้ประชาชนใช้ถนนราชดำเนิน ถ้าไม่เชื่อจะไม่รับรองความปลอดภัย และมีการขนอาวุธสงครามประเภทระเบิดมาตั้งไว้ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยอย่างเปิดเผย เพื่อป้องกันไม่ให้ขบวนการนักศึกษา ประชาชน ที่กำลังเคลื่อนไปยังสถานทูตอเมริกาผ่าน ฝ่ายนักศึกษาจึงต้องอ้อมออกไปทางบางลำภู

อ้างในอาชญากรรมรัฐฯ หน้า 136

เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในกรณีขับไล่ฐานทัพสหรัฐอเมริกาออกจากประเทศไทยในช่วงเดือนมีนาคม 2519 กลุ่มกระทิงแดงจะมีปฏิบัติการต่างๆ ที่ใช้ความรุนแรงในการจัดการกลุ่มที่ชุมนุมเรียกร้องต่างๆ วางระเบิดที่ทำการพรรคพลังใหม่จนถึงชั้นบุกเผามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยไม่เคยถูกจับกุม ในช่วงนั้นนักเรียนอาชีวะอีกส่วนหนึ่งจาก 13 สถานศึกษาได้ร่วมกันประกาศก่อตั้งกลุ่มอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อไม่ให้พลังชาวอาชีวะถูกรวบจําเป็นเครื่องมือของคนบางกลุ่ม เมื่อเกิดการปราบปรามนักศึกษาและประชาชนในเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 กลุ่มกระทิงแดงเป็นหน่วยหน้าร่วมกับกองกำลังตำรวจตระเวนชายแดนบุกเข้าไปในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์(ในอาชญากรรมรัฐ ฯ และ จาก 14 ถึง 6 ตุลาคม)

Richard Von Weizsacker ประธานาธิบดีแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กล่าวว่า “วัฒนธรรมมิใช่อาณาบริเวณที่ปลอดการเมือง วัฒนธรรมมิใช่สวรรค์บนดินของชนชั้นปัญญาชน และศิลปินทั้งหลาย วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตอย่างหนึ่ง วัฒนธรรม คือ สารัตถะที่แท้จริงของการเมือง” (จดหมายข่าว สถาบันนโยบายศึกษา)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ มองว่า 6 ตุลา เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการเมืองไทยไม่ใช่การเมืองที่มีวัฒนธรรมแบบสงบหรือสันติแต่อย่างใด ความรุนแรงของ 6 ตุลา มาจากที่รัฐไม่เข้มแข็งที่จะรักษาความสงบได้ ท่ามกลางการที่ฝ่ายขวาและฝ่ายซ้ายวิ่งเข้าหาสองขั้วที่จัดตั้งได้ดีที่สุด นั่นคือกองทัพและพรรคคอมมิวนิสต์

นิธิ เอียวศรีวงศ์.... “6 ตุลาคม กับภูมิปัญญาสังคมไทย”

ในตุลากาล (2539)

นิธิ เอียวศรีวงศ์ พูดถึงการใช้ความรุนแรงของรัฐว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพราะรัฐเคยชินในการเป็นผู้แก้ปัญหาโดยไม่มีสังคม และขาดโครงสร้างที่ประชาชนจะเข้าไปร่วมแก้ปัญหา

“และเพราะรัฐมีสมรรถภาพในการแก้ปัญหาชีวิตผู้คนได้จำกัดภายใต้รัฐที่ไม่มีสังคมเช่นนี้ จึงมีความโน้มเอียงจะใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะรัฐไม่มีเครื่องมืออื่นนอกจากอำนาจ.....

ภายใต้วัฒนธรรมไร้สังคมนี้ ไม่เพียงแต่รัฐเท่านั้นที่ถนัดจะใช้ความรุนแรงแก้ปัญหา ผมคิดว่าประชาชนเองก็พอใจกับการใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือด้วย เพราะตลอดประสบการณ์ในชีวิตตัว ไม่เคยได้รู้จักเครื่องมือแก้ปัญหาอย่างอื่นเลย”

อ้างอิง วัฒนธรรมรัฐไร้สังคม

มติชนสุดสัปดาห์ 13 – 19 มิถุนายน 2546

การใช้ความรุนแรง และอำนาจในการแก้ไขปัญหามิเพียงแต่ดำรงอยู่ในการแก้ไขปัญหาของรัฐ ดังตัวอย่างการแก้ไขความขัดแย้งทางความคิด ทางการเมืองที่ได้ลากเอานักเรียนอาชีวะเข้ามาเป็นเครื่องมือในการใช้ความรุนแรงในช่วงปี 2516 – 2519 แต่ยังเห็นได้ในการแก้ไขปัญหาคาระวะและวิวาทของนักเรียนอาชีวะ และอาจรวมถึงการจัดการให้เกิดระเบียบวินัยในสถานศึกษาด้วย เพราะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายและรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาคาระวะและวิวาท เราจึงเห็นข้อเสนอในการจัดการปัญหาด้วยการนำเด็กไปฝึกอบรมเข้มให้เกิดระเบียบวินัย ด้วยระบบอำนาจ ขณะที่มาตรการในการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามีกิจกรรมในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งต้องทำด้วยความละเอียดต่อเนื่อง จะไม่อยู่ในแนวหลักในการแก้ไขปัญหา

อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี อาจารย์สมเกียรติ พิงอาม์ กล่าวว่า ระบบการศึกษาเป็นระบบที่ใช้อำนาจข่มขู่ ผู้วิจัยก็พบว่านักเรียนอาชีวะยังพบกับความรุนแรงอาจจะด้วยคำพูด หรือ ความรุนแรงทางกายในสถานศึกษา ในการฝึกอบรมในชุมชน หรือในสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงในสถานศึกษา ซึ่งจัดว่าอยู่ในกลุ่มปฐมนิเทศของกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างอัตมโนทัศน์ ของนักเรียน นักศึกษา ความรุนแรงดังกล่าว ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปของการลงโทษทางกายอย่างเดียว ผู้วิจัยพบว่าสถานศึกษาบางแห่งมีครู อาจารย์ที่แสดงกิริยา คำพูดในลักษณะข่มขู่ หยาดคาย เป็นบรรยากาศปกติวิสัย ซึ่งเป็นการตอกย้ำความเป็นบุคคลชั้นสอง บุคคลที่ไม่มีเกียรติ จากแหล่งของการเรียนรู้ที่ใกล้ชิด 1 ใน 3 แหล่งของกลุ่มปฐมนิเทศในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ประสบการณ์ความรุนแรงจากการปฏิสังสรรค์ทั้งกับกลุ่มปฐมนิเทศ และทุติยภูมิ ก่อให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ของตน (Self – Image) ในสายตาของคนอื่นที่ติดลบ

Albert Cohen (1955) ได้ศึกษาวัฒนธรรมของเด็กกระทำความผิดในชุมชนกรรมกรในเมืองใหญ่ของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเด็กที่มีฐานะต่ำต้อยที่ไม่อาจแข่งขันกับเพื่อนชนชั้นกลางตามมาตรฐานของชนชั้นกลางได้ จะมีเด็กบางพวกที่จะปฏิเสธมาตรฐานของชนชั้นกลาง และสร้างค่านิยมใหม่ขึ้นมา (อ้างใน รตท.เสนห์ เสดียรพงศ์ 2540) ในกรณีของนักเรียนอาชีวะ เมื่อนักเรียนต้องเผชิญกับภาพลักษณ์ที่ติดลบโดยตลอด นักเรียนจะมีทัศนคติต่อเรื่องความรุนแรง แตกต่างจากมาตรฐานของสังคมทั่วไป ขณะที่นักเรียนเห็นว่าปัญหาการทะเลาะวิวาทควรได้รับการแก้ไข (ดูภาคผนวก 2 ตารางที่ 9) ขณะเดียวกันก็เห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาของนักเรียนอาชีวะ รู้อยู่แล้วว่านักเรียนอาชีวะต้องตีกัน

นักเรียนที่ถูกสัมภาษณ์ทั้งหมด 29 คน มีความรับรู้เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวะว่าสังคมมองนักเรียนอาชีวะในทางลบ

“สังคมส่วนใหญ่มองเด็กอาชีวะเป็นคนเลวทั้งหมด เห็นพวกผมก็รวมหัวคำ ที่จริงผมก็รู้อยู่แล้วว่ามาเรียนอาชีวะจะต้องดีกัน แต่มันก็เป็นแค่ช่วงเดียวพอถึงช่วงที่ต้องเรียนหนักๆ ก็ไม่มีเวลาไปคิดเรื่องอื่นแล้ว อาชีวะเหมือนคนที่ปิดทองหลังพระ ทำดีคนก็มองไม่เห็นแต่พอมีเรื่องไม่ดีก็รู้กันไปทั่ว”

“ผมพูดได้เลยว่าคนในสังคมเขามองพวกผมเลว เป็นคนไม่เอาไหน ชอบหาเรื่อง ทำตัวเป็นอันธพาล เขาอยากให้เราไปอยู่ชายแดนด้วยซ้ำ คนส่วนใหญ่มักจะตัดสินอะไรที่ตัวเองหรือ ไม่ค่อยคุยถึงคนอื่นในด้านดีสักเท่าไร กตใครได้ก็จะไม่ยอมพลาดโอกาส ที่จริงพวกผมไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิดเลย อะไรดีๆ ไม่ยอมมอง การดีกันมันมีอยู่จริงผมไม่เถียง แต่มันเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อเทียบกับผลงานทางสังคมที่เห็น”

“ภาพลักษณ์ของอาชีวะในสายตาคนข้างนอกไม่ดี อันธพาล ขี้ยา ผมรู้อยู่แล้วว่ามี การดีกัน แต่ว่าเป็นเรื่องธรรมดา”

“ภาพลักษณ์ของอาชีวะไม่ดี เข้ามาเรียนแล้วรู้ว่าสังคมอาชีวะไม่ใช่น่าอย่างที่คิด คนภายนอกมองว่าหัวไม่ดีถึงมาเรียน”

“คนภายนอกรังเกียจเพราะเห็นว่าดีกันบ่อย ที่ตลาดมีชาวบ้านบ่นว่ามาอีกแล้ว”

“คนอื่นชอบมองไม่ดี มองตั้งแต่หัวจรดเท้า เขามองว่าอะไรก็ตืออย่างเดียว รู้อยู่แล้วว่าอาชีวะดีกัน ตามเพื่อนมาเรียน อยากเรียนช่างยนต์ให้จบปริญญาตรี”

“คนรังเกียจเพราะเห็นว่าดีกันทุกวัน เคยเจอเด็กรามพอลขึ้นรถมาเห็นพวกผม ก็ลงป้ายหน้า”

“ภายนอกมองไม่ดีในแง่ลบ แต่วัยรุ่นจะมองว่าเท่ และเป็นวิชาชีพ สาวๆ พาณิชย์จะมองว่าเท่”

“คนส่วนใหญ่ก็มองว่าพวกผมเป็นคนชอบก่อเรื่องก่อน เป็นอันธพาลของสังคม เคยเจอกับตัวเองคือ เดินๆ อยู่กลางถนนก็ได้ยินแม่ค้าตะโกนว่า “พวกมันมากันอีกแล้ว เตรียมตัวหลบกันเร็ว” แต่ผมว่าพวกเค้ามองพวกผมผิดไป พวกผมทำอะไรได้ตั้งหลายอย่าง ทะเลาะกันผมว่ามันมีจริงแต่ก็ใช่ว่าจะทั้งหมด เค้าไม่รู้ว่พวกเราเป็นอย่างไรกันหรอก”

“สังคมมองพวกผมเป็นเด็กเหี้ย พวกเด็กเลวหาอะไรก็ไม่ได้อะไรจริงๆ แล้วไม่มีใครรู้จักเด็กอาชีวะจริงๆ หรือ เห็นนิดเดียวก็ไปคุยกันใหญ่โต คนเรามีหลายประเภท ดี เลว ทุกคนก็มีอยู่ในตัวแต่ไม่น่าเหมารวม มันเป็นเรื่องของแต่ละคน และผมเองก็ไม่ได้เป็นอย่างคนอื่นมองด้วย”

“คนส่วนใหญ่ก็มองพวกผมไม่เอาไหน เป็นพวกเดนของสังคม แต่ผมกลับไม่มองตัวเองเป็นแบบนั้น ผมรู้ตัวว่าผมทำอะไรอยู่”

“สังคมส่วนใหญ่เขามองว่าพวกผมเป็นเด็กมีปัญหา เลวทั้งหมด แต่ผมรู้สึกว่พวกนี้เื่อร้มาก พวกผมไม่ได้เป็นอย่างนั้น พวกผมเป็นคนธรรมดา มีความรู้สึกไม่ต่างไปจากคนอื่นๆ เลย ผมมาเรียนที่นี่พี่ๆ เขาก็บอกให้ตั้งใจเรียน ไหนๆ จะเรียนแล้วก็เรียนให้จบ เขาไม่ได้บอกให้ผมไปดีกับใคร ส่วนเรื่องของการดีกัน ผมรู้มาก่อนจะมาเรียนอาชีวะด้วยซ้ำ”

“สังคมส่วนใหญ่เขามองพวกผมเป็นเด็กเกเร ไม่เอาถ่าน เป็นคนที่ควรอยู่ให้ห่าง”

กล่าวได้ว่าในบริบททางสังคมของนักเรียนอาชีวะ นักเรียนมีความคุ้นชินกับความรุนแรงมา ยาวนานหลายสิบปี เป็นประสบการณ์ความรุนแรงทั้งในเรื่องสัพเพเหระไม่เกี่ยวกับการเมือง เช่น ความรุนแรงในการรับน้อง ความรุนแรงในการตีกัน ความรุนแรงในการปฏิสังสรรค์ ในสถานศึกษา และการใช้ความรุนแรงในความ ชัดแย้งทางการเมือง โดยมีอำนาจรัฐรองรับ นักเรียนอาชีวะมีประสบการณ์ทั้งในการเป็นผู้ก่อความรุนแรง และผู้รับความรุนแรง

3.2.3 ความสัมพันธ์ภายในสังคมของนักเรียนอาชีวะ

สังคมของนักเรียนอาชีวะที่เป็นกลุ่มปฐมภูมิ นอกจากครอบครัวแล้วก็เป็นสถานศึกษา และกลุ่มเพื่อน-รุ่นพี่ ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิก ทักษะคติความเป็น นักเรียนอาชีวะ สำหรับสถานศึกษาก็ดูจะเหมือนกับสถานศึกษาทั่วไปที่ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ที่ทำการสอน อาจารย์ที่รับผิดชอบในงานกิจกรรมแนะแนว และงาน ปกครอง ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าสำหรับสถานศึกษาใน สายช่างอุตสาหกรรมซึ่งมีทั้งโรงเรียนเอกชน และสถานศึกษาของรัฐ จะต้องพิจารณา รายละเอียดของผู้ที่มีบทบาทต่อนักเรียนมากกว่า กรณีของสถานศึกษาในสายสามัญ ผู้ที่มี บทบาทต่อนักเรียนรวมถึงแนวทางในการพัฒนานักเรียน มีบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. เจ้าของโรงเรียน หรือ ผู้ได้รับใบอนุญาต จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อทิศทางของ โรงเรียน การจัดวางบุคลากร การแก้ไขปัญหา และงบประมาณที่ใช้ในกิจกรรม ต่างๆ
2. ผู้อำนวยการ และอาจารย์ใหญ่ สำหรับสถานศึกษาของรัฐ ผู้อำนวยการ มีบทบาท ในการบริหารสถานศึกษาอย่างเต็มที่ แต่สำหรับโรงเรียนเอกชนการทำงานของ อาจารย์ใหญ่ เป็นการทำงานอยู่ระหว่างเจ้าของโรงเรียนกับ อาจารย์
3. ครูผู้สอนในสายอาชีวะ ครูผู้สอนมีบทบาทต่อนักเรียน ส่วนใหญ่จะเป็นครูช่าง มากกว่าครูที่สอนวิชาสามัญ
4. ครู-อาจารย์ฝ่ายกิจกรรม/แนะแนว/ปกครอง จะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด เป็นทั้งผู้ปกป้อง และผู้ลงโทษนักเรียน

สำหรับกลุ่มเพื่อนรวมถึงรุ่นพี่จะเป็นกลุ่มที่มีความใกล้ชิด และมีบทบาทต่อทัศนคติของกัน และกันมาก ใช้เวลาร่วมกันมาก เป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความสุข (ดูภาคผนวก 2 ตารางที่ 3) และถ้ามีการทะเลาะวิวาทก็ยากที่จะปฏิเสธเพื่อน(ดูภาคผนวก 2 ตารางที่ 8)

ลักษณะของความเป็นกลุ่ม มีหลายลักษณะ คือ

- กลุ่มกิจกรรม ในแต่ละสถานศึกษาจะมีการจัดตั้งชมรมต่างๆ ตามความเห็นของอาจารย์ หรือ ตามความสนใจของนักเรียน/นักศึกษา สำหรับสถานศึกษาของรัฐทุกแห่งจะมีชมรมวิชาชีพ และองค์การวิชาชีพช่างเทคนิค(อชท.) ตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กลุ่มชมรมของนักเรียน นักศึกษา เป็นโครงสร้างที่มีอยู่ในทุกสถานศึกษา เป็นกลไกหนึ่งที่ครู – อาจารย์สามารถใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา อย่างไรก็ตามการสนับสนุนหรือผลักดันให้เกิดกิจกรรมต่างๆ มีความแตกต่างกันไปในแต่ละสถานศึกษา โดยเฉพาะในสถานศึกษาเอกชน มีความจำกัดอย่างมากในการจัดทำกิจกรรมต่างๆ บางแห่งจึงมีชมรมแต่ชื่อ แต่ไม่มีสมาชิก และไม่มีกิจกรรม
- กลุ่มการเดินทาง สถานศึกษาบางแห่งโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน จะจัดกลุ่มการเดินทางของนักเรียนที่อยู่ในเส้นทางเดียวกันโดยมีรุ่นพี่ หรือนักเรียนที่มีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นประธานสายช่วยเหลืออาจารย์ในการดูแลความปลอดภัยของเพื่อนนักเรียน อาจารย์ก็จะสลับสับเปลี่ยนกันในการส่งนักเรียนให้ขึ้นรถกลับบ้าน เพื่อระวังไม่ให้เกิดเหตุ ในสถานศึกษาที่ไม่ได้จัดการในเรื่องการเดินทาง ผู้วิจัยพบว่านักเรียนจะมีการรวมตัวกันเองในบางส่วน กลุ่มการเดินทางมักเป็นกลุ่มเพื่อนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน และมีขนาดกลุ่มค่อนข้างใหญ่
- กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่เกาะเกี่ยวกันตามอัธยาศัย มักมีกิจกรรมร่วมกันทุกวัน ส่วนใหญ่เป็นการนั่งคุย กินเหล้า จีบสาว แชวสาว เล่นกีฬา ดนตรี เดินเที่ยว ดูหนัง เล่นเกมส์ เล่นพนันบอล นักเรียนจะกลับเข้าบ้านก่อนหลังจากเลิกเรียน แล้วจึงออกมาพบปะกันใหม่ และมักอยู่กันจนดึก

จากการสังเกตกรณีการทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ทำการศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่พบความสัมพันธ์ของกลุ่มที่มีขนาดในระดับสถาบัน หรือระดับยกชั้น ยกแผนก ดังนั้นเมื่อเกิดกรณีการทะเลาะวิวาทด้วยกัน จึงไม่ดูกลมในลักษณะขยายวง แต่จะดูกลมในแง่ความถี่ของการปะทะกัน และเกิดการตอกย้ำในแง่ของความรู้สึกว่าโรงเรียนนี้เป็นคู่อริ

นอกจากครูอาจารย์ กลุ่มเพื่อน และรุ่นพี่ที่อยู่ในสถานศึกษา นักเรียนที่มักจะเป็นตัวก่อเหตุ มีการคบหาสมาคมกับเพื่อน หรือรุ่นพี่ที่ออกไปแล้ว หรือคบหาวัยรุ่นในชุมชนซึ่งอาจจะรู้จักกันเพราะอยู่ในชุมชนเดียวกัน รู้จักกันในร้านแห่งสนุ๊ก ฯลฯ และมีตัวอย่างหลายกรณีที่การก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นการร่วมมือกันกับวัยรุ่นนอกสถานศึกษา

บทที่ 4

การดำเนินงานของโครงการ : สมมุติฐาน ขอบเขต และกระบวนการ

4.1 สมมุติฐาน ขอบเขต การดำเนินงาน

จากการศึกษาเบื้องต้นก่อนการดำเนินงานจากเอกสารรายงานการวิจัย และการสำรวจข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับตัวนักเรียน ความคิดเห็นของอาจารย์ ดำรวจ สถานการณ์ในพื้นที่ กลไกที่มีอยู่ ผู้วิจัยได้ประมวลเหตุปัจจัยของปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ(เน้นที่สายช่างอุตสาหกรรม) เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. เหตุปัจจัยที่ตัวนักเรียน นักศึกษา พิจารณา ทั้งในด้านเหตุปัจจัยภายใน คือ คุณลักษณะของนักเรียน นักศึกษาที่มีพฤติกรรมก่อเหตุทะเลาะวิวาท และเหตุปัจจัยภายนอก คือ กระบวนการทางสังคม วัฒนธรรมที่เป็นตัวหล่อหลอมทัศนคติ ค่านิยม โลกทัศน์ของ นักเรียน
2. ตัวแปรที่เป็นสิ่งเร้า คือ สถานการณ์ความรุนแรงที่ดำรงอยู่ในพื้นที่ การเกิดเหตุทะเลาะวิวาททำให้เกิดการก่อเหตุครั้งต่อไป การใช้อาวุธทำให้เกิดการพกพาอาวุธ เกิดความสับสนในการก่อเหตุ และการใช้ความรุนแรง
3. ตัวแปรที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างทั้งหลาย เช่น ปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา ปัญหาบุคลากร ปัญหานโยบายการศึกษา ปัญหาการบริหารจัดการ และการประสานงาน ฯลฯ

โครงการได้เสนอขอบเขตในการทดลองดำเนินการกับสองตัวแปร คือ ตัวแปรเหตุปัจจัยที่ตัวนักเรียน นักศึกษา และตัวแปรสิ่งเร้า โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นในการดำเนินงาน 3 ประการ คือ

1. ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ เป็นปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมของกลุ่มเป็นปัญหาพฤติกรรมกลุ่มเป็นด้านหลัก ปัญหาคุณลักษณะของบุคคลเป็นด้านรอง
2. เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วการแก้ไขปัญหาก็ต้องเป็นกระบวนการที่มีความร่วมมือกันในการแก้ไข มีการประสานงานกันเพื่อไม่ให้สถานการณ์ปัญหาการทะเลาะวิวาทขยายตัว
3. สภาพของปัญหามีความเกี่ยวข้องกับสภาพของภูมิศาสตร์ ที่ตั้งของสถานศึกษา ดังนั้นควรกำหนดขอบเขตของเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเป็นโซนพื้นที่ที่เหมาะสม

4.2 กระบวนการของการดำเนินงาน

4.2.1 การกำหนดพื้นที่ และองค์ประกอบในพื้นที่

ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกพื้นที่ บ้างก็เกิดปัญหา 2 ฝ่าย บ้างก็เกิดปัญหา 3 ฝ่าย หรือ 4 ฝ่าย อีกทั้งนักเรียนมาจากส่วนต่างๆของเมือง จึงอาจมีกรณีการทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้กัน สำนักงานคณะ

กรรมการการศึกษาเอกชน(สช.) ได้จัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา โดยแบ่งเขตตามภูมิศาสตร์เป็นหลักได้ 4 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยสถานศึกษา เอกชนประมาณ 20–30 สถานศึกษา ดังกล่าวไว้แล้วในบทที่ 1

แต่จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น คณะผู้วิจัยพบว่าปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนเป็น ปัญหาทั้งสถานศึกษาของเอกชนและสถานศึกษาของรัฐ และสามารถระบุคุณลักษณะหลักได้ ซึ่งมักเกิดปัญหากระทบกระทั่งกับบนเส้นทางการเดินทางของนักเรียน โครงการจึงเลือก กลุ่มเป้าหมายเป็นสถานศึกษาที่อยู่บนเส้นทางเดียวกัน ปรากฏว่าสอดคล้องกับการรวมกลุ่ม ตามความสมัครใจที่มีอยู่แล้วในพื้นที่ ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่ทำให้การทำงานสะดวกขึ้น

กลุ่มเป้าหมายสถานศึกษา คือ สถานศึกษาอาชีวะสายช่างอุตสาหกรรมและศิลปกรรม ที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ต้องใช้ถนนสายหลัก คือ ถนนรามคำแหง รามอินทรา สุวินทวงศ์ บริเวณตลาดมีนบุรีเป็นจุดต่อแหลมแห่งหนึ่งที่นักเรียนนักศึกษาหลายสถาบันมาพบกัน แต่เมื่อทำงานร่วมกับเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ ทำให้มีการขยายจำนวนสถานศึกษาที่เข้าร่วม กิจกรรมไปตามสมาชิกของเครือข่ายฯ แต่โครงการก็ได้เน้นไปที่สถานศึกษาตามกลุ่ม เป้าหมายและมีความสมัครใจที่จะร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย สถานศึกษา 13 แห่ง เป็นสถานศึกษาของรัฐ 7 แห่ง สถานศึกษาเอกชน 6 แห่ง ดังที่ได้ให้รายละเอียดไว้ในบทที่ 2 สถานศึกษา 13 แห่ง มีทั้งสถานศึกษานขนาดใหญ่และขนาดเล็ก คือ มีขนาดที่มีนักเรียน นักศึกษาประมาณ 2,000 คน จนถึงขนาดเล็กที่มีนักเรียน นักศึกษาประมาณ 300 คน ในจำนวนนี้มีสถาน ศึกษา ที่เจ้าของเป็นมุสลิม 2 แห่ง สถานศึกษาในเขตมีนบุรี หนองจอก จะมีนักเรียน นักศึกษาที่เป็นมุสลิมในพื้นที่ค่อนข้างมากอยู่ด้วย

4.2.2 การสร้างความร่วมมือในการทำงานกับสถานศึกษา

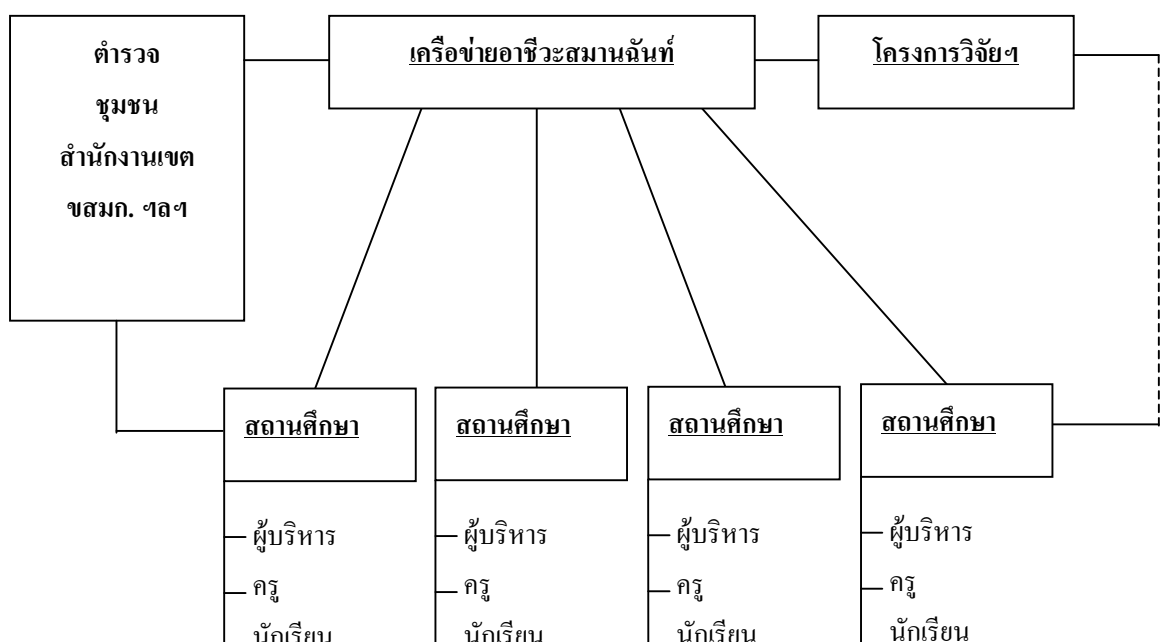
คณะทำงานของโครงการฯ มีประสบการณ์จำนวนหนึ่งในการทำงานกับนักเรียนอาชีวะใน สถานศึกษาบางส่วนของเครือข่ายฯ ตามโครงการอาชีวะสร้างสรรค์ กิจกรรมของโครงการ อาชีวะสร้างสรรค์ที่ได้ทดลองทำระหว่างปีพ.ศ. 2543 – 2544 คือ

- การจัดค่ายผู้นำอาชีวะสร้างสรรค์กับนักศึกษาระดับปวช.3 หรือปวส.เป็นค่าย รวม 6 สถาบัน
- การจัดค่ายผู้นำระดับ ปวช.ระหว่างนักเรียนครั้งละ 2 สถาบัน
- จัดกิจกรรมประกวดคำขวัญ แนวคิดในการทำสิ่งประดิษฐ์สำหรับเด็กพิการ
- จัดประกวดดนตรีอาชีวะสร้างสรรค์

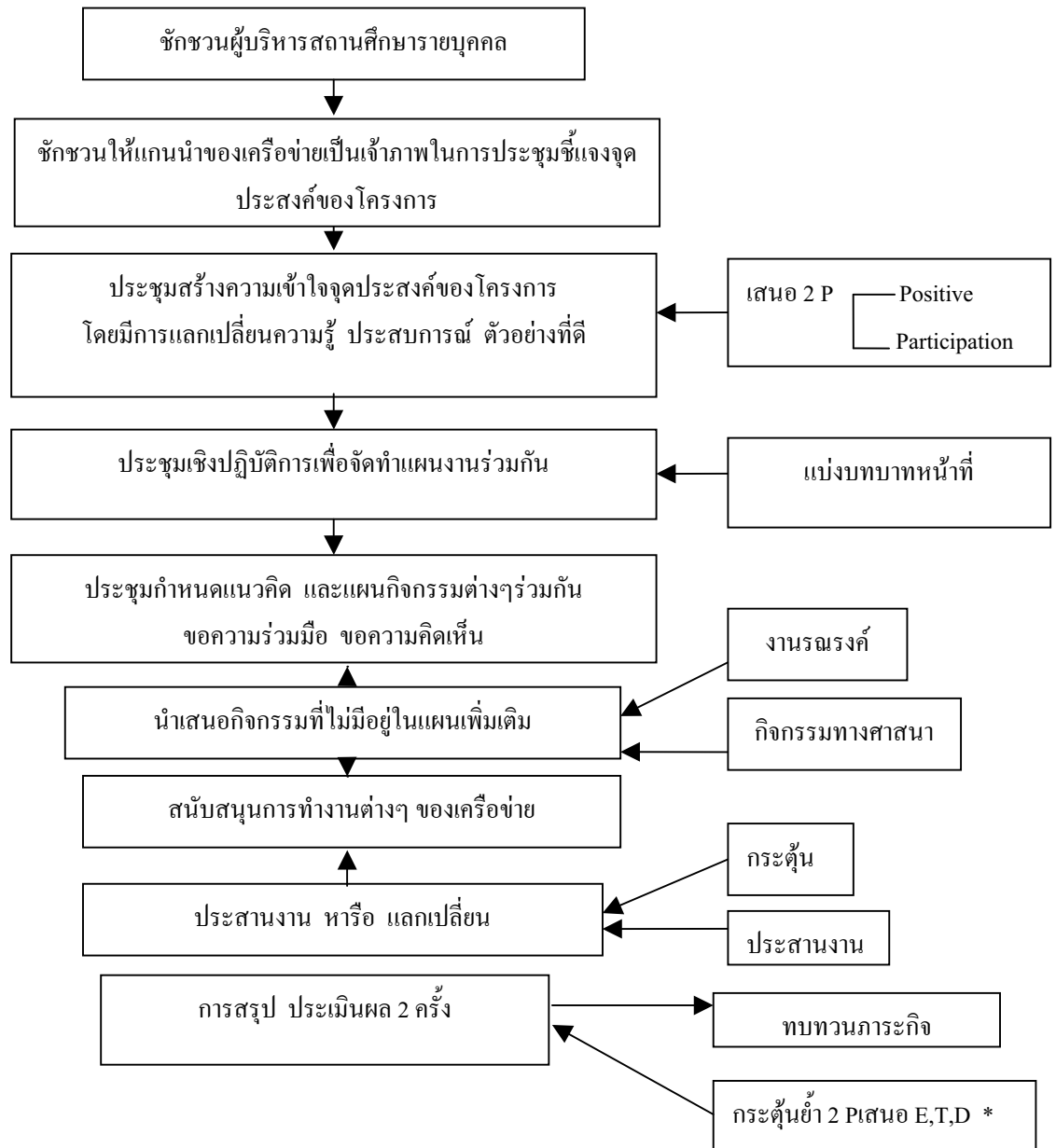
การดำเนินงานโครงการอาชีวะสร้างสรรค์ เป็นความพยายามครั้งแรกในการนำเสนอการทำกิจกรรมโดยใช้แนวความคิดทางบวกกับนักเรียน นักศึกษา และพยายามสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา และของนักเรียน แม้ว่ากิจกรรมจะสามารถดำเนินไปได้ตามเป้าหมาย และให้ประสบการณ์รวมถึงความมั่นใจแก่คณะทำงานในการทำกิจกรรมกับนักเรียนอาชีวะ แต่การสร้างการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาที่มากกว่าการให้ความยินยอมในการให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมยังไม่มีความสำเร็จ อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการอาชีวะสร้างสรรค์ได้สร้างความรู้จักมักคุ้น เกิดการสื่อสารระหว่างคณะทำงานกับผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานกิจกรรม งานปกครอง อันนับได้ว่าเป็นทุนที่มีอยู่ก่อนการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ ซึ่งมีเวลาทำงานค่อนข้างจำกัด

กระบวนการทำงาน

โครงการวิจัยฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้ที่การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทั้งของนักเรียน และสถานศึกษาเป็นหลักและขยายการสร้างร่วมมือกับชุมชนที่เกี่ยวข้องตามเงื่อนไขที่เป็นไปได้ เช่น โครงการวิจัยฯ ได้ขอความร่วมมือจากผู้นำทางศาสนาอิสลามในพื้นที่เข้าร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาความคิดของนักเรียน นักศึกษาโดยใช้วิธีการทางศาสนา ส่วนเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ได้พยายามขยายความร่วมมือกับตำรวจ พ่อค้าแม่ค้าบริเวณตลาดมีนบุรี พนักงานเดินรถ ขสมก. และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ เช่น สำนักงานเขต สส. สก. สข. ฯลฯ ซึ่งปรากฏว่าได้รับความร่วมมืออย่างดี ตำรวจเข้ามาวางแผนในการป้องกันร่วมกับอาจารย์ มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และร่วมกับพ่อค้าแม่ค้าในตลาดในกิจกรรม “อาชีวะสมานฉันท์ ซ่อมของรักษาคณ ถวายสมเด็จพระราชินี” เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2546 ซึ่งจัดขึ้นโดยใช้พื้นที่ของตลาดมีนบุรี

การดำเนินงานเพื่อสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษา มีกระบวนการทำงานหลายขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเต็มใจที่จะทำกิจกรรมต่อเนื่องร่วมกันจนจบโครงการ ซึ่งเขียนเป็นแผนผังดังนี้

* การพัฒนานักเรียนโดยพิจารณากิจกรรม 3 ประเภท คือ การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา

* E = Education

T = Training

D = Developemnt

โครงการวิจัยฯ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู อาจารย์ ตั้งแต่ขั้นตอนการนำเสนอวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อการตัดสินใจของสถานศึกษาในการเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอข้อมูลการวิจัยเบื้องต้น นำเสนอแนวคิดของโครงการโดยเฉพาะการทำงานด้วยแนวคิดเชิงบวก และการมีส่วนร่วม หรือ 2 P (Positive และ Participation) รวมทั้งมีความแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด กับวิทยากรอื่นๆ เป็นระยะๆ ระหว่างการดำเนินงานโครงการวิจัยฯ มีบทบาทในการกระตุ้น และเสริมการประสานงานของเครือข่ายฯ รวมทั้งนำเสนอกิจกรรมต่างๆเพิ่มเติม ในการสรุปประเมินผลโครงการเพื่อพัฒนาการทำงาน ได้มีการพัฒนาความคิดในการทำกิจกรรมโดยกลไกทางการศึกษา การฝึกอบรม และกิจกรรมการพัฒนาที่สถานศึกษาสามารถทำได้ตามสภาพความพร้อมของสถานศึกษา และคิดว่าเป็นกิจกรรมที่มีผลในการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน

โครงการมีการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ

1. โครงการเป็นผู้กำหนดกิจกรรมตามแนวคิด ประสพการณ์ของคณะทำงานโครงการ โดยสถานศึกษาให้ความร่วมมือ
2. โครงการร่วมกับอาจารย์วางแผนกิจกรรมร่วมกัน รับผิดชอบในการทำกิจกรรมร่วมกัน
3. โครงการสนับสนุนให้คณะอาจารย์ หรือนักเรียนเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมโดยโครงการเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ หรือเสนอความคิดเห็น หรือช่วยประสานงาน

กิจกรรมในลักษณะที่ 1 ได้แก่ โครงการค่ายดนตรี กิจกรรมรณรงค์ทำดีเพื่อแม่ จุลสาร “ก้าวใหม่” การฝึกอบรมอาจารย์ และการเก็บข้อมูลงานวิจัย

กิจกรรมในลักษณะที่ 2 ได้แก่ ค่ายแกนนำอาชีวะสมานฉันท์ 2 ครั้ง ค่ายอาสาพัฒนามัสยิด การประชุมวางแผน สรุปงาน สรุปประเมินผล

กิจกรรมในลักษณะที่ 3 ได้แก่ ค่ายอาสาพัฒนาน้องพี่ของนักเรียน กิจกรรมรณรงค์ลดมลพิษ กิจกรรมรณรงค์ไม่สร้างมลพิษ กิจกรรมป้องกันการก่อเหตุ ฆาตกรรม ล่อแหลม การประชุมระหว่างสถานศึกษาที่เป็นคู่กรณี

โดยเป้าหมายโครงการมีความต้องการให้การดำเนินงานมีลักษณะของการมีส่วนร่วมในแบบที่ 2 และ 3 แต่เนื่องจากต่างฝ่ายต่างก็มีข้อจำกัดในเรื่องเวลา จึงเกิดการรวบรัดให้เกิด

กิจกรรมที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา อย่างไรก็ตามเมื่อดำเนินการตามแผนแล้ว สกว. ได้อนุมัติให้ใช้งบประมาณที่เหลืออยู่ในการทำกิจกรรมต่อเนื่องสถานศึกษาในเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ฯ และสถานีดำรงจมินบุรี ได้ตกลงกันทำกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาเพิ่มเติม 5 โครงการ ได้แก่

1. โครงการฝึกอบรมแกนนำนักเรียน นักศึกษา
2. โครงการค่ายสมานฉันท์นักเรียน นักศึกษา
3. โครงการฝึกอบรมสมาชิกแจ้งข่าว
4. โครงการอาชีวะสมานฉันท์ ซ่อมของรักษาคณ ถวายองค์ราชินี
5. โครงการฝึกอบรมครู - อาจารย์

นอกจากนี้สถานศึกษาที่กำลังมีปัญหารุนแรงระหว่างนักเรียน 2 แห่ง ได้จัดค่ายสมานฉันท์ 2 โรงเรียนขึ้น โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนบางส่วนจากโครงการ

ผล (Output)

1. มีการกำหนดเป้าหมาย ผลลัพธ์และแผนงานร่วมกัน
จากการประชุมเมื่อวางแผนการทำงานร่วมกันตั้งแต่ต้น ที่ประชุมอาจารย์และตำรวจในพื้นที่ จากสถานีดำรงที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกัน (รายละเอียดดูรายงานการประชุมในภาคผนวก 6)

ที่ประชุมได้กำหนดเป้าหมาย 2 ประการ คือ

1. ลดปัญหาความขัดแย้ง
2. มีความสัมพันธ์และความสามัคคีในกลุ่มครูอาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา

และกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการเห็นเมื่อทำงานครบ 1 ปี คือ

1. พัฒนาด้านนักเรียนให้มีจิตสำนึก คุณธรรม เห็นคุณค่าของตัวเอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม มีความสามารถในการประสานงาน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
2. พัฒนากลไกในการทำงาน และพัฒนาการประสานงานระหว่างสถานศึกษา และระหว่างสถานศึกษา กับ สถานีดำรง

ที่ประชุมได้กำหนดแผนงานเพื่อแก้ไขปัญหา 2 แผน คือ

1. แผนงานพัฒนาด้านนักเรียน / นักศึกษา
 - กิจกรรมฝึกอบรมผู้นำ/กลุ่มเป้าหมาย
 - กิจกรรมระหว่างสถานศึกษา
 - กิจกรรมภายในสถานศึกษา

2. แผนงานพัฒนากลไกการทำงานและการประสานงาน
 - กิจกรรมป้องกัน คัดกรองนักเรียน
 - ฝึกอบรมผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน
 - ประชุมสรุปงาน และพัฒนาการทำงานเป็นทีม
 - การประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาให้อาจารย์ฝ่ายอื่น ๆ ทราบ
2. เกิดการกำหนดบทบาท หน้าที่ ของสถานศึกษา ดำรวจ และโครงการวิจัยฯ
3. เกิดการปรับแนวคิดในเบื้องต้น สร้างความเข้าใจร่วมกันว่าแนวทางการทำงาน จะใช้แนวคิดเชิงบวก และสนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา
4. เครือข่ายได้พัฒนาความคิดและมีความตั้งใจในการสร้างกิจกรรมในการแก้ไขปัญหาที่มีความหลากหลายมากขึ้นกว่าเดิมที่กิจกรรมมักเน้นไปที่เรื่อง ความร่วมมือในการเฝ้าระวัง ที่ประชุมประเมินผลโดยผู้บริหาร และอาจารย์ ได้ระดมความคิดเห็นในการทำกิจกรรมพัฒนานักเรียนที่ควรบรรจุเข้าไปในแผนการศึกษาปี 2546 ดังนี้ คือ
 1. กิจกรรมโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา (Education)
 - ควรมีการแลกเปลี่ยนผู้เรียนระหว่างสถานศึกษาโดยจัดกลุ่มผู้เรียนเข้าไปใช้ทรัพยากรต่างสถานศึกษา
 - ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนครู – อาจารย์ในกลุ่มวิชาที่สถานศึกษามีความเชี่ยวชาญพิเศษ
 - ควรจัดนักเรียน นักศึกษาดูงานในสถานศึกษาในกลุ่ม
 - ควรจัดแลกเปลี่ยนวิทยากร ได้แก่ ครูฝ่ายปกครอง ครูผู้จัดกิจกรรม เพื่อให้การอบรมในโครงการที่กำหนดในแผนประจำปี
 - ควรจัดกิจกรรมแสดงผลงานทางวิชาการ หรือ ทดสอบมาตรฐานฝีมือช่างร่วมกันในกลุ่ม
 2. กิจกรรมโดยผ่านกระบวนการฝึกอบรม (Training)
 - ควรจัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาผู้นำนักเรียนร่วมกันเน้นความต่อเนื่องสามารถขยายผล
 - ควรจัดค่ายแก่นำนักเรียน นักศึกษาร่วมกันโดยเฉพาะพวกประธานสายการเดินทาง
 - ควรจัดให้มีกิจกรรมค่ายดนตรีร่วมกันและพัฒนาความสัมพันธ์โดยใช้ดนตรีเป็นสื่อในการสร้างความสัมพันธ์ให้มีปริมาณความถี่มากยิ่งขึ้น

- ฝึกอบรมนักเรียนเป็นกำลังของอาจารย์ฝ่ายปกครอง
3. กิจกรรมโดยผ่านกระบวนการพัฒนา (Development)
- ควรจัดให้มีการสอนวิชาชีพระยะสั้นร่วมกันโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้สอน
 - ควรจัดกิจกรรมอาสาพัฒนาและงานบริการโดยเน้นในชุมชนและสถานที่สาธารณะใกล้เคียง เช่น การทำความสะอาดสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา ลบรอยขีดเขียน งานซ่อมแซมต่างๆ
 - ควรจัดให้มีกิจกรรมดนตรี กีฬา ร่วมกัน และอาจจะจัดทีมนักกีฬาร่วมกัน ใช้ชื่อทีมอาชีวะสมานฉันท์
 - ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ชื่อกลุ่มอาชีวะสมานฉันท์ในสถานศึกษา

การพัฒนากลไกในการทำงาน

1. ควรมอบหมายและประกาศแต่งตั้งคณะทำงานในกลุ่มตามความสามารถ โดยกระจายไปในสถานศึกษาในกลุ่ม
2. จัดอบรมครู – อาจารย์ฝ่ายปกครองและครูกิจกรรมร่วมกัน และควรมีการพบปะสังสรรค์กันประจำ
3. ควรมีการแจ้งหรือรายงานการเกิดปัญหาความขัดแย้งและรวบรวมข้อมูลเพื่อทำสถิติข้อมูลตลอดปี
4. ควรจัดหาโปรแกรมการเก็บข้อมูลประวัตินักเรียน นักศึกษาโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์และใช้ร่วมกัน
5. ให้มีการแลกเปลี่ยนตรวจสอบกันบ้าง เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูต่างสถานศึกษา
6. ควรหาแนวร่วมในการพัฒนาความเข้มแข็งในการทำงานของกลุ่ม เช่น ขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้นำชุมชน สมาคมมูลนิธิต่างๆ และองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะอื่นๆจากที่ประชุมอาจารย์

1. ควรใส่เสื้อยืดสีทำงานเหมือนกันทุกสถานศึกษา โดยใช้สัญลักษณ์ของเครือข่าย
2. ควรมีสารวัตรนักเรียนมาเสริมในการตรวจ
3. ที่ประชุมได้เสนอความคิดเห็นว่าควรสรุปข้อคิดเห็น และรายงานให้ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มทราบเพื่อหารือ หรือสรุปความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรม

4.2.3 การทำกิจกรรมกับนักเรียน/นักศึกษา

การทำกิจกรรมกับนักเรียน/นักศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามีข้อจำกัดที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่งน่าจะเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นไม่เฉพาะแต่การทำกิจกรรมกับกลุ่มสถานศึกษานี้ โดยเฉพาะข้อจำกัดในข้อ 1,2,3 น่าจะเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นทั่วไปในการทำกิจกรรมกับสถานศึกษาในเขตเมืองใหญ่

1. การทำกิจกรรมกับนักเรียน/ นักศึกษา หรือการนำนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ อยู่ที่ความเห็นชอบ ความเข้าใจ และความร่วมมือของครู – อาจารย์ ที่รับ ผิดชอบ หรือที่เกี่ยวข้อง
2. สถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดกลุ่มกิจกรรมนักเรียน/นักศึกษาที่สามารถเป็นแกนในการร่วมทำกิจกรรม และขยายผลต่อเนื่อง
3. นักเรียน/นักศึกษา มีภารกิจในการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้เวลานอกคาบกิจกรรม ทำให้นักเรียน/นักศึกษา ต้องขาดเรียน และอาจทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอน
4. นักเรียนอาชีวะ มีจินตภาพในการเข้าร่วมกิจกรรมประเภทค่ายในลักษณะลบ และการจัดกิจกรรมร่วมหลายสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานขณะที่อยู่สถานการณ์ที่คุ้นเคย มีความรู้สึกปลอดภัย เป็นอริอยู่มาก ซึ่งส่งผลต่อการใช้กระบวนการที่เป็นแนวคิดเชิงบวกอย่างเต็มที่

ดังนั้น การทำกิจกรรมพัฒนานักเรียน/นักศึกษา ดังจะกล่าวต่อไป จึงเป็นไปภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว ที่ทำให้คิดได้เต็มที่ แต่ไม่สามารถทำได้เต็มที่

กิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษาอาชีวะ มีวัตถุประสงค์โดยรวม คือ

1. กิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้สึกสมานฉันท์ ขจัดความหวาดระแวงที่จะมีการทำร้ายกัน สามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้อย่างสันติ
2. เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติที่เห็นว่าการต่อสู้กันด้วยความรุนแรงเป็นสิ่งที่ถูกต้องและหลีกเลี่ยงไม่ได้ เสริมสร้างค่านิยมทางบวกในเรื่องต่างๆ เช่น การรู้จักให้ การคิดถึงคนอื่น การเห็นคุณค่าของตนเอง การมีความรู้ที่จะหลีกเลี่ยงปัญหาความรุนแรง มีสติรู้เท่าทัน
3. สร้างแกนนำนักเรียน นักศึกษา เพื่อทำกิจกรรมขยายผลสู่นักศึกษาส่วนใหญ่

ลักษณะของกิจกรรมต่างๆ โดยรวม

1. ให้นักเรียน/นักศึกษา ต่างสถาบันได้มีโอกาสปฏิสังสรรค์กันในบรรยากาศที่เป็นมิตร และสร้างสรรค์

2. ให้นักเรียน/นักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในประเด็นทางสังคม หรือประเด็นที่เป็นปัญหาของนักเรียน/นักศึกษา และถูกกระตุ้นให้คิดทบทวนมากขึ้น
3. ให้นักเรียน/นักศึกษาได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเองในการแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ และผู้ตาม การวางแผนกิจกรรม
4. ให้นักเรียน/นักศึกษาได้มีโอกาสทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อผู้อื่น

กล่าวโดยรวม กิจกรรมทั้งหลายทำให้นักเรียน/นักศึกษาได้พบปะกัน มีกิจกรรมร่วมกันในบรรยากาศที่ดีซึ่งผู้จัดคิดว่าจะช่วยให้ความรู้สึกลบหลวมเป็นอิสระลง หรือหมดไป ถ้าเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในระหว่างเข้ากิจกรรม คาดว่านักเรียนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นเสมือนสะพานที่เชื่อมความรู้สึกที่ดีขยายผลให้เพื่อนคนอื่นๆ ในสถานศึกษาด้วย

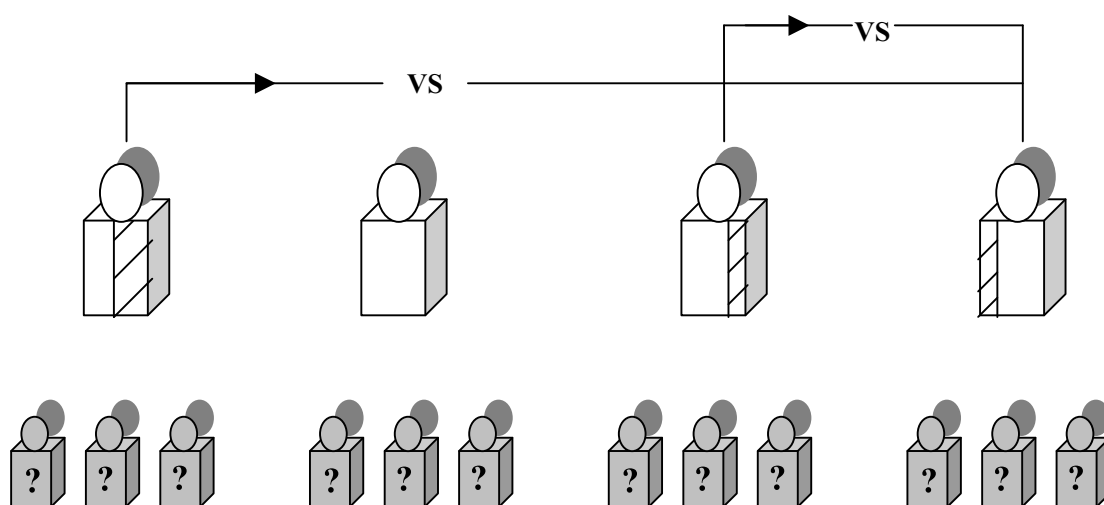
กิจกรรม ลักษณะกิจกรรม และกระบวนการทำงาน

1. **ค่ายแกนนำอาชีวะสมานฉันท์ ครั้งที่ 1 (2 – 4 สิงหาคม 2545)**
 ผู้เข้าร่วม เป็นนักศึกษาผู้นำสถานศึกษาละ 5 – 6 คน รวมจำนวน 68 คน
 เป็นชาย 48 คน เป็นหญิง 20 คน
 ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมค่าย ที่ใช้แนวคิดเชิงบวกกับกลุ่มเป้าหมายให้นักศึกษาได้มี โอกาสสื่อสารกันในบรรยากาศที่สร้างสรรค์ และเป็นมิตร รู้จักวิเคราะห์ปัญหาแบบเชื่อมโยง รู้จักใช้วิธีในการจัดการกับอารมณ์ กล่าวแสดงความคิดเห็นและนำเสนอในที่ประชุม
2. **ค่ายแกนนำอาชีวะสมานฉันท์ ครั้งที่ 2 (5 – 8 กันยายน 2545)**
 ผู้เข้าร่วม เป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในการมีปัญหาคะเสาะวิวาทมาจาก 11 สถานศึกษา จำนวน 69 คน เป็นชาย 63 คน หญิง 6 คน
 ลักษณะกิจกรรม คล้ายกับค่ายแกนนำฯ 1 และเพิ่มกิจกรรมที่สร้างความตระหนักในผลกระทบของการใช้ความรุนแรงที่มีต่อพ่อแม่ และบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง
3. **ค่ายดนตรีอาชีวะให้เพื่อน (8 – 10 พฤศจิกายน 2545)**
 ผู้เข้าร่วม เป็นนักเรียนชายจำนวน 12 คน จาก 5 สถานศึกษา
 ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมในลักษณะ workshop ให้ความรู้ในเรื่องหลักการเขียนเพลง และการใส่ทำนอง วิเคราะห์ผลกระทบของปัญหาการทะเลาะวิวาท ความรู้สึกต่อปัญหา และให้ช่วยกันแต่งเพลงจากความรู้สึก

4. **กิจกรรมรณรงค์ทำดีเพื่อแม่** (มกราคม – กุมภาพันธ์ 2546)
ผู้เข้าร่วม นักเรียน/นักศึกษา 10 สถานศึกษา
ลักษณะกิจกรรม การเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรม ความคิด ผ่านการแสดงดนตรี การเสวนา และโปสเตอร์รณรงค์ นักดนตรีและนักร้อง คือ นักเรียนที่ผ่านค่าย ฝึกอบรมดนตรี โดยผลิตเปลี่ยนหมุ่นเวียนกันมาเล่นดนตรี ทุกคนจะใส่เสื้อรณรงค์ “ อาชีวะสมานฉันท์ สร้างสรรค์สังคม ”
5. **กิจกรรมลบมลทัศน์** (3 ธันวาคม 2545)
ผู้เข้าร่วม นักเรียนและอาจารย์จาก 11 สถานศึกษาประมาณ 250 คน
ลักษณะกิจกรรม ลบรอยขีดเขียนในถนนสายต่าง ๆ ในย่านรามอินทรา ลาดพร้าว รามคำแหง สุขุมวิท 1 ศรีนครินทร์ ร่มเกล้า สุวินทวงศ์ ประชากรร่วมใจเลียบวารี นักเรียนใส่เสื้อรณรงค์ ‘อาชีวะสมานฉันท์ สร้างสรรค์สังคม’ ออกลบรอยขีดเขียนโดยแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ
6. **กิจกรรมรณรงค์ ไม่สร้างมลทัศน์** เป็นกิจกรรมที่ให้แต่ละโรงเรียนทำงานรณรงค์ภายในโรงเรียน ควบคุมไปในช่วงเดือนธันวาคม
7. **กิจกรรมอาสาพัฒนามัสยิด เนื่องในวันตรุษอีดิลอัฎฮา** (15 – 16 กุมภาพันธ์)
ผู้เข้าร่วม นักเรียนชาวมุสลิม จำนวนสถานศึกษาละ 15 คน จาก 4 สถานศึกษา
ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมอาสาพัฒนา ช่วยทำความสะอาดให้มัสยิดในละแวกทรายกองดิน มีกิจกรรมบรรยายธรรม และการปฏิบัติกิจทางศาสนาอิสลาม ซึ่งดำเนินการโดยได้รับความร่วมมือจากอิหม่าม มัสยิดกมลาจุลสลาม และ ชาว ชุมชนละแวกทรายกองดิน
8. **กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาน้องพี่**
ผู้เข้าร่วม นักเรียน จาก 8 สถานศึกษาจำนวน 50 คน
ลักษณะกิจกรรม เป็นกิจกรรมตามข้อเสนอโครงการของนักเรียนจากค่ายแกนนำฯ ครั้งที่ 1 เป็นกิจกรรมที่นักเรียนนำเอาความรู้ในแต่ละสาขาวิชา ไปให้บริการกับเด็กและประชาชนในพื้นที่ โรงเรียนวัดไผ่ดำ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนเป็นผู้บริหารจัดการโครงการทั้งหมดเอง

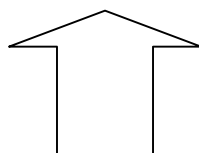
กระบวนการทำงาน

1. เนื่องจากโครงการวิจัยฯ มีสมมุติฐานว่า ปัญหาการทะเลาะวิวาทเป็นปัญหาพฤติกรรมกลุ่ม จึงมิได้สนใจว่านักเรียนแต่ละคนจะเป็นอย่างไร มีประสบการณ์การทะเลาะวิวาทมากน้อยเพียงใด กิจกรรมจะอยู่บนพื้นฐานที่ใช้แนวคิดเชิงบวกที่เห็นว่าทุกคนสามารถนำด้านดีออกมาใช้ในทางสร้างสรรค์ได้
2. เสริมทักษะให้วิธีคิด ประสบการณ์ใหม่ ๆ
3. สร้างบรรยากาศ เื่องนใจ ที่จัดหรือลดความรู้สึกเป็นอริ
4. สนับสนุนให้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น
5. คณะทำงานจะทำงานร่วมกับอาจารย์ในการทำกิจกรรมส่วนใหญ่ มีบางกิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณะทำงาน ได้แก่ กิจกรรมค่ายดนตรี การจัดทำจุลสาร บางกิจกรรมเป็นการดำเนินการโดยคณะทำงาน และ นักเรียน ได้แก่ งานรณรงค์ บางกิจกรรมเป็นการดำเนินการโดยนักเรียน มีคณะทำงานและอาจารย์เป็นผู้สนับสนุน และบางกิจกรรมสถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเอง

- โรงเรียนที่ไม่มีคู่อริ

- โรงเรียนหญิง

กิจกรรมค่ายแกนนำ

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- กิจกรรมที่กล้าแสดงออก
- กิจกรรมที่ทำให้ต้องทำงานร่วมกัน
- กิจกรรมให้วิเคราะห์ปัญหาแบบเชื่อมโยงและเสนอแนะทางออก
- กิจกรรมเสริมทักษะ (การเรียนรู้อารมณ์, ฝึกสติ)
- ให้เสนอกิจกรรมที่อยากทำหลังจบค่าย
- กิจกรรมบริการชุมชน
- กิจกรรมเสวนา
- กิจกรรมทางศาสนา

กิจกรรมค่ายดนตรี

- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- กิจกรรมวิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ
- กิจกรรมเสวนา กระตุ้นการมีส่วนร่วมโครงการแก้ปัญหา
- กิจกรรมเสริมทักษะด้านดนตรี
- กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
- กิจกรรมบริการชุมชน

จากแผนภาพ ผู้จัดกิจกรรมจะไม่เพ่งเล็งว่า นักเรียน นักศึกษาแต่ละคนมีคุณลักษณะด้านลบมากน้อยอย่างไร ดังนั้นกระบวนการของกิจกรรมจึงเป็นการชักชวน กระตุ้นให้เกิดความคิดทางสร้างสรรค์ เกิดความสัมพันธ์กัน และได้วัดผลรายบุคคล

ผล (Output)

1. สร้างความมั่นใจให้กับคณะครู – อาจารย์ และทีมงาน ในเรื่องการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างสถาบันว่าเป็นสิ่งที่สามารถทำได้และสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้ระบบอำนาจ ทำให้เกิดการสนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกัน
2. เกิดความรู้จักมักคุ้นระหว่างทีมงานกับนักเรียน ทำให้เกิดสะพานเชื่อมในการทำกิจกรรม อื่น ๆ เช่น นักเรียนมาช่วยเก็บข้อมูล และช่วยให้ข้อมูล ช่วยงานรณรงค์งานลบมลพิษ
3. เกิดตัวอย่างของการให้โอกาสนักเรียน/นักศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นคนดำเนินกิจกรรม (actor) ในการช่วยแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาท
4. ผู้นำศาสนาและผู้นำชุมชน ร่วมรับรู้ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน และนำกิจกรรมศาสนามาช่วยขัดเกลานักเรียน
5. ได้ประสบการณ์จากการทดลองเครื่องมือในการพัฒนานักเรียน เช่น กิจกรรมเสริมทักษะ กิจกรรมรณรงค์ กิจกรรมทางศาสนา
6. ความเข้าใจในวิธีการทำงานของแต่ละฝ่ายในการจัดกิจกรรมกับนักเรียน เช่น วิธีทำเกมส์ ทำค่าย การควบคุมดูแลนักเรียน วิธีการอบรมทางศาสนาทำให้เห็นทั้งข้อดีและข้อจำกัด ซึ่งจะพื้นฐานความรู้ในการพัฒนากิจกรรมต่อไป
7. นักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีการไปมาหาสู่กัน ทักทายกันหลังกิจกรรม และนักเรียน นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกันได้ (รายละเอียดโปรดดูในบทที่ 5 ความคิดเห็นของนักเรียน และความคิดเห็นของกลุ่มไม้ขีดไฟ)

บทที่ 5

บทเรียนจากการทำงานของผู้ร่วมงาน

ผู้วิจัยคิดว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมโครงการนี้ ล้วนมีบทเรียนของตนเองทั้งจากการทำงานก่อนหน้านี้ และจากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการวิจัยฯ ผู้วิจัยฯ คิดว่าโครงการวิจัยฯ เช่นนี้เป็นการเรียนรู้ด้วยกัน จึงได้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือ ขอให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสรุปบทเรียนของตนเอง นำเสนอให้โครงการวิจัยฯ ได้รวบรวมไว้เป็นข้อพิจารณาในการพัฒนาการจัดการในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงของนักเรียนต่อไป

5.1 ความคิดเห็นของนักเรียน

คณะกรรมการ ได้สัมภาษณ์ นักเรียน/นักศึกษา ที่เข้ามาเป็นแกนในการทำงาน 2 โครงการ คือ

1. ค่ายพัฒนาน้องพี่ที่วัดไผ่ดำ
2. โครงการดนตรีธรรมะ “ทำดีเพื่อแม่” ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าข้อคิดเห็นเหล่านี้เป็นดัชนีตัวหนึ่งในการพิจารณาผลของการดำเนินงาน และเป็นบทเรียนให้กับผู้ที่จะต้องรับผิดชอบการแก้ไขปัญหาต่อไป

1. การสัมภาษณ์นักศึกษาแกนนำ ค่ายที่วัดไผ่ดำ

นักศึกษาแกนนำ ประกอบด้วย

นายวิจิต กล่อมเสนาะ (เม็ก)	ประธานโครงการ
ปวช. 2 วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ	
น.ส. ศศิธร สิงห์เดช (ฝน)	สวัสดิการค่าย
ปวช. 2 วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ	
น.ส. มณีนรัตน์ อินทร์มีภู(ปอ)	เลขา
ปวช. 2วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยวกรุงเทพ	
นายรัตน เล่าเปี่ยม (อัน)	หัวหน้าโครงการไฟฟ้า
ปวช. 3 โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยธรรมอินทรา	
น.ส. สุกัญญา สมบุญมาก (ชามะห์)	เหรียญก
ปวช. 3วิทยาลัยการอาชีพกาญจนาภิเษกหนองจอก	
นาย บรรพจน์ เฟื่องสูงเนิน (ตั้ม)	สันทนการ
ปวส. 2 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	

รู้สึกอย่างไรที่ได้มีโอกาสได้ทำงานที่เราคิดเอง

- ฝน : รู้สึกเหนื่อยแต่สนุกเพราะเป็นงานที่เราคิดเองได้ทำสิ่งที่อยากทำ
- เม็ก : รู้สึกดีที่ผู้ใหญ่ไว้วางใจ ให้นักเรียนคิดโครงการ เสนอโครงการและดำเนินโครงการเองเพราะ อยากรู้ว่าจะทำอย่างไร ประสานงานอย่างไร วิธีเขียนโครงการ การบริหารโครงการรวมทั้งการคิดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของนักเรียนอาชีวะ
- ปอ : รู้สึกตื่นเต้นที่จะได้ทำเพราะรู้สึกว่าจะตัวเองทำได้
- อัน : ดี ทำให้เรามีความคิดรู้ว่าการทำงานเป็นอย่างไร
- ชามะห์ : รู้สึกดีได้คิดเองทำเอง

หลังจากที่ได้ทำแล้วเราเรียนรู้อะไรบ้าง

- ฝน : ได้ประสบการณ์ รู้ถึงขั้นตอนการทำงาน การดำเนินงาน ระเบียบราชการ การออกหนังสือ
- เม็ก : ได้รับรู้ในสิ่งที่อยากรู้ เห็นข้อบกพร่องของตัวเองและเห็นว่ายังด้อยประสบการณ์อยู่อีกทั้งยังเห็นว่าผู้ใหญ่มองเราอย่างไรให้ความไว้วางใจหรือเปล่า ได้ใช้ความคิดเยอะขึ้น
- ปอ : ได้เรียนรู้หลายอย่างเช่นการทำงานต้องมีแบบแผน ต้องรอบคอบ คนที่ทำหน้าที่ประธานค่ายต้องวางแผนทุกอย่างรวมทั้งจัดสรรเวลา หัวหน้าโครงการต่างๆต้องมีความถนัดในสิ่งที่ตัวเองรับผิดชอบอีกทั้งได้เรียนรู้นิสัยของเพื่อน
- อัน : การใช้ชีวิตร่วมกัน การเป็นผู้นำกิจกรรมต้องมีความพร้อมและรู้หน้าที่และมีการวางแผนที่ดี
- ชามะห์ : การได้ทำงานทำให้เรียนรู้ขั้นตอนต่างๆ

อุปสรรคที่พบมีอะไรบ้าง

- ฝน : อุปสรรคที่สำคัญเลยคือเรื่องเอกสารมีขั้นตอนมากเกินไป ช้า อีกทั้งอาจารย์ที่ไม่ค่อยจะให้คำปรึกษา ทำให้มีปัญหาในการร่างจดหมายต่างๆ
- เม็ก : อาจารย์ไม่เชื่อมั่นในตัวเด็กและเข้ามาแทรกแซงกระบวนการทำงานอย่างกะทันหันทำให้งานที่เตรียมไว้แล้วไม่ตรงตามที่วางแผนไว้ อีกทั้งปิดกั้นความสามารถของเด็กนักเรียนทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการทำงาน
- ปอ : การวางแผนที่ไม่ดี ผู้ที่รับผิดชอบไม่มีความถนัดในสิ่งที่ตัวเองรับผิดชอบ ในส่วนของอาจารย์ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ คอยติไม่ให้คำแนะนำเมื่อเด็กขอคำปรึกษาและไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเด็ก
- อัน : การเตรียมงานต้องรอบคอบกว่านี้

ชามะห์ : การแบ่งงานไม่ชัดเจนทำให้หน้าที่ของแต่ละส่วนไม่ตรงตามที่วางไว้ทำให้เกิดความสับสนในการทำงานอีกทั้งขาดการประสานงานจากผู้ที่ได้รับผิดชอบส่วนกลางกับหัวหน้าแต่ละโครงการ

แต่ละคนเคยมีประสบการณ์มาก่อนหรือไม่

ฝน : ไม่เคยทำค่ายมาก่อนส่วนมากจะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่า ถ้ารับผิดชอบกิจกรรมส่วนมากจะเป็นงานเล็กๆ เช่น สันทนาการช่วงสั้นๆ

เม็ก : ไม่เคยทำค่ายส่วนมากจะเป็นผู้ร่วมค่าย

ปอ : เป็นครั้งแรกที่ได้ทำงานในลักษณะนี้

อัน : ไม่เคยทำค่ายในลักษณะนี้มาก่อน

ชามะห์ : เป็นครั้งแรกที่ได้ทำค่ายเอง

อยากให้ผู้ใหญ่เข้ามามีบทบาทในการทำงานอย่างไร

ฝน : อยากให้ผู้ใหญ่เป็นคนที่ให้คำปรึกษารวมทั้งลดขั้นตอนในการส่งและอนุมัติหนังสือ จดหมายต่างๆ

เม็ก : อย่างแรกเลยคือ อาจารย์ต้องให้การสนับสนุนให้มีความเชื่อมั่นและผลักดันให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ

ปอ : ให้โอกาสสนับสนุน เปิดโอกาส ใจกว้างให้นักเรียนได้ฝึกและแสดงความสามารถ

อัน : เป็นที่ปรึกษาที่ดี

ชามะห์ : เป็นที่ปรึกษาที่ดีและให้ความช่วยเหลือในบางโอกาส

2. การสัมภาษณ์นักดนตรีงานรณรงค์

นักดนตรีที่ไปร่วมกิจกรรมค่ายดนตรี 12 คน แต่นักดนตรีที่มาช่วยงานรณรงค์ 7 คน คณะทำงานได้สัมภาษณ์นักดนตรีบางส่วน

นักดนตรีที่ให้สัมภาษณ์

นายพงษ์เทพ นาควิเศษ (เทพ)

นายสันหทัย ทองวารี (แบงค์)

นายปรีชา ชันหวัง (ดิน)

นาย อูทัย ทวารไพร (ไก่อ)

นายธนุเพชร ภูโชคชัย (เดี๋ย)

นายชัชวาล ลาวเกษม (ชัช)

นายอรรถสิทธิ์ จันท์เหนือ (ปลา)

นายปูเป้ (เป้)

คำถาม

- รู้สึกอย่างไรที่ได้มีโอกาสไปเข้าค่ายดนตรีและออกไปตระเวนแสดงดนตรี
- หลังจากที่ผ่านมากิจกรรมค่าย,ตระเวนแสดงดนตรี ได้เรียนรู้อะไรบ้าง
- อุปสรรคที่พบจากการทำกิจกรรมมีอะไรบ้าง
- เคยมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมแบบนี้มาก่อนหรือไม่เพราะอะไร
- คิดว่ากิจกรรมที่ทำจะช่วยให้ปัญหาลดลงได้บ้างไหม
- น่าจะทำอะไรเพิ่มเพื่อที่จะให้ปัญหาลดลง
- อยากให้ผู้ใหญ่เข้ามามีบทบาทในการลดปัญหาการทะเลาะวิวาทอย่างไรบ้าง

นายพงษ์เทพ นาวิเชตร์ (เทพ) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว

ตอนแรกเฉยๆ คิดว่าคงไม่ได้ช่วยให้เก่งขึ้นเท่าไร เพราะแค่ 2 คืน 3 วันไปโรงเรียนสอนดนตรีดีกว่า แต่พอได้ไปแล้วรู้สึกประทับใจใช้เวลาเรียนสั้นๆ ก็สามารถทำดนตรีแต่งเพลงได้ ทั้งที่ไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะทำได้ และรู้สึกดีใจเป็นอย่างมาก ที่ได้มีโอกาสออกไปตระเวนเล่นดนตรี ตามโรงเรียนอื่นๆ ทั้งๆที่น่าจะไม่มีโอกาส จริงๆตอนไปเล่นโรงเรียนอื่นๆ ก็รู้สึกตื่นเต้นและกลัว กลัวว่าเรื่องที่ไม่คาดฝันมันจะเกิดขึ้น แต่พอผ่านมาแล้วก็รู้สึกโล่งและถ้ามีโอกาสอีกผมก็อยากไปเล่นอีก เพราะรู้ว่ามันไม่มีอะไรและที่สำคัญผมได้วันนี้ ผมเก่งขึ้น

หน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบช่วงหลังมานี้ผมรู้ว่าตัวเองโตขึ้น จริงๆ ผมก็มีความรับผิดชอบนะแต่ไม่เคยรู้สึกว่ามีขนาดนี้ ผมเรียนรู้เรื่องของการทำงานเป็นทีมสำคัญนะที่ เมื่อก่อนไปไหนก็ไปเองไม่ไปเข้าไปคนเดียวก็ได้ แต่ตอนนี้มันไม่ใช่ ถ้าผมอยากพัฒนาผมต้องมีทีม ทุกครั้งที่ผมขึ้นเวทีผมรู้สึกว่าได้พัฒนาตัวเอง จากเคยเล่นร้องเพลงไม่ออกตอนนี้ก็ดีขึ้นใจกล้าขึ้นและรู้สึกดีที่ได้แสดงออกอย่างที่ใจอยากจะทำ และอีกอย่างที่สำคัญเลยขาดไม่ได้คือ งานนี้ผมมีเพื่อน

อุปสรรคที่เจอ ที่เห็นได้ชัดก็คือความไม่พร้อมเพรียงของแต่ละฝ่าย ทั้งทีมงานเองที่ไม่เช็คอุปกรณ์ให้ดี ทีมดนตรีที่ต้องรอกันแบ่งหน้าที่แล้วไม่ไปรับผิดชอบ รวมถึงทีมงานบางคนยังไม่เข้าใจภาพรวม ละโรงเรียนที่เราจะไปทำการแสดง ก็ไม่ค่อยจะมาอำนวยความสะดวกให้เราเท่าไร เช่นไม่รู้ว่าจะต้องไฟได้ที่ไหน แล้วอุปกรณ์ที่ขอก็ไปแล้วก็ต้องยืมแล้วยืมอีกถึงจะได้ แล้วก็สำคัญเลยขาดไม่ได้ เครื่องเสียงไม่ดี ถ้าคราวหน้าทำอีกผมขอแนะนำว่าให้หาเครื่องเสียงดีๆไปเลย

ผมไม่เคยผ่านเวทีอย่างนี้มาก่อน อย่างดีสุดก็เคยไปประกวดดนตรี แต่ก็ถูกรอบคอบนั้นนะที่ผมตื่นเต้นมาก กลัว ขาสั่นขึ้นเวทีไปเลยพี่และก็อายด้วยรอบแรกจำได้ไม่ลืมตอนนั้นบนเวทีโรงแรมอามารี

กิจกรรมนี้ช่วยลดปัญหาไม่ได้ คนมันจะดีกันมันไม่มาฟังเหตุผลอะไรหรอก และอีกอย่างคนตรีอย่างเดียวมันไม่ทำให้ ชิมเข้าไปในหัวหรอก และถ้าการณครั้งนี้จะมีแค่ 1 คน เลิกดีกันผมถือว่าประสบความสำเร็จ คนตรีที่มีคนมานั่งฟังก็เพราะมันถูกบังคับมา

คิดไม่ออกว่าน่าจะทำอะไรเพิ่มเติม และไม่เคียดคิดผมไม่รู้จะคิดไปทำไม ใครจะเป็นอย่างไร ก็ช่าง ใครทำอะไรก็ได้ อย่างนั้น ที่สุดมันเลือกจะดีกันก็ปล่อย

พยายามสร้างโอกาส ให้กับนักศึกษามากกว่านี้ อย่างเช่น กีฬา คนตรี ทัศนศึกษาฯ จัดกระบวนการให้มันจริงจัง กิจกรรมนักศึกษาที่ช่วยเหลืออย่างจริงจัง ผมว่าแวดวงการศึกษาจะพัฒนามากกว่านี้

นายธนุเพชร ภูโชคชัย (เดี่ยว) วิทยาลัยกาญจนาภิเษกหนองจอก

แรกๆ ผมก็มาอย่างนั้นแหละทำใจไว้แล้วว่าผมไม่ได้อะไรแน่เลย แต่พอเข้าไปสัปดาห์เอามันไม่ใช่อย่างที่คิด ทุกอย่างมันมีขั้นตอนวิธีคิดของมัน เมื่อก่อนผมอยากแต่งเพลง นั่งถือปากกาจนเมื่อยยังไม่ได้เขียนอะไร ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไรพอคิดๆดูแล้ว มันเป็นโอกาสของเราจริงๆ ตอนนั้นผมคงเสียใจ ถ้าย้อนกลับไปแล้วผมไม่ได้มาค่าย ช่วงตระเวนแสดงก็รู้สึกดีมากๆ สิ่งแรกที่รู้สึกก็คือเราไม่มีฝีมือหรอก แต่เรามีโอกาสที่คนอื่นไม่มี แต่เรื่องที่เราคิดว่าตอนนี้ไม่ค่อยมีใครสนับสนุน

ผมเรียนรู้ว่าบางครั้งผมต้องเป็นผู้ให้ ถ้าวันนี้ผมไม่ให้อะไรกับใคร ตัวผมเองก็คงไม่ได้อะไรจากคนอื่นเหมือนกัน ผมมีความรับผิดชอบมากขึ้น ผมไม่รู้หรอกว่ารับผิดชอบมากขึ้นมันแค่ไหนรู้แต่ว่าวันนี้ผมมี หน้าที่ต้องทำ แต่ที่แน่ๆผมต้องรู้จักแบ่งเวลา ผมเรียนรู้ว่าโอกาสมันต้องเป็นที่เราเดินไปหา วันนี้ผมรู้สึกว่ามีประสบการณ์มากกว่าเพื่อนๆ อีกหลายๆ คนและในเวลาเดียวกันผมได้เพื่อนใหม่และมีโอกาสใหม่ อย่างวันนี้ผมกำลังจะรวมตัวกันไปทำาง

ปรับตัวให้เข้ากับผู้ชมไม่ได้ ผมไม่รู้เวลาเราแสดงอยู่ผู้ชมเกิดอาการรักพวกเรามาก ให้ของลับกับเราแล้วผมจะต้องแก้ไขสถานการณ์อย่างไร หน้าที่ความรับผิดชอบวันนี้เองผมยังสับสนอยู่เลยว่าผมต้องทำอะไร แต่ไม่ใช่ผมจี้เกียจนะผมเห็นอะไรว่างอยู่ผมก็หยิบจับเลย ใครใช้ไปไหนผมก็ไปเลย เครื่องเสียงไม่ดี เวลาไปโรงเรียนไม่เห็นมีคนมาอำนวยความสะดวก บางครั้งนึกสงสัยนี่เรามาแสดงมีใครรู้เรื่องหรือเปล่า

ไม่เคยผ่านเวทีแบบนี้มาก่อนอย่างดีที่สุดก็แค่เคยไปประกวดดนตรี ครอบรอบเป็นเวทีแรกของผม เริ่มต้นแต่ผมก็ได้ประสบการณ์จากเวทีนั้น

กิจกรรมนี้ช่วยลดปัญหาได้ไม่มากนักน้อย อย่างน้อยก็ได้ผู้หญิงไปเป็นนกดอ พอผู้หญิงไปดูแลเด็กก็เอาไปเล่าให้แฟนฟังต่อ ผมคิดว่างานครั้งนี้อย่างน้อยต้องได้ประมาณ 30%

สิ่งที่น่าจะเพิ่มเติม ผมว่าเอาพวกเราไปเข้าห้องอัดทำเพลงออกมาให้ดี เสร็จแล้วส่งให้ตามโรงเรียนเปิดทุก เช้า กลางวัน เย็น เปิดกลอกหูไปเรื่อยๆ ผมว่ามันต้องซึมซาบเข้าไปในหัวบ้าง และควรจะหากิจกรรมที่ทำให้เพื่อนๆ ต่างโรงเรียนมาเจอกันบ่อยๆ ผมว่าถ้ามันรู้จักกันก็ไม่แน่ว่าจะมีเรื่องกันอีก

ผู้ใหญ่ควร จัดประกวดหรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาชีพให้มากกว่านี้ และควรเปิดใจให้กับเด็กอาชีพบ้าง เพราะเด็กอาชีพก็มีความสามารถเหมือนกัน ไม่ใช่พูดถึงเด็กอาชีพก็ชี้ไปเลขฐานแปด ไปโรงงานไป ก่อสร้างทำเหมือนพวกผมเป็นพวกใช้แรงเป็นอย่างเดียว อยากให้ยอมรับกันในเรื่องสมองบ้าง ไม่ใช่เรื่องแรงงานอย่างเดียว เปิดใจเปิดโอกาสจัดอะไรก็ได้ให้มันเท่าเทียมกันหน่อย วัดเกณฑ์อายุดีกว่า วัดอาชีพะ วัด ม.ปลาย

นายอรรถสิทธิ์ จันทรเหนือ (ปลาย) วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว

รู้สึกดี ดีมากๆและอีกอย่างผมมีใจรักทางด้านดนตรีอยู่ก่อนแล้ว เมื่อมีโอกาสที่จะทำอะไรที่เป็นการพัฒนาทักษะของตัวเองก็เอาหมด เคยเล่นดนตรีแล้วรู้สึกไม่ถนัดเหมือนกัน แต่ก็ไม่รู้จะหาทางออกอย่างไรก็เลยแบบว่าเล่นเอามันไว้ก่อน ผมเล่นดนตรีมานาน ไม่ได้วางแผนอนาคตอะไรเอาไว้แต่ก็อยากมีวง อีกอย่างตั้งแต่ผมรู้จักกับพี่ๆ ผมรู้สึกดีพวกพี่ๆ น่ารัก

ระหว่างงาน ผมได้เรียนรู้นิสัยใจคอระหว่างเพื่อน ใครเป็นอย่างไรแบบว่าไม่น่าใจหรือเป็นคนชอบเอาเปรียบกัน ความจริงความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนผมว่าเราไม่ควรมีความรู้สึกแยะๆ ให้แก่กัน การทำงานเป็นทีมหลายๆคน ปัญหามันก็เป็นเรื่องสำคัญถ้าเราไม่สนใจแก้ปัญหา มันก็จะลุกลามผมมองไม่เห็นทางออกเหมือนกัน พอจะเริ่มพูดก็ไม่ค่อยจะมีคนฟังมีแต่คนพูด จริงๆผมก็ไม่ได้ใส่ใจอะไรมากกับปัญหาผมไม่คิดมากอยู่แล้ว สบายๆ ใครเป็นอย่างไรเราก็ทำใจยอมรับเขาอย่างนั้น ถ้าเรารับไม่ได้ก็ถอย

อุปสรรคที่เจอในงาน โดยส่วนตัวไม่มีนะพี่เพราะจริงๆผมเคยเจอมากกว่านี้อีก ตอนนี้จึงรู้สึกธรรมดา ทั้งเครื่องดนตรี เครื่องเสียง อุปกรณ์ ผมว่าก็ใช้ได้นะพี่ มีอีกเรื่องการทำงานเป็นทีมผมว่ามันไม่ค่อยฟังกันเท่าไร

ประสบการณ์การทำงาน เคยเล่นดนตรีให้กับงานของโรงเรียนอยู่หลายเวทีและก็เคยไปประกวด โฟล์คซอง ตอนที่ประกวดผมรู้สึกตื่นเต้นมากขาสั่นขึ้นเวทีเลย และเคยตามญาติๆไปดูงานตามเวทีต่างๆบางทีเขาก็ให้ช่วยดูवाद

ผมว่าน่าจะได้ ไม่มากก็น้อย 30% แต่ก็อีกนั่นแหละมันคงเป็นประโยชน์เพียงแก่กลุ่มๆ กลุ่มที่สนใจก็ได้ประโยชน์ไป คนมันตั้งใจที่จะมาตีกันทำอย่างไรมันก็ต้องตีกัน พวกนี้มันไม่ฟังเหตุผลอะไรหรอก บอกอย่างไรมันก็ไม่เชื่อขนาดพ่อแม่มันยังไม่เชื่อ

ถ้าจะทำอะไรเพิ่ม ถ้าเป็นงานรณรงค์แบบเก่าอย่างนี้ผมว่ามันคงไม่ค่อยช่วยอะไรได้มาก มันคงต้องทำอะไรให้มันใหญ่กว่านี้และทำให้มันมีผลวงกว้างกว่านี้ หรือใช้รูปแบบสื่อ ประโคมข่าวให้มากกว่านี้และมีคนทำงานพัฒนาให้มากกว่านี้

อยากให้ผู้ใหญ่เข้ามามีบทบาทในการเป็นตัวหลัก ในการนำพาเด็กให้ไปในทางที่มีประโยชน์ หรือไม่ให้ทำเสียเวลาที่ทำผิดมา เช่น เมื่อนักศึกษาของตัวเองมีเรื่องทะเลาะกับเด็กโรงเรียนอื่น ก็ไม่ควรให้ท้ายนักศึกษาตัวเองหรือไปต่อว่าเด็กโรงเรียนอื่นต่อหน้านักศึกษาของตัวเอง และที่สำคัญผู้ใหญ่ไม่ควรทำตัวเหมือนเด็ก

นายปรีชา ชันหวั่ง (ดิน) วิทยาลัยกาญจนาภิเษกหนองจอก

ได้เพิ่มเติมประสบการณ์ในการขึ้นเวที ได้ความรู้ในการแต่งเพลง และผมรู้สึกว่าได้ทำอะไรอีกหลายอย่าง แต่ไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไร เมื่อก่อนก็มีโอกาสแต่ไม่บ่อยเหมือนช่วงนี้ ตอนอยู่ที่วิทยาลัยก็ได้แต่ไปห้องซ้อมบ้างบางที ส่วนใหญ่จะอยู่กับวงเพื่อนมากกว่า โอกาสที่จะออกไปแสดงอย่างนี้แต่ละครั้งค่อนข้างน้อย ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าถ้าไม่มีพวกพี่ ผมจะได้มีโอกาสออกไปแบบนี้หรือเปล่า รู้สึกดีขอบคุณมาก

ได้รู้จักแนวเพลงที่แตกต่างจากที่เราไม่คุ้นเคย และอีกอย่างได้รู้จักเพื่อนแนวการเล่นดนตรีของเพื่อนและได้แลกเปลี่ยนแนวความคิดในเรื่องทักษะในการจับคอร์ท ได้เรียนรู้สภาพปัญหาที่ไม่คิดว่าจะเกิดขึ้นแต่ก็เกิดขึ้นจนได้ ได้ความสามัคคีระหว่างเพื่อน ได้เรียนรู้ระบบการทำงาน

เวลาที่ไม่ตรงกัน อย่างเช่นตอนซ้อมดนตรีต้องรอให้เพื่อนทั้งหมดว่าง พร้อมกันก่อนจึงนัดกันซ้อมได้ ความพร้อมของทีมอย่าง เช่น ให้การบ้านไปซ้อมแล้วก็ไม่ซ้อมมา นัดแล้วไม่มาซ้อม บรรยากาศของผู้ชมที่จ้องกันอย่างแบบไม่เป็นมิตร อุปกรณ์เครื่องเสียงที่น่าจะดีกว่านี้

มีมาก ทั้งเคยผ่านเวทีการแสดง การประกวด โดนชมโดนคำเคยมีมาหมดแล้ว ตอนโดนคำเล่นที่ โรงแรมเจ้าวัดลา วันแรกของการเล่นเลย ลงจากเวทีโดนแบบไม่ยั้งวันเดียวเล่นที่นี้เป็นประสบการณ์ ที่ไม่มีวันลืมเวทีแรกในชีวิต และเคยไปประกวดโฟล์คซอง ที่ดิไอสยาม พลาซ่า บดินทร์เดชา 2 โรงเรียนบางชัน และไปโชว์งานล่าสุดงาน 100ปี มินบุรี

ได้แต่น้อยมาก ถ้าตีเป็นเปอร์เซ็นต์ก็น่าจะประมาณ ในความคิดของผม 20% นิสัยวัยรุ่นทั่วไป ผมว่าเขายังพอนึกได้ว่าการตีกันมันไม่ใช่เรื่องดีแต่เขาไม่หยุดหยอก มันคงจะหยุดเป็นช่วงๆไม่รู้เหมือนกันนะพี่ ถ้าเขาพอจะยังสำนึกอยู่ได้บ้าง เขาก็คงไม่ตีกัน เว้นแต่ว่าเขาจะมองว่าเป็นเรื่องดีก็ปล่อยเขาเถอะให้มันบ้าไปให้พอ

น่าจะทำอาชีพอะไร สมานฉันท์อย่างนี้ไปเรื่อยๆ ค่อยปลูกฝังไปเรื่อยๆ เพื่อว่าเขาจะซึมซาบทำเป็นประจำทุกปี ทำให้พวกเขาได้รู้จักกันบ่อยๆ ก็น่าจะช่วยอะไรได้มาก กิจกรรมรณรงค์แบบทำดีเพื่อแม่เนี่ย ก็น่าจะทำทุกๆปีให้เป็นวัฒนธรรม ผมว่ากิจกรรมที่ทำให้เขาได้รู้จักกันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำ ถ้าคนที่มันรู้จักกันแล้วมันคงไม่ตีกัน

ควรเรียกประชุมผู้ปกครองให้บ่อยๆ ขึ้น อาจารย์กับผู้ปกครองไม่ค่อยจะได้สื่อสารกันเท่าไร ควรจะแจ้งข่าวนักศึกษาของตนเองให้กับผู้ปกครองให้ทราบ

นายอุทัย ทวารไพโร (ไก่) วิทยาลัยกาญจนาภิเษกหนองจอก

รู้สึกดีมาก ๆ ทำให้ผมรู้จักเพื่อนต่างโรงเรียน และเวลานี้ทำให้ผมปลดความกดดันที่ผมเคยมีออกไปได้ และภายในใจผมได้บอกกับคนดูทุกคนว่า"เล่นเป็นนะโว้ย" ผมไม่ใช่คนที่ คุณจะมาดูถูกได้นะ รู้สึกว่าตัวเองมีความสุข ที่ได้ทำในสิ่งที่ตัวเองชอบ คนตรีเป็นสิ่งที่ผมต้องทำ ชีวิตนี้ต้องเล่น อย่างน้อยต้องเป็นอาชีพหลัก ความสามารถทางดนตรีของผมต้องเป็นอะไรที่เหนือชั้น เพราะเวลาผมไปดูคนอื่น ๆ เขาเล่นเก่ง ผมก็ต้องกลับมาซ้อมและเล่นให้เก่งกว่าเขา อนาคตอยากมีค่ายเพลงเป็นของตัวเองจริงๆ มันเป็นความฝัน แต่ผมตั้งใจว่าจะต้องทำให้ได้ ผมไม่หยุดอยู่แค่นี้หรอก

เรียนรู้ว่า ความรู้สึกของคนดูเขารู้สึกอย่างไรกับเราเวลาเราเล่น เราสุขแต่คนดูสุขหรือเปล่า ไม่ใช่ว่าเล่นเก่งแล้วจะเล่นอย่างเดียว เราต้องให้ความสำคัญกับคนดูด้วย เรียนรู้การทำงานร่วมกัน เรียนรู้ระบบ การทำงานว่ามันต้องมีขั้นตอนไม่ใช่เอาแต่สนุกอย่างเดียว ได้รู้ว่าแต่ละโรงเรียนเขาจัดระบบการป้องกันความปลอดภัยกันอย่างไร

คนดูไม่ใส่ใจเวลาเราเล่น เหมือนว่าเขาไม่ได้ตั้งใจมาดู หรือถูกบังคับมาอะไรทำนองนั้น ทำให้มีความสุขไม่ได้ เวลาคนดูมีปฏิกิริยาที่ไม่ชอบ เลยทำให้เราเล่นไม่ออกด้วย ระบบเสียงไม่ถูกใจเราปรับก็ได้ไม่มาก ในใจถ้าเครื่องเสียงดีกว่านี้เราต้องเล่นได้ดีกว่านี้แน่ๆ บางโรงเรียนไม่ช่วยเราเตรียมอุปกรณ์อะไรเลย บางทีไปถึงเราต้องไปช่วยยกเก้าอี้มาตั้งอีก

ผมเคยมีประสบการณ์ร่วมกับ ดิน และปูเป้ ในการแสดงดนตรี

ได้น้อยมาก แต่ก็ยังได้อยู่ผมว่าประมาณ 15% ช่วงที่ดู วีดีโอ ผมว่าเป็นอะไรที่ถ้าเขาเป็นคนคงจะต้องสำนึกและมีความคิดขึ้นมาบ้าง และช่วงนี้เขาคงจะได้ซึมซับมากที่สุด คนตรึมมันก็ดีตรงที่เป็นจุดดึงดูดความสนใจในการนำคนเข้ามาหาสิ่งดีๆ แต่ด้วยรุ่นมันจะดีกัน ไม่มาสนใจคนห้ามหรือ มันจะฮึกเหิมตอนมีคนห้ามนี้แหละ ยิ่งห้ามเหมือนยิ่งยุ ผมว่าปล่อยให้มันดีกันไปเลยดีกว่า

ควรจะทำอะไรเพิ่ม กิจกรรมที่เชื่อมความสัมพันธ์เช่น คนตรีและประเพณีชักจูง ให้คนเลิก ดีกัน ทำกิจกรรมอย่างนี้อยู่เรื่อยๆ พุดกลอกหูอยู่บ่อยๆ ทำให้ซึมซับไปเรื่อยๆ เดียวก็ดี ขึ้นเอง

พ่อแม่ต้องดักเตือนลูกตัวเอง อาจารย์ที่โรงเรียนต้องเข้มงวด และน่าจะมีสายสืบของตำรวจ ที่เป็นเด็ก เพราะเด็กย่อมรู้เรื่องของเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ และอาจารย์น่าจะมีสายของตัวเอง

นายปูเป้ (เป้) วิทยาลัยกาญจนาภิเษกหนองจอก

ผมรู้สึกดี สนุก ผมรักดนตรีแต่ไม่ใช่จะทุ่มเทให้กับดนตรีอย่างเดียว ผมยังสนุกกับมัน สนุกกับทีมงาน สนุกกับเพื่อนๆ มันเป็นเรื่องยากที่จะได้มีโอกาสไปเล่นดนตรีกับเพื่อนๆ ต่างโรงเรียน และยากมากที่อยู่ดีๆจะไปตระเวนเล่นดนตรีตามโรงเรียนข้างด้วยกัน สนุกที่ คนที่ไม่เคยรู้จักกันจะต้องมาทำงานร่วมกันและต้องทำให้ดีด้วย

เรียนรู้สิ่งที่เราคิดว่าดี บางทีมันอาจจะไม่ดีก็ได้ ได้รู้ว่ามีปัญหาบางอย่างที่เราคิด ว่ามันจะไม่เกิดขึ้นแต่มันก็สามารถเกิดขึ้นได้ และเราจะแก้ปัญหายังไง เรียนรู้ว่าคนเราทุกคนมีความคิดซึ่งมันอาจจะตรงหรือไม่ตรงกัน มันก็เป็นเรื่องธรรมดา ได้รู้ว่าเราต้องทำการสื่อสาร หลากๆทางเพื่อจะให้หลายๆฝ่ายเข้าใจ ทัศนคติของคนว่าเป็นคนเช่นไร บางทีเขาทำหน้า เครียดเราไม่รู้ว่าเขาพอใจหรือไม่พอใจ แต่พอได้คุยแล้วก็หมดปัญหา มันเป็นแค่เพียง บุคลิกของคนเท่านั้นเอง ระบบการทำงานเป็นทีม และได้ประสบการณ์ทำงานเพิ่มขึ้น

เวลา เวลาเรามีไม่ตรงกัน ความพร้อมของแต่ละคนด้วย กำลังใจจากผู้ชม การปรับตัวให้ เข้ากับเพื่อนใหม่ พร้อมทั้งต้องปรับนิสัยบางอย่าง และการปรับตัวเข้าหาผู้ชม ความพร้อม ในเรื่องของอุปกรณ์ภายในโรงเรียน เหมือนเขาไม่ได้เตรียมอะไรให้เลย เราต้องไปทำอะไร ให้ทุกอย่าง เช่น โรงเรียนผมเองเป็นต้น

ประสบการณ์เคยมีประสบการณ์ เหมือนกันเพราะเล่นดนตรีอยู่วงเดียวกันกับไก่ และดินตั้ง แต่เริ่มต้น

ช่วยลดปัญหาได้ เพราะเราได้เข้าไปส่งเสริมคนที่ได้อยู่แล้วให้ดีขึ้นไปอีก และคนที่ยังแย่อยู่ ถ้าเห็นคนอื่นเขาไม่เอาด้วย ผมว่าเขาก็ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมไปเอง ถ้าไม่เปลี่ยนพวกเรา ก็ช่วยอะไรเขาไม่ได้ แต่ผมว่าเด็กดูลิคนั้นถ้าเขาดู วีดีโอ เขาก็คงคิดว่าไม่ควรทำ ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ทั้งโรงเรียนรัฐและเอกชน น่าจะได้ผลประมาณ 20-30%

จัดค่ายอาชีวะสมานฉันท์เป็นประจำทุกปี จับคู่ोरามาเข้าค่ายร่วมกันทำให้รู้จักกันไว้ ผมว่าก็น่าจะช่วยลดปัญหาลงได้บ้าง จัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนบ่อยๆ อย่างเช่น ทำดีเพื่อแม่ควรทำอยู่เรื่อยๆ เพราะเรื่องแบบนี้มันต้องปลูกฝัง จะได้ซึมซาบ ต้องพยายามเผยแพร่ภาพในด้านดีของเด็กอาชีวะ ทำให้เขามีความภูมิใจตัวเองกับความดีที่เขากระทำ เขาจะได้ไม่พาลตัวเองไปใช้ชีวิตแบบเลียงอีก

ผู้ใหญ่ควรมีบทบาทมากกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ถ้าเกิดเห็นเด็กอาชีวะกำลังจะยกพวกตีกัน ก็ให้รีบตะโกนบอกตำรวจ ผมว่าผู้ใหญ่ควรมีอาวุธไว้คอยป้องกันด้วย(อย่างเช่นปืน) มีไว้เพื่อห้าม และทุกคนควรมีสติในการห้าม นำผู้ปกครองไปทำกิจกรรมร่วมกันเช่นว่า ไปค่ายกันทั้งครอบครัว พยายามให้ครอบครัวได้อยู่ด้วยกันมากๆ เพื่อบางทีพ่อแม่เขาจะได้รู้ว่าลูกเป็นคนอย่างไร

นายชัชวาล ลาวเกษม (ชัช) วิทยาลัยกาญจนานิเชกกาญจนาชีพนองจอก

ผมรู้สึกดี ที่ทำให้ผมได้เจอเพื่อนอาชีวะต่างโรงเรียน และการที่ผมไปค่ายไปแสดงดนตรีนี้แหละที่ทำให้ผมไม่โดนกระแทก คนตรึมมันเป็นคนฝันของผมทันทีที่ได้ยินข่าวว่าจะได้มีโอกาสไปค่ายดนตรีผมดีใจมาก พอไปค่ายผมก็ได้รับความรู้อย่างที่ผมอยากได้ ผมยังนึกเสียดายแทนเพื่อนๆ ที่ไม่ได้ไปเลย ดีใจที่ได้มีโอกาสแสดงออก ถ้าผมไม่ได้ไปค่าย ผมคงไม่มีโอกาสได้ขึ้นเวทีแสดง แรกๆ รู้สึกกลัว ที่ไปเล่นตามโรงเรียนอื่น แต่พอเล่นไป 2-3 ที่ก็เฉยๆ และก็รู้ว่ามันไม่มีอะไร

ผมได้เรียนรู้ แนวทางในการแต่งเพลง ในการเรียบเรียงเมโลดี้ วิธีการแต่งเนื้อร้อง ผมเรียนรู้ว่าในงานทุกงาน ต้องมีอุปสรรคไม่มากก็น้อย และเราต้องแก้ไขเพื่อให้งานมันออกมาดี รู้เทคนิคการใช้ฟิงชอร์ด ได้รู้จักเพื่อนๆ แบบที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน เรียนรู้นิสัยกันและกัน รู้ว่าเราพอจะทำอะไรได้บ้างในวง การแบ่งงานกันทำการทำงานในกลุ่มคนหมู่มาก

อุปสรรค ก็เจอหลายอย่างเหมือนกันเช่น ความไม่พร้อมของเรื่องอุปกรณ์ กิจกรรมทำดีเพื่อแม่ ช่วงเสวนาบางทีก็นานเกินไป การแบ่งงานกันทำก็ยังทำหน้าที่ไม่ได้เต็มที่ เพราะไม่รู้ว่าทำอะไรถึงจะเหมาะสม เวลาซ้อมของพวกเราบางทีก็ไม่ตรงกันทั้งเรียนทั้งงาน สถานที่ทั้งที่ซ้อมและที่เล่นบางโรงเรียนก็ไม่ได้เท่าที่ควร และไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้เวลาเล่นดนตรีแล้วมีคนแซว

ผมเคยมีประสบการณ์ ในการประกวดดนตรีเพียงครั้งเดียว ตอนนั้นเขามีการจัดประกวด โฟล์คซองของกลุ่มอาชีวะ ผมได้ข่าวจากเพื่อนก็ไปกันเลย ทั้งตื่นเต้นทั้งประหม่าเล่นผิดอีกต่างหาก แต่ก็ดีใจผมว่า ผมได้อะไรจากการประกวดครั้งนั้นมากทีเดียว

ช่วยลดปัญหา ลงได้ไหมผมว่าคงได้เป็นกลุ่มๆ และขึ้นอยู่กับตัวเด็กเอง และการรณรงค์ทางด้านดนตรีของเราผมว่าก็น่าจะได้ประมาณ 60-70% แต่เป็นแค่ช่วงสัปดาห์เดียวก็ลืมแล้ว และการติดกันผมว่ามันขึ้นอยู่กับตัวบุคคล ถ้าเขายังมีจิตสำนึกก็น่าจะคิดได้ว่าอะไรดีไม่ดี

ทำอะไรเพิ่ม จัดกิจกรรมค่ายอบรม ที่ทำให้ทุกคนได้รู้จักกันให้มากกว่านี้ รณรงค์ทางด้านดนตรีเป็นประจำทุกปี แต่งเพลงที่เป็นของเด็กอาชีวะ แล้วส่งให้ตามโรงเรียนเปิดเป็นประจำ และอีกอย่างในระหว่างเพื่อน ถ้าเรารู้ว่าใครชอบไปมีเรื่อง เราก็เตือนเป็นการส่วนตัว ขึ้นคำถามว่าถ้าไม่เลิกติดกันก็เลิกคบ ผมว่าถ้าใครเจอแบบนี้ก็ต้องจอดทุกราย

ผู้ใหญ่ควรช่วยเป็นอย่างมากเช่น แจ้งตำรวจเวลาเห็นเด็กอาชีวะรวมตัวกัน อาจารย์ที่ไปคุมจุดตรวจก็ควรห้ามเด็กอย่างจริงๆ และถ้าเด็กของตัวเองไปมีเรื่อง ก็ให้เรียกผู้ปกครองมาพบ ผู้ใหญ่ทั่วไปควรมองเด็กข้างในภาพใหม่ๆบ้าง ไม่ใช่มองในฐานะของเด็กที่มีปัญหาอย่างเดียว ใส่ใจถึงสภาพปัญหาของเด็กให้มากกว่านี้ ทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็กให้มากขึ้นและสร้างเวลาให้กับครอบครัวให้มาก

นายสัญญา หทัย ทองวารี (แบงค์) ช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพฯ

รู้สึกว่แท้ เล่นได้ดีกว่าเดิม รู้สึกว่ากล้าแสดงออกมากขึ้น รู้สึกดีที่ได้ไปดูโรงเรียนอื่นๆ ผมรู้สึกว่ ผมมีทักษะทางดนตรีเพิ่มมากขึ้นและ มีประสบการณ์มากกว่าคนอื่นๆ อีกหลายคนที่ไม่ได้ไปค่ายและมาได้ไปแสดงอย่างที่ผมมีโอกาส

เรียนรู้ เทคนิคการทำดนตรี การเล่น การวางแผนงาน การทำเพลง การแต่งคอร์ท เรียนรู้นิสัยของเพื่อนแต่ละคน และรู้สึกว่เราเป็นคนใจเย็นลง สังเกตได้จากเมื่อก่อนเคยเป็นคนบ้าพลัง เจอโรงเรียนอื่นไม่ได้ ต้องมีลุยแต่ตอนนี้ไม่ใช่ ผมมีทางอื่นที่จะเลี่ยงปัญหาและผมลองคิดว่าถ้าผมเป็นคนโดนตี ผมจะรู้สึกอย่างไร แล้วพ่อแม่ผมจะทำอย่างไร

เจอปัญหา หลายอย่างเช่น การวางแผนเพลงที่จะเล่นผิดพลาด การซ้อมเพลงน้อยและเล่นไม่แน่นพอ อุปกรณ์ที่ไม่ค่อยสมบูรณ์เช่นตู้แอมป์ เวลาเตรียมตัวน้อย เวลาซ้อมก็ติดเรียนและอายุเพื่อนเวลาเราขึ้นเวที

ไม่เคยออกไปแสดงตามเวทีนอกแบบนี้มาก่อน อย่างดีก็แค่เล่นบนเวทีที่โรงเรียน ตอน ม.3 ที่โรงเรียนบางกะปิ ตอนนั้นรู้สึกตื่นเต้นและอายมาก แต่ก็กำลังใจเพราะเพื่อนๆหนุนหลังให้ขึ้น เลยมีความมั่นใจบ้างบางส่วน

ผมคิดว่าจะมีผลบ้างบางส่วนอาจจะเล็กน้อย ประมาณ 40% ผมว่าถ้าคนมันจะตลกกัน ทำอย่างไรมันก็ตลกกัน มันไม่ฟังเราหรอก เราเอาดนตรีไปเล่นดีไม่ดี มันลงมอดกเราข้างล่าง ขอดหาหมั่นไส้ก็ได้

สิ่งที่น่าทำเพิ่ม เข้าค่าย อบรมธรรมะ ทำกิจกรรมลบมลทัศน์ พยายามทำกิจกรรมที่ทำให้รู้จักกันให้มากขึ้น

ผู้ใหญ่ควรดูแล ควบคุมเด็กเวลาเลิกเรียนกลับให้ถึงบ้าน หรือส่งให้ตามจุด และไม่มองเด็ก อาชีวะในภาพร้ายเช่น พวกนี้มันติดยากันหรือเปล่า

หมายเหตุ ข้อมูลที่ได้เป็นการสัมภาษณ์แบบกลุ่มๆ 2-3 คน ระหว่างวันที่ 5 - 20 มีนาคม 2546

5.2 ความคิดเห็นของกลุ่มไม้ขีดไฟ ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ

โดย นายศรัทธา ปลื้มสูงเนิน นายกฤษฎา แซ่มจ้อย และนายพงศธร สายชมภู

แนวคิดในการดำเนินงาน

1. การมองมุมมอง

ภาพรวมของความเข้าใจของคนในสังคมต่อการมองปัญหานักเรียนอาชีวะทะเลาะวิวาท มองว่านักเรียนทุกคนมีความเกี่ยวข้องกับการทะเลาะวิวาทและมองอย่างไม่แยกคน นักเรียนอาชีวะทุกคนจึงถูกมองเป็นคนไม่ดี

กระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นกับการแก้ไขปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาทจึงถูกสร้างผ่านแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผลที่ตามมาคือกระบวนการที่ใช้การสั่งการเป็นสำคัญส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกระบวนการรู้สึกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการถูกส่งไปลงโทษ

ประกอบกับกลุ่มไม้ขีดไฟมีความสัมพันธ์กับนักเรียนอาชีวะมาระดับหนึ่ง จึงทำให้ได้เรียนรู้อุปนิสัยใจคอของนักเรียนอาชีวะที่เหมือนกับกลุ่มนักเรียนทั่วไปที่มีความต้องการพื้นฐานเหมือนวัยรุ่นทั่วไปเช่น ความต้องการการชื่นชม ความต้องการค้นหาศักยภาพของตัวเอง และความไว้วางใจจากคนรอบๆตัว

ดังนั้นกลุ่มไม้ขีดไฟจึงใช้แนวคิดเชิงบวกในการออกแบบกิจกรรมรวมถึงบรรยากาศในการอยู่ร่วมกันเช่น กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมวางกติกาในการอยู่ร่วมกัน การส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนรวมตัวกันสร้างกิจกรรมและบริหารกิจกรรมของตนเองเป็นต้น

2. กระบวนการมีส่วนร่วม

โครงการใช้แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของเยาวชน เข้ามาเป็นแนวคิดอีกตัวหนึ่งในการดำเนินกิจกรรม เพราะมองว่าเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนจำนวนมากในโรงเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนเหล่านี้อยู่ในบรรยากาศของการใช้ความรุนแรงแต่ไม่ได้หมายถึงทุกคนเป็นคนไม่ดี โครงการจึงได้สร้างกิจกรรมที่เปิดกว้างเพื่อให้นักเรียนได้เข้ามามีบทบาทในการริเริ่มสร้างสรรค์ กิจกรรมและเจ้าหน้าที่โครงการจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและช่วยถอดบทเรียนในการเรียนรู้ให้กับกลุ่มนักเรียน เพื่อให้เขาเหล่านั้นค้นพบคุณค่าของตัวเองและค้นพบศักยภาพของตัวเอง

กระบวนการ การทำงานกับนักศึกษาอาชีว

โครงการวิจัยกับนักศึกษาอาชีวเรา ประสานความร่วมมือกับอาจารย์ ที่มีเครือข่ายในการทำงานกับ นักศึกษาอาชีวะเดิมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชน

การรวบรวมกระบวนการ

ในการจัดทำค่ายแกนนำนักศึกษาอาชีวะ ซึ่งเราได้ทำค่ายแกนนำด้วยกันทั้งหมด 3 ค่ายซึ่งในแต่ละค่ายเราได้มีการประชุมกับคณะอาจารย์เพื่อกำหนดเนื้อหาในเรื่องของกระบวนการว่าในแต่ละค่ายน่าที่จะเสริมทักษะในเรื่องใด จึงทำให้ได้เนื้อหาที่แตกต่างกันและมีวิธีการนำไปใช้ที่หลากหลาย

ค่ายที่ 1 เราเรียกว่าเป็นค่ายผู้นำทางธรรมชาติ ซึ่งหมายถึงว่าเป็นนักศึกษาแกนนำที่ทำกิจกรรมและมีโครงสร้างทางกลุ่มกิจกรรมเดิมอยู่แล้วภายในโรงเรียน กิจกรรมที่ใช้จึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมทักษะในการคิดแก้ไขปัญหาการทำงานเป็นทีมการเป็นผู้นำและการดึงศักยภาพที่มีอยู่ออกมาใช้

ค่ายที่ 2 เป็นค่ายผู้นำ หมายถึง ผู้นำที่นำไปในทางเสี่ยงที่จะทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท แต่เวลาที่อยู่ในค่ายเราจะไม่บอกเขาอย่างนี้ แต่เป็นที่รู้กันระหว่างผู้จัดทีมอาจารย์และวิทยากร กิจกรรมที่ออกมาในค่ายนี้นอกจากจะใช้กิจกรรมแบบค่ายแรกแล้ว เราเพิ่มกิจกรรมที่มุ่งเน้นถึงการเสริมศักยภาพในเชิงบวกให้กับเขา การรู้จักคุณค่าของชีวิต การเสริมแรงจิตใจในการทำงานต่างๆ

ค่ายที่ 3 ค่ายดนตรีเป็นค่ายที่เสริมทักษะทางด้านดนตรีให้กับนักศึกษาเช่น การใส่เมโลดีในการแต่งเพลงการเรียบเรียงเพลง การเรียบเรียงคำร้อง รวทำเพลงและแต่งเพลงบรรเลง

ผลที่ได้รับจากการจัดกระบวนการค่าย

จากการดำเนินงานค่ายแกนนำ ทำให้มีผลการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้น ทั้งทีมของอาจารย์และนักศึกษาเอง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา

นักศึกษาที่เข้าค่ายที่ 1 และค่ายคนตรีส่วนใหญ่แล้วนักศึกษากลุ่มนี้จะมีความสนใจในการทำกิจกรรมอยู่แล้ว พอทางโรงเรียนแจ้งข่าวให้ทราบก็พากันสมัครเพื่อมาค่าย นักศึกษามาอย่างตั้งใจ และค่อนข้างที่จะเปิดรับอะไรใหม่ๆ ได้ง่าย จึงทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับ นักศึกษาดังนี้

เกิดการปรับพฤติกรรมบางอย่างที่เขาเคยมี เช่น (ผมไม่เคยยอมนั่งฟังมันพูดเลยเพราะผมไม่ยอมฟัง แต่วันนี้ผมต้องฟังเพราะผมจะได้รู้ในสิ่งที่เขาคิด) การกล้าคิดกล้าแสดงออกในสิ่งที่เขาคิดและยังแสดงออกในทางที่สร้างสรรค์ ที่สำคัญมีการพัฒนาในเรื่องการเปิดใจรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนๆ มากกว่าตอนที่ยังไม่ได้ผ่านกระบวนการซึ่งเป็นการสะท้อนจากเพื่อนๆ ในกลุ่ม ส่วนในเรื่องทะเลาะวิวาทจะเห็นได้ว่า นักศึกษากลุ่มนี้ได้รวมตัวกันออกมาทำกิจกรรมร่วมกัน โดยการทำงานรณรงค์ตระเวนไปบอกกล่าวกับเพื่อนๆ ในโรงเรียนต่างๆ ชักชวนกันร่วมสร้างทัศนคติใหม่ๆ การออกมาร่วมกันทำงานในเชิงสังคม และการพัฒนาตนเองให้เป็นคนที่มีคุณภาพต่อไปเพื่อช่วยกันลดปัญหาการทะเลาะวิวาทกันระหว่างโรงเรียน นักศึกษาที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมแล้วจะรู้จักกันมีความสนิทสนมกัน ทำให้ปัญหาบางส่วนลดน้อยลงไป มีกรณีตัวอย่างของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมคนตรีและไปร่วมงานรณรงค์ด้วยกัน มีอยู่วันหนึ่งเขาพกมิดไว้ในกระเป๋าเครื่องดนตรี เขารีบเดินเข้ามาบอกในสิ่งที่เกิดขึ้น “เขาไม่ได้ตั้งใจที่จะเอามาแต่เขาลืมไว้ในกระเป๋าและรีบออกมาโดยที่ไม่ได้ตรวจดูก่อน” และเขาก็ขอโทษในสิ่งที่เกิดขึ้น มีอีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจ นักศึกษาของค่ายแกนนำครั้งที่ 1 หลังกลับจากค่ายก็มีการนัดหมายว่าจะทำกิจกรรมร่วมกัน พอวันไปค่ายก็ไปกันหลายโรงเรียนเรื่องงานไม่มีปัญหาอะไร แต่พอตกกลางคืนนักศึกษาก็รวมตัวกันดื่มเหล้า(หลายโรงเรียนรวมกัน) ก็สร้างความลำบากใจให้กับเพื่อนๆ อีกหลายคน นักศึกษาที่เป็นแกนนำในการจัดค่ายเลยเรียกประชุมด่วนทั้งหมดที่ไปและพูดคุยกันถึงผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นแล้วเหตุการณ์ก็จบไปด้วยดี ในระหว่างที่ทำกิจกรรมร่วมกันนักศึกษาก็มีการสะท้อนความคิดว่า ทำไมคนในสังคมชอบมองว่าเด็กอาชีวะเป็นคนไม่ดี ทำไมเขาไม่แยกว่าใครเป็นใคร ทำไมเขาไม่ดูกันที่ความสามารถ คำถามเหล่านี้ก็ออกมาจาก นักศึกษา เขาขอแค่โอกาสเขาทำดีก็ควรที่จะชมกันบ้าง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทีมงานของอาจารย์

ในช่วงแรกๆ ที่เข้าไปจัดกิจกรรมอาจารย์ยังไม่เชื่อว่าจะทำให้นักศึกษาอาชีวะยอมรับได้และยังมีความเคลงใจอยู่ว่าคนนอกจะเข้าไปทำให้เสียภาพลักษณ์ของอาชีวะ แต่ในช่วงต่อมาความคิดเหล่านี้ก็หมดไป เพราะเรามีการประชุมกันบ่อยๆ พูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติอยู่เสมอ และการที่เราจะทำการค่ายหรือทำกิจกรรมอื่นๆ เราประชุมกันหลายครั้งเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ดีที่สุด จนเวลาผ่านไปก็ได้รับ

ความร่วมมือในการทำกิจกรรม จากอาจารย์และที่สำคัญเราได้แลกเปลี่ยนทัศนคติในการทำงาน อาจารย์แนะนำเรา เรานำกลับไปปรับ อาจารย์นำรูปแบบกิจกรรมเราไปใช้กับนักศึกษาเพราะเห็นว่า เป็น กิจกรรมที่นักศึกษาให้ความสนใจและเข้ากับนักศึกษาได้ง่ายกว่าที่เคยจัด

ผลที่เกิดในภาพรวม

ผลที่เกิดกับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา

ในส่วนของนักเรียนนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีความรู้สึกที่ดีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมไม่ว่าจะเป็น การเข้าค่ายฝึกอบรม ออกค่ายอาสา กิจกรรมรณรงค์ ซึ่งสะท้อนมาจากการพูดคุย สัมภาษณ์และการกรอกแบบสอบถามว่ากิจกรรมเหล่านี้ทำให้เขาเห็นคุณค่า ศักยภาพความสามารถของตนเองในการทำงานต่างๆ ทำให้ผู้อื่นรับรู้และยอมรับเขามากขึ้น อีกทั้งได้ตระหนักว่าปัญหาการทะเลาะวิวาท รวมถึงการกระทำต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากตัวเองและเพื่อน ๆ มีผลกระทบต่อสังคมและคนรอบข้าง ทำให้เกิดการยับยั้งชั่งใจ การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะเกิดการกระทบกระทั่งกัน พัฒนาการที่เห็นได้ชัดเจนคือการเปิดใจ พูดคุยสิ่งที่อยู่ในใจ การให้เกียรติ ยอมรับฟังผู้อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อการทำความดีมากขึ้นซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเห็นได้ชัดเจนจากกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายอาสาและจากค่ายดนตรีที่เขาได้ทำงานร่วมกันเช่น ในการออกค่ายอาสาเมื่อมีเพื่อนกลุ่มหนึ่งนำเหล้ามาด้วย ซึ่งในค่ายได้มีการกำหนดกติกาและข้อห้ามไว้ กลุ่มนักเรียนที่นำเหล้ามาก็นำเหล้ามาออกมาให้กับแกนนำ กรณีที่มีผู้ฝ่าฝืนกติกาหรือจะเกิดความขัดแย้งก็จะมีการพูดคุยและทำความเข้าใจกันการทำงานกับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำงานด้วยทัศนคติเชิงบวก ความเป็นมิตร ให้เกียรติและรับฟังเขาเป็นสิ่งที่สำคัญ อีกทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกกำหนดขึ้นเขาคงมีส่วนร่วมในคิดด้วย เพราะจะทำให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเหล่านี้และมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ได้ทำ

นักเรียนนักศึกษาในแต่ละสถาบันจะมีความเข้าใจมากขึ้นกับโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น ค่ายฝึกอบรม กิจกรรมรณรงค์ ค่ายอาสาเนื่องจากมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านทางโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีความสนใจในที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่เกิดขึ้น

ผลที่เกิดกับครู อาจารย์

คณะครูอาจารย์ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการ มีแนวความคิด ทัศนคติ แนวทางการทำงาน การร่วมมือ การประสานกันในการเข้าไปจัดการกับปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี รวมทั้งการมองนักเรียนนักศึกษาในเชิงบวกมากขึ้น การทำงานในการทำค่ายฝึกอบรม อาจารย์เกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการสรุปบทเรียนในแต่ละช่วงของกิจกรรม คณะครูอาจารย์ฝ่ายปฏิบัติงานของแต่ละสถาบันมีการร่วมมือกันเกิดการประสานงานในการทำงาน มีความเข้าใจและมีความสัมพันธ์มากขึ้น ทำให้การแก้ไขปัญหาลงไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นระบบในส่วน

ผู้บริหารของแต่ละสถาบันที่เข้าร่วมโครงการมีการทำงานร่วมกันและมีความเข้าใจกันมากขึ้นอีกทั้งมีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งกิจกรรมต่างๆที่จะทำร่วมกันหรือในแต่ละสถาบันโรงเรียนคู่กรณีมีกิจกรรมร่วมกันและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหามากขึ้นทำให้ฝ่ายปฏิบัติงานทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์มีความเข้มแข็งมั่นคงขึ้นในการที่จะแก้ไขปัญหาาร่วมกันต่อไป

ผลที่เกิดกับทีมงาน

จากการทำงาน ทำให้เห็นว่าแนวคิด positive thinking เป็นแนวคิดที่เหมาะสมในการทำงาน และสิ่งที่จะเสริมเข้าไปคือกติกาการอยู่ร่วมกันในการทำค่ายและกิจกรรมต่างๆต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและยุติธรรม

5.3 ความคิดเห็นของอาจารย์ปกครอง/ผู้บริหารสถานศึกษา

5.3.1 คำชี้แจงของโครงการในการจัดทำทบทเรียนของอาจารย์

โครงการได้ขอให้อาจารย์ฝ่ายปกครอง หรือ อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมจัดทำทบทเรียนของตนเองในการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา โดยขอให้ทำทบทเรียนและมีการแลกเปลี่ยนกันในกลุ่มผู้รับผิดชอบ และได้ทำคำอธิบายในการจัดทำทบทเรียนให้อาจารย์เป็นแนวทางดังนี้

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการปัญหาของเยาวชน กรณีปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษาอาชีวะศึกษา ขอความร่วมมือจากคณะอาจารย์ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงและการทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียน/นักศึกษา ได้กรุณาเสนอบทเรียนและประสบการณ์ของท่านและคณะเพื่อประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางการจัดการปัญหา

คำถาม 6 ข้อนี้เป็นเพียงคำถามพื้นฐานที่คณะวิจัยอยากทราบจากมุมมองของอาจารย์ที่สัมผัสกับปัญหาโดยตรงท่านสามารถนำเสนอความคิดเห็นอื่นๆ บทเรียนและประสบการณ์ของท่านนอกเหนือจากนี้ได้โดยเสรี เพื่อประโยชน์สูงสุดของการพัฒนานักเรียน/นักศึกษาอาชีวะ

1. ท่านคิดว่ามีเหตุ-ปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ให้นักเรียน/นักศึกษาอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ยั่วเยาะและทำร้ายกัน
2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด
3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร
5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง
6. ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

5.3.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ / ผู้บริหาร และวิทยากร ที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

● วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก

โดย อาจารย์เทิดพงษ์ ทองเกิด หัวหน้างานปกครอง

1. ท่านคิดว่ามีเหตุ-ปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียน/นักศึกษาอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ยั่วแฉะและทำร้ายกัน

ปัจจัยที่ทำให้นักเรียนอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ยั่วแฉะและทำร้ายกัน คือ

1. ความตึกะนอง หุนหันพลันแล่น
2. คิดเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา
3. ความหยิ่งในศักดิ์ศรี ในสิ่งผิด
4. ความรักเพื่อน

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

สถานศึกษาได้พยายามแก้ปัญหาโดย

1. อบรม ตักเตือน
2. ให้ข้อคิดว่าการทะเลาะวิวาทเป็นการแก้ปัญหาในทางที่ผิด
3. ให้เปลี่ยนความคิดเรื่องศักดิ์ศรีใหม่
4. ให้รักเพื่อนในทางที่ถูก

แต่ก็ได้ผลเฉพาะนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ แต่มีนักศึกษาบางส่วนที่อาจจะมีปัญหาด้านครอบครัว สิ่งแวดล้อม และนักศึกษาที่มีทัศนคติมองโลกในแง่ร้าย ไม่สามารถเปลี่ยนนิสัยด้านความรุนแรงได้ ต้องใช้เวลาเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

ข้าพเจ้าคิดว่าควรสังเกต ดูแล สอดส่อง นักเรียนที่มีพฤติกรรมและ ความคิด ชอบความรุนแรงเป็นพิเศษ เช่น หากิจกรรม และส่งเสริมทางที่ถูก

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการแก้ไขปัญหา คือ

1. งบประมาณ
2. บุคลากรที่เสียสละเวลาเพื่อแก้ปัญหามารวมกันอย่างแท้จริง
3. ความจริงใจในการแก้ปัญหของสถานศึกษาและรัฐบาล

5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

องค์กรหรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาโดยประสานโครงการ นโยบาย และงบประมาณในการแก้ไขป้องกันการทะเลาะวิวาทอย่างต่อเนื่อง และเป็นรูปธรรมเป็นไปในทางเดียวกัน

6. ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และ ผู้บริหาร สูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

อาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหาร มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างมาก แต่ต้องมีนโยบายแนชัดไปในทางเดียวกัน เห็นความสำคัญของปัญหา สนับสนุนการทำงานของอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนงบประมาณให้ อีกทั้งควรมีโล่หรือเกียรติบัตรให้สำหรับผู้ปกครองดีเด่น

● **โรงเรียนเทคโนโลยีอุตสาหกรรม**

โดย อาจารย์พิพัฒน์พงศ์ เข้มพิลา อาจารย์ใหญ่

1. ท่านคิดว่ามีเหตุ-ปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียน/นักศึกษาอาชีวศึกษา มีความคิดและการกระทำที่ยั่วแยะและทำร้ายกัน

- 1.1 พื้นฐานทางสถาบันครอบครัวจากการตรวจสอบประวัติของนักเรียนที่สร้างปัญหาทางสังคม ส่วนใหญ่พ่อ – แม่แยกทางกัน เด็กอาศัยอยู่กับญาติ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย หรือญาติ เด็กขาดความอบอุ่น เด็กจึงขาดความเชื่อใจ การคบเพื่อน เทียวเตร่ ค้างตามบ้านเพื่อนที่มีลักษณะเช่นเดียวกันญาติที่อาศัยอยู่ด้วยขาดการเอาใจใส่ดูแลเด็กก็มีปมด้อยด้านสถาบันครอบครัว จึงพยายามสร้างปมเด่นในลักษณะประดัดสังคม

- 1.2 สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ส่วนใหญ่นักเรียนที่ก่อปัญหาทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกายกัน จากการตรวจสอบประวัติของนักเรียนมากกว่า 80% สถานะของผู้ปกครองมีรายได้ต่ำ รายได้ทั้งครอบครัวต่อปีอยู่ระหว่าง 40,000-80,000 บาท พ่อแม่ต้องออกไปทำงานไม่มีเวลาดูแลลูก เด็กเกิดความเหงาขาดที่พึ่ง ขาดผู้ให้คำปรึกษาที่ดีเมื่อเวลาเกิดปัญหาเด็กจึงออกไปคบเพื่อนภายนอก ทำให้เด็กได้รับอิทธิพลต่างๆ รอบๆ ตัวเกิดความอิจฉาริษยา มองเห็นความไม่เป็นธรรมในสังคม ขาดพ่อแม่เอาใจในการศึกษา ผลการเรียนค่อนข้างอ่อน ทำให้เด็กไม่อยากจะไปเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียนจึงไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระของวิชาที่เรียนเกิดความเบื่อหน่ายเด็กมักหาทางออกด้วยการคบเพื่อนที่มีลักษณะคล้ายกัน เมื่อขาดผู้แนะนำในเรื่องอนาคตของการดำเนินชีวิตเด็กจึงคิดแต่จะสร้างปมเด่นขึ้นมาให้สังคมเห็น
- 1.3 พื้นฐานเดิมของเด็กนักเรียนเหล่านี้จะมีพื้นฐานการมีความคิดและการกระทำที่ย่ำแย่มาตั้งแต่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ว่าขณะที่เรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นก็เข้มงวดในระเบียบ การดูแลนักเรียนก็ใกล้ชิด การให้ความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนมีความร่วมมือกันในการดูแลเด็กเป็นอย่างดี โอกาสที่เด็กจะแสดงออกในลักษณะรุนแรงจึงมีน้อยและไม่กล้าที่จะกระทำ เมื่อเด็กเข้ามาเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษา ซึ่งเด็กเติบโตขึ้นเป็นวัยรุ่นและเข้ามารวมกันในวัยที่ใกล้เคียงกันและมีจำนวนมาก ประกอบกับพ่อแม่และโรงเรียนเห็นว่าเด็กในวัยนี้เริ่มเป็นผู้ใหญ่แล้วจึงให้ความเป็นอิสระแก่เด็กมากขึ้นเมื่อมีความเป็นอิสระมากขึ้นจึงคิดจะทำอะไรตามใจตนเองและตามพวกเดียวกัน โดยไม่ได้คิดถึงอันตราย ความเสียหาย และผลกระทบต่อสังคมที่จะเกิดขึ้น จะสำนึกได้ก็ต่อเมื่อได้กระทำจบลงไปแล้ว
- 1.4 อิทธิพลของรุ่นพี่ ไม่ว่าจะเป็นรุ่นพี่ที่กำลังศึกษาอยู่ จบการศึกษาไปแล้วหรือออกไปก่อนจะจบการศึกษา พยายามสร้างอิทธิพลกับรุ่นน้องด้วยวิธีการต่างๆ ที่จะทำให้รุ่นน้องกลัวหรือศรัทธา เมื่อมีอิทธิพลต่อรุ่นน้องและยอมเข้าร่วมในกลุ่มแล้ว รุ่นพี่ก็จะเริ่มใส่ร้ายผู้ที่ป็นศัตรูให้กับรุ่นน้องรับทราบ รุ่นน้องจะคล้อยตามรุ่นพี่เกิดความเกลียดชังขึ้นกับนักเรียนโรงเรียนนั้น เช่น รุ่นพี่จะสอนรุ่นน้องว่านักเรียนโรงเรียนนั้นเป็นศัตรูกับโรงเรียนเราลอบทำร้ายนักเรียน เห็นนักเรียนโรงเรียนนั้นเราจะต้องฆ่าหรือทำร้ายทำให้รุ่นน้องเกิดการไขว่เขวตาม และมีความ

คิดเป็นศัตรูกับนักเรียนโรงเรียนนั้น เมื่อเจอนักเรียนโรงเรียนนั้นเข้า ก็คิดว่าเป็นศัตรูแล้วว่าเขาจะมาทำร้ายตนเอง ต้องทำร้ายเขาก่อนที่เขาจะทำร้ายตนเองเสมอ การทะเลาะวิวาทที่เกิดขึ้นนั้นไม่มีสาเหตุอะไรที่เป็นชนวนให้ทะเลาะวิวาทกัน แต่นักเรียนเหล่านั้นก็ทะเลาะและฆ่าฟันกัน สาเหตุก็อาจเนื่องมาจากการสั่งสอนของรุ่นพี่ที่สอนให้เป็นศัตรูกันนั่นเอง

และอีกสาเหตุหนึ่งที่สั่งสมจากรุ่นพี่ต่อๆ กันมาจนถึงรุ่นปัจจุบันที่จะสั่งสมกันต่อไปไม่มีที่สิ้นสุดคือ “ศักดิ์ศรี” จากการจัดทำแบบสอบถามของนักศึกษาปริญญาที่ส่งมาให้ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามถึงสาเหตุแห่งการทะเลาะวิวาทและทำร้ายซึ่งกันและกันปรากฏว่า **เรื่องศักดิ์ศรีของโรงเรียนเป็นอันดับหนึ่งที่นักเรียนอ้างเป็นเหตุในการทะเลาะวิวาทกับโรงเรียนอื่น**

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

สถานศึกษาได้พยายามแก้ไขด้วยวิธีดังนี้

- 2.1 ได้เชิญวิทยากรมาอบรมแนะนำในการพัฒนาจิตใจ ให้ฝึกปฏิบัติในการคิดการตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้อง การอดกลั้น การควบคุมอารมณ์ การปฏิบัติตนต่อพ่อแม่ ปรากฏว่านักเรียนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมให้ความสนใจ พ่อแม่ดีใจที่ลูกกระทำความผิดที่ไม่เคยกระทำต่อพ่อแม่ เช่น นำดอกไม้ มาไหว้พ่อแม่ในวันพ่อ-แม่แห่งชาติ แต่ก็มีนักเรียนบางกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมซึ่งเป็นกลุ่มที่ชอบสร้างปัญหาให้กับโรงเรียนอยู่เสมอ เชิญผู้กำกับตำรวจมาอบรมเรื่องความประพฤติปฏิบัติตน สังคมต่อการเนิ่นชีวิตเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตทำให้นักเรียนเข้าใจในการตั้งเป้าหมายของชีวิตในอนาคตเพื่อผลสำเร็จของชีวิต
- 2.2 สำหรับนักเรียนรุ่นพี่ที่กำลังศึกษาอยู่และเป็นหัวหน้ากลุ่มนักเรียนรุ่นน้องที่ชอบทะเลาะวิวาท ทางโรงเรียนโดยครูใหญ่และครูฝ่ายปกครองได้เข้าไปใกล้ชิดกับนักเรียน พยายามทำกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วม พยายามละลายพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมทุกด้านที่ได้ข้อมูลทั้งจากภายในและจากตัวนักเรียนเอง พยายามให้ความสำคัญกับตัวนักเรียน และดึงเขามาฝึกงานบ้าง และใช้โอกาสที่อยู่ใกล้ชิดเขาให้คำแนะนำอบรมสั่งสอนไปด้วย และให้ครูพยายามใกล้ชิดกับนักเรียน

สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน ในขณะเดียวกัน เมื่อทราบข้อมูลปัญหาของเด็ก จะให้ครูใช้วิธีที่เหมาะสมแนะนำ อบรม หรือช่วยเหลือ

ผลที่ได้จากการดำเนินงานดังกล่าวปรากฏว่านักเรียนที่เป็นหัวใจจะเข้ามาใกล้ชิดกับครูอาจารย์มากขึ้น และให้ความเคารพนับถือครูอาจารย์ รับฟังครูอาจารย์มากขึ้น และรับปากที่จะเลิกกระทำการที่ไม่ดีต่างๆ ซึ่งแตกต่างจากที่ผ่านมาเป็นอย่างมาก

- 2.3 จัดเจ้าหน้าที่ไปคอยดูแลตามจุดต่างๆ ที่นักเรียนของโรงเรียนจะต้องผ่าน หรือลงรถเพื่อต่อรถมาโรงเรียนหรือกลับบ้าน มีการจัดเจ้าหน้าที่ใช้รถคว้น คือ มอเตอร์ไซด์วิ่ง ดูแลจุดต่าง ๆ ซึ่งจะได้ผลเฉพาะเวลานักเรียนมาเรียนและเวลาหลังเลิกเรียน คือ อยู่ระหว่างเวลา 07.00 น.-09.00 น. เท่านั้น ส่วนเวลานอกเหนือจากนี้เจ้าหน้าที่ที่ไปอยู่ตามจุดต่างๆ ก็จะกลับเข้ามาในโรงเรียน ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาจะพบว่าเหตุการณ์ที่เกิดการทะเลาะวิวาทนั้นมักจะเกิดขึ้นในช่วงหลังเวลาเลิกเรียนแล้วแทบทั้งสิ้น

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

สิ่งที่ควรจะทำเพิ่มเติม

3.1 สำหรับโรงเรียนอาชีวศึกษา

- 3.1.1 จัดให้มีชมรมเพื่อจัดทำกิจกรรมหลังโรงเรียนเลิก ชมรมหรือกิจกรรมอะไรก็ตามที่สามารถดึงนักเรียนให้เข้ามามีส่วนรวมและสนใจร่วมกิจกรรมด้วยกันอย่างมีความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลินโดยใช้เวลา 1-2 ชั่วโมงหลังเลิกเรียน
- 3.1.2 จัดหลักสูตรฝึกอบรมครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์แนะแนวและการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อเด็ก โดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้มาบรรยาย ซึ่งหลักสูตรอบรมจะต้องเป็นหลักสูตรที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับทั้งความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งที่โรงเรียนและนอกโรงเรียนอย่างได้ผลหลักสูตรต้องไม่เร่งรัดจนเกินไป โรงเรียนในกลุ่มควรจัดร่วมกันซึ่งอาจจะแบ่งจัดเป็นหลายครั้งตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยอาจหาองค์กรภายนอกสนับสนุนในการจัดการดำเนินงาน

3.1.3 ควรมีข้อตกลงระหว่างโรงเรียนในกลุ่มให้โอกาสอาจารย์ฝ่ายปกครองของแต่ละ โรงเรียนมีโอกาสแนะนำตนให้นักเรียนในกลุ่มโรงเรียนรู้จัก เช่น

- กระทำการใดๆ ที่จะกระทำให้นักเรียนรู้จักอาจารย์ปกครองของโรงเรียนในกลุ่ม อาจจะใช้วิธีแลกเปลี่ยนอาจารย์ปกครองไปประจำอยู่ที่โรงเรียนในกลุ่มระยะเวลาหนึ่ง หมุนเวียนกันไป
- ให้อาจารย์ฝ่ายปกครองทำหน้าที่พูดคุย สั่งสอนและอบรมนักเรียนในตอนเช้าแถวที่หน้าเสาธงตามโอกาสที่เหมาะสม
- เมื่อทางโรงเรียนมีกิจกรรม ควรเชิญอาจารย์ฝ่ายปกครองของโรงเรียนในกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมด้วย
- ถ้ามีเวลาอาจารย์ฝ่ายปกครองควรแวะเข้าไปในโรงเรียนในกลุ่ม เพื่อเยี่ยมเยียน บ่อยๆ

3.2 หน่วยงานราชการ

3.2.1 กระทรวงศึกษาธิการควรตั้งงบประมาณสนับสนุน ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นรูปธรรมขึ้นมา ซึ่งควรมีหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนดไว้อย่าง ชัดเจนเพื่อให้โรงเรียนเขียนโครงการเสนอขอสนับสนุนงบประมาณสำหรับกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

3.2.2 กองสารวัตรนักเรียน ควรจัดรูปแบบของงานให้เป็นรูปธรรมมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากเท่าที่ทราบปัญหาของสารวัตรนักเรียน คือมีเจ้าหน้าที่และอุปกรณ์สนับสนุนไม่เพียงพอ ถ้าเป็นไปได้ควรรับอาสาสมัครเข้ามาฝึกอบรม เพื่อเป็นลูกทีมของสารวัตรนักเรียน 1 คนต่ออาสาสมัคร 3-5 คน ออกตรวจในเขตรับผิดชอบ เพราะที่ผ่านมาการปฏิบัติหน้าที่ของสารวัตรนักเรียน ถ้าไม่มีทีมงาน การทำงานการทำงานก็จะไม่มีคุณภาพ งานก็ผ่านไปวันต่อวัน โดยไม่มีผลงานที่ชัดเจน สารวัตรนักเรียนออกตรวจคนเดียว พบนักเรียนอาชิวะศึกษาเป็นกลุ่มก็ไม่อาจที่จะเข้าไปแสดงตัวและตรวจค้น แต่ถ้าไปเป็นทีมงานก็就会有ความกล้าดำเนินการอย่างเหมาะสมได้

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา คือ

- 4.1 งบประมาณสนับสนุน การแก้ไขปัญหาขั้นพื้นฐานของทุกโรงเรียนในปัจจุบันคือ ส่งเจ้าหน้าที่ของทางโรงเรียนทั้งอาจารย์ฝ่ายปกครอง อาจารย์ฝ่ายกิจกรรม อาจารย์ทั่วไป ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นของโรงเรียนออกไปดูแลตามจุดต่าง ๆ โดยไม่มียานพาหนะและค่าใช้จ่ายให้ ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานซึ่งทางโรงเรียนควรจัดยานพาหนะหรือจ่ายค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยงให้กับอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ดูแลตามจุดต่าง ๆ เพราะถ้ามีสิ่งเหล่านี้ให้เพียงพอตามสภาพที่แท้จริง การทำงานก็จะได้ผล แต่ถ้าขาดไปการทำงานก็จะไม่ได้ผล ถึงแม้จะแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่ให้ การทำงานก็จะไม่สามารถบรรลุผลตามเป้าหมายได้ เนื่องจากการเดินทางออกไปภายนอกโรงเรียนอย่างน้อยจะต้องมีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่าพาหนะ ค่าอาหาร ค่าน้ำดื่ม นอกจากนี้เมื่อทำงานล่วงเวลาการทำงานปกติก็ควรจะมีค่าตอบแทนให้บ้าง
- 4.2 อาจารย์ฝ่ายปกครองและอาจารย์อื่นที่มาช่วยงาน เนื่องจากปัจจุบัน นักเรียนมีจำนวนลดน้อยลง(โรงเรียนเอกชน) รายรับของโรงเรียนลดลง ทางโรงเรียนจะจ้างอาจารย์ฝ่ายปกครองเพิ่มขึ้นก็ไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีงบประมาณ หรือถ้าจะแต่งตั้งมอบหมายหน้าที่ให้ อาจารย์ทั่วไปรับผิดชอบออกไปดูแลตามจุดต่างๆ ให้เพียงพอ ก็ไม่มีงบประมาณค่าใช้จ่ายให้อาจารย์ดังกล่าว ถ้าทำได้ก็เพียงจำนวนไม่กี่คน ดังนั้นการดูแลตามจุดต่างๆ จึงไม่ทั่วถึง การควบคุมปัญหาดังกล่าวจึงไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

องค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ปัญหา หรือให้การสนับสนุน

- 5.1 องค์กรระดับสูงของชาติหรือรัฐบาล ควรให้ความสนใจและร่วมรับ ผิดชอบในปัญหาดังกล่าวด้วย เนื่องจากการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นกลายเป็นปัญหาสังคมของประเทศชาติ การทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นแต่ละครั้งได้สร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น ก่อให้เกิดความ

หวาดกลัวแก่ประชาชนเป็นอันมาก เพราะวัยรุ่นหวังจะเอาชีวิตซึ่งกันและกัน โดยไม่คำนึงถึงชีวิตของผู้ที่อยู่รอบข้างของตนว่าจะได้รับผลกระทบอย่างไร จากการกระทำดังกล่าว การทะเลาะวิวาททุกครั้งจะใช้อาวุธร้ายแรงที่จะทำร้ายกัน เช่น มีด ปืน ระเบิด และการทะเลาะวิวาทในแต่ละครั้งประชาชนผู้บริสุทธิ์จะได้รับอันตรายไปด้วยแทบทุกครั้ง องค์การ ดังกล่าวเช่นรัฐสภา ถ้ารัฐสภาทราบปัญหาเรื่องนี้ดีแล้วและนำไปหารือกับสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิกตั้งประเด็นขึ้นมาเพื่อแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะร่วมกับสถาบันการศึกษาหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เช่น เกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติด

- 5.2 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบโดยตรง ควรจัดระบบประมาณมาดำเนินการเรื่องนี้โดยเฉพาะ เนื่องจากปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่น ตัวหัวใจที่ส่งการส่วนใหญ่จะไม่ใช่นักเรียนจะเป็นรุ่นพี่ที่เรียนจบหรือถูกให้ออกจากโรงเรียนไปแล้ว แต่ยังมีอิทธิพลหรือสร้างบารมีไว้กับรุ่นน้อง และส่งรุ่นน้องให้ก่อการทะเลาะวิวาทได้ หรือบางคนไม่ใช่นักเรียนแต่ทำตนเองเป็นนักเรียนของโรงเรียน(เด็กผี) แล้วหาผลประโยชน์จากนักเรียน เป็นตัวการนำนักเรียนไปก่อการทะเลาะวิวาท เด็กพวกนี้จะอยู่นอกเหนืออำนาจของโรงเรียนที่จะดูแล รัฐจึงต้องจัดงบประมาณมาแก้ไขปัญหายของเยาวชน เพราะเยาวชนเหล่านี้ก็อยากเป็นคนดีเช่นกัน แต่ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครอง ภาครัฐและสังคม ซึ่งหากผู้ปกครองไม่สามารถช่วยเหลือดูแลเด็กได้เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว รัฐก็ควรจะเข้ามาดูแลเยาวชนเหล่านี้โดยตรงด้วยมาตรการที่เข้มแข็ง

6. ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน/นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหายอย่างไร

อาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ฝ่ายปกครอง และผู้บริหารสูงสุดมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาย

- 6.1 อาจารย์ทุกคน ทุกฝ่ายในโรงเรียนเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และมีโอกาสที่จะได้พบกับผู้ปกครองบ่อยครั้ง ดังนั้นอาจารย์ทั้งหลายจึงเป็นผู้ที่ทราบพฤติกรรมปัญหาและอุปนิสัยของนักเรียนดีที่สุดในเมื่อ

อาจารย์เป็นผู้ทราบปัญหา ข้อมูลต่างๆ ของนักเรียนเป็นอย่างดี การแก้ไขปัญหาคือความประพฤติกและพฤติกรรมของนักเรียนย่อมกระทำได้ดี และแก้ไขตรงจุดที่เป็นปัญหามากที่สุดกว่าบุคคลที่อยู่นอกวงการนี้ ปัญหาอยู่ตรงที่ว่า เมื่อทราบปัญหาและข้อมูลต่างๆ ของเด็กแล้ว จะตั้งใจและเต็มใจที่จะแก้ไขปัญหานั้นต่อเนื่องไปหรือไม่ ถ้าอาจารย์มีกำลังใจและเต็มใจที่จะแก้ไขปัญหานั้นให้ถึงที่สุด ผลสำเร็จก็อาจจะบรรลุเป้าหมายได้ แต่ถ้าขาดกำลังใจ ข้อมูลหรือปัญหาที่รู้ก็หยุดอยู่แค่นั้น ไม่ได้นำออกมาใช้ในการแก้ไข หรือจะนำมาใช้ก็สักแต่ทำไปวันๆ รอวันที่จะมีกำลังใจ ฉะนั้น ผู้บริหารสูงสุดจึงมีบทบาทสำคัญมากต่อผลการดำเนินงาน โดยการสร้างขวัญกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงาน นอกจากการบริหารอย่างเป็นระบบสากลแล้ว จะต้องมีความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน จะต้องไม่เลือกที่รักมักที่ชัง และจะต้องไม่เอาเรื่องส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ให้กำลังใจผู้ใต้บังคับบัญชา

- 6.2 งบประมาณที่สนับสนุนการแก้ไขปัญหานั้น เนื่องจากการแก้ไขปัญหาคือทะเลาะวิวาทของนักเรียน เมื่อทราบถึงปัญหาผู้ปกครองเพื่อปรึกษาหารือ ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายบ้างตามสมควร เพื่อให้อาจารย์ผู้ปฏิบัติงานใช้ในการทำงานและเพิ่มขวัญกำลังใจในการทำงานสถานศึกษาควรหางบประมาณมาสนับสนุนในส่วนนี้ให้เพียงพอด้วย ซึ่งผู้บริหารสูงสุดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนนี้ในการจัดหางบประมาณมาสนับสนุน

● วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ

โดย อาจารย์สุมิตร สอนเครือ อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน

1. ท่านคิดว่ามีเหตุ-ปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้นักเรียน/นักศึกษาอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ ยั่วแยะและทำร้ายกัน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียน-นักศึกษาอาชีวะเกิดการทะเลาะวิวาท

- 1.1 สถาบัน การอดอ้าง ลบหลู่สถาบัน
- 1.2 การอดบารมี ต้องการสร้างจุดเด่นให้หมู่คณะยอมรับ
- 1.3 การแต่งกายและลักษณะการแสดงกิริยาท่าทาง ทำท่าย
- 1.4 ปัญหาเรื่องชู้สาว
- 1.5 การแอบอ้างสถาบันโดยมีมือที่สาม
- 1.6 บารมีของผู้ปกครอง คิดว่าผู้ปกครองของตนสามารถคุ้มครองได้ เช่น ลูกตำรวจ นักการเมือง

- 1.7 สิ่งเสพติด เหล้า-ยาเสพติด ทำให้ขาดสติ
- 1.8 ปัญหาครอบครัว เกิดการหย่าร้าง ทำให้เด็กขาดที่พึ่ง ขาดความอบอุ่น
- 1.9 สิ่งแวดล้อม การเที่ยวเตร่ในยามวิกาล และเวลาเรียน การคบเพื่อน การเอาแบบอย่างทางสื่อภาพยนตร์
- 1.10 การมีอาวุธไว้ในครอบครอง ทำให้เกิดความกลัวคนองไม่เกรงกลัวใคร

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

สถานศึกษาได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการดังนี้

- 2.1 จัดกิจกรรมกีฬาภายในสถานศึกษาเพื่อไม่ให้นักเรียนมีเวลาว่าง และรู้จักให้อภัย สามัคคี
- 2.2 เข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน นักศึกษาใหม่ก่อนเข้าเรียน
- 2.3 จัดฝึกอบรมเข้าค่ายกลุ่มอาชีวะสมานฉันท์ กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ
- 2.4 จัดฝึกอบรมโครงการเพื่อนรักเพื่อน โครงการลดปัญหายาเสพติด กลุ่มอาชีวะกรุงเทพมหานคร
- 2.5 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี บำเพ็ญประโยชน์
- 2.6 โครงการออกค่ายอาสาพัฒนาตามถิ่นทุรกันดาร โดยสร้าง-ซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ ฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น
- 2.7 โครงการลบมลพิษ ตามหมู่บ้าน สาธารณะ
- 2.8 วรรณคดีต่อต้านยาและสารเสพติด

ผลที่รับจากการจัดกิจกรรม

1. กิจกรรมกีฬาภายใน ให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย
2. การเข้าค่ายอบรมนักเรียนใหม่ ให้นักเรียนเกิดความสนิทสนม สามัคคี มีคุณธรรม จริยธรรม
3. การเข้าค่ายกลุ่มอาชีวะสมานฉันท์ ให้นักเรียน-นักศึกษาต่างสถาบันสนิทสนม สามัคคีร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยกัน ลดการทะเลาะวิวาทได้ในระดับหนึ่ง
4. โครงการเพื่อนรักเพื่อน ทำให้เพื่อนต่างสถาบันลดปัญหายาและสารเสพติดซึ่งจะนำไปสู่การทะเลาะวิวาทได้

5. กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี บำเพ็ญประโยชน์ สามารถร่วมกับชุมชน พัฒนา หมู่บ้าน วัด และสาธารณประโยชน์ทำให้คุ้นเคยกับชุมชน ใกล้เคียง ลดการทะเลาะวิวาทกับวัยรุ่นในชุมชนได้
6. โครงการค่ายอาสาพัฒนา สามารถฝึกอาชีพให้แก่ชุมชน และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในทางที่ดี

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

แนวคิดในการทำกิจกรรมเพิ่มเติม

- 3.1 จัดกีฬาต่างสถาบัน โดยหมุนเวียนเป็นเจ้าภาพ
- 3.2 ประชุมหมุนเวียนเห้ย-เยือน 2 เดือนต่อ1 ครั้ง
- 3.3 จัดดนตรีโดยผู้เล่นร่วมกันทุกสถาบัน

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

อุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหา

- 4.1 งบประมาณของทางราชการไม่ได้จัดสรรไว้ให้ในส่วนนี้
- 4.2 สถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชน บางสถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญร่วมมือเท่าที่ควร เช่น ปกปิดความผิดของนักเรียนของตนเองทำให้ปัญหายืดเยื้อ
- 4.3 นักเรียน-นักศึกษา บางสถานศึกษาไม่ค่อยให้ความสำคัญร่วมมือก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- 4.4 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
 - 4.4.1 กำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอ
 - 4.4.2 เจ้าหน้าที่บางรายไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควรหรือมีอคติต่อนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษาในทางลบ
- 4.5 สื่อต่างๆ ลงข่าวในภาพลบ กิจกรรมที่สร้างประโยชน์ให้กับสังคมโดยนักเรียนอาชีวศึกษา กลับไม่นำเสนอในทางสนับสนุน และนำเสนอแต่สิ่งที่ไม่ดีรุนแรงออกตามสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์

5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

องค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาในด้าน

- 5.1 แจ้งเบาะแสวัยรุ่นหรือผู้ที่ก่อเหตุ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และสถานศึกษาได้ทราบเพื่อป้องกัน
 - 5.2 ผู้นำชุมชนเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาส่วนรวม เพราะผู้นำจะทราบปัญหาและแก้ไขปัญหาชุมชนกับนักเรียน นักศึกษาเมื่อเกิดเหตุทะเลาะวิวาทได้
 - 5.3 ผู้นำชุมชน สถานประกอบการ สมาชิก นักการเมือง สข. สก. ให้ความอนุเคราะห์ในเรื่องที่จัดประชุม สานักกีฬา และงบประมาณ
6. ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน/นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร
- บทบาทของผู้บริหาร อาจารย์ปกครอง อาจารย์ฝ่ายกิจการและอาจารย์ทั่วไป
- 6.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้ให้มากขึ้น เพราะถ้าเกิดการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้นบ่อย ๆ การเรียนการสอนก็จะตกต่ำ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของนักเรียนอาชีวะก็จะเสื่อมเสียไปด้วย จะมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศชาติ
 - 6.2 อาจารย์ปกครองจะต้องทราบปัญหาของนักเรียน นักศึกษาแต่ละคน แต่ละกลุ่มเสียก่อนจึงจะแก้ปัญหาได้ถูกจุดมีมาตรการลงโทษที่สร้างสรรค์ ยกย่องนักเรียนนักศึกษาเมื่อเขาทำความดีจะให้เขามีกำลังใจ เก็บแ่ฝ้มประวัติของนักเรียน-นักศึกษาที่มีปัญหาเนื่องๆ พยายามมอบหมายให้งานเขาทำให้เป็นผู้ไปในบางกิจกรรม พบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อที่จะได้ทราบปัญหาต่างๆ และร่วมมือกันแก้ไขให้ถูกจุด
 - 6.3 อาจารย์ทั่วไป ส่วนใหญ่จะคิดว่าครูไม่ใช่จะไม่ค่อยเข้ามาช่วยแก้ไข ปัญหา อาจารย์ที่สอนส่วนใหญ่จะทราบถึงความประพฤติหรือพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน นักศึกษาได้ดี ถ้าเข้ามาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเรื่องต่างๆ ก็จะง่ายขึ้น
 - 6.4 อาจารย์ฝ่ายกิจกรรมต้องพยายามจัดกิจกรรม เพื่อที่จะไม่ให้ให้นักเรียน นักศึกษามีเวลาว่างมากจะได้ไม่คิดฟุ้งซ่านจัดกิจกรรมในทางสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวิชาชีพ กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ กิจกรรมคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมออกค่ายอาสาพัฒนาในสถาบัน และร่วมมือกับต่างสถาบัน

● **วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร**

โดย นายขงยุทธ แก้วธรรมชัย หัวหน้าโครงการพิเศษ

นายสมบุญศักดิ์ โอทาตะ หัวหน้างานปกครอง

นายณรงค์ชัย พุ่มมุล หัวหน้างานกิจกรรม

1. ท่านคิดว่ามีเหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาอาชีพมีความคิดและการกระทำที่ยั่วเยาะและทำร้ายกัน

- 1.1 เกิดการเลียนแบบจากหนังประเภทเจ้าพ่อต่าง ๆ
- 1.2 อยากจะแสดงออกเพื่อสร้างปมเด่นและปมด้อยของตัวเอง
- 1.3 อยากจะโชว์ผู้หญิง
- 1.4 ส่วนใหญ่นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในอาชีวศึกษา เป็นนักศึกษาที่เข้าเรียนต่อ ม.4, ม. 5, ม. 6 ไม่ได้ (ถูกคัดออกมา)
- 1.5 นักศึกษาที่ชอบก่อเหตุเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง ซึ่งไม่สนใจเรียนและส่วนใหญ่ 60% เป็นนักศึกษาที่ฝากเข้ามาเรียน
- 1.6 ระบบการศึกษาในปัจจุบันตั้งแต่ประถมจนถึงมัธยมไม่ได้เน้นเรื่องระเบียบ, วินัย , หน้าที่พลเมือง ทำให้เด็กขาดความรับผิดชอบ
- 1.7 ระบบการเรียนปัจจุบันมุ่งเน้นการช่วยเหลือเด็ก ทำให้เด็กมีความคิดว่าเรียนอย่างไรก็ได้เดี๋ยวก็จบ
- 1.8 นักศึกษาเข้าเรียนได้ง่าย มีเท่าไรรับหมด ถ้าเต็มแล้วที่เหลือจึงจะไปเข้าเอกชน
- 1.9 นักศึกษาบางกลุ่มอาจจะเกิดความแค้นที่เข้าเรียนในสถาบันที่ตนเองต้องการไม่ได้จึงชอบก่อเหตุ
- 1.10 บางส่วนเกิดจากนักศึกษารุ่นพี่ที่เรียนไม่จบแล้วชอบมาสร้างสถานการณ์
- 1.11 ปัจจุบันนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เชื่อฟังครู-อาจารย์ เกิดแรงต้านเพื่ออยากจะเอาชนะซึ่งติดนิสัยมาจากเกมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

- 2.1 จัดครูเวรออกตรวจตามเวลาก่อนเข้าเรียน และหลังเลิกเรียนซึ่งก็ไม่ค่อยได้ผลเพราะเวลาเกิดเหตุมักจะอยู่ในช่วงที่มีการเรียนการสอน
- 2.2 อบรมนักศึกษาทุกวัน แต่ก็ไม่ได้ผลเพราะนักศึกษาไม่ค่อยสนใจฟัง
- 2.3 บางครั้งนโยบายไม่ชัดเจน

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

คงจะทำอะไรมากกว่านี้ไม่ได้ เนื่องจากผู้รักษากฎหมายยังทำอะไรไม่ค่อยได้ อย่างเช่น เวลาเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ตำรวจควบคุมตัวนักศึกษาไปไว้ที่สถานี ตำรวจแล้ว ยังต้องตามให้ผู้ปกครองหรือครู-อาจารย์ไปรับตัวกลับมา แม้กระทั่งจะค้นพบอาวุธต่างๆ ก็ตามทำให้นักศึกษาที่ชอบก่อเหตุต่างๆ ได้ใจ เพราะตำรวจจับแล้วยังทำอะไรไม่ได้

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

- 4.1 ความเดือดขาด
- 4.2 ขาดความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ อย่างจริงจัง
- 4.3 ครู-อาจารย์ ทุกคนมีชั่วโมงการสอนมาก
- 4.4 ไม่ได้ใช้กฎระเบียบอย่างจริงจัง

5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ควรจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

จริงๆ แล้ว ถ้าพูดถึงหน่วยงานภายนอก ก็ต้องมองไปที่นโยบาย จะต้องสังเกต เห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ ตั้งแต่มีการยกเลิกการใช้บทลงโทษที่รุนแรง เช่น การใช้ไม้เรียว ทำให้เด็กเกิดความแค้นกระด้าง ไม่เชื่อฟัง กฎหมายต่างๆ ก็เอาความผิดไม่ค่อยได้ เนื่องจากเป็นเยาวชนควรให้ออกาส แต่ว่าเราลืมความจริงไปข้อหนึ่ง ก็คือ ถามว่าทำไมทุกวันนี้ถึงต้องมีตำรวจ, ทนายความ, ผู้พิพากษา ไม่มีได้หรือไม่ ถ้าตอบว่าได้ ทุกสิ่งทุกอย่างก็จบ แต่ถ้าตอบว่าไม่ได้ ก็ต้องมองย้อนกลับไปทบทองโทษต่างๆ นโยบายต่าง ๆ และการดำเนินการอย่างจริงจัง หมายเหตุ อย่าลืมนว่ามีสถานที่ต่าง ๆ ที่จะให้คนต่าง ๆ เลือกว่าจะไปอยู่ในสถานที่ใดตามความเหมาะสมของตนเอง

6. ท่านคิดว่า อาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

- 6.1 ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของแต่ละบุคคล
- 6.2 นโยบายบางครั้งไม่ชัดเจน
- 6.3 ควรหาวิธีการสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน
- 6.4 ถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างจริงจัง ทุกอย่างก็จะดีขึ้น

● **โรงเรียนเทคโนโลยีไทยสุริยะ**

โดย นายปราโมทย์ แสงอรุณ หัวหน้างานฝ่ายปกครอง

นายวิฑูล กลับดี

อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน

1. ท่านคิดว่ามีเหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ ยั่วแยะและทำร้ายกัน

- 1.1 ความรักสถาบันของตนเอง ทำให้มีการแบ่งแยก
- 1.2 ได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อผิดๆ จากรุ่นพี่
- 1.3 ชอบโชว์ อยากรู้อยากแสดงออก ทำตัวเป็นจุดเด่นในกลุ่มเพื่อน
- 1.4 เครื่องแต่งกาย เสื้อซอป หัวเข็มขัดของแต่ละสถาบันไม่เหมือนกัน
- 1.5 เครื่องดื่มที่ทำให้มีเมามา รวมทั้งสารเสพติด

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

- 2.1 จัดครูตรวจสอบในจุดที่ล่อแหลม หรือจุดที่คาดว่าจะมีเหตุทะเลาะวิวาท
ผลคือ ได้ผลดีมาก ทำให้ผู้ก่อเหตุหลบหนี และไม่กล้าก่อเหตุทะเลาะวิวาท
- 2.2 หาแหล่งข่าวสาร ข้อมูลการทะเลาะวิวาทจากนักเรียน
ผลคือ ได้ผลดีมาก เมื่อรู้ข่าวสารแล้วเราจะได้ออกตรวจสอบได้
- 2.3 จัดครูออกตรวจเข้า-เย็น โดยมีจุดเฝ้าระวัง
ผลคือ ได้ผลดีมาก นักเรียนที่พบเห็น ไม่กล้าก่อการทะเลาะวิวาท
- 2.4 ประชาสัมพันธ์ถึงผลดีและผลเสีย ของการทะเลาะวิวาทให้นักเรียนฟัง
ผลคือ นักเรียนได้รับความรู้ และสามารถป้องกันตนเองพร้อมกับแนะนำเพื่อนให้หลบหนีการทะเลาะวิวาทได้
- 2.5 แนะนำครู-อาจารย์ แต่ละโรงเรียนให้นักเรียนทราบ และแลกเปลี่ยนครูเข้ามาอบรมในโรงเรียน
ผลคือ นักเรียนจะได้รู้จัก ครู-อาจารย์ ต่างโรงเรียนเวลาที่มีเหตุทะเลาะวิวาท ก็จะช่วยระงับเหตุได้ง่ายขึ้น
- 2.6 จัดกิจกรรมแนะนำให้นักเรียนปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกันเช่น แข่งทักษะกีฬา
ผลคือ นักเรียนได้รู้จักกัน มีเพื่อนเพิ่มขึ้นและไม่ทะเลาะวิวาทต่อไป

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

- 3.1 ทุกสถาบันต้องมีการประชุมร่วมมือ ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ วางแผนปฏิบัติร่วมกัน ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ
- 3.2 ทุกสถาบันที่ออกตรวจดูแลความเรียบร้อย จะต้องมีความจริงใจต่อการว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนนักศึกษา ต้องทำด้วยความเสมอภาค ปฏิบัติเหมือนกันไม่เลือกที่รักมักที่ชัง เพราะนักเรียนของทุกสถาบันก็คือเยาวชนของชาตินั่นเอง
- 3.3 ทุกสถาบันต้องจัดทำแฟ้มประวัติ พร้อมรูปถ่ายของนักเรียน-นักศึกษา ไว้ในระบบข้อมูลทุกคน
- 3.4 นักเรียนที่ถูกให้ออกจากสถาบัน หรือผู้ที่ไม่มีสภาพเป็นนักเรียน บุคคลเหล่านี้จะนำนักเรียนไปก่อเหตุทะเลาะวิวาท ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินการอย่างจริงจัง โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพของนักเรียนนักศึกษา (ในกรณีเด็กแอบแฝง)

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา คือ การออกตรวจความเรียบร้อยของแต่ละสถาบันทำไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ต่อเนื่อง อยากทำก็ทำ จะหยุดก็หยุด งานจึงไม่ประสบความสำเร็จ การติดต่อประสานงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก ขาดความจริงใจ ปกปิดการทำความผิดของนักเรียนในสถาบันของตนเอง บางสถาบันก็บอกว่่านักเรียนลาออกไปแล้ว นักเรียนไม่ได้ลงทะเบียน ดึงรูปถ่ายออก การกระทำดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหา ดังนั้นทุกสถาบันต้องร่วมมือกันดำเนินการแก้ไขมีความจริงใจไม่ปกปิดความผิดของเด็ก ปัญหาการทะเลาะวิวาทก็จะลดน้อยลงทุกสถาบันจะต้องมียานพาหนะ เงิน วิทยุสื่อสารคมนาคม เป็นเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกในการออกตรวจเพื่อระงับเหตุทะเลาะวิวาท

5. ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ควรจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง

- 5.1 ทุกโรงเรียนจะต้องร่วมมือนำเขตพื้นที่รอบ ๆ บริเวณที่ตั้งและบริเวณที่นักเรียน นักศึกษาต้องเดินทางผ่านมาวิเคราะห์ จุดใดอาจเป็นจุดก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบัน เช่น ศูนย์การค้า ป้ายรถเมล์ที่เป็นศูนย์รวมนักเรียน-นักศึกษา และกำหนดตัวบุคคลดูแล ประจำจุดนั้นๆ

ช่วงเช้า-เย็น ครูประจำจุดต้องจํานักเรียน-นักศึกษาให้ได้มากที่สุดในทุกจุดของตนเอง หากพบหรือสงสัยให้แจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจคันทันที

- 5.2 ต้องการความสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ตำรวจช่วงเวลาหลังเลิกเรียนให้ออกตรวจดูแลความเรียบร้อยพร้อมกับอาจารย์ฝ่ายปกครองแต่ละสถาบันอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนละ 3 คน
- 5.3 ต้องการความร่วมมือกับผู้ปกครองให้สังเกตพฤติกรรมของบุตรหลานตนเอง ช่วงเวลาเรียนและกลับบ้าน ได้มีนักเรียน-นักศึกษาเกาะกลุ่มบริเวณใดบ้างให้แจ้งอาจารย์ฝ่ายปกครองเพื่อไปป้องกันเหตุไว้ก่อน
- 5.4 ควรมีเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่เข้ามาตรวจเยี่ยมภายในโรงเรียนทุกวันเพื่อสร้างความสนิทสนม ความเป็นกันเอง หรือสร้างความมั่นใจให้กับครูและนักเรียนในเวลาเดียวกันทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะได้รับข่าวสารจากครูและนักเรียน เพื่อร่วมวางแผนระงับเหตุการณ์ทะเลาะวิวาท ยาเสพติด และเรื่องอื่นได้อีกแนวทางหนึ่ง

6. ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร

บุคลากรทุกคนต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เรียน-นักศึกษา นักเรียน – นักศึกษาจะต้องมีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป คุณธรรมและจริยธรรมที่เกิดขึ้นในบุคคลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใดๆ ของคน จะไม่เห็นผลในเวลารวดเร็ว การสร้างความคุ้นเคย ความใกล้ชิด ให้ความรัก ความเมตตาต่อลูกศิษย์จะเป็นเกราะคุ้มกันไม่ให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนจะต้องทำอย่างจริงจัง และทำต่อเนื่องให้เป็นปกติอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงผู้อำนวยการ ไม่ใช่ “เป็นแต่ผู้สั่งงาน” แต่จะต้องลงมาร่วมดูแลการปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรต่างๆ อย่างใกล้ชิด

● โรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ

โดย นายชีวา ศิวารมย์ หัวหน้างานปกครอง

ปัจจุบันปัญหาการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรงของนักเรียน-นักศึกษา ทวีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของนักเรียน-นักศึกษา ตลอดจนชีวิตทรัพย์สินของทุกฝ่ายที่อยู่ใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน สูญเสียสาเหตุของการก่อเหตุทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรงของ นักเรียน-นักศึกษา มาจากองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ตัวนักเรียน-นักศึกษา เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยรุ่น ย่อมมีพฤติกรรมรักสนุก ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ชอบทำตัวเด่น อยากเป็นฮีโร่ในหมู่เพื่อน ขาดระเบียบวินัย ขาดความยับยั้งชั่งใจ อารมณ์ร้อน รักพวก รักศักดิ์ศรี รักสถาบัน พฤติกรรมชั่วๆ และการใช้ความรุนแรงมักจะเกิดจากการกระตุ้นและปลุกเร้าจากเพื่อน หรือรุ่นพี่ในสถาบัน ให้เกิดความหึงในศักดิ์ศรีของสถาบัน

1.2 เพื่อน

1.3 ครอบครัว

1.4 สังคมและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ต้องหาสาเหตุแล้วดำเนินการแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ให้ได้

1. ท่านคิดว่ามีเหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาอาชีวะมีความคิดและการกระทำที่ยั่วและทำร้ายกัน

เหตุและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหามาจาก

1.1 อิทธิพลจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง

1.2 ค่านิยมในศักดิ์ศรีของสถาบัน

1.3 เครื่องแบบ (มักได้รับการดัดแปลงโดยการปักข้อความลวดลาย) ทำให้เกิดการยั่ว

2. ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาคด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

งคประเพณีรับน้อง ไม่สร้างค่านิยม และไม่เน้น ไม่จัดกิจกรรมวันสถาปนาสถาบัน จัดโครงการที่ทำให้วัยรุ่นเป็นที่ยอมรับในสังคม หลีกเลี่ยงการปะทะกันโดยตรง โดยเหลื่อมเวลาเข้า-เลิกเรียนของโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน เครื่องแบบควรให้ใช้เครื่องแบบเดียวกัน คือเสื้อเชิ้ตขาว กางเกงสีกรมท่า หวีเข็มขัดสีเหลี่ยมไม่มีตราสัญลักษณ์ใดๆ เพื่อให้เกิดความเหมือนไม่แบ่งแยก ไม่ยั่ว และลดความขัดแย้งระหว่างสถาบัน

3. ท่านคิดว่าควรต้องมีการทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง

ให้ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว เพิ่มบทบาทในการให้คำปรึกษา และความใกล้ชิดให้มากขึ้น เน้นการอบรม คุณธรรม จริยธรรม และความมีระเบียบวินัย

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

4.1 เครื่องแบบนักเรียน-นักศึกษาของสถาบันเอกชน เปลี่ยนแปลงไม่ได้
เนื่องจากทุกสถาบันถือเครื่องแบบเป็นจุดขายส่วนหนึ่งที่สำคัญ

- 4.2 กฎหมาย ในกรณีนักเรียน-นักศึกษา กระทำผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเรื่อง การพกพาอาวุธการก่อเหตุวิวาท มักจะดำเนินการอย่างอะลุ่มอล่วย ลงโทษสถานเบา ทำให้ไม่เจ็ดหลาบ มักกลับมาทำผิดอีกซ้ำซาก
- 4.3 องค์กร หรือหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดระเบียบสังคมเห็นแก่ธุรกิจ ไม่คำนึงถึงเยาวชนของชาติปล่อย เข้าสถานเริงรมย์ หรือจำหน่ายเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดการ รวมตัวมั่วสุม
- 4.4 บุคลากร ครูผู้สอนไม่ค่อยร่วมมือในการกวาดขันระเบียบวินัยนักเรียน มักอ้างว่าไม่ใช่หน้าที่เป็นเรื่องของงานปกครอง มีหน้าที่สอนหนังสือ อย่างเดียว
- 4.5 ผู้บริหาร บางสถานศึกษา ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับงานปกครอง ขาดการสนับสนุนด้านกำลังคน และสวัสดิการ

● **วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี**

โดย ว่าที่ร.ต.ณรงค์ ทองเทศา หัวหน้างานฝ่ายปกครอง
นายชลัท อุดมวรยิ่ง หัวหน้างานกิจกรรม

1. ท่านคิดว่ามีเหตุปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ที่ทำให้นักเรียน นักศึกษาอาชีวะมีความ คิดและการกระทำที่ยั่วแระทำร้ายกัน

- 1.1 ความรักศักดิ์ศรีของสถาบัน
1.2 การปลุกฝังทัศนคติจากรุ่นพี่
1.3 พฤติกรรมส่วนตัวและการแต่งกายของนักเรียน-นักศึกษา
1.4 การได้รับคำแนะนำยั่วแระจากครู-อาจารย์

โดยแต่ละสาเหตุทำให้เกิดผลของความรุนแรงมากหรือน้อยแตกต่างกันไป (ดังภาพ)

พฤติกรรมส่วนตัวและการแต่งกายของนักเรียน

ความรักศักดิ์ศรีของสถาบัน	น้อย	ปานกลาง	การปลุกฝังทัศนคติจากรุ่นพี่
	มาก	มากที่สุด	

การได้รับคำแนะนำยั่วแระจากครู-อาจารย์

1. **ระดับความรุนแรงน้อย (ความรักศักดิ์ศรีและพฤติกรรมส่วนตัว)**
 อาจกล่าวได้ว่า การรักศักดิ์ศรีของสถาบันตลอดจนพฤติกรรมส่วนตัว และการแต่งกายของนักเรียนนั้นก่อให้เกิดความรุนแรงในการทำร้ายกันน้อยที่สุดในบรรดาสาเหตุทั้งหมด เพราะการรักศักดิ์ศรีของสถาบันนั้นไม่ได้เป็นกับนักเรียนทั้งหมดโรงเรียนมีเฉพาะบางกลุ่มที่มีพฤติกรรมเช่นนั้น อีกทั้งการแต่งกายที่ยั่วยุแล้วอาจจะถูกทำร้ายได้ง่ายนั้น ทางสถานศึกษาบางแห่งก็ได้มีการควบคุมไม่ให้แต่งอยู่แล้ว จึงสรุปได้ว่าหากจะเกิดการทำร้ายร่างกายกันด้วย 2 สาเหตุนี้ น่าจะมีส่วนน้อยมาก
2. **ระดับความรุนแรงปานกลาง (พฤติกรรมส่วนตัวและการปลุกฝังจากรุ่นพี่)**
 ความรุนแรงระดับปานกลางนี้เกิดขึ้นมาทันทีที่มีรุ่นพี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเมื่อน้องบางคนมีพฤติกรรมชอบการยกพวกตีกันอยู่แล้วได้แรงเสริมจากรุ่นพี่ก็ทำให้เกิดความตึกคะนองก่อให้เกิดความรุนแรงได้
3. **ระดับความรุนแรงมาก (ความรักศักดิ์ศรีสถาบันและการได้รับคำแนะนำยั่วยุจากอาจารย์)**
 ในบางครั้งจากการสอบถาม นักเรียนอาชีวศึกษาพบว่า การที่พวกเขา ยกพวกเข้าเตะรุมบอลกับสถานศึกษาอื่น ๆ เพราะเขารักในศักดิ์ศรีของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาครู-อาจารย์เข้าสอนก็จะปลุกฝังในทางที่อาจจะผิด คือ ชอบนำเอาเรื่องเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับสถาบันของเราในทางที่พ่ายแพ้, เหลียงพล้ำมาแล้วให้นักเรียนนักศึกษาฟัง (เหตุการณ์นี้ไม่ได้เกิดกับอาจารย์ทุกคน) ทำให้นักเรียนนี้เกิดความยั่วยุกันมากขึ้นจนมีระดับความรุนแรงมาก
4. **ระดับความรุนแรงมากที่สุด (การได้รับคำแนะนำยั่วยุจากครู-อาจารย์และการปลุกฝังจากรุ่นพี่)**
 การเกิดระดับความรุนแรงมากที่สุดเกิดขึ้นได้หากทั้ง 2 องค์ประกอบสำคัญที่จะกล่าวเป็นตัวผลักดันอันสูงสุดนี้ใส่ให้กับเด็กอาชีวศึกษา กล่าวคือ การที่เด็กอาชีวฯได้รับคำแนะนำ ยั่วยุจากครู-อาจารย์ในสถานศึกษานั้น และรุ่นพี่ที่ปลุกฝังแต่ค่านิยมที่ผิดๆ จึงทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นได้

2 ท่านคิดว่าสถานศึกษาได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีอะไรบ้าง แต่ละวิธีได้ผลมากน้อยเพียงใด

การพยายามแก้ไขปัญหของสถานศึกษาได้ทำทุกวิถีทางแต่จะได้ผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย 4 ประการ คือ

- 2.1 ครอบครัว
- 2.2 สถานศึกษา
- 2.3 สังคมหรือชุมชน
- 2.4 นักเรียน

โดยแต่ละปัจจัยทำให้ระดับผลการแก้ไขปัญหามากหรือน้อยแตกต่างกันไป (ดังภาพ)

		สังคมหรือชุมชน	
ครอบครัว	น้อย	ปานกลาง	นักเรียน
	มาก	มากที่สุด	
		สถานศึกษา	

การแก้ไขปัญหาคือความรุนแรง การกระทำที่ช่วยและทำร้ายกันของสถานศึกษาได้กระทำการแก้ไขปัญหามากน้อยต่างกัน แต่หากจะให้สถานศึกษาฝ่ายเดียวแก้ไขปัญหาคงจะเป็นไปได้อย่างยากที่สถานศึกษาจะทำได้ เพราะจำนวนนักเรียนมีมาก ปัญหาต่างๆ รอบด้านมีเยอะจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมหรือชุมชน, ครอบครัว, ตัวนักเรียนเอง ต้องมีส่วนช่วยกันจึงจะทำให้ความรุนแรงลดลงไปได้ แต่ก็หากการร่วมกันแก้ไขปัญหามิได้ถูกวิธีไม่ประสานกัน ผลที่ได้ในการแก้ไขปัญหาก็อาจออกมาบ้างน้อยบ้าง

1. ระดับของผลการแก้ไขปัญหานั้นน้อย (ครอบครัวและสังคมหรือชุมชน) ต้องยอมรับว่าปัจจุบันนี้การแก้ไขปัญหของครอบครัวกับสังคมหรือชุมชนทำให้เกิดผลในการแก้ไขปัญหานั้นน้อย เพราะวันๆ หนึ่ง บางครอบครัวแทบไม่มีเวลาอยู่บ้าน ไม่รู้จักเพื่อนบ้านที่อยู่ติดกันเลย ไม่มีการประสานงานกับสังคมหรือชุมชนเลย ดังนั้น หากจะให้สังคมกับชุมชนมาร่วมกันแก้ไขปัญหาคงจะได้้น้อยมาก

2. **ระดับของผลการแก้ไขปัญหาลานกลาง (สังคมหรือชุมชนและนักเรียน)**
การแก้ไขปัญหาลแล้วได้ผลปานกลางนั้นเกิดจากตัวนักเรียนและสังคมหรือชุมชนเพราะปัจจุบัน ตัวนักเรียนเองที่มีเพื่อนอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ก็ยังแทบจะไม่รู้จักกันเลย ต้องยอมรับว่าในสังคมไทยยังเป็นอยู่จริง ดังนั้น การเข้าไปแก้ไขปัญหาลความรุนแรง การกระทำที่ยั่วกัน และการทำร้ายกันจึงไม่สามารถได้ผลมากนักหากเข้าไปแก้ที่สังคมหรือชุมชนและนักเรียน
3. **ระดับของผลการแก้ไขปัญหาลมาก (ครอบครัวและสถานศึกษา)**
การที่จะแก้ไขปัญหาลการยั่วรุนแรงได้ผลดีนั้น ต้องมีการร่วมมือและช่วยเหลือกันทั้ง 2 ฝ่าย กล่าวคือ ต้องได้รับการดูจากครอบครัวและสถานศึกษาเพราะเด็กจะใช้ชีวิตอยู่ที่บ้าน 16 ชั่วโมง อยู่ที่โรงเรียน 8 ชั่วโมง ดังนั้น การร่วมมือกันดูแลบุตรหลานจึงเป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาลประสบผลสำเร็จได้
4. **ระดับของผลการแก้ไขปัญหาลมากที่สุด (นักเรียนและสถานศึกษา)**
คงเป็นที่ยอมรับและหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สถานศึกษา สถานทีลคอยเพาะบ่มนิสัยของเด็กต้องมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาลทั้งปวง ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการทำให้นักเรียนเป็นคนดี ดังนั้น ถ้าจะป้องกันและแก้ไขปัญหาลได้ดีที่สุดต้องได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนที่เขาลศึกษาอยู่อย่างแท้จริง

3. **ท่านคิดว่าควรต้องมีการกระทำอะไรเพิ่มเติมบ้าง**

การทำกิจกรรมเพิ่มเติมเพื่อลดความรุนแรงในการเกิดการยั่วและทำร้ายกันของเด็กนักเรียน นักศึกษานั้น ต้องมีการประสานร่วมกัน ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

- 3.1 กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกับโรงเรียน
- 3.2 กิจกรรมที่โรงเรียนทำร่วมกับชุมชน
- 3.3 กิจกรรมที่โรงเรียนทำร่วมกับผู้ปกครอง
- 3.4 กิจกรรมที่รัฐบาลจัดการสนับสนุน

โดยกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีการทำอย่างเร่งด่วนแบบระยะสั้น-ยาว และทำให้เกิดขึ้นตลอดไปเพื่อลดปัญหาลความรุนแรงดังกล่าว (ดังภาพ)

กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกับโรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียน ทำร่วมกับผู้ปกครอง	เร่งด่วน	ทำแผน ระยะสั้น (5 ปี)	กิจกรรมที่โรงเรียน ทำร่วมกับชุมชน
	ทำแผนระยะ ยาว (10 ปี)	ทำให้เกิดขึ้น ตลอดไป	

กิจกรรมที่รัฐบาลให้การสนับสนุน

การจัดกิจกรรมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง คิดเป็น วิเคราะห์เป็น และแยกแยะสิ่งผิดถูกได้ ดังนั้น กิจกรรมที่หลาย ๆ ฝ่ายได้ร่วมกันจัดให้กับเด็กจึงมีความสำคัญทั้งสิ้น อาทิเช่น กิจกรรมที่โรงเรียน จัดร่วมกับผู้ปกครอง, กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกับโรงเรียน, กิจกรรมที่โรงเรียน ทำร่วมกับชุมชน และกิจกรรมที่งบประมาณรัฐจัดสนับสนุนซึ่งมีความจำเป็นเร่งด่วนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดังนี้

1. กิจกรรมที่ต้องทำโดยเร่งด่วน

(กิจกรรมเด็กทำร่วมกับ โรงเรียนและกิจกรรมโรงเรียนทำร่วมกับผู้ปกครอง)

จากสภาพปัญหาในปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่านักเรียนหรือผู้ปกครอง มีความห่างไกลจากโรงเรียนมาก ซึ่งทำให้ผู้ปกครองหลายคนคิดว่า โรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้ปกครองเท่าที่ควร บางคนจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนที่ตนเองเคยเรียนเพราะมั่นใจว่าผู้ปกครองจะมีส่วนเข้าไปดำเนินการดูแลบุตรหลานของตนเองได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับบุตรหลานลดช่องว่างระหว่างโรงเรียน, ผู้ปกครอง และนักเรียน ควรจัดให้มีกิจกรรมอย่างเร่งด่วน

2. กิจกรรมที่ต้องทำแผนระยะสั้น 5 ปี

(กิจกรรมที่เด็กทำร่วมกับโรงเรียนและกิจกรรมที่โรงเรียนทำร่วมกับชุมชน)

กิจกรรมที่นักเรียนทำร่วมกับสถานศึกษามีอยู่เป็นประจำและต่อเนื่องอยู่แล้ว แต่ต้องทำเป็นแผน 5 ปี เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เหตุการณ์และมีกิจกรรมใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอๆ ส่วนกิจกรรมที่โรงเรียนต้องทำร่วมกับผู้ ปกครองนั้นต้องทำและสำรวจข้อมูลเพื่อเรียกศรัทธาจากผู้ปกครองเพราะในขณะนี้หลายคนไม่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนสาขอาชีวะกันแล้ว ด้วยเกรงว่าจะไม่ปลอดภัยและทุก ๆ 5 ปีจะมีการปรับแผนการทำกิจกรรมร่วมกันใหม่

3. กิจกรรมที่ต้องทำแผนระยะยาว 10 ปี
(กิจกรรมโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองและกิจกรรมรัฐบาลจัดการสนับสนุน)
กิจกรรมที่ต้องมีการทำร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนั้นถ้าจะให้บรรลุผลลดความรุนแรงลงได้อย่างจริงจังนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่ทำกันเป็นระยะเวลายาวนาน กล่าวคือ ต้องร่วมกันทำอย่างจริงจังตลอด และต้องได้รับการสนับสนุนทั้งเงินและงบประมาณจากทางภาครัฐเป็นอย่างดีด้วย
4. กิจกรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นตลอดไป
(กิจกรรมโรงเรียนทำร่วมกับชุมชนและกิจกรรมที่รัฐบาลให้การสนับสนุน)
ถ้าหากสถานศึกษา ชุมชน และภาครัฐบาล ผลักดันให้การแก้ไขปัญหาเกิดขึ้นได้ตลอดไปเมื่อใดแล้วสภาพปัญหาความรุนแรงของเด็กอาชีวะศึกษาคงลดน้อยลงเพราะกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดให้กับชุมชนและ กิจกรรมที่รัฐบาลให้การสนับสนุนนั้นเป็นกิจกรรมที่ใหญ่มีผลในวงกว้างออกไปรวดเร็วเห็นผลในระยะยาวได้ดี(งบประมาณมาก) จึงสมควรที่ภาครัฐและชุมชนควรจัดให้มีตลอดไป

4. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาคืออะไร

การทำงานย่อมมีอุปสรรคจากหลาย ๆ ด้าน อาจสรุปได้ 4 ด้าน ดังนี้

- 4.1 บุคลากร
- 4.2 วิธีการ
- 4.3 นักเรียน นักศึกษา
- 4.4 งบประมาณ

โดยในแต่ละด้านมีผลทำให้เกิดอุปสรรคมากหรือน้อยแตกต่างกันไป (ดังภาพ)

นักเรียน-นักศึกษา			
บุคลากร	น้อย	ปานกลาง	วิธีการ
	มาก	มากที่สุด	
		งบประมาณ	

การเกิดปัญหาอุปสรรคในการทำงานย่อมมีได้ทุกการทำงาน ดังนั้นการลดปัญหาความรุนแรงที่ทำให้เกิดการขั้วยุ จนนำไปสู่การทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะศึกษานั้น ถือเป็นการทำงานเฉพาะทาง เฉพาะด้านอย่างแท้จริง ปัญหาที่เกิดขึ้นจะมาจากนักเรียน นักศึกษา จากการขาดบุคลากร ขาดวิธีการแก้ปัญหา หรือขาดงบประมาณซึ่งทำให้เกิดอุปสรรคต่าง ๆ ตามมา ดังนี้

1. **อุปสรรคในการแก้ไขปัญหาน้อย (บุคลากรและนักเรียน นักศึกษา)**
อุปสรรคในการแก้ไขปัญหความรุนแรงที่มีน้อยที่สุดของสถานศึกษา ก็คือ ขาดบุคลากร และตัวนักเรียน นักศึกษา เพราะบุคลากรของสถานศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งทุกประการอยู่แล้ว ส่วนนักเรียน นักศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น ปัญหาในการแก้ไขความรุนแรงจึงมีน้อย
2. **อุปสรรคในการแก้ไขปัญหปานกลาง (นักเรียน นักศึกษาและวิธีการ)**
ในบางครั้งวิธีการแก้ไขปัญหายังไม่ถูกวิธีการ โดยกระทำกับนักเรียน นักศึกษาแล้วมักไม่เกิดผลสำเร็จเป็นปัญหาที่พบบ่อยๆ เพราะอาจไม่ได้รับการร่วมมือจากนักเรียน นักศึกษาตลอดจนวิธีการไม่เข้าใจ ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร
3. **อุปสรรคในการแก้ไขปัญหามาก (บุคลากรและงบประมาณ)**
ในการแก้ไขปัญหสถานศึกษาขาดบุคลากรและงบประมาณเป็นอย่างยิ่ง ในการแก้ไขปัญหที่ละเอียดอ่อน ลึกซึ้ง และต้องใช้ทั้งบุคลากรที่มีความชำนาญ และงบประมาณที่สูงนั้น สถานศึกษายังมีความสามารถทำได้ด้วยข้อจำกัดต่างๆ กันไปแล้วแต่สถานที่ ดังนั้น ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมากจึงมาจากการขาดบุคลากรและงบประมาณ
4. **อุปสรรคในการแก้ไขปัญหามากที่สุด (วิธีการและงบประมาณ)**
อุปสรรคในการแก้ไขปัญหามากที่สุดของสถานศึกษาที่พบ คือ การขาดวิธีการที่ถูกต้อง งบประมาณที่เพียงพอ กล่าวคือ วิธีการที่ดีที่สุดได้แก่การหาบุคลากรภายนอกมาทำการสอนหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้ และจัดหาเงินอุดหนุนมาด้วยก็จะเป็นการดีที่สุด
5. **ท่านคิดว่าองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ควรจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหอย่างไร หรือสถานศึกษาต้องการความสนับสนุนในเรื่องใดบ้าง**

ในการแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง รุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษานั้น องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากเพราะจะทำให้ผลของการแก้ไขปัญหาได้ดี อีกทั้งองค์กรหรือหน่วยงานภายนอกมีความพร้อมมากกว่าสถานศึกษาอย่างยิ่ง โดยอาจกล่าวสรุปได้ว่า หน่วยงานองค์กรภายนอกที่จะเข้ามาให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนสถานศึกษาในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. **เรื่องของวิธีการ** องค์กรภายนอกที่มีความสามารถหลายๆ องค์กรพยายามเข้ามาจัดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ นับว่าเป็นผลดียิ่ง เพราะถ้าพึ่งแต่สถานศึกษาอย่างเดียวคงคิดวิธีการดีๆ ใหม่ๆ ค่อนข้างที่จะลำบากยิ่ง
 2. **เรื่องบุคลากร** องค์กรภายนอกย่อมที่จะมีบุคลากรตรงการแก้ไขปัญหา มากที่สุด ดังนั้น หากนำเอาบุคลากรมาพัฒนาและแก้ไขปัญหาในสถานศึกษาย่อมที่จะมีผลดีมาก
 3. **เรื่องงบประมาณ** หากองค์กรภายนอกที่พอจะมีการจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาได้บ้างก็คิดว่าน่าจะเป็นการดีในการช่วยแบ่งเบาภาระของสถานศึกษาในการร่วมกันแก้ไขปัญหา เพราะบางสถานศึกษานั้น อาจไม่มีงบประมาณ หรือมีงบประมาณในจำนวนที่จำกัดอยู่ก็ได้
- ดังนั้นอาจกล่าวสรุปได้ว่าในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงองค์กรหรือหน่วยงานที่อยู่ภายนอกสถานศึกษาควรมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างมาก และต้องสนับสนุนสถานศึกษาให้มากจึงจะลดความรุนแรงและช่วยแบ่งเบาภาระของสถานศึกษาได้มาก
6. **ท่านคิดว่าอาจารย์ทั่วไป อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา อาจารย์ปกครอง และผู้บริหารสูงสุด มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาอย่างไร**
 บทบาทและหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เข้ามาร่วมช่วยในการแก้ไขปัญหาต้องทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สมบูรณ์แบบที่สุด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยแต่ละคนควรมีหน้าที่และบทบาทในการแก้ไขปัญหา ดังนี้
 1. ครู-อาจารย์ทั่วไป ควรมีบทบาทหน้าที่ในการอบรมจิตใจ เพาะบ่มนิสัย ในการเป็นผู้ที่มีความอ่อนโยน ไม่มีความกระด้างกระเดื่อง และต้องกำกับดูแลให้คำปรึกษาช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

2. อาจารย์ฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา ควรมีบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมเสริมให้กับนักเรียน นักศึกษาตลอด และควรจัดกิจกรรมที่ปลูกจิตสำนึกรักในตนเอง รักในความก้าวหน้าซึ่งมองแล้วทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันให้กับนักเรียน นักศึกษาที่กำลังจะหลงผิดทางในอนาคตต่อไป
3. อาจารย์ฝ่ายปกครอง ควรมีบทบาทในการกำกับดูแล เกาะติด และติดตามเด็กอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวและควรมีการประสานงานกับโรงเรียนต่างๆ เพื่อตามดูพฤติกรรมและควรทำหน้าที่ในการกำหนดโทษอย่างถูกต้อง ตรงไปตรงมา
4. ผู้บริหารสูงสุด ควรมีบทบาทสำคัญในการผลักดันสนับสนุนให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างจริงจังและเร่งด่วน ซึ่งหากการแก้ไขปัญหาใดๆ แล้วไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารก็จะทำให้การทำงานหยุดชะงักลง

5.4 ความคิดเห็นของวิทยากรค่ายอาชีวะสมานฉันท์

ค่ายเด็กอาชีวะ : บางแง่มุมที่น่าสนใจ

โดย นายแพทย์เทอดศักดิ์ เดชคง สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

ถ้าถามว่าผมรู้สึกอย่างไรกับการทำค่ายเด็กอาชีวะ ผมก็บอกว่าดี แต่จะให้เป็นคนต้องเดินทางไปกับเด็กอาชีวะเหล่านี้ผมก็ชักลังเล หลายเสียงเตือนด้วยความเป็นห่วงในสวัสดิภาพและความปลอดภัย บางเสียงก็ไม่แน่ใจว่าไปจัดแล้วจะได้อะไร แต่ในที่สุดผมก็ไปค่ายเด็กอาชีวะจริงๆ เป็นจำนวน 2 รุ่น คือ รุ่นค่ายอาชีวะสมานฉันท์รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2

สุดท้ายผมก็กลับมาด้วยสวัสดิภาพ พร้อมทั้งประสบการณ์ที่น่าสนใจได้แง่คิดหลายอย่าง เรื่องแรกคือ เด็กอาชีวะไม่ได้เลวร้ายอย่างที่คิด มีปัจจัยอื่นๆ หลายอย่างที่ทำให้เกิดพฤติกรรมผิดๆ ออกมา ไม่มีใครอยากเป็นคนเลว แต่หลายครั้งที่พวกเขาไม่สามารถแยกแยะอะไรดี บ้างก็ทำตามๆ กันไป ความเข้าใจเรื่องนี้ทำให้กิจกรรมในค่ายจะมีส่วนที่เน้นความเข้าใจในผู้อื่น(ใจเขาใจเรา) หลายคนแปลกใจที่ทราบว่า ก่อนหินที่ตนขว้างใส่คู่อริ ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมค่ายนั่นเอง ได้ทำร้ายเพื่อนจนบาดเจ็บ เด็กบางคนทำตัวเป็นหัวโจกเป็นที่หน้าหมั่นไส้ของเพื่อน แต่เราก็พบว่าคนๆ นั้นมีบางสิ่งที่เป็นด้านบวกเป็นคนมีน้ำใจ เป็นความรักดี อยากเป็นที่ยอมรับ(แต่ที่แล้งมาเป็นการยอมรับในด้านลบ)

เรื่องที่สอง เกิดจากเหตุบังเอิญที่มีเด็กกลุ่มหนึ่งล่องแพหนีออกจากค่ายไปตามคูคลองที่อยู่ใกล้เคียง สมาชิกที่ร่วมลงแพไปประกอบด้วยเด็กจากหลายโรงเรียนซึ่งแต่เดิมเป็นคู่อริกันมา เรียกว่าเจอกันไม่ได้ต้องตีกันลูกเดียว แต่คราวนี้พวกเขาร่วมทางกันได้(แม้จะเป็นงานไม่ค่อยดีนักก็ตาม) บทเรียนจากเรื่องนี้ คือ เด็กเหล่านี้อาจต้องการบรรยากาศที่เป็นด้านบวก การให้โอกาสพวกเขาได้ทำกิจกรรม

เสริมสร้างความเชื่อมั่น แน่ใจว่าถ้าเราเริ่มการมีกิจกรรมระหว่างโรงเรียนได้ด้วยก็จะช่วยลดความขัดแย้งในระยะยาว

เรื่องที่สาม เป็นบทบาทของครู เราพบว่าครูส่วนใหญ่มีทำหน้าที่นักเลงแต่ก็แฝงความเมตตาหวังจะให้ลูกศิษย์ได้ดี ครูเหล่านี้จะเป็นแบบอย่างให้กับเยาวชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ตรงกันข้ามกับครูที่ใจร้อนลงโทษด้วยความรุนแรง ทำตัวเป็นแบบอย่างไม่ดี (เช่น เล่นอาวุธปืน กินเหล้าเมา) ก็จะสร้างเยาวชนที่มีคุณสมบัติด้านลบติดตัวออกมา

เรื่องที่สี่ พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญ ถ้าพ่อแม่เป็นหลักได้ โรงเรียนก็ควรใช้โอกาสและทรัพยากรนี้ให้เป็นประโยชน์ แต่ก็น่าเห็นใจที่พบว่าเด็กอาชีวะจำนวนมากไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ กรณีเช่นนี้ครูที่ปรียาน่าจะมีบทบาทของการช่วยเหลือให้กำลังใจ อย่างน้อยก็จะได้ทดแทนส่วนที่ขาดไปได้บ้าง

เรื่องที่ห้า เป็นบทเรียนของผู้จัดงานและวิทยากร ต้องยอมรับว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมวัยรุ่นเป็นเรื่องยาก ยิ่งถ้าทำกับกลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กอาชีวะที่ถูกรุมด้วยปัญหาความขัดแย้งก็ยิ่งยากเป็นทวีคูณ การตั้งเป้าหมายไว้ว่าผลลัพธ์ของการจัดค่ายจะทำให้ลดความขัดแย้งการตีกันลงไปได้ แม้จะเป็นสิ่งที่ดีแต่ก็อาจใช้เวลาและกระบวนการต่อเนื่อง ดังนั้นการตั้งเป้าหมายที่ “กระบวนการ” จึงอาจเป็นสิ่งที่เหมาะสมมากกว่า

เปรียบเทียบง่าย ๆ ก็คล้ายกับกรณีของการบำบัดผู้ติดยาเสพติดซึ่งประสบปัญหาเรื้อรัง เดี่ยวที่ดีขึ้นสักพักก็แย่ลง กลับไปกลับมา ซึ่งถ้าผู้บำบัดเข้าใจในธรรมชาติที่ต้องใช้เวลาบำบัด รวมทั้งหลักความจริงที่ว่าต้องบำบัดให้ผลจะออกมาอย่างไรก็ไม่เลวร้ายแน่นอน และ “ผู้ป่วยเสียกำลังใจไม่เป็นไร แต่ผู้บำบัดอย่าท้อถอยก็แล้วกัน ”

บทสรุปของแง่มุมต่างๆ อาจเป็นการมองเพียงบางส่วนเลี้ยว แต่ก็มีความรู้สึกที่ชัดเจนว่าเรื่องนี้ (การทำค่าย) มีประโยชน์แน่นอน ทั้งตัวผู้เข้าค่ายที่จะมีพัฒนาการทางจิตใจที่ดีขึ้น และผู้จัดทำค่ายที่เรียนรู้การทำอะไรซึ่งยากและต้องใช้เวลาอันเป็นการพัฒนาตัวของเราทุกๆ คน

5.5 บทเรียนของเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ อาจารย์สมเกียรติ มาพึ่งอาตม์ อดีตผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ผู้เริ่มตั้งกลุ่มเบญจมิตร และอาจารย์ บุญมา หลิมเจริญ ผู้ช่วยผู้อำนวยการทำงานประสานงานมาตั้งแต่เป็นกลุ่มเบญจมิตร จนขยายเป็นเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์ต่อมา ข้อคิดเห็นของอาจารย์ทั้งสองท่านสรุปได้ดังนี้

เรื่องบทบาทของเครือข่าย

การแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน ก่อนอื่นการจัดการของสถานศึกษาจะต้องเป็นหลักในการดูแล ถึงแม้จะดูแลกันอย่างดีก็จะมีบางส่วนที่เป็นปัญหาคับด้วยเหตุปัจจัยหลายอย่าง ดังนั้นการประสานงานกับสถานศึกษาอื่น อย่างทันทั่วทั้งด้วยความเข้าใจกันเป็นเรื่องจำเป็นจึงต้องมีการทำเครือข่ายเพื่อทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดระบบข้อมูลในการประสานงานกัน เกิดการให้และรับช่วยเหลือกัน เป็นตัวกลางในการเจรจาข้อขัดแย้ง มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา มีการพัฒนารูปแบบของการทำกิจกรรมมากขึ้น รู้ว่ากิจกรรมแบบใดเกิดประโยชน์หรือไม่เกิดประโยชน์และสังคมภายนอกรู้จัก ซึ่งทำให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไข ปัญหา เช่น แจกเบาะแสให้ข้อมูล เอื้อเฟื้อสถานที่ ให้ความร่วมมือ ฯลฯ

ลักษณะเด่นของเครือข่าย

เครือข่ายเกิดขึ้นตามสายของปัญหา ไม่ใช่ตามสายการบริหารงาน ทำให้หลุดจากการบังคับบัญชา ทำให้มีอิสระในการคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทำงานบนพื้นฐานของสภาพความเป็นจริง

เงื่อนไขที่สำคัญของการพัฒนาเครือข่าย

- ผู้บริหารต้องเข้าใจในเรื่องประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งในที่สุดก็จะรู้ว่าการแก้ไขโดยลำพังจะทำได้ยาก และบางครั้งผู้บริหารก็ไม่มีปัญหาที่เกิดขึ้นบนท้องถนนหรือในตลาด
- การบริหารจัดการภายในแต่ละสถานศึกษา ส่งผลต่อความพร้อมของบุคลากรในการทำงาน การสับเปลี่ยนบุคคล โดยไม่มีการสำรองคนที่รู้เรื่อง ทำให้ต้องเริ่มกันใหม่ กว่าที่จะเข้าใจกันใช้เวลาเกือบปี
- ต้องมีแกนการทำงาน ต้องมีความพร้อมที่จะแบกรับภารกิจของส่วนรวม ซึ่งผู้บริหารต้องใจกว้าง เสียสละ ท่วมเท เพราะต้องใช้ทรัพยากรของโรงเรียน
- ผู้ประสานงาน ต้องได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่น
- การประสานงานโดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชน ต้องถึงผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารมักมีความคาดหวังสูง ต้องการลงทุนแล้วเห็นผลทันที การประสานงานกันต้องไปให้ถึงความเป็นกัลยาณมิตร ต้องลงทุนทำกิจกรรมต่อเนื่อง
- การแข่งขันทางธุรกิจ มีผลต่อความร่วมมือ
- การทำงานเครือข่าย ดันสังกัดต้องเป็นหลักให้ เพราะต้องใช้คน งบประมาณ และเวลา

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษา

เครือข่ายจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักเรียน/นักศึกษา มากขึ้นได้หรือไม่ ยังไม่แน่ใจ เพราะขึ้นอยู่กับสภาพภายในของแต่ละสถานศึกษา เช่น ในวิทยาลัยเทคนิค

มีนบุรี กิจกรรมนักศึกษาของหลายชมรม นักศึกษามีส่วนร่วมมาก เช่น ชมรมลูกเสือ ชมรมกีฬา แต่อีกหลายชมรมก็นิ่ง แต่ถ้าให้ความสำคัญก็น่าจะทำได้

อนาคตของเครือข่าย

- น่าจะสร้างระบบความร่วมมือที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้เส้นทางการทำงานชัดเจน และทำให้การสร้างความสัมพันธ์กับภายนอกง่ายขึ้นแต่รูปแบบจะเป็นอย่างไร ยังไม่ชัดเจนต้องทดลองทำ
- อยากเห็นการได้รับความร่วมมือจากชุมชน และหน่วยงานอื่นมากขึ้น ต้องมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น
- อยากให้มีการพัฒนาเครื่องมือใช้งาน เช่น วิทยุสื่อสาร กล้อง อยากเห็นการระดมกำลังช่วยแก้ไขปัญหาเฉพาะจุดมากขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการวิจัยฯ

- ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน
- ได้รู้ข้อมูล ได้เรียนรู้จากบุคคลต่างๆ ที่จัดมาให้
- ได้รับงบประมาณที่ทำให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเคลื่อนไหวภายในเครือข่าย ทำให้เครือข่ายมีการเรียนรู้ มีพัฒนาการในการทำงานร่วมกัน ช่วยกันแบกรับภารกิจมากขึ้น
- การได้ทำงานทำให้เกิดบทเรียน การได้ทำอะไรแม้จะถูกบ้าง ผิดบ้าง แต่ได้เรียนรู้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน

ข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา

ในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม ควรกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา หรือกลุ่มสถานศึกษา เพราะเป็นผู้รู้ปัญหา การทำโครงการใหญ่รวมๆกัน โดยส่วนกลางเป็นวิธีที่โบราณมาก ถ้าไม่รู้จริงอย่าทำ เพราะเกิดความเสียหายแก่เด็ก เด็กเสียเวลาเรียนโดยไม่ได้อะไรกลับมา ส่วนกลางหรือ องค์กรต่างๆ ควรมีบทบาทในการสนับสนุนช่วยเหลือมากกว่าเข้ามากำหนดวิธีการ

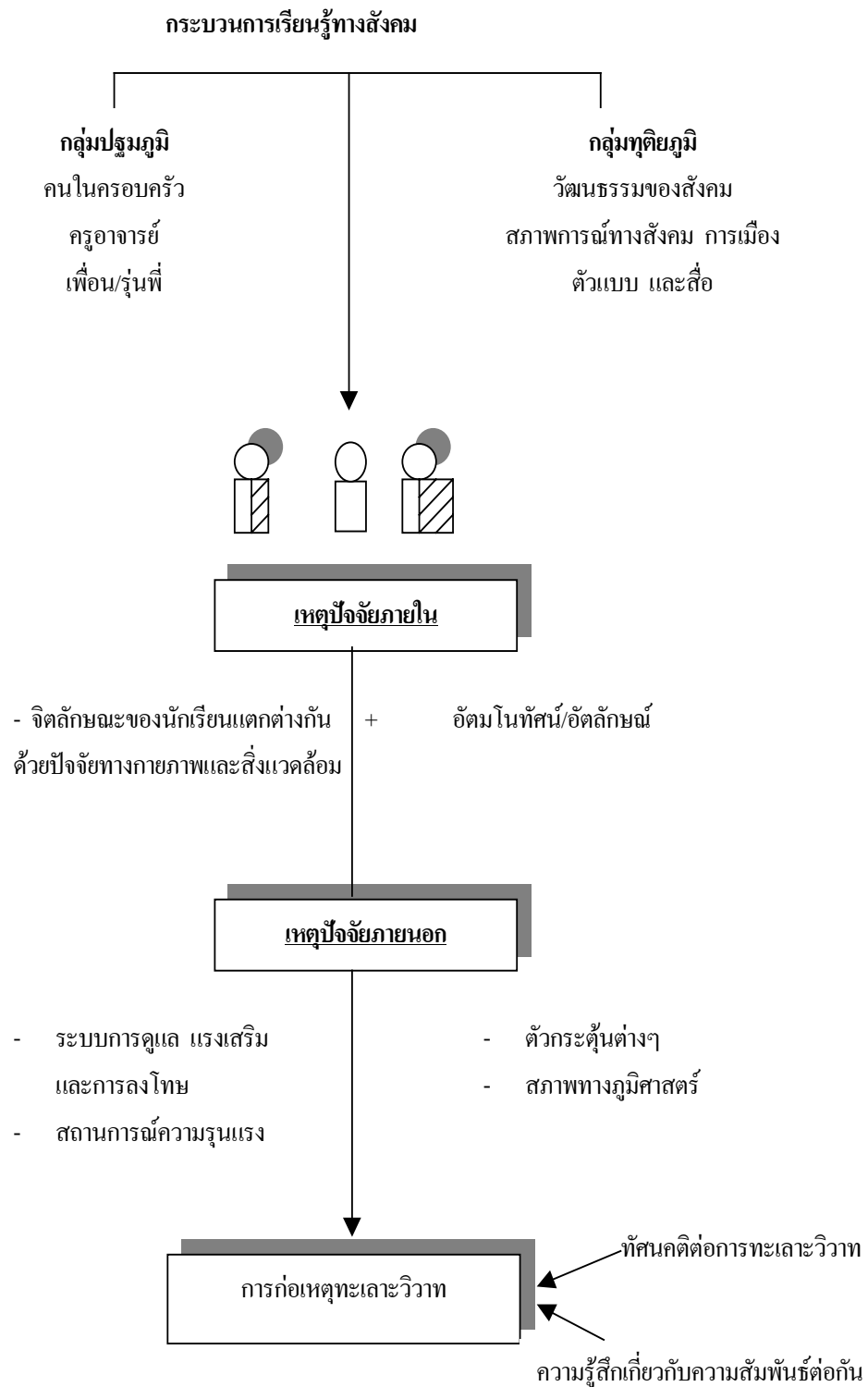
อาจารย์ บุญมา หลิมเจริญ
สัมภาษณ์ 11 กรกฎาคม 2546

บทที่ 6

องค์ความรู้ในการจัดการปัญหา และข้อเสนอแนะ

6.1 ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน และบริบทที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสาร จากการสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม และจากการสังเกต สามารถสรุปปัญหาและบริบทที่เกี่ยวข้องได้ดังแผนภาพ กล่าวคือ ปัญหาความรุนแรง หรือ การก่อเหตุทะเลาะวิวาท มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบที่เป็นเหตุปัจจัยภายในของตัวนักเรียน
2. องค์ประกอบที่เป็นเหตุปัจจัยภายนอก

เหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกมีผลต่อการเกิดปัญหาอย่างแยกกันไม่ได้ ทักษะที่พึงเล็งไปเฉพาะที่ตัวนักเรียนจึงอาจนักเรียนหัวโจกไปอบรม น่าจะไม่ทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่แท้จริง เพราะนักเรียนดำรงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยคน ความคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม และสถานการณ์

การที่ปัญหาการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่าสามทศวรรษ แสดงให้เห็นถึงสาเหตุที่มาจากวิถีคิดของนักเรียน และสังคมอาชีวะ ผู้วิจัยจึงศึกษาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึงศึกษาวิถีคิดของนักเรียน การผลิตซ้ำ และอำนาจควบคุมให้เป็นไปตามความคิด ค่านิยมของกลุ่ม ซึ่งจะปรากฏให้เห็นจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

มิติทางวัฒนธรรม เป็นการมองวิถีคิดของคนจากมุมมอง
ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการเคลื่อนไหว มีการผลิตซ้ำ
มิติทางวัฒนธรรม เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของอำนาจ คือ
อำนาจในการบังคับให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์

อานันท์ กาญจนพันธ์ (2544)
วิถีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน

รายงานการศึกษานี้ได้แสดงให้เห็นความคิด ทักษะคตินักเรียนต่อการทะเลาะวิวาท และการใช้ความรุนแรง ความคิดทัศนคติ เหล่านี้ เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของนักเรียน มีที่มาทั้งจากสังคมชาวอาชีวะ และวัฒนธรรมของสังคมไทย รวมถึงถูกเพิ่มระดับความรุนแรงจากเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีต เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดเหตุปัจจัยภายในที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน

6.1.1 เหตุปัจจัยภายในของนักเรียน

เหตุปัจจัยภายในของนักเรียนหรือคุณลักษณะ และความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนมาจากพื้นฐาน ทางกายภาพ การอบรมเลี้ยงดู และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม นักเรียนอาชีวะแต่ละคนมีจิตลักษณะแตกต่างกันไปเช่นเดียวกับเยาวชน โดยทั่วไปของสังคม เช่น บ้างเป็นคนใจเย็น บ้างเป็นคนใจร้อน มีสติปัญญาแตกต่างกัน บ้างมีครอบครัวอบอุ่น บ้างครอบครัวแตกแยก มีสุขภาพจิต การควบคุมตนเองแตกต่างกันได้รับการอบรมจากครอบครัวและการ

เรียนรู้ต่างๆ ตั้งแต่เด็กมาแตกต่างกัน มีอุปนิสัยแตกต่างกันไป ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติของปัจเจกชน รายงานการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทะเลาะวิวาทที่ศึกษาเหตุปัจจัยภายในพยายามหาคำตอบว่านักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทมีเหตุปัจจัยภายใน ตัวใดที่มีความบกพร่อง และมีรายงานการศึกษาที่พบว่าเหตุปัจจัยภายในที่บกพร่องที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ได้แก่ ทักษะคิด การควบคุมตนเอง และลักษณะมุ่งอนาคต ส่วนเหตุปัจจัยภายในอื่นๆ เช่น สุขภาพจิต ความเชื่ออำนาจภายในตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมถึงอายุและสภาพครอบครัว ยังมีผลการศึกษาที่ไม่ชัดเจนว่าเป็นเหตุปัจจัยภายในที่มีผลต่อการทะเลาะวิวาท

รายงานการศึกษาจำนวนหนึ่งได้ให้ข้อมูลความรู้ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ที่มีอยู่ในสถานศึกษาที่ได้หล่อหลอมให้เกิดอัตลักษณ์ความเป็นนักเรียนอาชีวะ การเรียนรู้จากรุ่นพี่หรือเพื่อนในสถานศึกษา เป็นการเรียนรู้จากกลุ่มปฐมภูมิที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนนักศึกษา เช่นเดียวกับครอบครัว รายงานการศึกษาของทิวา (2538) ร.ต.อ. สุชินทร์ (2543) ได้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมภายในของสถานศึกษาเก่าแก่สามแห่ง กระบวนการในการปลูกฝังค่านิยม ทักษะคิดที่มีต่อการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง มีการจัดระเบียบทางสังคมที่มีกระบวนการสร้าง หรือหล่อหลอมจนถึงขั้น ครอบงำวิถีชีวิตของบุคคลมีระบบสัญลักษณ์ที่เพิ่มคุณค่า หรือต่อยอดความรู้สึกร่วมของกลุ่ม ค่านิยม ประเพณี พิธีกรรม จะช่วยทำให้เกิดเอกลักษณ์ร่วมกัน ทำให้มีโลกทัศน์และกระบวนการให้เหตุผลไปตามกลุ่มอ้างอิง ซึ่งคือกลุ่มรุ่นพี่ในสถานศึกษา

รายงานการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้แยกแยะเหตุปัจจัยภายในเป็น 2 ส่วน คือ

1. จิตลักษณะของนักเรียนซึ่งเป็นลักษณะบุคคลที่แตกต่างกันไปในแต่ละคน
2. อัตลักษณ์ และอัตมโนทัศน์ของความเป็นนักเรียนอาชีวะ ซึ่งรายงานการศึกษาที่มีอยู่เดิมได้แสดงให้เห็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของนักเรียนจากรุ่นพี่ และจากวัฒนธรรมที่มีอยู่ภายในสังคมอาชีวะ

ผู้วิจัยพบว่าในกลุ่มปฐมภูมิ นอกจากรุ่นพี่หรือเพื่อนนักเรียนนักศึกษา จะมีบทบาทในการสร้างค่านิยมและทักษะคิดในเรื่องศักดิ์ศรี และการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง หรือใช้ความรุนแรงในการสร้างอึดคแล้ว บทบาทของครู-อาจารย์ในการสร้างหรือยืนยันค่านิยมและทักษะคิดดังกล่าว ยังเป็นเรื่องที่ไม่มีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นเพิ่มเติมว่า ครู-อาจารย์เป็นกลุ่มอ้างอิงเช่นเดียวกับระบบรุ่นพี่รุ่นน้องจากประสบการณ์ของครูอาจารย์เองเห็นว่าปัญหาคความรุนแรงจะมากขึ้น และแก้ไข ไม่ได้ถ้าครู-อาจารย์มีส่วนที่ยั่วยุหรือสนับสนุนนักเรียน (อ้างจากรายงานบทเรียน ของอาจารย์ในบทที่ 4 และรายงานสรุปบทเรียนประเมินผลโครงการในภาคผนวก) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลจากนักเรียน

นักศึกษาที่น่าเชื่อถือได้ยืนยันว่าครู-อาจารย์บางคนของบางสถาบันมีพฤติกรรมที่เข้าข้างนักเรียน ขณะเกิดเหตุทะเลาะวิวาททั้งโดยตรงและโดยอ้อม ครู-อาจารย์บางส่วนก็มีความรู้สึกเป็นกลุ่มพวกเดียวกัน เมื่อถูกแสดงออกไปซึ่งอาจจะโดยไม่ได้ตั้งใจ หรือไม่ตระหนักก็กลายเป็นการสร้างภาพชอบธรรม ถูกต้อง เป็นหลักอ้างอิงให้กับนักเรียน นักศึกษาว่าฝ่ายตนถูกต้อง อีกฝ่ายหนึ่งผิด

รายงานการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์เหตุปัจจัยภายในที่มาจากมิติทางการเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบริบททางสังคมของการก่อเกิดอัตมโนทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิดความคุ้นเคยกับการใช้ความรุนแรง หรืออาจมีส่วนทำให้เกิดปทัสถาน(Norm) ของการใช้ความรุนแรงที่ขัดกับปทัสถานของคนทั่วไป แต่ดำรงอยู่ได้เพราะเป็นสิ่งที่เคยถูกยอมรับจากระบบอำนาจและไม่ถูกคลี่คลายอย่างจริงจัง ช่วงเวลาที่ผ่านมามีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาทะเลาะวิวาท แต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาคความรุนแรงซึ่งต้องการกระบวนการที่ละเอียด ประณีตจริงจังกว่ามาก การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มพลังที่ใช้ความรุนแรงกับกลุ่มอื่น หรือใช้ความรุนแรงเป็นวิถีทางในการสร้างอัตตาของตน เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่กำลังแผ่ขยายในสังคมวัยรุ่นไทยในปัจจุบัน นิยายประเภทการ์ตูนจากต่างประเทศหลายเรื่องได้สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นไม่เฉพาะในสังคมไทย ขณะเดียวกันความแพร่หลายของสื่อที่เป็นเรื่องราวของแก๊งค์วัยรุ่น และการใช้ความรุนแรง ก็อาจชักนำให้เกิดการเลียนแบบได้ด้วย

สำหรับนักเรียนอาชีวะกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งจากกลุ่มทฤษฎีและกลุ่มปฐมนิเทศทำให้เกิดอัตลักษณ์ความเป็นนักเรียนอาชีวะ ที่มีลักษณะเฉพาะ และสร้างทัศนคติชุดหนึ่งต่อการใช้ความรุนแรงต่อการทะเลาะวิวาท อันเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมการก่อเหตุทะเลาะวิวาท และอัตลักษณ์ดังกล่าวที่นำไปสู่การใช้ความ รุนแรงมีรากที่ค่อนข้างลึก ดำรงอยู่มายาวนานจนก่อรูปเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมอาชีวะบางส่วน ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของนักเรียนว่า รู้อยู่แล้วว่ามาเรียนอาชีวะต้องตีกัน ทำใจไว้แล้ว หรือมุ่งมาเรียนอาชีวะเพราะชอบแบบนี้

นักเรียนที่เพิ่งเข้ามาเรียน ปวช. 1 ที่วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ซึ่งมาจากโรงเรียนมัธยมในละแวกเดียวกัน มีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางที่พร้อมจะก่อเหตุ มีการพกอาวุธ ตั้งแต่แรกเข้าสถานศึกษาต้องตรวจค้นและปรับความรับรู้ของนักเรียนใหม่ ต้องย้ำให้นักเรียนเห็นว่าที่นี่มีกฎระเบียบห้ามพกอาวุธ และมีการลงโทษที่เด็ดขาด(สัมภาษณ์อาจารย์บุญมา หลิมเจริญ)

6.1.2 เหตุปัจจัยภายนอก

เป็นเหตุปัจจัยที่กว้างขวางมาก มีทั้งเหตุปัจจัยเชิงโครงสร้าง เช่น ระบบการศึกษา สภาพสังคม ฯลฯ แต่เหตุปัจจัยภายนอกในระดับจุลภาคที่มีผลต่อปัญหาในลักษณะเฉพาะ คือ เหตุปัจจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลนักเรียนของสถานศึกษา แรงเสริมและการลงโทษ การควบคุมสถานการณ์ความรุนแรง ตัวกระตุ้นจากเหตุการณ์ต่างๆ เช่น งานคอนเสิร์ต การเขียนข่าว ฯลฯ และสภาพทางภูมิศาสตร์ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่เป็นปัจจัยที่ต้องถูกนำมาพิจารณาในการจัดการแก้ไขปัญหา

สำหรับเหตุปัจจัยภายนอกที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ ระบบการศึกษาและสภาพสังคม ผู้วิจัยได้เสนอไว้แต่เบื้องต้นก่อนดำเนินโครงการว่าจะไม่นำมาเป็นเหตุปัจจัยในการทำโครงการวิจัย เพราะเป็นเหตุปัจจัยในระดับมหภาคซึ่งอยู่นอกเหนือการดำเนินงานของโครงการฯ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้นำเสนอปัญหา เชิงโครงสร้างในระดับมหภาคไว้ในรายงานวิจัยนี้ด้วยเพื่อความเข้าใจบริบทที่แวดล้อมปัญหา

จากการสังเกตระหว่างการดำเนินโครงการ ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า มีปัจจัยภายนอกที่เป็นตัวแปรในระดับจุลภาคที่มีผลต่อการเกิด และการจัดการปัญหา 4 ตัวแปร คือ

1. ระบบการดูแล แรงเสริม และการลงโทษของสถานศึกษา รวมถึง การเรียนรู้จากครูและเพื่อน
2. สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ รวมถึง การควบคุมจัดการกับสถานการณ์
3. ตัวกระตุ้นต่างๆ
4. สภาพภูมิศาสตร์

1. ตัวแปรระบบการดูแลของสถานศึกษา

ในการดำเนินโครงการ ได้มีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ และเชิญชวนสถานศึกษาให้เข้าร่วมดำเนินการตามความสมัครใจ ซึ่งผู้บริหารของสถานศึกษาได้ให้ความเห็นชอบในการดำเนินการ และร่วมวางแผนโครงการมาตั้งแต่เริ่มต้น จึงเป็นปัจจัยบวกที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ ระหว่างการดำเนินงานผู้วิจัยพบว่า แต่ละสถานศึกษามีเงื่อนไขภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ และบุคลากรแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการทำกิจกรรมที่มีคุณภาพ รวมถึงการขยายผลและยังพบว่าเงื่อนไขภายในที่มีปัญหาจะส่งผลต่อการแก้ไขจัดการปัญหาความรุนแรง การทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา

ปัญหาที่พบว่าเป็นจุดอ่อนของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การแก้ไขปัญหามืออาชญากรรม การทะเลาะวิวาท มีอาชญากรรม เช่น

- ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน ขาดเอกภาพทางความคิดและการทำงาน บางสถานศึกษาผู้ปฏิบัติงานขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร บางสถานศึกษาผู้บริหารขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่จากครูอาจารย์ บางสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถทำให้เจ้าของ โรงเรียนสนับสนุนการดำเนินงานตามที่คิด ซึ่งหมายถึงการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ และไม่สามารถมีแผนงานในการทำกิจกรรมพัฒนานักเรียน นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน
- ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาประจำกลุ่มนักเรียน ไม่เป็นจริง
- ขาดบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาความคิด นักเรียน นักศึกษา โดยเฉพาะยังขาดแนวคิด ประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา
- ปัญหาคุณภาพของครู อาจารย์ โดยเฉพาะพบว่าครู-อาจารย์ บางส่วน บ้างขาดวุฒิภาวะในการอบรมนักเรียน บ้างมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ดึงสุราในขณะที่ปฏิบัติงาน ใช้คำพูดหยาบคาย ก้าวร้าว
- บางสถานศึกษาไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องของนักเรียน เช่น การไม่เข้าเรียน การพกอาวุธ การยิงปืนในโรงเรียน

ในระดับจุลภาคสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มของปัญหา และเป็นกุญแจสำคัญของการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าของโรงเรียน ต้องมีเจตจำนงในการแก้ไขปัญหาในเชิงคุณภาพมากกว่าการแก้ไขปัญหาเหตุการณ์เฉพาะหน้า การพัฒนาองค์กรและการระดมทรัพยากร จากภายนอกจึงจะเป็นไปได้ หรือเกิดประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหา

นอกจากนี้แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษนักเรียน นักศึกษา ที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทของครู อาจารย์ ในแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน บางสถานศึกษามีการกำหนดโทษ และมีการลงโทษที่เข้มงวด ชัดเจน เช่น ในกรณีที่เป็นผู้ก่อเหตุจะถูกให้ออก ขณะที่บางสถานศึกษาจะแค่ภาคทัณฑ์ บางสถานศึกษาทำเพียงว่ากล่าวตักเตือน บางสถานศึกษาจะปกป้องช่วยเหลือ นักเรียน จนเกิดข้อครหาจากนักเรียนในทำนองครูโรงเรียนนั้นเข้าข้างลูกศิษย์ รวมทั้งเกิดความกินแหนงแคลงใจกันระหว่างครู-อาจารย์ ดังนั้นน่าจะมีการทบทวนแนวทางในการ ลงโทษที่เหมาะสม

ตัวอย่างความคิดเห็นของนักเรียนที่เคยถูกลงโทษ มีดังนี้

“จากกฎของโรงเรียน ทำให้หยุดได้จากการโดนนอนราบกับพื้นแล้วดี”

“การถูกลงโทษ ทำให้หยุดได้บางครั้ง แล้วแต่เรื่องจะมาหา”

“มาตรการของโรงเรียนทำให้เจ็บบ้าง แต่เกรงใจอาจารย์เพราะอาจารย์รับหน้าให้เริ่มแรกไม่เจ็บ พอานไปเริ่มเกรงใจ เพราะกลัวอาจารย์โดนไล่ออก”

“จะเจ็บเรื่องมาสาย แต่เรื่องอื่น แล้วแต่สถานการณ์”

“โดนจับเรื่องไล่ฟันเทคโนโลยีบางกะปิ ไม่เจ็บกับมาตรการลงโทษอยู่ที่เหตุการณ์ ถ้าโดนยั้วก็จะลุย”

“โดยส่วนตัวไม่เท่าไร แต่ที่แน่ๆ สงสารอาจารย์ที่ต้องบากหน้าไปประกันตัวผมที่โรงพัก และที่ผมเปลี่ยนได้ก็เพราะอาจารย์”

“ผมว่าหนักถ้าโดนไล่ออก แต่ถ้าเป็นอย่างอื่นมันก็เบาไป มันไม่น่าทำให้คนหันมาทำความดีได้”

“รู้สึกเฉยๆ แต่รู้สึกเกรงใจอาจารย์มากกว่าที่ต้องคอยไปประกันตัวพวกเรา และที่ผมเลิกดีกันได้ก็เพราะอาจารย์ด้วย ผมรู้สึกที่อาจารย์จริงใจที่จะช่วย แต่ถ้าบางครั้งสถานการณ์มันพาไปก็ต้องเอาเหมือนกันใครจะยอมเสียเปรียบ”

“ถ้าแรงก็หยุดเช่นจะโดนไล่ออก แต่ถ้าอื่นๆ รู้สึกเฉยๆ และอีกอย่างอาจารย์ก็ไม่ได้เอาจริงอะไร”

“ธรรมดาอะไรจะเกิดก็ต้องเกิด แต่ส่วนใหญ่แล้วเขาจะจับไม่ได้ แต่ผมก็กลัวแค่โดนไล่ออกอย่างเดียว”

“ผมรู้สึกกลัว มันมีผลที่ทำให้ผมไม่จบ คะแนนไม่ดี และตอนนี้ผมโดนจับเรื่องเล่นการพนันในโรงเรียน อีกครั้งเดียวผมโดนไล่ออก”

“มันก็ทำให้ผมรู้สึกที่ต้องหยุด ถ้าไม่อย่างนั้นผมก็ต้องเสียเวลาไปอีกปี”

“ไม่ค่อยได้ทำผิด มีไล่ฟันบ้างแต่ไม่เคยโดนทำโทษ ถ้ามาสายจะโดนเตะม้าม แต่ชินแล้ว”

นักจิตวิทยา มีความเห็นว่า ในการทำผิดของเด็กเราจะต้องทำให้ชัดเจนใน 3 เรื่อง คือ

1. ต้องระบุความผิดให้ชัดเจน เพราะปรากฏว่าหลายครั้งที่เด็กไม่รู้ตัวว่าเขาทำผิดอะไรบ้าง
2. ต้องรับผิดชอบการกระทำ เมื่อทำผิดต้องชดใช้การกระทำผิด
3. ครอบครัวย ต้องรับรู้การกระทำผิดของเด็ก

แพทย์หญิง เบญจพร ปัญญา

ในการเสวนา “นักเรียนอาชีวะกับความรุนแรง : ทางออกหรือทางตัน”

ที่วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี 27 กุมภาพันธ์ 2545

2. ตัวแปรสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่

แม้ว่าการทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษาอาชีวะ อาจเกิดขึ้นได้กับทุกสถานศึกษา แต่ผู้วิจัยพบว่าบางสถานศึกษาสามารถจัดการควบคุมจนมีปัญหาค่อนข้างน้อยและไม่มีโรงเรียนคู่กรณี ขณะที่บางสถานศึกษามีโรงเรียนคู่กรณี และเกิดปัญหาเกือบทุกสัปดาห์ หนักบ้าง เบาบ้าง อาจารย์รู้บ้าง ไม่รู้บ้าง ผู้วิจัยพบว่ากรณีสถานศึกษาที่มีปัญหาน้อย เพราะมีการจัดการปัญหาภายในอย่างมีประสิทธิภาพมีการเกาะติดกับปัญหา จัดการปัญหาอย่างรวดเร็ว มีการลงโทษนักเรียนที่ก่อเหตุอย่างเข้มงวด ชัดเจน เอาใจใส่ในการประสานงานกับสถานศึกษาอื่น พยายามมีกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษาอื่น โดยเฉพาะถ้าเกิดกรณีที่ นักเรียนมีปัญหา กับสถานศึกษาใด ผู้บริหารสถานศึกษาและทีมงานไม่มีข้อขัดแย้งกันและไม่มีข้อขัดแย้งกับผู้บริหารหรือทีมงานของสถานศึกษาอื่น

ในกรณีที่บางสถานศึกษามีปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนบ่อยๆ ต่อเนื่องมักจะ มีปัจจัยเรื่องปัญหาในการประสานกันระหว่างสถานศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้อง บางครั้งเกิดความรู้สึกบาดหมาง ทำให้ขาดความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา การลงโทษหรือ การหาตัวคนทำผิดไม่จริงจัง ทำให้เกิดความรู้สึกว่าต่างฝ่ายต่างปกป้อง หรือเข้าข้าง นักเรียนของตนเอง การเกิดความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท ดักทำร้าย การข่มขู่ หรือข่มขู่ จึงกลายเป็นสภาพการณ์แบบลูกคลื่น คือความรุนแรงก่อให้เกิดความรุนแรง ครั้งต่อไป ในแง่ของเด็กนักเรียนจะคิดว่าการชิงลงมือก่อนกับฝ่ายตรงข้ามเป็นเรื่องที่สมควรทำ และคิดว่าเป็นการกระทำเพื่อป้องกันตัวหรือมีความคิดว่าถ้าโรงเรียนมีชื่อเสียงในเรื่องความสามารถในการตีก็เหมือนเกราะคุ้มกันที่ทำให้โรงเรียนอื่นไม่กล้ายุ่งด้วย และถ้าครู อาจารย์ ไม่ทราบหรือ ไม่จัดการกับการทำร้ายกันตั้งแต่เรื่องเล็ก ก็จะทำให้เกิดความรุนแรงมากขึ้น เพราะเด็กจะจัดการเองจนเกิดกรณีการแก้แค้นเอาคืนที่ ต่อเนื่องรายวัน หรือยกกำลังกันไปจัดการกับอีกสถานศึกษาหนึ่ง ในทางใดทางหนึ่ง ความคิดเห็นของนักเรียนทั้งที่ปรากฏเป็นข่าวและไม่เป็นข่าวต่อสถานการณ์ความรุนแรงมีตัวอย่าง ดังนี้

“มีอาวุธไว้ป้องกันตัวเป็นมิดยาว เทอมที่แล้วมีตีกันทุกวันถี่มาก ส่วนมากจะเป็นการไล่ฟัน ทั้งสายมี 6 คน บางทีเวลาโดนรุ่นคนขายของตามร้านค้า จะโยนมีดให้เพราะเขาเห็นใจ และเห็นว่าเราไม่ผิด บางครั้งก็ซื้อมิดขายหญ้ามาใช้ เคยโดนตำรวจจับก็เสียค่าปรับที่ผ่านมาเคยฟันเด็กช่าง.....เขาเกือบขาดเพราะโดนยิงปืนปากกาใส่เข้ามาในกลุ่ม 1 นัด แต่ไม่โดนใคร”

“อยากจบ ไม่อยากมีเรื่อง แต่เลี่ยงไม่ได้ เพราะที่ตลาดมีนมีหลายสถาบัน”

“ตอนเช้าออกจากบ้านแต่เช้าจะไม่มีเรื่อง จะมีตอนเย็นบ้าง ถ้าเจอแล้วใส่เลย เล่นก่อนได้เปรียบ มีอาวุธมีดเป็นมิดขายหญ้าเล่มละ 60 บาท”

“ตอนเช้าจะเจอโรงเรียน.....แล้วจะลงไปเล่นเลยถ้าเราไม่เล่นเขา เขาก็จะเล่นเรา ตีกันเป็น 10 ครั้งในปีหนึ่ง ซื่ออาวูตามร้านก่อสร้าง”

“ไม่ค่อยหาเรื่องใครก่อน ภูมิใจในโรงเรียนที่สุด มาเรียนที่นี่เพราะชอบชื่อเสียง เจ๋ง รู้อยู่แล้วว่าโรงเรียนไหนเป็นคู่่อริ”

“ที่นี่ชื่อเสียงของโรงเรียนทุกคนรู้ว่าที่นี่เด็กเจ๋ง ทำใจไว้ก่อนอยู่แล้วที่มาเรียนสายนี้ ต้องโดนเช็ดอยู่แล้ว”

“ไม่มีใครอยากตีเพราะก็กลัวเจ็บตัวเหมือนกัน แต่เราไม่ทำเขาเราก็เสี่ยง”

“ถ้าผมโดนโรงเรียนอื่นย่ำมา ผมจะต้องเอาคืนให้เป็น 10 เท่า”

“เวลามาเรียน ผมผ่านหลายที่ และไม่มีใครกล้ายุ่ง ทำให้ผมมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้นในชื่อของโรงเรียน....”

3. ตัวแปรตัวกระตุ้นต่างๆ

นอกจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรุนแรงครั้งต่อไปแล้ว ผู้วิจัยพบว่าถ้านักเรียนนักศึกษาอาชีพะเมื่อมีการรวมกลุ่มกันจำนวนมากมักจะชอบแสดงตัวตนให้โดดเด่น เป็นเหตุให้เกิดการหมั่นไส้กันหรือชอบแสดงการข่มขู่ ยั่วยุเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาท และส่งผลต่อเนื่องหลังจากนั้น งานประเภทฟรีคอนเสิร์ตเป็นโอกาสให้นักเรียนอาชีพะจากทุกมุมเมืองได้มาเจอกันจึงเป็นอีกตัวกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้เกิดการตีกันขยายวง

การที่มีข้อความคำทอ ดูถูกสถานศึกษา คู่่อริ โดยไม่ถูกลบออกไปโดยทันทีก็เป็นอีกตัวกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทตามมา หลังจากการทำสงครามบนกำแพง

เมื่อผู้วิจัยนำภาพข่าวนักเรียนอาชีพะก่อเหตุตีกันให้ดูแล้วถามว่ารู้สึกอย่างไร มีนักเรียนตอบว่ารู้สึกเท่ๆ คณะทำงานที่ได้ใกล้ชิดกับนักเรียนรู้สึกว่่านักเรียนอีกจำนวนมากก็คงจะรู้สึกแบบเดียวกัน มีกรณีที่สื่อทีวีสถานีหนึ่งต้องการทำสารคดีข่าวเรื่อง นักเรียนอาชีพะตีกัน ได้มาจ้างนักเรียนอาชีพะโรงเรียนหนึ่งให้แสดงท่าทางกระหึ้นกระหือรือที่บริเวณตลาดมินบุรีเพื่อนำไปประกอบสารคดีข่าว เรื่องดังกล่าวทำให้เกิดความไม่พอใจและไม่ไว้วางใจสื่อจากทั้งครู อาจารย์ และตำรวจ เพราะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดความรุนแรง เพราะนักเรียนเห็นเป็นเรื่องเท่ๆ ที่ได้รับความสนใจจากสื่อ กรณีเช่นนี้คล้ายคลึงกับประสบการณ์เรื่องแก๊งค์วัยรุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ที่ยังเป็นข่าว ก็ยังมีสมาชิกแก๊งค์เพิ่มขึ้น

4. สภาพทางภูมิศาสตร์

โดยปกติการเกิดเหตุมักเกิดระหว่างสถานศึกษาที่อยู่ในละแวกเดียวกันเป็นหลัก และอาจเกิดกรณีกับสถานศึกษาอื่นๆ ได้ถ้านักเรียนอยู่ไกล และต้องผ่านสถานศึกษาอื่นที่มีชื่อเสียงในเรื่องการก่อเหตุทะเลาะวิวาทแต่ก็มักเกิดขึ้นประปราย ถ้ากรณีความขัดแย้งกลุ่มใหญ่กับสถานศึกษาที่ไม่อยู่ในละแวกเดียวกัน ควรต้องมีการพิจารณาข้อมูลปัญหาเป็นกรณีพิเศษ การพิจารณาปัจจัยทางภูมิศาสตร์จะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญห หรือป้องกันปัญหาย่างมีน้ำหนักหลักหรือรองสอดคล้องกับสถานการณ์ และทรัพยากรที่มีอยู่

การพิจารณาเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอก เป็นการพิจารณาบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจปัญหา และรู้ว่ากำลังทำอะไรอยู่ในส่วนใด สำหรับเหตุปัจจัยภายในของนักเรียนนอกจากเรื่องทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาทแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรู้สึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อกัน คือ ใครเป็นมิตร หรือใครเป็นอริ ก็มีผลต่อการทะเลาะวิวาทด้วย เพราะนักเรียนจะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงกับใครหรือไม่ยังขึ้นอยู่กับว่ารู้สึกว่าเป็นอริ หรือรู้สึกเฉย ๆ กับใครหรือรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกัน แต่ทั้งนี้ก็ยังคงมีกรณีที่นักเรียนถูกข่มขู่ หรือทำร้ายโดยไม่เกี่ยวกับว่าอยู่สถาบันใด เช่นมีกรณี นักศึกษาทวิภาติของสถานศึกษาในเขตมินบุรี ที่ต้องไปฝึกงานในละแวกวิทยาเขตอุเทนถวาย ก็ถูกนักศึกษามหาวิทยาลัยอุเทนถวาย ซึ่งโตกว่าทำร้ายต่างๆ ที่ปกตินักศึกษาทั้งสองแห่งไม่มีเหตุทะเลาะวิวาทกัน

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์เหตุปัจจัยของการเกิดสถานการณ์ การทะเลาะวิวาท และความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน นักศึกษาอาชีวะ โดยแสดงให้เห็นบริบทที่อยู่แวดล้อมตัวนักเรียน ยกเว้นเรื่องปัญหาครอบครัวซึ่งเป็นความเชื่อว่าเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว และนำไปสู่การทะเลาะวิวาท แต่ยังไม่มีความวิจัยใดที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีความเกี่ยวข้องเป็นตัวแปรสำคัญ ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นถึงมิติทางการเมือง วัฒนธรรม ภูมิหลัง และปัญหาเชิงโครงสร้างเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาที่เป็นองค์ประกอบของปัญหา ซึ่งล้วนต้องได้รับการแก้ไขในระดับมหภาค

ผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาทอย่างไร ซึ่งจุดเริ่มอยู่ที่สถานศึกษา ทั้งในแง่การก่อรูปของค่านิยม ความคิด ความเชื่อแบบอาชีวะ การถ่ายทอดความคิดแบบอย่าง และระบบการดูแล รวมถึงคุณภาพของบุคลากรครู ขณะเดียวกันผู้วิจัยเห็นว่าการแก้ไขระดับ

จุลภาค คือ สถานศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญของการแก้ไขปัญหา แต่การแก้ไขปัญหาในระดับสถานศึกษาไม่อาจทำได้โดยลำพัง จำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย เพราะมิฉะนั้นจะไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ความรุนแรงในเบื้องต้นได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญเพราะเป็นตัวแปรในลักษณะเป็นตัวเร้าให้เกิดปัญหาต่อเนื่อง และอาจขยายวงจนยากต่อการแก้ไข อย่างไรก็ตามการทำงานในลักษณะเครือข่ายจนเกิดความร่วมมือกันได้จริงจึงก็ไม่ใช่ง่ายนัก แต่เป็นสิ่งจำเป็น

6.2 บทเรียน และทางออก

โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ ความเข้าใจ สภาพของปัญหาแล้ว ยังต้องการความรู้ ความเข้าใจในการแก้ไขจัดการปัญหาด้วย ในกรณีปัญหาความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนอาชีวะได้ทดลองดำเนินการกับ 2 เป้าหมาย คือ

1. การพัฒนาตัวนักเรียน นักศึกษา
2. การพัฒนากลไกการจัดการปัญหาในระดับพื้นที่

โครงการวิจัยฯ ได้ประชุมชี้แจงข้อมูลเบื้องต้น และวัตถุประสงค์ของโครงการต่อผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์กรุงเทพตะวันออก รวมทั้งระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2545 และได้ดำเนินงานตามแผนงานที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ รวมถึงกิจกรรมเพิ่มเติมอื่นๆ จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2546 ดังมีรายละเอียดในรายงานบทที่ 4 เป็นการดำเนินกิจกรรมกับนักเรียน นักศึกษาได้ตามเงื่อนไขเวลาของภาคการศึกษา หลังจากการสรุปประเมินผลกิจกรรมทั้งหมดแล้ว สกว. ได้อนุมัติให้ใช้งบประมาณที่เหลือในการทำกิจกรรมต่อเนื่อง ซึ่งได้ดำเนินการในภาคการศึกษาแรกของปี 2546 ระหว่างเดือนกรกฎาคม–สิงหาคม 2546 อีก 6 กิจกรรม คือ

1. โครงการพัฒนาครู-อาจารย์ กลุ่มอาชีวะสมานฉันท์ เพื่อแก้ไขพฤติกรรมวัยรุ่นในปัจจุบัน
2. โครงการพัฒนาผู้นำนักศึกษา
3. โครงการค่ายสมานฉันท์ระหว่างนักเรียนในเครือข่าย “ค่ายแกนนำนักเรียนพิชิตใจ”
4. โครงการค่ายสมานฉันท์ระหว่างนักเรียนโรงเรียนเทคโนโลยีบางกะปิ และโรงเรียนเทคโนโลยีช่างอุตสาหกรรมกรุงเทพ “ค่ายอาชีวะหัวหมากสัมพันธ์”
5. โครงการฝึกอบรมนักเรียนสมาชิกแจ้งข่าว โดยสถานีตำรวจมีนบุรี
6. โครงการบริการประชาชน “อาชีวะสมานฉันท์ ช่อมของรักษาคณถวายองค์พระราชนิ” ที่ตลาดมีนบุรี

กิจกรรมอีก 6 กิจกรรม เพิ่มเติมเป็นการดำเนินการโดยการตัดสินใจร่วมกันของสมาชิกเครือข่าย (ยกเว้นกิจกรรมที่ 4) ซึ่งเป็นการเลือกจากโครงการที่ได้เคยหารือร่วมกันว่าจะมีการทำกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัยฯ ซึ่งมี 15 กิจกรรม การดำเนินการในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมนี้สมาชิกของเครือข่ายแบ่งกันเป็นเจ้าภาพและช่วยกันดำเนินการเอง

บทเรียน และข้อสังเกตจากการทำกิจกรรมทั้งหมดมีดังนี้

การพัฒนาตัวนักเรียน นักศึกษา

1. องค์กรภายนอกต่างๆ ที่จะทำงานกับนักเรียน/นักศึกษา จำเป็นต้องทำงานโดยผ่านความเห็นชอบ ความร่วมมือจากสถานศึกษา ดังนั้นการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องทำก่อน อีกทั้งในแต่ละสถานศึกษาทั้งผู้บริหาร และครูอาจารย์ในหน้าที่ต่างๆ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อความเป็นไปของการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะเป็นทั้งอุปสรรค และส่วนสนับสนุนในการทำให้งานดำเนินไปได้ตามเป้าหมายหรือไม่ ดังนั้นกิจกรรมพัฒนานักเรียนนักศึกษาที่จัดทำขึ้นโดยสถานศึกษาเป็นเพียงกลุ่มเป้าหมายจึงแทบจะไม่มีประโยชน์คุ้มค่าถ้าสถานศึกษาไม่เห็นความสำคัญ หรือเอาใจใส่นำมาขยายผล ขณะเดียวกันการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาจะต้องมีเอกภาพ ครู อาจารย์ ต้องมีความร่วมมือกัน กิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา จึงจะเป็นไปโดยราบรื่น
2. กรณีปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ จะถูกสังคมประณาม ไม่ยอมรับอยู่แล้ว กรณีที่เกิดซ้ำซาก และบางครั้งก่อความวุ่นวาย ทำให้การจัดงานของผู้อื่นได้รับความเสียหายเช่น กรณีการจัดงานฟรคอนเสิร์ตของค่ายเพลงดังทั้ง 2 ครั้ง คือที่สนามหลวง และที่ลุมพินี จนถูกบริษัทยาจากรัฐมนตรีท่านหนึ่งว่าเป็นพวกสมองหมา ปัญญาควาย ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนอาชีวะถูกด่าว่า หรือถูกกระทำด้วยความรุนแรงอยู่เสมอ ในแง่จิตวิทยาถ้าคนรู้สึกตัวเองตกต่ำ ก็จะเกิดแรงต่อต้าน สร้างวัฒนธรรมย่อยของตนเองขึ้นมา ซึ่งอาจจะขัดแย้งกับปทัสถานของสังคม ดังนั้นการทำงานพัฒนานักเรียนนักศึกษา จำเป็นต้องมีความเข้าใจรากเหง้าของปัญหา และมองเห็นด้านบวกของนักเรียนนักศึกษาให้ได้ จึงจะสามารถพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้วยกิจกรรมที่เป็นแนวคิดเชิงบวกได้ กิจกรรมที่เป็นแนวคิดเชิงบวกเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ด้วยเหตุผลอย่างน้อย 3 ประการคือ
 - 2.1 นักเรียนอาชีวะเคยมีประสบการณ์ในการที่ต้องเข้าไปร่วม หรือ ถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมที่ตนถูกมองว่าเป็นพวกก่อปัญหา พวกหัวโจก และถูกปฏิบัติด้วยท่าทีที่เป็นลบ ทำให้นักเรียนไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม เพราะรู้สึกว่าคนที่ไปเข้าร่วมกิจกรรมเป็นการถูกลงโทษ โดยเฉพาะกิจกรรมที่เป็นการเข้าค่าย ทำให้โรงเรียนไม่สามารถหาเด็กไปร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจได้
 - 2.2 ผู้วิจัยพบว่านักเรียนอาชีวะ มีความเป็นตัวของตัวเองสูงไม่ยอมรับฟังคำสั่งโดยง่าย ดังนั้นการทำให้เข้าร่วมกิจกรรมได้ถ้าไม่บังคับด้วยระบบอำนาจก็ต้องทำให้กิจกรรมมีแนวทางที่จูงใจให้นักเรียนร่วมมือในการทำกิจกรรม เกิดการเรียนรู้ สนุกสนานในการทำกิจกรรม ซึ่งจะค่อยๆ ทำให้เกิดการรับรู้ใหม่ๆ ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมครั้งต่อไป แต่ผู้ใหญ่มักเคยชินกับการใช้อำนาจมากกว่าพยายามหาวิธีการที่หลากหลายโดนใจเด็ก ยิ่งกรณีกิจกรรมที่ทำกับนักเรียนอาชีวะ ซึ่งมีพลังในการแสดงออกในการเป็นตัวเองมาก และสามารถก่อความรุนแรงได้ จึงมักมีการใช้อำนาจบังคับซึ่งบางครั้งเป็นท่าทีทางลบโดยไม่ตั้งใจ นักเรียนจะมีความรู้สึกไวต่อท่าทีทางลบ และมีปฏิกิริยาต่อต้านหรือไม่เต็มใจร่วมมือ

2.3 ปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ มิได้เกิดขึ้นกับนักเรียนกลุ่มเล็ก แต่มีนักเรียนจำนวนมากมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกันประกอบด้วย ดังนั้นนักเรียนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห เพราะการสื่อสารกันในกลุ่มเพื่อนจะมีประสิทธิภาพมากกว่า การทำกิจกรรมโดยใช้แนวคิดทางบวก เป็นการดึงพลังทางบวกที่มีอยู่ของนักเรียนทุกคนมาใช้ได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าด้านที่เหลือของเขาจะเป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับประสบการณ์ของคุณพ่ออริการ ติโต เปตรอน ผู้อำนวยการโรงเรียนคอนบอสโกว่า “การอบรมจะต้องมีความจริงจัง ถ้านักเรียนรับรู้ว่าคุณรักเขาจริง และต้องการความดีของเขา เขาก็พร้อมที่จะปฏิบัติให้เรารับรู้”

3. การทำกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา สามารถทำได้มากมายหลายลักษณะ อาจจะเป็นลักษณะการจัดค่าย การจัดประกวด การจัดเสวนา การจัดทัศนศึกษา กิจกรรมดนตรี กีฬา กีฬา กีฬา กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมอาสาพัฒนา กิจกรรมเรียนรู้- ดูแล-รักษาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมบริการสังคม กิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส แต่การที่การศึกษายังเป็นเรื่องที่ทำกันในห้องเรียน การทำกิจกรรมจึงกลายเป็นส่วนเกินที่ไม่สามารถหาเวลาที่จะให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมได้เพียงพอต่อจำเป็นของสถานการณ์ในปัจจุบันขณะที่หลักสูตรการศึกษา ทำให้เพียงพัฒนาความรู้ ทักษะ แต่ไม่ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน นักศึกษา ในกรณีนักเรียนอาชีวะโอกาสในการทำกิจกรรมยิ่งน้อยลงไปอีก เพราะปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทำให้นักเรียนบางแห่งต้องออกจากโรงเรียนตามเวลาทั้งหมด เพื่อความปลอดภัยการเดินทาง ซึ่งโรงเรียนในละแวกใกล้เคียงกันจะตกลงกันในการเลื่อมเวลาเลิกเรียน เพื่อลดโอกาสที่นักเรียนต้องเจอกันตามเส้นทาง

4. กิจกรรมที่มักนิยมทำร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหการทะเลาะวิวาท คือการจัดค่ายฝึกอบรม หรือค่ายที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสมาอยู่ร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมค่ายจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ลดความหวาดระแวงกัน แต่ค่ายโดยทั่วไปยังไม่สามารถทำให้ทัศนคติต่อการทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรงของนักเรียนเปลี่ยนแปลงได้มากนัก ทั้งนี้อาจจะด้วยเวลาที่จำกัด และยังต้องมีการปรับปรุงเรื่องเนื้อหากระบวนการจัดค่าย อย่างไรก็ตามการก่อเกิดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ได้รับอิทธิพลจากการปฏิสังสรรค์ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นกิจกรรมค่ายอย่างเดียวอาจทำได้เพียงเป็นตัวกระตุ้น

ให้หยุดคิด พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น และมีข้อดีที่สามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการทำกิจกรรมร่วมต่อไป การจัดการสิ่งแวดล้อมและระบบการดูแลของสถานศึกษายังคงเป็นด้านหลักของการแก้ไข เปลี่ยนแปลงในระดับความคิด ทักษะ

5. การจัดกิจกรรมให้ได้ผล ควรต้องทำโดยละเอียด ประณีต และคำนึงถึงกระบวนการให้มาก โดยเฉพาะกระบวนการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน ของนักเรียน นักศึกษา การทำงานด้วยเงื่อนไขที่ถูกบีบโดยเวลามักทำให้ขาดความเอาใจใส่ในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษา ขณะเดียวกันอาจารย์ต้องเข้าใจ และเห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษา จึงจะทำให้การวางแผนกิจกรรมเป็นการวางแผนกระบวนการด้วย
6. จากการประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน นักศึกษา โดยรวมพบว่าให้ผลต่อการแก้ไขปัญหาคะเพาะและวิาทของพื้นที่อยู่บ้าง แต่ยังขยายผลไม่เพียงพอ และยังต้องแก้ไขไม่เพียงแต่ที่ตัวนักเรียน เพราะปัญหาเกิดจากตัวแปรหลายตัวดังที่ได้กล่าวมาแล้ว
7. การพัฒนาจิตลักษณะ เป็นการทำงานเชิงลึกในระดับปัจเจก จึงควรจะเป็นงานที่อยู่ในระบบการคัดกรองและการดูแลของโรงเรียน เป็นงานที่ทำโดยกิจกรรมเพียงครั้งเดียวไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่มีปัญหาในการเรียน ทั้งแบบเรียนไม่รู้เรื่อง และไม่มีความพร้อมในการเรียน เป็นส่วนที่ไม่ควรได้รับการดูแลแบบปกติ ครูควรได้รับการพัฒนาความสามารถในการแก้ไขปัญหาคส่วนนี้เป็นพิเศษด้วย ถ้าฟังการเอาใจใส่ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนให้เต็มเวลาขึ้น ให้ดีขึ้นยังไม่น่าจะเป็นการแก้ปัญหาที่เพียงพอ อาจารย์เสฐียรพงษ์ วรรณปก ได้ให้ความเห็นในการแก้ไขปัญหาคเด็กที่มีปัญหาการเรียน ดังนี้
 “ การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนเป็นไปไม่สำเร็จก็เพราะบังคับจิตใจไม่ได้ ฉะนั้นเราต้องสอนการบังคับจิตก่อนการสอนหนังสือเขาให้บังคับจิตได้ ซึ่งย่อมมีวิธีแบบใดแบบหนึ่งไม่ต้งถึงกับอานาปานสติสมบูรณ์แบบ แต่ต้องมีแบบใดแบบหนึ่งที่เหมาะสมได้พอที่จะทำให้เด็กรู้จักบังคับจิตได้ตามวิธีการของศาสนาที่เปลว่ว วิเศษที่สุดตรงที่ทำให้เด็กมีศาสนาพร้อมพร้อกันไปในตัว มีศาสนาจริงๆ พร้อกันไปในตัว ”

จากหนังสือพิมพ์ข่าวสด 11 มิถุนายน 2546

8. การพัฒนากิจกรรมที่สร้างความรู้สึเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ที่มีต่อกันเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่ายกว่า มีบุคลากรที่สามารถทำเองได้ โดยการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกันบ่อยๆ การแลกเปลี่ยนผู้เรียน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ การจัดกิจกรรมค่าย กิจกรรมทัศนศึกษา กิจกรรมเหย้าเยือน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ แต่จะต้องทำโดยละเอียด คำนึงถึงกระบวนการให้มาก กิจกรรมเหล่านี้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาทัศนคติด้วย ซึ่งท่านพุทธทาสได้กล่าวถึง การฝึกอบรมคนไว้ ดังนี้

“ สील มิไม่ได้ด้วยระบบที่ตราขึ้นอย่างเดียว
 แต่ต้องด้วยความพอใจของผู้ปฏิบัติด้วย
 ดังนั้นจึงต้องมีปัจจัยทั้งสองอย่าง คือ ระเบียบ(บังคับ)
 และประมัตถธรรม(อุดมคติ)ของผู้ปฏิบัติด้วย
 ทั้งพระเดช และพระคุณ

พุทธทาสลิจิต 2 หน้า 326

9. นักเรียนอาชีวะที่พบ แม้จะเป็นนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการทะเลาะวิวาท แต่พวกนี้ก็มีด้านดี เช่น เป็นเด็กมีน้ำใจช่วยเหลือ รักพวกรักพ้อง มีความคิดอิสระ มีความเป็นตัวของตัวเอง เป็นเด็กที่ทำงานได้อดทนไม่เป็นคุณหนู แต่เด็กพวกนี้มักมีบุคลิกภาพที่คนอื่นไม่เข้าใจ ขาดความสามารถในการสื่อสาร มีการแสดงออกที่หยาบกระด้าง ดังนั้นควรมีกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับสังคมให้มากขึ้น มีกิจกรรมที่ก่อให้เกิดสุนทรียะ มีสันติและความสงบใจมากขึ้น
10. การพัฒนาจิตเพื่อการควบคุมตนเอง เข้าใจอารมณ์ตัวเอง มีสติเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไม่เพียงแต่นักเรียนอาชีวะ จากการทดลองจัดกิจกรรมทางศาสนา หรือนำเสนอที่จะให้นักเรียนจัดกิจกรรมทางศาสนา พบว่านักเรียนไม่ได้ปฏิเสธและให้ความร่วมมือ ดังนั้นปัญหาที่ไม่ค่อยมีกิจกรรมประเภทนี้จึงไม่ได้อยู่ที่เด็กแต่อยู่ที่ผู้ใหญ่จะเห็นประโยชน์ให้ความสำคัญหรือไม่ อีกทั้งต้องปรับปรุงกระบวนการที่จะทำให้งิจกรรมเป็นที่เข้าใจง่าย ปฏิบัติได้ ซึ่งควรมีการทดลองทำและออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียน

การพัฒนากลไกการจัดการปัญหาในระดับพื้นที่

1. กลไกการจัดการปัญหาในระดับพื้นที่ ประกอบด้วยกลไกในระดับสถานศึกษา และกลไกในระดับเครือข่าย เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการแก้ไขปัญา ไม่ว่าจะมีความมาตรการที่ดูดีอย่างไรก็ตามถ้ากลไกระดับสถานศึกษาเป็นปัญหาก็จะทำให้การแก้ไขปัญาไม่ประสบผล ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาอื่น
- ประสบการณ์ของการทำงานในระดับพื้นที่ พบว่าการจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาจะมีส่วนในการกระตุ้นให้แต่ละสถานศึกษาต้องพยายามแก้ไขปัญาของตนมากขึ้น และทำให้เกิดช่องทางในการสื่อสารติดต่อกันเมื่อเกิดปัญา แม้ว่าบางครั้งอาจมีความขัดแย้งกันบ้างแต่ตราบดีที่ยังไม่หันหลังให้กัน ก็ยังเป็นโอกาสให้มีการเจรจาหาทางแก้ไขปัญาให้เบาบางลง เพราะกำลังของแต่ละสถานศึกษาไม่อาจดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง เช่น เฉพาะในโซนมินบุรี มีจุดล่อแหลมที่อาจเกิดเหตุกระทบกระทั่งกันได้หลายจุด ซึ่งปกติแต่ละสถานศึกษาจะมีครู อาจารย์ปกครอง มาคอยดูแลที่จุดต่างๆ แต่ก็ยังมีกำลังไม่มากพอที่จะดูแลได้ทุกจุด ดังนั้นการรวมตัวกันเป็นเครือข่าย ทำให้มีการแบ่งกำลัง แบ่งพื้นที่ ช่วยกันดูแล โดยมีวิทยุ

สื่อสารที่ปรับให้มีการใช้ช่วงสัญญาณเดียวกันได้ เป็นเครื่องมือที่คอยส่งข่าวถึงกัน หรือ ขอกำลังใจเสริมในกรณีมีการก่อเหตุของนักเรียนการมีการประชุม มีกิจกรรมร่วมกันสม่ำเสมอ ทำให้อาจารย์มีความรู้จึกมักคุ้นกัน ทำให้การประสานงาน และความร่วมมือได้รับการพัฒนา ในทางที่ดีขึ้น การได้รู้จักกันเป็นส่วนตัวยังคงเป็นสิ่งสำคัญของการทำให้เกิดความร่วมมือ และการแก้ไขข้อขัดข้องต่างๆ

2. การทำงานในลักษณะเครือข่ายต้องมีแกนนำที่ไม่ขัดแย้งกับสถานศึกษาอื่น มีความมั่นคงมีทีมงานที่เห็นความสำคัญสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา และเป็นนักประสานงานที่ดี เพราะผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาของภาครัฐจะมีงานมาก จึงต้องมีทีมงานที่เข้มแข็งและเต็มใจทำงานที่อยู่นอกเหนืองานปกติของสถานศึกษาของตนเอง
3. เครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์กรุงเทพตะวันออก เป็นตัวอย่างของการทำงานที่ไม่คำนึงถึงสังกัด เพราะเป็นความร่วมมือทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน การรวมตัวกันในลักษณะนี้เป็นการรวมตัวกันตามสภาพความเป็นจริงของปัญหา ตามความสมัครใจ ดังนั้นจึงมีอิสระในการทำงาน การคิด การแลกเปลี่ยน โดยไม่ต้องคำนึงถึงการให้ทุนให้โทษของ ผู้บังคับบัญชา ในช่วงแรกอาจมีปัญหาด้านงบประมาณ แต่ในระยะยาวถ้าเครือข่ายมีความเข้มแข็งเอาจริง เอาใจกับการแก้ไขปัญหาที่มีโอกาสที่จะแสวงหาความสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนในพื้นที่ด้วย เช่น พ่อค้าแม่ค้าในตลาดระดมเงินกันมาให้ความสนับสนุนในเรื่องน้ำดื่ม และอุปกรณ์แก้อาจารย์และตำรวจที่มาปฏิบัติงานดูแลนักเรียน เจ้าของตลาดอนุญาตให้ใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรม เป็นต้น
4. เนื่องจากสมาชิกของเครือข่ายมีมากถึง 15 สถานศึกษา และมีทั้งสถานศึกษาสายพาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ซึ่งมีลักษณะของปัญหาแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อความคล่องตัวและทำให้กิจกรรมสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาจึงควรจะมีกิจกรรมย่อยในเครือข่าย ซึ่งไม่ต้องทำร่วมกันทั้งหมด แต่ทำไปตามสภาพความเป็นจริงของปัญหา แต่อาจมีกิจกรรมเฉพาะสถานศึกษา 2 แห่ง หรือ 3 แห่ง เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้น
5. การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย จะมีส่วนสนับสนุนการทำงานของสถานศึกษาด้วย ทั้งในเรื่องกำลังคน งบประมาณ ความรู้ ประสบการณ์ รวมทั้งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับปรุงภายใน แต่เท่าที่เป็นอยู่เนื่องจากเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์เป็นเครือข่ายไม่ใช่ว่าทาง การ จึงดำเนินการได้ตามกำลังที่มีอยู่โดยไม่มีอำนาจบังคับ ดังนั้นจึงควรมีการพิจารณาในเชิงระบบอย่างจริงจังว่าจะใช้บทเรียนของเครือข่ายเป็นอุทาหรณ์ในการจัดการกับระบบที่เป็นอยู่อย่างไร เพื่อให้ระบบเกื้อหนุนให้เกิดความร่วมมือหนุนช่วยกันในการพัฒนานักเรียน นักศึกษา และแก้ไขปัญหาที่ยากๆ เช่นกรณีความรุนแรงได้อย่างไร การกระจายการบริหาร

จัดการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตามโครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเงื่อนไขที่ดียิ่งในการดำเนินงานลักษณะเครือข่าย แต่ยังไม่ครอบคลุมสถานศึกษาของเอกชน และผู้วิจัยยังไม่แน่ใจว่าสถาบันการอาชีวศึกษาจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดและแก้ไขปัญหาของวัยรุ่นหรือไม่เพียงใด

6. ผู้วิจัยพบว่าครู อาจารย์ในเครือข่ายมีความสามารถจะจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เอง และสามารถทำได้ดียิ่งขึ้นถ้ามีโอกาสได้แลกเปลี่ยนแนวคิดใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียน นักศึกษากับองค์กรอื่นๆ การทำงานร่วมกับวิทยากรจากองค์กรอื่นๆ ตลอดจนการฝึกอบรมเทคนิคการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม จะช่วยให้เครือข่ายมีวิทยากรของตนเอง ซึ่งเป็นผลดีต่อการพัฒนานักเรียนและแก้ไขปัญหาแบบยั่งยืน เพราะจะทำให้ครู อาจารย์มีความเข้าใจในตัวนักเรียน นักศึกษามากกว่าบุคคลภายนอก และตัวครู อาจารย์เป็นผู้จัดกิจกรรมเอง ก็จะเกิดการคิดค้นวิธีการในการจัดการกับปัญหาได้อย่างต่อเนื่องตามสภาพของนักเรียน นักศึกษา
7. สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในพื้นที่เดียวกัน มีกลุ่มลูกค้า คือ นักเรียนกลุ่มเดียวกัน ดังนั้นจึงมีการแข่งขันกันอยู่ในที่ โดยเฉพาะสถานศึกษาเอกชนซึ่งเป็นธุรกิจการศึกษาที่ยังรู้สึกถึงการแข่งขันกันมากกว่าสถานศึกษาของรัฐ เพราะจำนวนนักเรียน นักศึกษามีผลต่อรายได้ของสถานศึกษา ดังนั้นจึงมักได้ยินข้อครหาทำนองว่าโรงเรียนไม่เอาจริงเอาจ้างกับการลงโทษนักเรียนที่ก่อเหตุ อย่างไรก็ตามต่างก็มีปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนร่วมกัน สมาชิกของเครือข่ายจึงมีทั้งด้านความร่วมมือและการแข่งขัน การสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายจึงต้องใช้แนวคิดเชิงบวกเช่นเดียวกับการทำงานกับนักเรียน ถ้าผู้ใหญ่มีข้อบอดหมายก็ยากที่จะทำให้กลุ่มเด็กเกิดความสมานฉันท์ อีกทั้งสถานศึกษามีสถานการณ์ภายในที่แตกต่างกัน บ้างเอื้อและไม่เอื้อต่อการทำงาน ดังนั้นถ้าไม่มีความคิดทางบวกต่อกัน ไม่พยายามเข้าใจข้อจำกัดต่างๆ และเรียกร้องให้ทำได้ในระดับเดียวกันก็จะมีปัญหาต่อความร่วมมือ และการประสานงานกันในการแก้ไขปัญหา ซึ่งพระคุณเจ้าพระธรรมปิฎก ได้ให้ข้อคิดเห็นในเรื่องการสลายความขัดแย้งไว้อย่างน่าสนใจว่า

“ ความขัดแย้งยังเกิดจากประโยชน์ขัดกัน หรือความคิดเห็นที่ขัดกัน ซึ่งยากที่จะตกลงกัน แต่ควรทำให้ทั้งคู่เห็นประโยชน์ร่วมกัน ที่เป็นเป้าหมายที่สูงกว่าประโยชน์ของแต่ละฝ่าย ”

ท่านได้เสนอแนวทางไว้ ดังนี้

“ การประนีประนอมไม่เป็นการแก้ไขปัญหาย่างแท้จริง ไม่อาจทำให้เกิดสันติภาพอย่างยั่งยืน มนุษย์จึงต้องไปถึงความประสานกลมกลืนหรือความสอดคล้องสามัคคี (Harmony) มีวิธีปฏิบัติอย่างหนึ่งที่ควรนำมาใช้ในปัจจัยเกื้อหนุนที่จะแก้ไขความขัดแย้ง คือ ใช้วัฒนธรรม

แห่งความเมตตาอันแผ่สร้างบรรยากาศแห่งความสมานฉันท์ โดยให้ทุกฝ่ายเข้าถึงกันในชีวิตประจำวันในวิถีชีวิตที่เป็นอยู่จริง เรียกว่าเป็นการเอาตัวเข้าสมาน ให้คนได้มีโอกาสมาสังสรรค์กันเกิดความเป็นกันเองซึ่งช่วยให้เข้าใจ เห็นใจกัน คือ ไม่ใช่พูดจากันแล้วถกเถียงกันในห้องประชุมเท่านั้น แต่ได้พบปะพูดจากันในบรรยากาศแห่งการดำเนินชีวิตตามธรรมชาติด้วย อันนี้จะเป็นตัวหนุนอย่างสำคัญในการคลายความขัดแย้ง

พระธรรมปิฎก

ข่าวสด 9 กรกฎาคม 2546

บทเรียนการทำงานของโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการฯ ร่วมกับเครือข่ายอาชีวะสมานฉันท์แสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาคะเทาะวิาท และความรุนแรงของ นักเรียน นักศึกษาอาชีวะมีทางออก ไม่ใช่ทางตัน แต่ต้องการความเข้าใจปัญหาอย่างเป็นองค์รวม รู้ข้อมูลระดับพื้นที่และเอาจริงเอจังในการจัดการปัญหา แนวคิดในการแก้ไขปัญหาคควรเป็นกิจกรรมที่ใช้แนวคิดทางบวก กระทรวงศึกษาธิการควรสนับสนุนส่งเสริมให้สถานศึกษาร่วมมือกันจัดการปัญหาตามสภาพความเป็นจริงของปัญหา โดยไม่คำนึงถึงสังกัด ภาติ ความร่วมมืออาจพิจารณาตามสภาพภูมิศาสตร์ หรืออาจเป็นภาติกันตามสภาพของปัญหาความขัดแย้ง ขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการควรตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งสนับสนุนให้เครือข่ายสถานศึกษามีบทบาทในการช่วยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในเครือข่ายโดยไม่คำนึงถึงสังกัด

ปัญหาคะเทาะวิาทของนักเรียนอาชีวะเป็นสิ่งที่ค้ำทางประวัติศาสตร์ ที่ยังไม่เคยถูกคลี่คลายอย่างจริงจัง เช่น การกะเทาะวิาทของวัยรุ่นกลุ่มอื่นในอดีต ซึ่งถูกคลี่คลายไปแล้วด้วยกิจกรรมต่างๆ อย่างมาก กรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยได้ผ่านพ้นยุคไร้สาระ การติกันเข้าสู่ยุคแสวงหาความหมาย รับใช้สังคม ตั้งคำถามต่อสู กับวัฒนธรรมเก่าจนก่อรูปวัฒนธรรมใหม่เมื่อ 30 ปีก่อน นักเรียนสายศิลป์ซึ่งมีการติกันมากในยุคก่อนถูกแก้ไขด้วยการให้นักเรียนสร้างคุณค่าให้ตัวเองในวิชาชีพที่เรียน มีการจัดกิจกรรมประกวดงานฝีมือของนักเรียนอย่างมากมาย จัดรางวัลหลายๆ รางวัลให้เด็ก เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้รับความภูมิใจ อาจารย์หางานมาให้เด็กทำให้เด็กมีรายได้ ได้สัมผัสกับชีวิตการทำงานที่เป็นจริง

นักเรียนอาชีวะสายช่างเป็นเพียงเหยื่อของระบบของสถานการณ์ที่สืบเนื่องมาจากอดีต และยังไม่หลุดออกจาก รั้วจักรของความรุนแรง ขณะที่สภาพสังคมเลวร้ายลง ผู้ใหญ่ต้องดิ้นรนมากขึ้น ผู้ใหญ่เห็นแก่ตัวมากขึ้น สิ่งยั่วให้เสพอย่างไร้สติมีอยู่เกลื่อน กรอกหูตั้งแต่เข้ายันค้ำกิจกรรมทางศิลปวัฒนธรรมกลายเป็นเรื่องการค้าหาเนื้อหาที่สร้างสรรค์ชีวิตและสังคมแทบไม่พบ ดังนั้นผู้ใหญ่ต้องเข้าใจปัญหา และดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อเปลี่ยนวิธีคิด ทักษะคณิกำนินม ด้วยกิจกรรมที่让孩子เห็นคุณค่าของตัวเอง ได้มีโอกาสประสบความสำเร็จและมี

ปณิชนะ

เด็กคิดอะไร เรื่องที่ตลก

- ♦ พกอาวุธ เพราะป้องกันตัว
- ♦ เล่นเขาก่อน มิฉะนั้นจะถูกเล่น
- ♦ ต้องการความเป็นใหญ่ เป็นใหญ่แล้วสถาบันอื่น ไม่กล้าหาเรื่อง
- ♦ เพื่อนถูกทำร้าย แก้แค้นแทนเพื่อน
- ♦ หมั่นไส้ ทำหน้าผิกระเบียบ(กวน) หน้าตาผิคกกฎหมาย(เหี้ยม) มองหน้า
- ♦ เอาตราสถาบันไว้ในที่ไม่เหมาะสม
- ♦ ล้อเล่น
- ♦ รุ่นพี่สั่งลุย อยากเห็นความเก่า
- ♦ ถูกค่าวงศ์ตระกูล ปากเสีย
- ♦ อยากดัง อยากเท่
- ♦ ขาดสติ ใจร้อน ก็กะนอง
- ♦ ต้องการเป็นที่ยอมรับ
- ♦ โชว์หญิง เลียนแบบสื่อ อยากได้สื่อ
- ♦ ฯลฯ

เด็กคิดอะไร เรื่องผู้นำกลุ่ม

♦ มีความรับผิดชอบ	♦ มีประสบการณ์	♦ เคารพกฎเกณฑ์
♦ ดูแลกลุ่มได้	♦ เท่	♦ รักสมาชิก
♦ เอาตัวเข้าแลก	♦ ใจถึง	♦ ไม่เห็นแก่ตัว
♦ กล้าแสดงออก	♦ น่าเชื่อถือ	♦ มีความจริงใจ
♦ กล้าหาญ	♦ กล้าตัดสินใจ	♦ ไม่คิดยา
♦ พูดคำไหนคำนั้น	♦ ไม่ข่มเหง	♦ มีเงิน
♦ เรียนดี	♦ ดีเก่ง	

ผู้ใหญ่คิดอะไรเมื่อเด็กติกัน

- ♦ โง่ สมองหมา ปัญญาควาย
- ♦ น่าจะใช้กฎหมายฉบับเดียวกันกับโจรผู้ร้าย อย่าใช้กฎหมายฉบับนักเรียนเลย ประชาชนจะได้อบอุ่นสบายใจ ไม่ต้องออกสันขวัญเสียกับพวกนักเรียนนักร้อง
- ♦ แข็งตำรวไม่เป็นก็ไปตายซะ ไอ้โง่
- ♦ สงสารคนที่ เป็นพ่อแม่และสังคม
- ♦ พวกที่ไปติกันมันเลวเกินจะบรรยาย อย่าไปสนใจเลย คนเลวยังงี้ก็แล้ว
- ♦ เด็กเทคนิคที่ดิ้นยันตั้งใจเรียนก็เยอะ คนพวกนี้เคารพสถาบันจริงๆ เพราะไม่สร้างความเดือดร้อนเสื่อมเสีย ถ้าเทียบกับคน 200 กว่าคน ผมคิดว่าพวกนั้นเป็นเศษเดนของเน่าเสียที่ปะปนเข้ามา อย่าเอามั่นไว้เลยครับ
- ♦ ผู้หลักผู้ใหญ่ไปไหนกันหมด ให้ความสำคัญกับปัญหานี้แค่ไหน ปัญหาแบบนี้เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า แล้วก็ปล่อยให้เงียบหายไป
- ♦ จัดที่ให้หัวโจกติกันให้สนใจ
- ♦ ต้องลงโทษเด็ดขาด รุนแรง
- ♦ ต้องให้ทหารเอาไปอบรมให้มีระเบียบวินัย
- ♦ เอาไปอยู่ชายแดน
- ♦ ให้ใส่เสื้อเหมือนกัน ไม่ต้องมีตราสัญลักษณ์ของสถาบัน
- ♦ ควรจัดกิจกรรมให้วัยรุ่นทำประโยชน์ต่อสังคม

บทเรียนของเด็กหัวโจก

- นาย ก “เมื่อก่อนผมก็เคยเกรแบบนี่เหมือนกัน โดนจับได้ก็เลยต้องมาเป็นสาย อาจารย์เขาช่วยผม ผมก็เลยตอบแทนอาจารย์ จริงๆ ผมว่าเวลาสามารถทำให้คนเปลี่ยน เมื่อก่อนผมไม่เคยคิดว่าผมจะคิดได้แบบนี้ อีกอย่างผมก็กลัวจับแล้ว ต้องดูแลตัวเองให้ดี ปล่อยให้พวกปี 1 – 2 แรงไปเถอะเดี๋ยวก็สำนึก ”
- นาย ข “ผมไม่ติดกับใครมานานแล้ว เลิกดีเพราะอาจารย์และเบ๊ด้วย มาเรียนหนังสือแบบไม่มีความสุขเลย นักเรียนติกันผมก็แจ้งข่าวให้อาจารย์ทราบ ”
- นาย ค “อดีตผมก็เคยเป็นหัวโจก แต่นั่นเป็นอดีตไปแล้ว ผมเรียนอยู่ปีสุดท้ายแล้วกำลังจะไปมีอนาคตที่สดใส ผมก็สมควรเลิกติกันได้แล้ว ปล่อยให้พวกปี 1-2 สดกันไป เดี่ยวพอปี 3 ก็เลิกกันเอง ”
- นาย ง “ผมใช้ชีวิตเสี่ยงพอสมควร ช่วงเทอมที่ผ่านมาผมไปติดกับเขาแบบว่านับไม่ถ้วนเกือบทุกวัน แต่ช่วงนี้ผมเบาลง เพราะว่าจะจบแล้ว จบแล้วผมก็จะไปทำงานเพราะมีลูกแล้ว ”

นาย จ “อดีตผมไม่เคยถอย ตีกันไม่เว้นแต่ละวัน โดนเกือบตายก็มี แต่ก็รอดมาได้ ตอนนี้ผมสำนึกแล้ว ผมบอกน้องๆว่าอย่าใช้ชีวิตอย่างนั้นเลย ช่วงที่ผมไปฝึกงานทำให้ผมได้เห็นอะไรหลายอย่าง สังคมภายนอกมันยิ่งใหญ่จริงๆ มันทำให้ผมมองกลับมาแล้วรู้สึกว่ ชีวิตเราในอดีตมันจี๊ดเส็บ ”

